

CLIVE BARKER

KNJIGA KRVI 3

Clive Barker – Knjiga Krvi 3

ZNAK SAGITE
biblioteka književne fantastike
knjiga 26

Clive Barker
BOOKS OF BLOOD 3
Copyright 1984

Izdavači
PP „BATA“
&
IP „ZNAK SAGITE“

Za izdavače
MIODRAG DRAMIČANIN
GRADIMIR STOJAKOVIĆ

Urednik
BOBAN KNEŽEVIĆ

Preveo:
ALEKSANDAR B. NEDELJKOVIĆ

Clive Barker: KNJIGA KRVI 1 • Copyright za srpskohrvatsko izdanje: Boban Knežević, 1990 • Recenzent: Predrag Vuković • Ilustracija na naslovnoj strani: Una Woodruff • Lektor: Petar Kolarević • Korektori: Zoran Marković i Irena Zarubica • Slog i prelom: ZNAK SAGITE • Štampa i povez: BAKAR, Bor, 1991 • Tiraž: 3000 primeraka

Clive Barker
KNJIGA KRVI 3

PP „BATA” Beograd, 1991

Naslovi originala:

SON OF CELLULOID

RAWHEAD REX

CONFESSION OF A (PORNOGRAPHER'S) SHROUD

SCAPE-GOATS

HUMAN REMAINS

SADRŽAJ

Sin celuloida

Kralj Sirova Glava

Ispovest (pornografovog) mrtvačkog pokrova

Žrtvena jagnjad

Ljudski ostaci

Svako telo je knjiga krvi;

gde god ga otvorimo, čitamo

Posvećeno Roju i Lin

SIN CELULOIDA

NAJAVA

Barberio se sasvim dobro osećao, i pored metka u telu. Naravno, preseklo bi ga u grudima kad bi dublje disao, a rana na bedru nije preterano lepo izgledala, ali i ranije su ga bušili no on bi to pregurao s osmehom. Ako ništa drugo, slobodan je: a to je najvažnije. Niko, zakleo se, niko njega više neće da zatvara, pre će se ucmekati nego da ga opet strpaju pod okrilje države. Ako bude baksuz i sateraju ga u ćošak, strpaće cev u usta i prosuti sebi mozak. Nema šeme da ga vrate živog u onu ćeliju.

Život je prokleta dug ako si iza brave i odbrojavaš ga u sekundama. Trebalo mu je par meseci da nauči tu lekciju. Život je dug, i mononton i zatupljujući, i ako ne budeš oprezan uskoro ćeš da razmišljaš kako bi bilo bolje da si mrtav nego da postojiš u govnama u koja su te bacili. Bolje da se okačiš o kaiš usred noći nego da čekaš na čamotinju sledećih dvadeset četiri časa, svih onih osamdeset šest hiljada četiri stotine sekundi.

Zato je odlučio da zbriše.

Prvo je kupio pucu na zatvorskoj crnoj berzi. Koštalo ga je svega što ima i pride nekoliko priznanica koje će morati napolju da isplati ako hoće da ostane živ. Zatim je odigrao najočigledniji potez iz knjige: preskočio je zid. I koji god Bog da je zadužen za sitne pljačkaše dragstora ovog sveta, te noći ga je sačuvao, i neka ga prži pakao ako ga je jedan pas onjušio kada je uhvatio maglu preko onog zida.

A pajkani? Oni se bogami kaju zbog njega još od nedelje, traže ga gde nikada nije ni prismrdeo, priveli su mu brata i snaju zbog sumnje da ga kriju, a oni ne znaju ni da je pobegao, izdali su Specijalni Bilten, sa opisom njegove prezatvorske malenkosti, deset kila teže nego sada. Sve ovo je saznao od Džeraldine, dame kojoj se udvarao

u staro dobro vreme, i koja mu je umotala nogu i dodala još bocu Južnjačke Utehe, sada skoro praznu u njegovom džepu. Uzeo je piće i simpatije i nastavio put, pun vere u legendarni idiotizam zakona i u Boga koji ga je doveo ovako daleko.

Tog Boga je zvao Sing Sing. Zamišljao ga kao debelog momka sa osmehom okačenim o oba uva, delikates salamom u jednoj ruci i šoljom crne kafe u drugoj. Sing Sing je u Barberijevoj mašti mirisao kao pun stomak u Maminoj kući, u ono doba kada je Mama još bila čitava u glavi, a on njen ponos i veselje. E, pa Sing Sing je na nesreću gledao na drugu stranu kada je valjda jedini oštrooki pub u gradu provalio Barberija kako mokri u jednom budžaku, i prepoznao ga sa onog nepodnošljivog SB-a. Mlad pajkan, u vrh glave dvadesetpetogodišnjak, rođen da bude heroj. Bio je suviše glup da shvati lekciju Barberijevog hica upozorenja. Umesto da zauzme zaklon, i lepo pusti Barberija da ide s milim bogom, izazvao je ono što ga je snašlo krenuvši na njega u budžak.

Barberio nije imao izbora. Otvorio je vatru.

Pajkan je uzvratio. Sing Sing mora da se tu već umešao i pokvario pubovo ciljanje pa je metak koji je trebalo da završi u Barberijevom srcu završio u nozi, ali je uzvratni hitac usmerio pravo u pajkanov nos. Oko Sokolovo se srušio k'o da se baš tada setio da ima zakazan randevu sa zemljom, a Barberio je pobegao, psujući, krvav i uplašen. Prvi put je ubio čoveka, pa odmah žacu. Vraški uspešno ulaženje u zanat.

Sing Sing ga ipak nije napustio. Metak u nozi je boleo, ali Džeraldinino petljanje je zaustavilo krvarenje, piće se čudesno postaralo za bol, i eto ga, pola dana kasnije, umornog ali živog, pošto je preskakutao pola grada, koji je bio tako preplavljen panduracijom žednom osvete da je bilo kao na paradi luđaka na Policijskom Balu. Sada je svog zaštitnika molio samo za mesto gde bi se malo odmorio. Ne za dugo, samo da dođe do daha i isplanira dalje kretanje. Sat ili dva sove ne bi bilo na odmet.

U stvari, brine ga taj bol u stomaku, dubok, dosadan bol koji se u poslednje vreme sve češće vraća. Možda će, kad se malo izduva, da nađe neki telefon i ponovo nazove Džeraldinu, da obrlati doktora da ga pogleda. Planirao je da do ponoći već bude van grada, ali to sad više nije izgledalo kao najprimamljivije rešenje. Moraće da se muva

tuda, koliko god bilo opasno, još ove noći i možda dobar deo sledećeg dana; pokušaće da se probije na otvoreno kad malo povrati energiju i izvadi metak iz noge.

Bogo, kako taj stomak čupa. Nagađao je da ima čir, zarađen od onih prljavih splaćina u kaznionici, koje su tamo nazivali hranom. Mnogi momci su unutra imali probleme sa stomakom i sranjem. Biće mu bolje posle nekoliko dana uz piće i pivo, prokleta je siguran u to.

Reč rak nije postojala u Barberijevom rečniku. Nikad nije razmišljao o nekoj fatalnoj bolesti, posebno u vezi sa sobom. To bi bilo kao kad bi goveče u klanici brinulo o uraslom papku, idući pod nož. Čovek njegove branše, okružen letalnim oruđem, najmanje očekuje da mu dođe glave tumor u stomaku. Ali njegov bol je bio baš to.

Lokal iza bioskopa Filmska Palata nekad je bio restoran, ali ga je pre tri godine progutao požar, i zemljište nikad nije raščišćeno.

Mesto nije imalo neku perspektivu za ponovnu gradnju, i niko nije pokazao bogznakakav interes da tu nešto počinje. Kraj je nekad bio vrlo bučan, ali je to bilo šezdesetih, i početkom sedamdesetih. Celu jednu dekadu tu su cvetala mesta za zabavu – restorani, barovi, bioskopi. Zatim je došlo neizbežno izduvavanje. Klinci su sve manje i manje dolazili ovamo da potroše novac: otvorena su nova mesta za obilazak, nova mesta da budeš viđen u njima. Barovi su otišli pod katanac, za njima restorani. Ostala je samo Filmska Palata, kao poslednji podsetnik na jedno nevinije vreme, u kraju koji je svake godine postajao sve mračniji i opasniji.

Džungla zamršenih i trulih trupaca koja je gušila dvorište, savršeno je odgovarala Barberiju. Noga ga je đavolski mučila, teturao se od čistog umora, a bol u stomaku se pogoršavao. Trebalo mu je mesto da odmori otežalu glavu, i to prokleta hitno. Da dokosuri Južnjačku Utehu i sanjari o Džeraldini.

Bilo je jedan i trideset posle ponoći; mesto je bilo sastajalište mačaka. Razbežale su se, uplašene, kroz korov čovekove visine kada je gurnuo u stranu nekoliko dasaka iz ograde i zamakao u senke. Njegovo utočište je zaudaralo na mokraču, ljudsku i mačju, đubre, stara zgarišta, ali je njemu izgledalo kao majčina utroba.

Tražeci oslonac na zadnjem zidu Filmske Palate, Barberio se naslonio na podlakticu i povratio pun stomak Južnjačke Utehe i

kiseline. Malo dalje uz zid neki klinici su sklepali improvizovano sklonište od nosećih greda pocrnelih od vatre i zardalog gvožđa. Idealno, pomisli on, utočište unutar utočišta. Sing Sing mu se široko smešio, sav musav od salame. Pomalo stenjući (stomak mu se baš prozlio ove noći) zateturao je duž zida prema oslonjenom skloništu, i povio se, ulazeći.

Neko je već koristio mesto da prespava: mogao je da oseti pod rukom vlažne džakove kada je seo, i negde levo od njega je boca zazveckala o ciglu. Skoro pod nosom mu je mirisalo na nešto o čemu nije hteo ni da razmišlja, kao zagušena kanalizacija. Sve u svemu štrokavo: ali ipak sigurnije nego na ulici. Smestio se leđima uz zid Filmske Palate i izbacio svoje strahove jednim dugim, sporim uzdahom.

Najviše jedan blok odatle, možda pola bloka, začu se beba-u-noći zavijanje sirene patrolnih kola, i njegovo novostečeno osećanje sigurnosti nestade bestraga. Spremali su se za odstrel, znao je. Sve vreme su se poigravali sa njim, puštali ga da misli da se izvukao, kružeći oko njega kao ajkule, meko i nečujno, dok ga ne umore toliko da više ne bude u stanju da im se odupre. Bogo moj, pa ubio je pajkana, što se njemu neće desiti ako ga uhvate. Njega će razapeti.

O.K. Sing Sing šta sad? Skidaj taj iznenađeni pogled sa lica i vadi me iz ovoga.

Za trenutak, ništa. Onda se Bog u njegovoj mašti naceri, i on tada oseti kako mu nekakve šarke žuljaju leđa.

Sranje! Vrata. Oslanjao se na vrata.

Okrenuo se, zastenjajući od bola, i prešao prstima preko spasonosnog prolaza iza leđa. Sudeći po dodiru bila je to mala rešetka za ventilaciju, ne više od metra u promeru. Možda vodi u tunel ili nečiju kuhinju – pa šta onda? Sigurnije je unutra nego napolju: prva lekcija koju šamari utuve svakom detetu.

Sirena je i dalje pevala svoje, od čega se Barberiju ježila koža. Gadan zvuk. Srce bi mu pojurilo kada bi ga čuo.

Njegovi debeli prsti tragali su duž ivice rešetke za nekakvim katancem, i on je bio tamo, neizbežan k'o sranje, hrapav od rđe kao i ostatak rešetke.

Hajde, Sing Sing, molio se, sve što tražim je još jedna provala, pusti me unutra i tvoj sam zauvek, kunem se.

Vukao je rešetku, ali je prokletinja odbijala da se tek tako preda. Ili je bila jača nego što je izgledala, ili je on bio slabiji. Možda pomalo od oba.

Kola su svakog sekunda bila sve bliža. Zavijanje je utopilo zvuk njegovog uspaničenog disanja.

Izvukao je revolver, ubicu pajkana, iz džepa jakne i upotrebio ga kao ćuskiju. Nije mogao da postigne neki naročit oslonac sa tom stvari, bila je prekratka, ali je par jakih trzaja praćenih psovkama obavilo posao. Brava popusti i lice mu zabiberi kiša čestica rđe. On samo bezvučno zazvižda od zadovoljstva.

Sada još samo da otvori rešetku, da izađe iz ovog kukavnog sveta, u tamu.

Zavukao je prste kroz otvore na rešetki i povukao. Bol, cela večnost bola mu pojuri iz utrobe kroz nogu. Otvaraj se, prokleta bila, naredio je rešetki, otvori se, Sezame.

Rešetka poslušala.

Otvorila se naglo, i on pade nazad na vlažne džakove. Sledećeg trenutka je bio na nogama, zureći u tamu unutar tame koja je vladala u Filmskoj Palati.

Neka samo dođu pubovska kola, pomislio je veselo, ja sad imam svoju rupicu zaštitnicu da me greje. A da je topla, jeste: u stvari skoro vruća. Vazduh koji je dolazio iz otvora mirisao je kao da se unutra nešto poprilično dugo krčkalo.

Noga mu je bila ukočena i jebeno je bolelo dok se provlačio kroz otvor u potpunu pomrčinu iza. Još je bio na pola puta kada je sirena zašla iza ugla i zavijanje je prestalo. Zar to što je čuo nije bio topot koraka zakona na pločniku?

Nespretno se okrenuo u mraku, noga mu je bila mrtav teret, stopalo kao lubenica, i povukao je rešetkana vrata za sobom. To mu je pružilo zadovoljstvo kao da je podigao viseći most i ostavio neprijatelja sa one strane kanala, više mu uopšte nije bilo važno što mogu da otvore vrata podjednako lako kao i on, i da pođu za njim unutra. Detinjasto je verovao da ga ovde niko ne može naći. Dokle god ne vidi svoje gonioce, ne vide ni oni njega.

Ako su se pajkani i zavukli u dvorište da ga traže, ne čuju se. Možda se prevario, možda su bili za petama nekoj sitnoj propalici na

ulici, a ne njemu. Pa, što se njega tiče, to je O.K. Pronašao je sebi finu malu nišu za predah, i to je em lepo em ljudski.

Čudno, unutra vazduh i nije bio tako loš. Nije to bio ustajali vazduh tunela ili nekakvog tavana, atmosfera u njegovom utočištu je bila življa. Ne svež vazduh, ne to, mirisalo je sasvim dovoljno na bajato i zatvoreno, ali je ipak bilo nekako resko. Zvonilo mu je u ušima, ježilo mu kožu kao hladan tuš, zavlačilo mu se u nos i ispunjavalo mu glavu najčudnijim stvarima. Bilo je kao da se ufiksao: tako se dobro osećao. Noga ga više nije bolela, a ako i jeste, on je bio suviše zanet prizorima u svojoj glavi. Punila se do presipanja slikama: igračice i parovi koji se ljube, rastanci na stanicama, stare mračne kuće, komičari, kauboji, podvodne avanture – scene koje ne bi mogao da doživi za milion godina, ali su ga sada prožimale kao sirovo iskustvo, živo i neosporno. Hteo je da plače na oprostajima, ali je hteo i da se smeje komičarima, da očijuka sa devojkama, da se kavži sa kaubojima.

U kakvo je to mesto upao? Zavirio je iza raskoši slika od čijeg je sjaja bio proketo blizu da izgubi oči. Bio je u prostoru ne širem od metar i po, ali visokom i osvetljenom treperavom svetlošću koja se probijala kroz pukotine u unutrašnjem zidu. Barberio je bio suviše ošamućen da prepozna izvor svetlosti, a zbog šuma u ušima nije mogao da razazna dijalog sa ekrana sa druge strane zida. Bio je to Satirikon, drugi od dva Felinijeva filma koje je Filmska Palata prikazivala ove subote kao dvostruku predstavu.

Barberio nije gledao taj film, u stvari nije ni čuo za Felinija. Ionako bi mu se smučio (pešovanski film, italijansko sranje). Više su mu se dopadale podvodne avanture i ratni filmovi. O da, i igračice. Bilo šta sa igračicama.

Čudno, iako je bio sam u svojoj jazbini, imao je šašav osećaj da ga posmatraju. Kroz kaleidoskop Bazbi Berklijevih rutina koje su igrale unutar njegove lobanje, osećao je oči, ne nekoliko – hiljade – kako ga posmatraju. Osećaj nije bio tako loš da moraš da ga spereš pićem, ali su oči bile uvek tamo, zureći u njega kao da je on nešto vredno gledanja, ponekad mu se smejući, ponekad plačući, ali uglavnom blenući u njega gladnim očima.

Iskreno rečeno, tu ionako ništa nije mogao da preduzme. Udovi su mu odumrli; nije osećao ni šake ni stopala. Nije znao, i verovatno je bilo bolje što ne zna, da je ponovo otvorio ranu dok se uvlačio unutra, i da će potpuno da iskrvari.

Oko dva i pedeset pet noću, kada je Felinijev Satirikon došao do svog dvosmislenog kraja, Barberio je umro u prostoru između spoljnog zida zgrade i zadnjeg zida bioskopa.

Filmska Palata je nekada bila Misija, i da je podigao pogled dok je umirao, možda bi opazio ovde neprikladnu fresku Anđeoskog Domaćina, koja se još videla ispod prljavštine, i uzdiglo bi ga sopstveno Uzdizanje. Ali on je umro gledajući igračice, i to mu je sasvim odgovaralo.

Lažni zid, onaj što je propuštao svetlost sa pozadine platna, bio je podignut kao improvizovani odeljak, koji je trebalo da pokrije Domaćinovu fresku. Činilo se da je uviđavnije da se to uradi nego da se Anđeli zauvek prefarbaju, a pored toga, čovek koji je naručio ove izmene verovao je da je posao sa bioskopom mehur koji će pući pre ili kasnije. U tom slučaju bi jednostavno srušio taj zid, i ponovo bi bio u poslu obožavanja Boga umesto Bogarta.

To se nikad nije dogodilo. Mehur, iako krhak, nikad nije pukao, i filmovi su i dalje igrali. Neverni Toma (pravo ime Hari Klivlend) je umro, i taj prostor je zaboravljen. Niko živ više nije znao da postoji. Da je pretražio grad od krovova do temelja, Barberio ne bi pronašao skrivenije mesto da umre.

Prostor, i vazduh u njemu, živeli su svojim životom već pedeset godina. Sabirali su, kao rezervoar, električne poglede hiljada očiju, desetina hiljada očiju. Pola veka su ljubitelji filmova živeli kroz ekran Filmske Palate, utiskujući svoje dopadanje, svoje strasti u treperavu iluziju; energija njihovih emocija je skupljala snagu kao stari konjak u tom skrivenom džepu vazduha. Pre ili kasnije, morao se isprazniti. Nedostajao je samo katalizator.

Sve do Barberijevog raka.

GLAVNA PREDSTAVA

Pošto se motala po skućenom predvorju Filmske Palate nekih dvadeset minuta, mlada devojka u haljini višnjave i limun boje počela je da izgleda vidno uznemirena. Bilo je skoro tri ujutru, i kasne noćne projekcije su bile odavno završene.

Prošlo je osam meseci otkako je Barberio umro u tajnom budžaku bioskopa, dugih osam meseci u kojima je posao bio u najboljem slučaju sastavljanje kraja s krajem. Doduše, kasna noćna dvostruka predstava petkom i subotom još uvek je okupljala zaluđenike. Ove večeri su to bila dva Istvudova filma: špageti vesterni. Ptičici nije izgledalo da je devojka u višnjevoj haljini veliki ljubitelj vesterna; to uostalom i nije ženski žanr. Možda je došla više zbog Istvuda nego zbog nasilja, mada Ptičica nikad nije shvatala u čemu je privlačnost tog večno žmirećeg lica.

„Mogu da pomognem?“ upita Ptičica.

Devojka je nervozno pogleda.

„Čekam dečka“, reče. „Zove se Din.“

„Ne možeš da ga nađeš?“

„Otišao je u WC posle filma i još ga nema.“

„Da nije... ovaj... bolestan?“

„Ma ne“, reče brzo devojka, štiteći svog pratioca od ovog napada na njegovu trezvenost.

„Dovešću nekog da ga potraži“, reče Ptičica. Bilo je kasno, ona je bila umorna, a spid više nije delovao. Ideja da provede u ovoj buvari i minut duže nego što je neophodno nije joj bila preterano privlačna. Htela je da ide kući: da legne i da spava. Samo da spava. U svojoj tridesetčetvrtoj, odlučila je da je prerasla seks. Krevet je za spavanje, posebno za debele cure.

Gurnula je pokretna vrata i provirila u bioskopsku salu. Zapahnu je težak miris cigareta, kokica i ljudi; ovde je bilo nekoliko stepeni toplije nego u predvorju.

„Riki?“

Riki je zaključavao zadnji izlaz, na drugom kraju sale.

„Onaj miris je potpuno nestao“, doviknu joj.

„Dobro.“

Pre nekoliko meseci je pakleno smrdelo tamo kod ekrana.

„To je nešto crklo u dvorištu do nas“, reče on.

„Hoćeš li načas da mi pomogneš?“ doviknu mu ona.

„Šta treba?“

Vukao se prema njoj uz prolaz postavljen crvenim tepihom, na pojasu su mu zveckali ključevi. Na majici je imao natpis SAMO MLADI UMIRU DOBRI.

„Problem?“ upita, izduvavajući nos.

„Devojka, tamo napolju. Kaže da joj je momak nestao u klonji.“

Riki je izgledao kao da ga je nešto zbolelo.

„U klonji?“

„Tako je. Hoćeš da pogledaš? Ako ti nije teško?“

Mogla bi za početak da prekine sa mudrovanjem, pomisli on, kiselo joj se nasmešivši. Ovih dana jedva da su razmenjivali po koju reč. Suviše zajedničkih tripova: to na duže staze uvek pokvari prijateljstvo. A Ptičica je, sem toga, izrekla nekoliko ne baš slatkih (doduše tačnih) primedbi o njegovim prijateljima, i on je uzvratio paljbom iz svih oruđa. Posle toga nisu govorili više od tri nedelje. Sada je vladalo nelagodno primirje, više zbog duševnog mira nego zbog nečeg drugog. Ako se ne posmatra suviše cepidlački.

Okrenuo se, polako sišao niz prolaz i pošao kroz red E prema klozetu, usput podižući sedišta. Videla su i bolje dane, ova sedišta: negde u vreme Now Voyagera. Sada su izgledala kao da ih je neko izrešetao: vapila su za opravkom ili, još bolje, zamenom. Samo u redu E četiri sedišta su bila iskasapljena bez nade za opravku, a upravo je primetio i peto sakaćenje, počinjeno ove večeri. Neki klinac bez mozga, dosađujući se filmom i/ili svojom devojkom, suviše natreskan da bi otišao. Nekada je i sam to radio, i verovao da je to sabotaza u ime slobode a protiv kapitalista koji vode ove rupe. Nekada je radio mnoge prokleta glupe stvari.

Ptičica ga je posmatrala kako se saginje ulazeći u Muške Odaje. Ovo mora da mu ludo prija, pomisli sa pakosnim smeškom, pravo zanimanje za njega. Kad samo pomisli da se nekad ložila na njega, u ono davno vreme (pre šest godina), kada su momci tanki k'o žilet, sa Duranteovim nosinama i enciklopedijskim poznavanjem De Nirovih filmova, bili po njenom ukusu. Sada ga vidi onakvog kakav

jeste: naplavina sa torpedovanog broda nade. Još uvek gutač pilula, još uvek teoretski biseksualac, još zaljubljen u rane filmove Polanskog i simbolični pacifizam. Kakav trip mu je strujao između ušiju? Isti kao tebi, naruga se, kada si mogla da pomisliš da je ta propalica seksi.

Sačekala je nekoliko sekundi, posmatrajući vrata. Pošto se nije pojavljivao, ona se vrati u predvorje, da vidi šta je sa devojkom. Ova je pušila cigaretu, kao amaterska glumičica, koja nikako da provali tu veštinu. Bila je naslonjena na ogradu, podigla je haljinu i češala butinu.

„Ovaj halter“, objasni.

„Nastojnik je otišao da potraži tvog Dina.“

„Hvala“, drapala se dalje. „Izaziva mi strašan svrab, alergična sam na njega.“

Po njenim lepim nogama su izbile mrlje, što je prilično kvarilo utisak.

„Mora da je od vrućine i sekiranja“, nagađala je, „kad god mi je vruće i živciram se, izađe mi alergija.“

„Je l'?“

„Din je verovatno zbris'o, znaš, čim sam mu načas okrenula leđa. Tako on ponekad. Boli ga k... Boli ga briga.“

Ptičica je videla da se sprema da zaplače, i smuča joj se. Nije umela sa suzama. Nadvikivanje, čak i tabaža, O.K. Suze, nema boga.

„Biće sve O.K.“, bilo je sve čime ja raspolagala protiv suza.

„Ne, neće biti“, reče devojka. „Neće biti O.K, jer je to jedno kopile. Za njega su svi đubre.“

Zgazila je napola popušenu cigaretu oštrim vrhom svoje cipelice boje višnje, pomno pazeći da ugasi svaki delić duvana koji je još goreo.

„Muškarci baš ne mare, zar ne?“ reče, gledajući Ptičicu srceparajućom neposrednošću. Pod stručno nanesenom šminkom, imala je možda sedamnaest godina, sigurno ne mnogo više. Maskara joj je bila pomalo umrljana, i pod očima je imala umorne senke.

„Ne“, odvrati Ptičica, iz gorkog iskustva. „Nimalo ne mare.“

Ptičica potišteno pomisli kako nikad nije izgledala tako privlačno kao ova umorna nimfica. Oči su joj suviše sitne, a ruke debele. (Budi

poštena, curo, sve ti je debelo.) Ali ruke su joj ipak najkritičnija stavka, u to je ubeđena. Ima muškaraca, i to podosta, koji se pale na velike sifone, na pozamašno dupe, ali nije znala nijednog koji voli debele ruke. Oni bi uvek da mogu da obuhvate zglob šake svoje dragane između palca i kažiprsta, mereći tako na primitivan način svoju privrženost. Njeni zglobovi, ako bude brutalna prema sebi, su potpuno neprepoznatljivi. Njene debele šake postaju debele podlaktice, koje se pretvaraju, posle debelog intervala, u debele mišice. Muškarci ne mogu da joj obuhvate zglobove iz prostog razloga što ih nema, i to ih odbija. Pa, to je svakako jedan od razloga. Takođe je i vrlo bistra: a to je uvek minus ako želiš muškarce pod nogama. Ali ako su to mogući razlozi zašto nikad nije imala uspeha u ljubavi, ona iz sve snage navija za debele ruke kao najverovatnije objašnjenje.

A ova curica ima ruke vitke kao igračica sa Balija; zglobovi su joj prozirni kao staklo, i otprilike tako lomljivi.

Stvarno da ti se smuči. Verovatno je zauzvrat nikakav sagovornik. Bože, pa ta devojka ima sve prednosti.

„Kako se zoveš?“ upita je.

„Lindi Li“, odgovori devojka.

Moglo se očekivati.

Riki pomisli da je nešto pobrkao. Ovo ne može biti toalet, reče sebi.

Stajao je na mestu koje je izgledalo kao glavna ulica jednog od onih gradova na granici koje je gledao u bar dve stotine vesterna. Činilo mu se da besni peščana oluja, primoravajući ga da zažmiri pod naletima peckavog peska. Kroz uskovitlani oker-sivi vazduh nazirao je, valjda, Dženeral Stor, Šerifov Ured i Salun. Nalazili su se na mestu kabina toaleta. Iluzorni kotrljajući korov projuri kraj njega gonjen vrućim pustinjskim vetrom. Pod nogama mi je bio nabijeni pesak; ni traga pločicama. Ni traga bilo čemu klozetolikom po prirodi.

Riki pogleda na desno, niz ulicu. Tamo gde je trebalo da bude suprotni zid klonje, ulica se gubila u lažnoj perspektivi, prema naslikanoj daljini. Kada bi se koncentrisao sigurno bi mogao da prozre kroz iluziju kako je ostvarena: projekcije, skriveni svetlosni efekti, kulise, minijature; svi trikovi zanata. Ali iako se napregao

koliko je njegovo pomalo pomućeno stanje dopuštalo, nikako mu nije uspevalo da podvuče nokte pod varku da bi je demaskirao.

Vetar je i dalje duvao, kotrljajući korov se kotrljao. Negde u oluji su lupala vrata ambara, otvarala se i opet treskala pod naletima vetra. Mogao je čak da namiriše konjski izmet. Utisak je bio tako prokleta savršen, da ga je ostavljao bez daha od divljenja.

Ali ko god da je postavio ovu izvanrednu scenu, postigao je svoje. Očarao ga je: sad je vreme da se igra završi.

Okrenu se prema vratima toaleta. Nestala su. Izbrisao ih je zid prašine, i on je odjednom bio izgubljen i sam.

Vrata ambara su treskala. Glasovi su se dozivali u sve bešnjoj oluji. Gde su Salun i Šerifov Ured? Pomrčina je progutala i njih. Riki okusi nešto čega nije bilo još od detinjstva: paniku zbog gubitka ruke vodilje. Izgubljeni roditelj je u ovom slučaju bilo njegovo duševno zdravlje.

Negde s leva odjeknu pucanj iz dubina oluje, i on začu kako mu nešto zazvižda kraj uva, zatim oseti oštar bol. Obazrivo podiže ruku do usne školjke i dotaknu bolno mesto. Bio mu je odnesen deo uva, osećao je preciznu ivicu. Nestao mu je gornji deo školjke, i bilo je krvi, prave krvi, na prstima. Neko ili je za dlaku omanuo da mu otkine glavu ili se igrao neke jebeno glupe igre.

„Ej čoveče“, požali se u lice glupavoj maštariji, okrenuvši se na petama da vidi može li da utvrdi gde se nalazi njegov napadač. Ali nikoga nije video. Prašina ga je uskoro potpuno zarobila: nije mogao sa sigurnošću ni napred ni nazad. Strelac je mogao biti vrlo blizu, čekajući ga da pođe prema njemu.

„Ne sviđa mi se ovo“, reče glasno, nadajući se da će ga stvarnost nekako čuti, i umešati se da sačuva njegov rastrojenu um. Prekopavao je po džepovima ne bi li našao koju pilulu, bilo šta što bi popravilo situaciju, ali je instant-razvedranje bilo potrošeno, ni najobičniji valijum da se pritaji negde u naborima džepa. Osećao se go k'o pištolj. Pravi trenutak da se izgubi usred košmara u režiji Zen Greja.

Odjeknu drugi pucanj, ali ovoga puta ništa ne zazvižda. Riki je bio siguran da to znači da je pogođen, ali pošto nije bilo ni bola ni krvi, bilo je teško biti sasvim siguran.

Zatim začu nezamenljivi zvuk pokretnih vrata saluna i stenjanje drugog ljudskog bića negde u blizini. U oluji načas nastade procep. Je li to u njemu video salun, i mladića kako tetura iz njega, ostavljajući iza sebe naslikani svet stolova, ogledala i revolveraša? Pre nego što je uspeo da se uveri, procep je bio zakrpljen peskom, i on posumnja u svoj vid. Tada se na korak od njega, šokantno iznenada, stvori mladić koga je tražio, pomodrelih usana zbog blizine smrti, padajući mu na ruke. Nije bio ništa bolje opremljen za ulogu u ovom filmu nego Riki. Njegova pilotska jakna je bila dobra kopija pedesetih, na majici je nosio nasmejano lice Mikija Mause.

Mikijevo levo oko je bilo podliveno krvlju, i još je curilo. Metak je nepogrešivo našao mladićevo srce.

On upotrebi svoj poslednji dah da upita: „Koji se to kurac dešava?“ i izdahnu.

Pomalo bez stila, za poslednje reči, ali bar duboko proživljeno. Riki je na trenutak zurio u mladićevo ukočeno lice, a onda mu mrtvi teret u naručju postade pretežak, i bio je primoran da ga ispusti. Kada je telo udarilo o zemlju, prašina na trenutak postade veoma slična popišanim pločicama. Zatim ponovo preovlada fantazija, i kovitlala se prašina, korov se kotrljao, a on je stajao nasred glavne ulice Suve Jaruge, sa mrtvacem pod nogama.

Riki oseti nešto veoma nalik na apstinentsku krizu u svom sistemu. Mišići mu zaigraše ples Svetog Vita, i dođe mu potreba da piša, i to pod hitno. Još pola minuta, i upišao bi se u pantalone.

Negde, pomisli, negde u ovoj divljini postoji pisoar. Postoji zid išaran grafitima, sa telefonskim brojevima za seksualno ugrožene, sa OVO NIJE ATOMSKO SKLONIŠTE nažvrljanim na pločicama, i gomilom obscenih crteža. Tu su kazančići za vodu i držači za toalet papir bez papira i slomljene klozetske šolje. Tu je odurni miris mokraće i bajatih prdeža. Samo ga nađi! za ime Boga nađi tu stvar pre nego što ti mašta ozbiljno naškodi. Ako su, da se tako izrazimo, Salun i Dženeral Storove radnje klozetske kabine, pisoar mora biti iza mene, razmišljao je. Zato pođi korak nazad. Ne može da bude gore nego da stojiš tu na sred ulice dok neko na tebi vežba gađanje.

Dva koraka, dva oprezna koraka, i napipao je samo vazduh. Ali, na treći – vidi, vidi, šta to imamo ovde? – njegova ruka dodirnu hladnu površinu pločica.

„Uuuffff!“ reče on. Bio je to pisoar, i to što ga je dotakao činilo mu se isto kao kad nađeš zlato u gomili đubreta.

Da li to nepodnošljivi miris dezinfekcionog sredstva isparava iz slivnika? Jeste, burazeru, jeste.

Još uvek uzdišući od olakšanja, raskopča se i poče da se oslobađa bola u bešici, zapišavajući u žurbi sopstvene noge. Ma šta ima veze: najzad je pobedio iluziju. Ako se okrene, otkriće da je fantazija raspršena, sto posto. Saluna, ustreljenog mladića, oluje, ničega neće biti. To mora da je bio neki hemijski zajeb, neka rđava droga mu se zadržala u sistemu i izvodila neslane šale sa njegovom maštom. Kada je protresao poslednje kapi na svoje plave Švedanke, začu glas glavnog junaka ovog filma.

„Koj ti rek'o da pišaš po mojoj ulici, dečko?“

Bio je to pljunuti glas Džona Vejna, tačan do poslednjeg progutanog sloga, i bio je tu iza njega. Riki nije ni pomišljao da se okrene. Dasa bi mu bez sumnje otkinuo glavu. Osećalo mu se u glasu, preteći spokoj koji je opominjao: ja sam spreman da potegnem, a ti izvoli pa uprskaj. Kauboj je bio naoružan, dok je Riki u ruci imao samo svog đoku, a ovaj i nije baš neki takmac revolveru, iako je bolje pripasan.

Veoma oprezno je spakovao svoje oružje i zakopčao se, zatim je podigao ruke. Ispred njega je treperava slika toaleta ponovo nestala. Oluja je zavijala; krvario je iz uva niz vrat.

„O.K, dečko, sad ima d' skineš taj opasač i spustiš ga na zemlju. Jes' čuo?“ reče Vejn.

„Jesam.“

„Samo fino em polako, i drž' te ruke da mogu da ih vidim.“

Sine, ovaj to izistinski misli.

Fino em polako, kao što mu je čovek savetovao, Riki je otkopčao kaiš, izvukao ga iz farmerki i spustio na pod. Trebalo je da ključevi zazveckaju na pločicama, svesrdno se molio da se to dogodi. Ali nije bio te sreće. Čuo se potmuli zvuk udara metala o pesak.

„O.K.“, reče Vejn. „To je već pristojnije. Šta imaš da izjaviš u svoju odbranu?“

„Da mi je žao“, reče Riki slabašno.

„Žao?“

„Što sam mokrio po ulici.“

„Ne bih rek'o da je žao dovoljno kajanje“, reče Vejn.

„Ali stvarno. Bio je nesporazum.“

„Već su nam dojadili stranci u ovim krajevima. Onomad sam zatek'o onog drugog sa smaknutim pantalonama kako balega nasred saluna. E pa ja to zovem bezobrazluk! Gde ste se bre vi kučkini sinovi učili redu? Je l' vas tome uče u onim kicoškim školama tamo na Istoku?“

„Ne znam kako da se izvinim.“

„Prokleta tačno“, razvlačio je Vejn. „Jesi l' doš'o sa onim momkom?“

„U izvesnom smislu.“

„Kakvo je to pešovansko prenemaganje?“ revolver se zabode u Rikijeva leđa: bio je to vrlo stvaran osećaj. „Jesi l' sa njim ili nisi?“

„Mislio sam...“

„Nemaš ti šta da misliš u ovim krajevima, mister, poslušaj šta ti kažem.“

Napeo je oroz, vrlo glasno.

„Što se sad ne bi okren'o, sine, da vidimo od kakvog si materijala?“

Riki je već video ovaj trik. Čovek se okrene, potegne skrivenu pucu, i Vejn ga izbuši. Nema rasprave, nema vremena da se razmotri etičku stranu problema, metak to obavi efikasnije nego reči.

„Rekoh da se okreneš.“

Riki se vrlo polako okrenu i suoči se sa pobednikom iz hiljade obračuna, bio je tu, on lično, ili njegova perfektna kopija. Vejn iz srednjeg perioda, pre nego što se ugojio i dobio bolestan izgled. Vejn sa Rio Grandea, prašnjav od dugog jahanja po tragu, stisnutih očiju od veka provedenog u osmatranju horizonta. Riki nikad nije mnogo mirisao vesterne. Mrzeo je nametljivi mačoizam, glorifikaciju šroke i jeftinog junaštva. Njegova generacija je gurala cveće u puščane cevi i on je jednom mislio da čine pravu stvar; u stvari, još uvek tako misli.

Ovo lice, tako cinično muževno, tako beskompromisno, bilo je otelovljenje nekoliko pogubnih laži – ideje da se slava Amerike začela na granicama, moralnosti pravde po kratkom postupku, nežnosti u srcu sirovih tipova. Riki je mrzeo to lice. Ruke su ga svrbele da raspali po njemu.

Jebi ga, ako glumac, ili ko je već, namerava da ga izrešeta, šta može da izgubi ako tom kopiletu odvali jednu? Misao pređe u čin: Riki stegnu pesnicu, razmahnu i pogodi Vejna u bradu. Glumac je bio sporiji od svog filmskog lika. Omanuo je da eskivira udarac, i Riki

iskoristi priliku da mu izbije revolver iz ruke. Zatim nastavi pravim baražom udaraca u telo, baš kao što je video u filmovima. Bila je to spektakularna demonstracija.

Krupniji čovek se teturao unazad pod udarcima, a onda se spotače, zakačivši mamuzom kosu mrtvog mladića. Izgubi ravnotežu i pade u prašinu, poražen.

Hulja je na kolenima! Riki oseti nešto što nikad ranije nije okusio: ushićenje zbog fizičkog trijumfa. Bokca mu! Oborio je najvećeg kauboja na svetu. Njegove kritičke stavove nadjača radost.

Oluja se najednom pojača. Vejn je još bio na zemlji, poprskan krvlju iz slomljenog nosa i rasečene usne. Pesak ga je već prekrivao, navlačeći zavesu preko sramote poraza.

„Diž' se“, naredi Riki, pokušavajući da se okoristi situacijom dok još ima priliku.

Činilo se da se Vejn ceri dok ga je gutala oluja.

„Pa, momče“, kezio se, trljajući bradu, „još ćemo mi da napravimo čoveka od tebe...“

Tada mu se telo rasu i odnese ga prašina na vetru, i na trenutak je na njegovom mestu bilo nešto drugo, oblik koji Riki nije mogao da razazna. Oblik koji je bio i nije bio Vejn, i brzo se topio u nešto neljudsko.

Prašina je sada već divlje bombardovala, punila mu oči i uši. Riki se slepo okrete od scene borbe, gušeći se, i nekim čudom napipa zid, vrata, i pre nego što je shvatio gde se nalazi, urlajuća oluja ga ispljunu u tišinu Filmske Palate.

I tu, iako je obećao sebi da je sa tim gotovo još otkako su mu porasli prvi brkovi, on dopusti da mu se otme jecaj koga se ne bi postidela ni Fej Rej, i onesvesti se.

U predvorju je Lindi Li objašnjavala Ptičici zašto ne voli filmove.

„Mislim, Din voli kauboje. Meni se to u stvari ništa ne dopada. Možda ne bi trebalo da ti to govorim...“

„Ma, u redu je.“

„... jer pretpostavljam da ti zaista voliš filmove. Pošto radiš ovde.“

„I volim, neke filmove. Ne sve.“

„A.“ Izgledala je iznenađeno. Uopšte se činilo da je iznenađuju mnoge stvari. „Znaš, ja volim filmove o divljini.“

„Da?“

„Znaš? Životinje... i to.“

„Aha...“

Ptičica se priseti svog nagađanja o Lindi Li: i nije neki sagovornik. Tu je potrefila iz prve.

„Pitam se što ih nema“, reče Lindi.

Vek koji je Riki proveo u peščanoj oluji nije trajao više od dva minuta u stvarnosti. Ali u filmovima je vreme elastično.

„Idem da pogledam“, premišljala se Ptičica.

„Verovatno je otiš'o bez mene“, ponovi Lindi.

„Videćemo.“

„Hvala ti.“

„Nema frke“, reče Ptičica, položivši u prolazu ruku na devojčinu tanku mišicu. „Sigurna sam da je sve O.K.“

Ona nestade kroz pokretna vrata, ostavivši Lindi Li samu u predvorju. Lindi uzdahnu. Din nije prvi dečko koji ju je ostavio, samo zato što nije htela da mu da. Lindi je imala svoju ideju kada će i kako ići do kraja sa mladićem; ovo nije taj čas a Din nije taj mladić. Suviše je klizav, suviše prevrtljiv, i kosa mu miriše na dizel gorivo. Ako joj je zbris'o ona neće isplakati jezero nad tim gubitkom. Kao što njena majka uvek kaže, ima još dosta ribe u moru.

Odsutno je buljila u plakat koji je reklamirao događaj sledeće nedelje, kada je čula nešto iza sebe, i otkrila da je to šareni zečić, punačko, preslatko pitomo malo stvorenje, koje je sedelo nasred predvorja i gledalo gore u nju.

„Zdravo“, reče ona zecu.

Zeka se umiljato obliznu.

Lindi Li je obožavala životinje; volela je Filmske Avanture iz Života gde su životinje snimane u svojim prirodnim obitavalištima uz zvuke Rosinijeve muzike, i škorpije su plesale dok su se parile, i svako meče su dražesno zvali mali obešenjak. Gutala je te stvari. Ali više od svega je volela zečeve.

Zečić načini dva skoka prema njoj. Ona kleknu da ga pomazi. Bio je topao i oči su mu bile okrugle i ružičaste. Odskakutao je pored nje uz stepenice.

„A, mislim da ne bi smeo tamo gore“, reče ona.

Prvo, gore je bio mrak. Drugo, postojao je znak SAMO ZA OSOBLJE na zidu. Ali zeka je izgleda bio odlučan da pokuša, i mali obešenjak joj je mudro odmicao dok ga je pratila uz stepenice.

Gore na vrhu je bio mrkli mrak, i zec je nestao.

Umesto njega u tami je sedelo nešto drugo, plamtećih očiju.

Sada Lindi Li su iluzije bile jednostavne. Nije bilo potrebe da joj dočarava kompletnu fantaziju, da bi je zaveo, kao onog momka. Ona je već sanjala. Lak ulov.

„Zdravo“, reče Lindi Li, pomalo uplašena od prisustva u tami ispred nje. Zagledala se u tminu, pokušavajući da nazre neki obris, nagoveštaj lica. Ali nije bilo ničeg. Ni daha.

Zakoračila je na niži stepenik, ali ono iznenada posegnu prema njoj i uhvati je pre nego što je mogla da se skotrlja niz stepenice, ućutkujući je brzo, bez buke.

Ova možda nije imala strasti koje bi vredelo uzeti, ali je ono ovde slutilo drugu svrhu. To nežno telo još je pupilo, njegovi otvori nisu navikli na prodiranja. Ono odnese Lindi uz nekoliko preostalih stepenica i skloni je za kasnije istraživanje.

„Riki? Oh Bože, Riki!“

Ptičica kleknu kraj Rikijevog tela i protrese ga. Još diše, to je već nešto, i iako na prvi pogled ima dosta krvi, jedina rana je u stvari obična posekotina na uvetu.

Ponovo ga je protresla, sada jače, ali nije bilo odgovora. Posle panične pretrage konačno mu je pronašla puls: bio je jak i pravilan. Očito ga je neko napao, možda Lindi Lin nestali dečko. U tom slučaju, gde je? Možda je još u klonji, naoružan i opasan. Nema šeme da bude tako jebeno glupa da ide da proverava, taj film smo suviše često gledali. Dama-u-Opasnosti: uobičajeni kliše. Zamračena soba, zver koja vreba. E, pa umesto da padne naglavačke u taj kalup, učiniće ono što je uvek smatrala da heroine treba da urade: zanemariće radoznalost i pozvati pajkane.

Ostavivši Rikija da leži, ona pođe prolazom između redova, i nađe se ponovo u predvorju.

Predvorje je bilo prazno. Lindi Li ili je potpuno digla ruke od svog momka, ili je našla nekog na ulici da je odbaci kući. Šta god da je bilo, pri izlasku je zatvorila vrata za sobom, ostavivši tek nagoveštaj

Džonsonovog Bebi-Pudera u vazduhu. O.K, to svakako olakšava stvar, pomisli Ptičica, ulazeći u Biletarnicu da okrene pajkane. Bilo joj je drago što je mala imala dovoljno zdravog razuma da odustane od onog šugavca.

Podigla je slušalicu i odmah čula glas.

„Zdravo tamo“, glas je bio unjkav i nametljiv, „da nije malo kasno da se telefonira?“

Bila je sigurna da nije telefonista. Nije još ni otkucala broj.

Pored toga, zvučao je kao Piter Lori.

„Ko je to?“

„Zar me ne prepoznaješ?“

„Hoću da zovem policiju.“

„Voleo bih da ti pomognem, stvarno bih voleo.“

„Skinu se sa linije, važi? Hitno je! Treba mi policija.“

„To sam već čuo“, unjkanje se nastavilo.

„Ko si bre ti?“

„To smo već odigrali.“

„Ovde imamo povređenog. Hoćeš li molim te...“

„Jadni Rik.“

Zna mu ime. Jadni Rik, rekao je, kao da su bliski prijatelji.

Osetila je kako joj po čelu izbija znoj: osetila ga je iz svake pore. Zna Rikijevo ime.

„Jadni, jadni Rik“, ponovi glas. „Ali siguran sam da ćemo imati hepi-end. Ti ne?“

„Ovde se radi o životu ili smrti“, insistirala je Ptičica, impresionirana kako joj glas zvuči sigurno.

„Znam“, reče Lori. „Zar nije uzbudljivo?“

„Proklet bio! Skidaj se sa tog telefona! Ili ću, tako mi...“

„Tako ti čega? Šta može jedna debeljuca u ovakvoj situaciji, osim da brblja?“

„Ti jebeni gade.“

„Drago mi je.“

„Da li te ja poznajem?“

„Da i ne“, ton glasa je podrhtavao.

„Ti si Rikijev drugar, zar ne? Jedan od onih lešinarskih narkosa sa kojima je visio. A ovo je neka vaša idiotska igra. U redu, uspela vam

je šala“, reče ona, „a sad silazi sa te linije pre nego što napraviš veću štetu.“

„Iznervirana si“, reče glas, mekše. „Razumem te...“ glas se magično menjao, bio je viši za oktavu, „pokušavaš da pomogneš čoveku koga voliš...“ Glas je sad bio ženstven, promenio se akcentat, mrmljanje se pretvaralo u predenje. Odjednom je to bila Garbo.

„Siroti Ričard“, reče ona Ptičici. „Suviše se naprezao, zar ne?“ Nežno kao jagnje.

Ptičica je ostala bez reči: imitacija je bila besprekorna kao ona Lorijeva, ženstvena kao što je prethodna bila muževna.

„U redu, impresionirana sam“, reče Ptičica, „sad me pusti da razgovaram sa žacama.“

„Zar nije divno veče za šetnju, Ptičice? Samo mi devojke.“

„Znaš moje ime.“

„Naravno da ti znam ime, vrlo sam ti bliska.“

„Kako to misliš, bliska?“

Odgovor je bio smeh, divni smeh pokojne Garbo.

Ptičica to više nije mogla da podnese. Varka je bila suviše uverljiva; osećala je kako zaboravlja da je to imitacija, kao da govori lično sa zvezdom.

„Ne“, reče u telefon, „nisi me ubedio, čuješ?“ Tada joj popusti kontrola. Zavrišta: „Ti si lažnjak!“ u slušalicu, tako glasno da je osetila kako vibrira, zatim, je tresnu. Otvorila je vrata Biletarnice i pošla prema izlazu. Lindi Li nije samo zatvorila vrata. Bila su zaključana i zakatančena iznutra.

„Sranje“, reče Ptičica tiho.

Iznenada je predvorje izgledalo manje nego što ga je ranije doživljavala, a takve su bile i njene rezerve suzdržanosti. Ona se u mislima ošamari preko lica, standardno rešenje za heroinu na rubu hysterije. Promisli malo, naloži ona sebi. Pod jedan: vrata su zaključana. Lindi Li to nije učinila, Riki nije mogao, ona sigurno nije. Što znači...

Dva: unutra je neki luđak. Možda isti on, ona ili ono sa telefona. A to znači...

Tri: on, ona ili ono mora da imaju pristup drugoj liniji negde u zgradi. Jedina za koju zna je ona na spratu, u skladištu. Ali nema boga da sad ide gore. Za razlog videti Heroinu-u-Opasnosti. Znači...

Četiri: moraće da otvori vrata Rikijevim ključevima.

Tako je, eto imperativa: uzeti Rikijeve ključeve.

Ušla je u salu. Svetla su iz nekog razloga treperila, ili se to panika poigravala sa njenim optičkim nervom? Ne, zaista su pomalo treperila; cela unutrašnjost sale lagano se talasala, kao da diše.

Zaboravi to: nađi ključeve.

Požurila je kroz prolaz, svesna, kao i uvek kad bi potrčala, da joj grudi poskakuju i tresu se, a i butine. Divan sam prizor, pomislila je, ako me neko sad posmatra. Riki je ječao u nesvesti. Ptičica potraži ključeve, ali je njegov opasač nestao.

„Riki...“, reče ona primakavši se njegovom licu. Jecanje se pojača.

„Riki, čuješ li me? Ptičica ovde, Rik. Ptičica.“

„Ptičica?“

„Zaključani smo, Riki. Gde su ključevi?“

„... ključevi?“

„Opasač nije na tebi, Riki“, govorila je sporo, kao da se obraća idiotu, „gde su ti ključevi?“

Pitalica koju je Riki rešavao u bolnoj glavi najzad se skocka i on se izdiže u sedeći položaj.

„Dečko“, reče.

„Kakav dečko?“

„U klozetu. Mrtav u klonji.“

„Mrtav? Hriste. Mrtav? Jesi li siguran?“

Riki je izgledao kao da je u transu. Nije je ni pogledao, samo je zurio u prazno, u nešto što ona nije videla.

„Gde su ključevi?“ upita ga ponovo. „Riki. Važno je. Koncentriši se.“

„Ključevi?“

Dođe joj da ga ošamari, ali lice mu je već bilo krvavo, i to joj se učini sadistički.

„Na podu“, reče on posle nekog vremena.

„U klozetu? Na podu u klozetu?“

Riki potvrdi. Taj pokret glavom kao da je podstakao neke užasne pomisli: iznenada je izgledao kao da će da zaplače.

„Sve će biti u redu“, reče Ptičica.

Rikijeve ruke su pronašle lice, i opipavao je svoje crte, taj ritual ga je valjda umirivao.

„Jesam li ja ovde?“ tiho se pitao. Ptičica ga nije čula, već je bila pošla prema klozetu. Mora da uđe tamo, nema druge, bilo tamo telo ili ne. Ući, uzeti ključeve, ponovo izaći. I to sada.

Zakoračila je kroz vrata. Usput joj pade na pamet da nikada nije bila u muškom toaletu, i iskreno požele da ovo bude prvi i poslednji put.

Toalet je bio u skoro potpunom mraku. Svetlost je treperila na isti grčevit način kao u bioskopu, ali je bila slabija. Zastala je na vratima da joj se oči priviknu na pomrčinu, i osmotrila mesto.

Toalet je bio prazan. Nije bilo nikakvog momka na podu, živog ili mrtvog.

Ali su ključevi bili tamo. Rikijev opasač je ležao u odvodu pisoara. Nekako ga je upecala, sinusi su je boleli od odbojnog mirisa dezinfekcionog sredstva. Skidajući ključeve sa alke, izašla je iz toaleta u relativnu svežinu bioskopske sale. Sve je bilo tako jednostavno.

Riki se pridigao na jedno od sedišta i ležao je otromboljeno u njemu, izgledao je bolesnije i jasnije nego ikad. Podigao je oči kada je čuo da dolazi.

„Našla sam ključeve“, reče ona.

On zastanja. Bože, kako bolesno izgleda, pomisli ona. Njeno sažaljenje je već počelo da bleđi. Mora da ima halucinacije, i to najverovatnije hemijskog porekla. E, vala sam je sebi zakuvao.

„Tamo nema nikakvog tela, Riki.“

„Šta?“

„Nema nikakvog tela u klozetu; baš nikog. Je li, šta si to uzimao?“

Riki se zagleda u svoje drhtave ruke.

„Ništa. Časna reč.“

„Prokleta glupo“, reče ona. Skoro je posumnjala da joj je on sve to zamesio, ali praktične šale nisu bile njegov stil. Riki je na svoj način bio priličan puritanac: jedna od njegovih privlačnih strana.

„Trebalo li ti doktor?“

On mračno odmahnu glavom.

„Siguran si?“

„Rek'o sam da ne treba“, odseče on.

„O.K, ponuđen k'o počašćen.“ Već je marširala uz prolaz, gundajući nešto ispod glasa. Zastala je na vratima i doviknula mu preko sale.

„Mislim da imamo uljeza ovde. Neko je bio na pomoćnoj liniji. Hoćeš li da pripaziš kod ulaza dok ne pozovem policiju?“

„Odmah ću.“

Riki je sedeo pod treperavim svetlom i preispitivao svoj razum. Ako je Ptičica rekla da momak nije tamo, verovatno je u pravu. Najbolji način da se uveri jeste da pogleda sam. Tako će se osigurati da je imao samo manju krizu realnosti, izazvanu lošim tripom, otići će kući, leći i probuditi se sutra, izlečen. Ne valja samo što mora da ulazi u onu smrdljivu jazbinu. Šta ako je ona pogrešila, ako ona ima krizu? Zar ne postoje i takve stvari kao prividna normalnost?

Podigao se, nesigurno, proteturao se između sedišta i gurnuo vrata toaleta. Unutra je bilo dosta mračno, ali je dovoljno video da bi bio siguran da nema oluje, ili mrtvih mladića, kauboja sa rukama na revolverima, ni jednog jedinog kotrljajućeg korova. Silna stvar ovaj moj mozak, pomisli. Uspeo je sam od sebe da stvori ceo jedan imaginarni svet, tako zastrašujuće stvaran. Divan trik. Šteta samo što to ne može da se iskoristi bolje nego da se ukenjaš od straha. Jedno dobiješ, drugo izgubiš.

Tada spazi krv. Na pločicama. Mrlju krvi koja nije poticala iz njegovog uva; bilo je mnogo više. Aha! Znači da nije bilo priviđenje. Tu je krv, tragovi potpetica, svaki znak da je video ono što je video. Ali blagi Bože na nebu, šta je gore? Videti, ili ne videti? Zar ne bi bilo bolje da je pogrešio, da je večeras malo otkačio, nego da je sto puta u pravu i u rukama sile koja može doslovno da menja realnost?

Riki pođe pogledom duž krvavog traga na podu sve do kabine sa leve strane. Vrata su bila zatvorena: malopre nisu bila. Ko god bio ubica, smestio je onog dečka unutra, Riki je to znao i bez proveravanja.

„O.K.“, reče, „sad te imam.“

Gurnuo je vrata. Ona se otvoriše, i momak je bio tu, podignut na sedište klozetske šolje, raširenih nogu, opuštenih ruku.

Oči su mu bile iskopane. Ne precizno: ne hirurški čisto. Bile su istrgnute, ostavivši sluzav trag tkiva na obrazima.

Riki pokri usta šakom i reče sebi da ne sme da povrati. Stomak mu se pobuni, ali poslušna, i on izjuri iz toaleta kao da će telo svakog časa da ustane i zatraži natrag novac za ulaznicu.

„Ptičice... Ptičice...“

Debela kučka se prešla, debelo prešla. Smrt je bila tu, i nešto još gore.

Riki se zaleti iz klozeta u utrobu bioskopske sale.

Zidna svetla su sablasno igrala iza svojih Deko senila, trepereći kao napola ugašene sveće. Tama bi sad bila poslednja kap; definitivno bi poludeo.

Učini mu se da ima nečeg poznatog u načinu na koji je svetlost treperila, nečeg što nije mogao da odredi. Zastao je na trenutak nasred sale, beznadežno izgubljen.

Tada začu glas, i mada je slutio da je to ovoga puta smrt, on podiže pogled.

„Ćao, Riki“, reče ona, dolazeći prema njemu kroz red E. Ne Ptičica. Ne, Ptičica nikad nije nosila labuđe belu haljinu, nikad nije imala napućene usne, niti tako meku kosu, oči pune slatkih obećanja. Prema njemu je išla Monro, zgažena ruža Amerike.

„Zar mi nećeš reći zdravo?“ blago ga je pecnula.

„... ovaj...“

„Riki. Riki. Riki. Posle toliko vremena.“

Toliko vremena? Šta je time mislila: posle toliko vremena?

„Ko si ti?“

Ona mu se blistavo osmehnu.

„Kao ne znaš.“

„A, nisi ti Merilin. Merilin je mrtva.“

„Na filmu niko ne umire, Riki. Ti i ja to dobro znamo. Treba samo ponovo da premotaš celuloid...“

...pa da, na to ga je podsećalo ono treperenje, na promicanje trake ispred lampe projektora, slika za slikom, iluzija života nastala iz savršenog sleda malih smrti.

„... i eto nas opet, govorimo, pevamo.“ Ona se nasmeja: zveckanje leda u čaši. „Nikada ne zaboravljamo tekst, nikad ne ostarimo, nikad ne kasnimo...“

„Ti ne postojiš“, reče Riki.

Izgledala je pomalo iznervirana ovom primedbom, kao da je terao mak na konac.

Ali sad je bila na kraju reda i stajala je ne više od metra udaljena od njega. Iluzija je i sa ove razdaljine izgledala božanstvena i savršena

kao uvek. On odjednom požele da je uzme, tu, između sedišta. Koga je briga što je to samo fantazija, i fantazija se da pojebati, ako nećeš da je ženiš.

„Želim te“, reče on, iznenađen svojom direktnošću.

„Ja želim tebe“, odgovori ona, što ga još više iznenadi. „U stvari, potreban si mi. Veoma sam slaba.“

„Slaba?“

„Nije to lako, biti u centru pažnje, znaš. Otkriješ da ti je to potrebno, sve više i više. Želiš da te ljudi gledaju. Ceo dan, celu noć.“

„Ja gledam.“

„Jesam li lepa?“

„Ti si boginja: ko god da si.“

„Tvoja sam: eto ko sam.“

Bio je to savršen odgovor. Opisala se kroz njega. Ja sam tvoje sredstvo: načinjena za tebe od tebe. Savršena maštarija.

„Nastavi da me gledaš; gledaj me zauvek, Riki. Želim tvoje ljubavne poglede, ne mogu da živim bez njih.“

Što je više zurio u nju, njena slika je postajala potpunija. Treperenje je gotovo prestalo; na mesto se spustio mir.

„Hoćeš da me dodirneš?“

Već je pomislio da nikad neće pitati.

„Da“, reče.

„Fino.“ Nasmejala mu se ohrabrujuće, i on pruži ruku prema njoj. Ona u poslednjem trenu izmače njegovim prstima i potrča, smejući se, niz prolaz prema platnu. On pođe za njom, željno. Znači hoće da se poigra; pa lepo.

Utrčala je u ćorsokak. Iz tog dela bioskopa nije bilo izlaza, i, sudeći po pozivima koje mu je slala, znala je to. Okrenula se i naslonila na zid, malo raširenih nogu. Bio je na par metara od nje kada joj vetrić niotkuda zaleprša haljinu iznad pojasa. Ona se nasmaja, polusklopljenih očiju, kada se svileni talas podiže i otkri je. Ispod je bila gola.

Riki posegnu za njom i ovoga puta ona nije ni pokušala da izbegne njegov dodir. Haljina zaleprša malo više i on se zagleda, skamenjen, u onaj deo Merilin koji nikad nije video, krzneni procep koji je bio san miliona.

Tamo je bilo krvi. Ne mnogo, tek par otisaka prstiju na unutrašnjem delu bedra. Besprekorni sjaj njenog mesa bio je neznatno umrljan. I dalje je zurio; ona pokrenu bokove i usne joj se malo razmakoše, i on shvati da svetlucanje njene unutrašnjosti nije vlaga tela već nešto sasvim drugo. Na pokret njenih mišića pokrenuše se i oči koje je zakopala u sebe, i zaustaviše se na njemu.

Po njegovom pogledu znala je da ih nije sakrila dovoljno duboko, ali gde bi drugo devojka čiju je nagost pokrивao samo veo tkanine sakrila plodove svog rada?

„Ti si ga ubila“, reče Riki, gledajući i dalje u usne, i u oči koje su virile između njih. Prizor je bio tako užasan, tako halucinantan, da mu još jače razgore pakao u utrobi. Odvratnost mu je na perverzan način samo pojačala požudu umesto da je ubije. Pa šta ako je ubica: ona je legenda.

„Voli me“, reče ona. „Voli me zauvek.“

On joj priđe, znajući da to znači smrt. Ali smrt je relativna pojava, zar ne? Merilin je umrla, ali je ovde, živa, u njegovoj mašti, ili u zujećoj matrici vazduha, ili u obe. I on sad može da bude sa njom.

Zagrlio je, i ona njega. Poljubiše se. Bilo je lako. Usne su joj bile mekše nego što je zamišljao, i on oseti u preponama nešto nalik na bol, tako je želeo da bude u njoj.

Vilinski vitke ruke mu se oviše oko struka, i on se nađe u krilu raskoši.

„Činiš me jakom“, reče ona. „Kad me tako gledaš. Potrebno mi je da me gledaju, bez toga umirem. To je prirodno stanje iluzija.“

Njen zagrljaj je sve više stezao: ruke na njegovim mišićama nisu više bile tako vilovite. On se malo promeškolji od nelagodnosti.

„Nema svrhe“, zagugutala mu je na uvo. „Moj si.“

Izvio je vrat da vidi šta ga to drži i, na njegovo zaprepašćenje, ruke više nisu bile ruke, već samo omča neke stvari oko njega, bez šaka i prstiju i zglobova.

„Isuse Hriste!“ reče on.

„Pogledaj me, dečko“, rekla je. Glas joj je izgubio svu suptilnost. Nije više bio u naručju Merilin: ni traga od nje. Zagrljaj se još jednom pojača, i dah mu je bio isteran iz pluća, dah koji nije mogao da povрати jer je zahvat bio sve tešniji. Kičma mu zaškripa od pritiska i

telom mu projuri bol kao vatra, eksplodirajući mu u očima, u svim bojama.

„Trebalo je da napustiš grad“, reče Merilin, i kroz glatku površ njenih jagodica izroni Vejnovno lice. Izraz mu je bio podsmešljiv, ali je Riki imao samo tren da to primeti pre nego što se i ta slika istopila i u fokus došlo nešto drugo ispod fasade čuvenih lica. Poslednji put u životu, Riki upita:

„Ko si ti?“

Njegov tamničar nije odgovarao. Hranio se Rikijevom fascinacijom; na njegove oči iz onog tela izbiše dva organa kao rogovi puža, možda antene, oblikujući se u pipke. Približavali su se Rikijevoj glavi.

„Trebaš mi“, reče stvar, glasom koji više nije pripadao ni Vejnu ni Merilin, hrapavim, sirovim glasom, glasom nasilnika. „Tako sam jebeno slab; iscrpljuje me to što sam živ.“

Stvar se priključivala na njega, hraneći se njegovim pogledom, do malopre punim obožavanja – sada užasnutim. Osećao je kako mu ispija život kroz oči, gosteći se pogledima iz duše koja je predosećala svoje gašenje.

Znao je da je blizu smrti, jer tako dugo nije udahnuo vazduh. Činilo mu se minutima, ali nije mogao da bude siguran.

I dok je osluškivao zvuk svog srca, rogovi mu se razdvojiše oko glave, i zavukoše mu se u uši. Osećaj je čak i u toj oduzetosti bio nepodnošljivo odvratn i dođe mu da zavapi da prestane sa tim. Ali su ti prsti prodirali u njegovu glavu, cepajući mu bubne opne, rijući kroz mozak i lobanju kao neki radoznali crvi. Bio je živ, čak i sad, zureći i dalje u svog mučitelja, i znao je da prsti traže njegove oči, i pritiskaju ih iznutra.

Oči mu se odjednom iskolačiše, i izleteše iz ležišta, prskajući iz duplji. Na trenutak je video svet iz drugog ugla dok mu je čulo vida klizilo niz obraz. Video je usnu, bradu...

Bilo je to zastrašujuće iskustvo, i milosrdno kratko. Zatim se film koji je Riki živeo trideset sedam godina prekinu u sred rolne, i on pade u naručje fantazije.

Rikijevo zavođenje i umiranje trajali su ne više od tri minuta. U međuvremenu je Ptičica isprobala svaki ključ iz Rikijevog svežnja, i nijedna prokleta stvar nije htela da otvori vrata. Da nije bila

tvrdoglava, mogla je da se vrati u salu i zamoli Rikija za pomoć. Ali su mehaničke stvari, pa i brave i ključevi, uvek bile izazov za nju kao ženu. Mrzela je onu instinktivnu superiornost koju muškarci pokazuju nad njenim polom kada se radi o mašinama, sistemima i logičkim procesima, i neka bude prokleta ako se sad vrati da cmizdreći prizna Rikiju da nije mogla da otvori jedna jebena vrata.

Baš negde u vreme kada je digla ruke od ćorava posla, i Riki je. Bio je mrtav, pokojni. Sočno je opsovala ključeve, i priznala poraz. Riki ume sa tim šugavim stvarima koje ona nikada nije baš kapirala. Nek mu je sa srećom. Sve što ona ovog časa želi jeste: napolje odavde. Postajala je klaustrofobična. Nije joj se dopadalo da bude zaključana, ne znajući ko vreba gore na spratu. A da stave tačku na „i“, svetla u predvorju su trnula, gaseći se treptaj po treptaj.

Šta se kog đavola dešava ovde?

Svetla se bez upozorenja ugasiše, i bila je sigurna da čuje kretanje iza vrata bioskopske sale. Sa one strane se prosu svetlost, jača od reflektorske, pulsirajuća, višebojna.

„Riki?“ upita ona tamu. Ova kao da proguta njene reči. Ili je bilo tako ili ona sama uopšte nije verovala da je to Riki, pa je nešto upozorilo da pitanje postavi, ako baš mora, šapatom.

„Riki?“

Usne pokretnih vrata nežno cokuše, sklapajući se, kad ih je nešto pritisnulo iznutra.

„...jesi l' ti?“

Vazduh je bio naelektrisan: pod nogama joj je varničilo dok je išla prema vratima, svaka dlačica na rukama je stajala uspravno. Svetlost iza vrata se pojačavala svakim korakom.

Zaustavila se, predomislivši se u vezi istraživanja. Ono nije Riki, znala je. Možda je onaj čovek ili žena sa telefona, neki luđak specijalizovan za debele žene.

Zato napravi par iskričavih koraka do Biletarnice, i posegnu ispod tezge, gde se nalazio Jebač majke, gvozdена poluga koju je tamo čuvala još otkako su je zarobila u Biletarnici tri nazovi lopova, obrijanih glava, sa električnim bušilicama. Stravično je zavrištala i oni su se razbežali, ali se zaklela da će sledeći put radije ubiti Boga u jednom od njih (ili u svima) nego da dozvoli da je terorišu. A Jebač

majke, celom svojom dužinom od skoro metar, je bio njeno izabrano oružje.

Naoružana, okrenu se vratima.

Vrata se iznenada raskriliše s treskom i urlik bele buke joj ispuni glavu, i glas reče kroz urlik, onu Bogartovu:

„Bog te vid'o, mala.“

Vrata je ispunjavalo oko, jedno jedino neizmerno oko. Buka je zaglušivala; oko je treptalo, ogromno i vlažno i lenjo, studirajući curu ispred sebe s ohološću Jedinog Boga Istinitoga, Tvorca celuloidnog Neba i celuloidne Zemlje.

Ptičica je bila prestravljena, ništa manje od toga. Ovo nije bila ona pogledaj-iza-sebe jeza, niti slatko iščekivanje, ili prijatna zastrašenost. Ovo je bio pravi strah, iz utrobe, nimalo romantičan, ružan kao govno.

Mogla je da čuje sopstveno jecanje, da oseti kako joj klecaju kolena pod nepopustljivim pogledom oka. Uskoro će se srušiti na tepih ispred vrata, i biće to njen kraj, bez sumnje.

Tada se seti Jebača majke. Dragi Jebač majke, Bog blagoslovio njegovo falusno srce. Ona podiže polugu dvoručnim zahvatom i pojuri prema oku, zamahujući.

Ali pre nego što je pogodila oko, ono se sklopi, svetlost utrnu, i ponovo se nalazila u tami, mrežnjača joj je gorela od vizije.

Iz tame, stiže glas: „Riki je mrtav.“

Samo to. Bilo je još gore nego oko, gore nego svi mrtvi glasovi Holivuda, zato što je znala da je istina. Lindi Lin Din je umro baš kao što je Riki rekao, a sada je i Riki mrtav. Sva vrata su zaključana, igra se svela na dvoje. Ona i to.

Potrčala je prema stepenicama, nije bila sigurna u plan akcije, ali je znala da bi ostajanje u predvorju bilo jednako samoubistvu. Kada je stala na prvi stepenik, pokretna vrata ponovo uzdahnuše, otvarajući se iza nje, i nešto pođe za njom, brzo i treperavo. Bilo je korak ili dva iza nje dok se bez daha uspinjala, proklinjući svoju težinu. Kraj nje su šibale erupcije zaslepljujuće svetlosti iz tela te stvari kao prvi odsevi Rimske Sveće. Pripremao je novi trik, bila je sigurna.

Stigla je do vrha stepeništa sa svojim obožavaocem još za petama. Hodnik napred, osvetljen jednom jedinom umazanom sijalicom, nije pružao veliku utehu. Prostirao se celom dužinom bioskopa, i granao

se u nekoliko skladišta, nagomilanih otpadom: plakatima, 3-D naočarima, plesnjivim kotlovima. U jednom od skladišta se nalazio i pomoćni izlaz, bila je sigurna u to. Ali u kojem? Samo je jednom bila ovde gore, i to pre dve godine.

„Sranje, sranje, sranje“, ponavljala je. Pojurila je ka prvom skladištu. Vrata su bila zaključana. Udarila je šakom po njima, negodujući. Vrata ostadoše zaključana. Sledeća takođe. Treća isto tako. Čak i da se setila u kom je skladištu izlaz, vrata su bila preteška da bi se provalila. Da ima deset minuta, uz pomoć Jebača majke možda bi i uspela. Ali Oko joj je dahtalo u potiljak: nije imala ni deset sekundi, kamoli deset minuta.

Znači da je preostalo samo suočenje. Okrenula se na petama, moleći se, prema stepeništu i goniocu. Nije bilo nikog. Zagledala se u samotni prizor mrtvih sijalica i oljuštene farbe kao da će videti nevidljivo, ali stvar uopšte nije bila ispred nje, već iza. Za leđima joj ponovo buknu bleštavilo, i Rimaska Sveća ovoga puta uhvati, vatra postade svetlost, svetlost postade slika, i niz hodnik se prema njoj prosuše skoro zaboravljena čuda. Oslobođene scene iz hiljadu filmova: svaka sa svojom jedinstvenom asocijacijom. Po prvi put poče da joj sviće istina o poreklu ove retke zverke. Bio je to duh u mašini bioskopa: sin celuloida.

„Daj mi svoju dušu“, reče hiljadu zvezda.

„Ne verujem u dušu“, odgovorila je iskreno.

„Onda mi daj ono što daješ filmskom platnu, ono što svi daju. Daj mi malo ljubavi.“

Upravo zbog toga su sve te scene igrale pred njom, i reprizirale se, i ponovo igrale. Bili su to oni trenuci kada se auditorijum čudesno sjedinjavao sa ekranom, krvareći kroz njegove oči, gledajući i gledajući. I ona je to činila, često. Videla film i osetila se tako duboko potresena da bi to bio skoro fizički bol kada bi se odverteli svi oni natpisi koji su značili kraj filma i kada bi iluzija bila raspršena; sve se ovo dešavalo zato što je osećala da je na onom platnu ostavila deo sebe, deo svog unutrašnjeg bića izgubljen tamo gore među njenim herojima i heroinama. Možda i jeste. Možda je vazduh nosio naboj njenih želja i negde ga skladištio, praveći koktel sa nabojima drugih srca, sakupljajući ih sve u nekom zakutku, sve do...

Do ovoga. Ovog deteta njihovih kolektivnih strasti; ovog tehnikolor-zavodnika, otrcanog, bezveznog i potpuno očaravajućeg.

Svaka čast, pomisli ona, ali jedna je stvar shvatiti svoga dželata, a sasvim druga odgovoriti ga od njegovih profesionalnih namera.

Čak i sada, kada je razrešila zagonetku, gutala je slike u toj stvari: nije mogla drugačije. Bile su tako privlačne, slike iz života koje je vodila, lica koja je volela. Miki Maus u plesu sa metlom, Gišova u Rascvalim pupoljcima, Džudi Garland (i Toto kraj nje) kako posmatra pijavicu tornada na nebu Kanzasa, Aster u Top Hetu, Vels u Kejnu, Brando i Krafordova, Trejsi i Hepbernova – ljudi tako urezani u naša srca da im nisu potrebna krštena imena. I kako je bilo bolje, mnogo bolje biti izluđivan fragmentima, videti poglede pre poljupca, a ne sam poljubac; šamar, a ne pomirenje; senku, a ne čudovište; ranu, a ne smrt.

Imalo ju je u vlasti, nije bilo sumnje. Držalo joj je oči tako sigurno kao da ih ima u šaci i to okovane.

„Je li lepo?“ reče stvar.

O da bilo je lepo.

„Zašto mi se ne predaš?“

Više nije mislila, bila joj je ispljena sposobnost analize, sve dok iz baruštine slika nije izronilo nešto što ju je vratilo sebi. Dambo. Debelo slonče. Njeno debelo slonče: ništa više, samo to, debelo slonče za koga je nekada mislila da je njeno.

Magija se raščinila. Ona odvoji pogled od te stvari. Na trenutak, krajičkom oka, spazila je nešto bolesno i puno muva ispod raskoši. Kao dete zvali su je Dambo, sva deca iz kraja. Živela je sa tim komičnim sivim užasom dvadeset godina, nemoćna da ga se oslobodi. Njegovo debelo telo je podsećalo na svoju gojaznost, njegov izgubljeni pogled na sopstvenu izdvojenost. Pomislila je na Damba, šćućurenog uz telesinu svoje majke, obeležene kao Luda Slonica, i zaželela da udara do besvesti po toj sentimentalnoj stvari.

„To je jebena laž!“ siknula je.

„Ne znam na šta misliš“, protestovalo je.

„Dobro, onda, šta je ispod oblance? Nešto vrlo gadno, rekla bih.“

Svetlost poče da treperi, parada se pokoleba. Mogla je da nazre neki drugi oblik, mali i mračan, kako vreba iza kulisa od svetlosti. I u

njemu sumnju. Sumnju i strah od smrti. Bila je sigurna da može da namiriše njegov strah na deset koraka.

„Šta se to krije, tamo ispod?“

Zakoračila je prema njemu.

„Šta to kriješ? A?“

Pronašlo je glas. Uplašen, ljudski glas. „Nemaš ti nikakvog posla sa mnom.“

„Pokušao si da me ubiješ.“

„Hoću da živim.“

„I ja.“

Postajalo je mračno, tu u dnu hodnika, i osećao se miris, gadan miris, truleži. Poznavala je trulež, a ova je bila životinjskog porekla. Upravo ovog proleća, kada se istopio sneg, pronašla je nešto u dvorištu iza stana. Manjeg psa, ili krupnu mačku, bilo je teško odrediti. Neku domaću životinju koja je uginula od zime za vreme iznenadnih snegova u decembru. Našla je leš pun crva, žućkastih, sivkastih, rozikastih: pastelno leglo muva sa hiljadu pokretnih delova.

Imalo je oko sebe isti zadah kao ovaj što se oseća ovde. Možda je upravo to krv i meso ove fantazije.

Skupljajući hrabrost, očiju još ranjenih vizijom Damba, krenula je na sliku koja je treperila, podigavši Jebač majke, u slučaju da stvar pokuša još neku šalu.

Pod nogama su joj škripale podne daske, ali je ona bila suviše obuzeta svojom kampanjom da bi obratila pažnju na ova upozorenja. Bio je čas da dograbi ubicu i natera ga da ispljune istinu.

Prešli su skoro ceo hodnik, ona je napredovala, ono se povlačilo. Više nije imalo kuda.

Iznenada se daske pod njenim nogama i njenom težinom pretvoriše u prašnjave komadiće, i ona propade kroz pod u oblaku prašine. Odbacila je Jebača majke, raširivši ruke da bi se uhvatila za nešto, ali je sve bilo crvljivo, i popustilo je pod njenim stiskom.

Pala je nezgodno i teško se prizemljila, u nešto meko. Miris raspadanja je tu bio neuporedivo jači, podizao joj je utrobu u grlo. Pružila je ruku da se orijentiše u tami, i svuda je bila sluz i hladnoća. Osećala se kao da je bačena u sanduk rasporene ribe. Iznad nje je dopiralo nešto nesigurne svetlosti, i osvetljavalo njen ležaj. Pogledala je, iako Bog zna da nije htela, i videla da leži u ostacima

čoveka, rasutim od njegovih žderača preko prilične površine. Dođe joj da zaurla. Htela je da ždere sa sebe suknju i bluzu, već natopljene tom stvari, ali nije smela da ostane gola, ne u prisustvu sina celuloida.

Jer je i dalje posmatrao, odozgo.

„Sad znaš“, reče on, izgubljen.

„Ovo si ti...“

„To je telo u kome sam jednom obitavao, da. Zvao se Barberio. Kriminalac; ništa posebno. Nikad nije težio veličini.“

„A ti?“

„Njegov rak. Ja sam bio onaj deo njega koji je težio, čeznuo da bude više od obične ćelije. Ja sam bolest koja sanja. Nije čudo što volim filmove.“

Sin celuloida se cedio preko ivice urušenog poda, njegovo pravo telo bilo je izloženo pogledu jer više nije bilo razloga da održava iluziju.

Bila je to prljava stvar, tumor odebljao od pogrešnih strasti. Parazit u obliku crva, izgledom kao sirova džigerica. Na trenutak mu se u glavi otvoriše bezuba, loše oblikovana usta i on reče: „Moram da pronađem neki drugi način da ti prožderem dušu.“

Pljusnuo je u budžak pored Ptičice. Bez svog svetlucavog kaputa u tehnikoloru bio je veličine malog deteta. Uzmakla je kada je pružio pipak da je dodirne, ali je uzmak ovde bio ograničeno rešenje. Prostor je bio uzak, a malo dalje i zakrčen nečim što je izgledalo kao slomljene stolice i odbačeni molitvenici. Nije bilo izlaza osim onog kojim je tu dospela. A taj joj je bio pet metara iznad glave.

Rak joj ispitivački dotaknu nogu i njoj se smuči. Bilo je to jače od nje, iako se stidela što popušta tako primitivnom nagonu. Gadilo joj se kao nikad ranije, prizivalo joj slike nečeg abortiranog, nečeg iz odvoda.

„Idi do đavola“, poruči mu, ritajući ga u glavu, ali je ono i dalje napredovalo, njegova masa nalik na proliv prikivala joj je noge.

Njegov trup na njenom krilu bio je gotovo seksualan osećaj i ona se zapita, odsutno, zgađena svojim sledom misli, da li ta stvar možda želi seks. Nešto u navaljivanju njegovih stalno oblikujućih ticala na njenu kožu, koja su blago zalazila pod njenu bluzu, rastezala se da

joj dotaknu usne, navodilo je da pomisli na požudu. Neka ga onda, pomislila je, neka dođe ako baš mora.

Dopustila mu je da je preplavi sve dok nije potpuno ležao na njoj, boreći se sa neizdržljivom željom da ga zbaci – a onda je aktivirala zamku.

Prevrnula se preko njega.

Kada se poslednji put merila imala je 110 kilograma, a sada verovatno i više. Stvor je bio ispod nje pre nego što je shvatio šta se i kako dogodilo, i iz pora mu pokulja bolesna sluz tumora.

Borio se, ali nije mogao da se izvuče ispod nje, koliko god se otimao. Ptičica zari nokte u masu i poče da kida, cele komade sunderastog tkiva, od čega smrdljiva tečnost još obilnije poteče. Njegovi urlici besa postadoše urlici bola. Posle kraćeg vremena, bolest koja sanja prestade da se bori.

Ptičica je ležala još neko vreme. Ispod nje nije bilo pokreta.

Konačno, ona ustade. Bilo je nemoguće utvrditi da li je tumor mrtav. Nije, po bilo kom merilu kojim je raspolagala, ni živio. Ona ga svejedno više neće dotaći. Radije bi se ponela sa samim Satanom nego da još jednom zagri Barberijev rak.

Pogleda u hodnik iznad glave i obuze je očaj. Zar joj je suđeno da ovde umre, kao Barberio pre nje? Tada, pogledavši svoga protivnika na podu, spazi rešetku. Dotad nije bila vidljiva jer je napolju još bila noć. Sada je svitalo, i kroz otvore su proticali zraci svetlosti boje prljave vode.

Sagla se do rešetke, snažno je gurnula i dan je odjednom bio u jazbini, sa njom, svuda oko nje. Bio je pravi podvig provući se kroz uski otvor; neprestano joj se činilo da joj onaj stvor puzi preko nogu, ali je, kada se izvukla nazad u svet, mogla da se potuži samo na izgrebane grudi. Napušteni plac se nije bitno promenio od Barberijeve posete. Bio je samo još više obrastao koprivom. Stajala je tu neko vreme, udišući nalete svežeg vazduha, zatim pođe prema ogradi i ulici iza nje.

Raznosači novina i psi lotalice podjednako su zaobilazili debelu ženu izmučenog lica u smrdljivoj odeći koja se vraćala kući.

CENZURISANE SCENE

To nije bio kraj.

Policija je stigla u Filmsku Palatu posle pola deset. Ptičica je pošla s njima. Pretraga je otkrila iskasapljena tela Dina i Rikija, kao i ostatke 'Soni' Barberija. Na spratu, u uglu hodnika, pronašli su cipelu višnjeve boje.

Ptičica nije ništa rekla, iako je znala. Lindi Li nije otišla.

Ptičici je suđeno zbog dvostrukog ubistva iako niko nije verovao da ih je počinila, i oslobođena je zbog nedostatka dokaza. Ukazom suda određen joj je psihijatrijski nadzor za period od najmanje dve godine. Možda nije počinila ta ubistva, ali je svima bilo jasno da je razum napušta. Priče o hodajućim tumorima nikom nisu popravile ugled u društvu.

U rano leto sledeće godine Ptičica nije jela nedelju dana. Najveći deo onog što je izgubila bila je voda, ali je to bilo dovoljno da uveri njene prijatelje da je konačno spremna da načne Problem Broj Jedan.

Tog vikenda je nestala na dvadeset četiri časa.

Pronašla je Lindi Li u napuštenoj kući u Sietlu. Nije bilo teško pronaći je: sirota Lindi je u poslednje vreme imala grdne probleme da se kontroliše, da ne govorimo o zavaravanju mogućih gonilaca. Ispostavilo se da su roditelji digli ruke od nje još pre nekoliko meseci. Samo je Ptičica nastavila da traži, čak je platila detektiva da pronađe devojkicu, i najzad je njeno strpljenje bilo isplaćeno pogledom na njenu krhku lepotu, krhkiju nego ikad, ali još uvek lepotu, dok je sedela u toj goloj sobi. Vazduh je bio pun muva. Na sred poda je bilo govno, možda ljudsko.

Ptičica je izvukla revolver pre nego što je otvorila vrata. Lindi Li je pogledala, budeći se iz misli, možda njegovih misli, i nasmešila joj se. Pozdrav je trajao još trenutak, dok parazit u Lindi Li nije prepoznao Ptičicu, ugledao joj pištolj u ruci i shvatio zašto je došla.

„Pa“, reče, ustajući da dočeka gosta.

Lindi Li provali iz očiju, provali joj iz usta, provali iz pičke i čmara, iz ušiju i nosa, i tumor pokulja napolje u šokantnim ružičastim

mlazevima. Poteče joj iz dojki bez mleka, iz posekotine na palcu, iz oderotine na bedru. Izlazilo je gde god je Lindi Li bila otvorena.

Ptičica podiže revolver, i opali, tri puta. Rak se još jednom pruži prema njoj, povuče se, zadrhta i omlitavi. Kada se potpuno smirio, Ptičica mirno izvuče iz džepa bocu sa kiselinom, odvrnu poklopac i isprazni izjedajući sadržaj preko tela i tumora, podjednako. Nije se oglasio, dok se topio, i ona ga ostavi da leži tamo, na mestu obasjanom suncem, dok se iz gomile dizao ljut dim.

Obavivši dužnost, izašla je na ulicu, i pošla svojim putem, čvrsto uverena da će živeti dugo pošto se odvrte završni natpisi ove komedije.

KRALJ SIROVA GLAVA

Od svih osvajačkih armija koje su gazile ulicama Predanosti tokom vekova, konačno ga je oborio na kolena meki korak nedeljnih izletnika. Mesto je otpelo rimske legije i normanske osvajače, preživelo je agoniju građanskog rata, i nije izgubilo identitet pod uticajem zavojevača. Ali posle vekova pod čizmom i oštricom, došli su turisti – novi Varvari – pokorili Predanost, ljubaznošću i gotovim novcem umesto oružja.

Mesto je bilo idealno za invaziju. Šezdesetak kilometara od Londona, u voćnjacima i poljima hmelja Kentiš Velda bilo je dovoljno udaljeno od grada da izlet postane pustolovina, ali i dovoljno blizu za brzo povlačenje ako se pokvari vreme. Svakog vikenda između maja i oktobra Predanost je postajala pojilište za ožednele Londonce. Svake subote koja je obećavala lepo vreme, preplavili bi selo, dovlačeći svoje pse, svoje plastične lopte, svoj nakot dece, puštajući ih u bučnim hordama na seosko zelenilo, da bi svratili do Visokog čoveka da razmene saobraćajna iskustva uz kriglu mlakog piva.

Građani Predanosti nisu bili suviše uznemireni zbog izletnika: ovi bar nisu prolivali krv. Ali je upravo ovaj nedostatak agresivnosti učinio invaziju potpunom.

Postepeno je taj svet, sit grada, počeo da unosi blage, ali trajne promene u seoski život. Mnogima je prirastao za srce njihov dom na selu; bili su očarani kamenim kućicama smeštenim ispod šumećih hrastova, zaljubili su se među golubove u tisama crkvenog dvorišta. Čak i vazduh, govorili su duboko udišući, čak i vazduh ovde miriše svežije. Miriše na Englesku.

Prvo ih je bilo nekoliko, zatim su mnogi počeli da se interesuju za prazne ambare i napuštene kuće kojih je bilo napretek u Predanosti i okolini. Mogli su se videti svakog sunčanog vikenda, kako stoje u koprivama i kršu, i planiraju kako da prošire kuhinju, i gde će postaviti jakuzi. I iako su mnogi, vrativši se u udobnost Kilborna i Sent Džejms Vuda, odlučili da ostanu tamo, svake godine bi poneki sklopio razumnu pogodbu sa meštanima i kupio sebi nekoliko ari zdravog života.

I tako su sa godinama, i generacijskim proređivanjem starosedelaca Predanosti, gradski divljaci počeli da preuzimaju primat. Invazija je bila suptilna, ali je promena bila upadljiva za izvežbano oko. Otkrivala se u časopisima koje je pošta počela da šalje – koji je domorodac Predanosti ikad naručio primerak Harpersa i Kvina, ili listao Tajmsov Literarni dodatak? Videla se, ta promena, u sjajnim novim automobilima koji su zagušili jednu jedinu, usku ulicu, podsmešljivo krštenu Visoki Put, kičmu Predanosti. Bilo je i u šuškanju trača kod Visokog čoveka, što je bio siguran znak da su poslovi stranaca postali ravnopravna tema za razmatranje i porugu.

I zaista, sa prolaskom vremena, uljezi su pronašli svoje mesto u srcu Predanosti, a večiti demoni njihovog grozničavog načina života, Rak i Bolesti Srca, počeli su da uzimaju danak, prateći svoje žrtve i u novootkrivene krajeve. Kao Rimljani pre njih, kao Normani, kao svi osvajači, naslednici su ostavili najdublji trag na ovom uzurpiranom komadiću zemlje ne tako što su na njemu gradili, već tako što su tu sahranjivani.

Bila je raskvašena sredina septembra, poslednjeg septembra za mesto zvano Predanost.

Tomas Garou, sin jedinac pokojnog Tomasa Garoua, pošteno se preznojavao kopajući na komadu Polja Tri Jutra. Dan ranije, u četvrtak, došlo je do gadne provale oblaka, i zemlja je bila natopljena. Raščišćavanje zemljišta za narednu setvu nije bio tako lak posao kao što je Tomas mislio da će biti, ali se on čvrsto zarekao da će ga dovršiti do kraja nedelje. Bio je to težak kuluk, raščišćavanje kamenja i uklanjanje zastarele opreme koju je njegov otac, to lenjo kopile, ostavio posvuda da rđa. Mora da su to bile godine obilja, mislio je Tomas, vraški bogate godine kada je otac mogao da dozvoli sebi da mu propadne dobra mašinerija. I ne samo to, dozvolio je da najveći deo od tri jutra zemlje ostane neobrađen, i to zdravo plodne zemlje. Ovo je na kraju krajeva Bašta Engleske: zemlja je novac. Ostaviti tri jutra korovu, bio bi luksuz koji niko sebi ne može da dozvoli, u ova oskudna vremena. Ali to, bogamu, znači i težak rad: rad na koji ga je otac navikao još od detinjstva, i on je već tada naučio da ga mrzi.

Ali posao se mora obaviti.

A dan je dobro počeo. Traktor je posle remonta bolje radio, jutarnje nebo bilo je prepuno galebova sa obale, koji su doleteli da doručkuju sveže iskopane gliste. Bili su mu bučno društvo u poslu, i njihov bezobrazluk i svađalačka narav silno su ga zabavljali. Ali su kasnije, kada se vratio u polje, posle alkoholnog ručka u Visokom čoveku, stvari pošle naopako. Prvo je motor počeo da se gasi, isti problem zbog kojeg je upravo potrošio dve stotke da ga reši; a zatim je, posle samo nekoliko minuta posla, naišao na kamen.

Nije to bio neki spektakularan primerak: virio je tridesetak centimetara iz zemlje, vidljivi obim mu je bio nešto manji od metra, površina gola i glatka. Nije bilo čak ni mahovine; samo nekoliko useka koji su nekada možda bili reči. Možda ljubavna poruka, ili još verovatnije „Kilroj je bio ovde“, najverovatnije datum i ime. Šta god da je predstavljao, spomenik ili krajputaš, sada je bio na putu. Moraće da ga iskopa, ili će iduće godine imati tri metra manje obradive zemlje. Nema šeme da plug zaobiđe kamen te veličine.

Tomasa je čudilo što je prokleta stvar ostala tako dugo u polju a da se niko nije potrudio da je ukloni. Ali je toliko vremena prošlo otkako je Polje Tri Jutra bilo pretvoreno u njivu: sigurno ne za njegovih trideset šest godina. A ako malo razmisli, niti za života njegovog oca. Zbog nečega (a ako je i znao razlog, zaboravio je), ovaj komad zemlje Garouovih ostavljen je zapušten tokom mnogo godina, možda čak generacijama. Osećao je kako ga u potiljak kljuca sumnja da je neko, verovatno njegov otac, rekao da na tom mestu nikad neće roditi letina. Ali to je bila obična glupost. Ako je igde rađalo, makar to bile koprive i puzavice, na ova zaboravljena tri jutra rađalo je gušće i obilnije nego u celom kraju. Znači da nema razloga da ovde ne uspe hmelj. Možda čak voćnjak: ali je za voćnjak potrebno više strpljenja i ljubavi nego što je Tomas verovao da poseduje. No svejedno šta izabere da posadi, sigurno će rađati sa entuzijazmom iz ovako bogatog tla, i on će imati još tri jutra dobre zemlje da učvrsti klimavo finansijsko stanje.

Samo ako iskopa ovaj prokleti kamen.

Već je pomišljao da unajmi jedan od onih buldožera sa gradilišta na severnom kraju sela, da dotutnji ovamo i uposli mehaničke čeljusti. Dve sekunde i kamen je napolju. Ali se njegov ponos opirao ideji da trči po pomoć na prvi znak žuljeva. Posao je ionako mali. Izvadiće ga

sam, kao što bi učinio njegov otac. To je bila njegova čvrsta odluka. Sada, dva i po sata kasnije, žalio je zbog prebrze odluke.

Narastajuća toplota popodneva dostigla je najvišu tačku, i bez daška vetra da je ublaži, postala nepodnošljiva. Preko od Pašnjaka čulo se isprekidano tutnjanje groma, i Tomas je osećao kako mu statički elektricitet puzi potiljkom, ježeći mu svaku dlačicu. Nebo je bilo pusto: galebovi, suviše ćudljivi da ostanu pošto je zabava dovršena, preselili su se na neki termalni izvor sa mirisom soli.

Čak je i zemlja, koja je tog jutra ispuštala slatko-oštri miris dok su je prevrtala sečiva, sada mirisala beživotno; i dok je prekopavao crni humus oko kamena, misli su mu se bespomoćno vraćale na truljenje koje je zemlju činilo tako bogatom. Rasejano je mislio o bezbrojnim malim smrtima. To nije bio uobičajen tok njegovih misli, i uznemirila ga je morbidnost teme. Zastao je na trenutak, naslonivši se na ašov, kajući se zbog četvrte krigle Ginisa koju je stresao za ručak. Obično je to bila bezazlena mera, ali mu je danas zavijala u stomaku, mogao je lepo da čuje, crna kao humus na ašovu, mešajući otrov od stomačne kiseline i polusvarene hrane.

Misli na nešto drugo, reče on sebi, ako nećeš da se isповраćaš. Da skrene pažnju sa stomaka, okrenu se prema polju. Ništa specijalno, samo grub kvadrat zemlje okružen nepotkresanom glogovom živicom. Par uginulih životinja u senci gloga: čvorak, i još nešto; suviše istrunulo da bi se moglo prepoznati. Osećalo se odsustvo života, ali to nije bilo neobično. Jesen je bila blizu, a leto je bilo suviše dugo i suviše vrelo.

Podigao je pogled preko živice i posmatrao kako se oblak nalik na glavu mongoloida prazni bljeskom munje u brda. Ono što je nedavno bilo blistavo popodne, sada se svelo na tanku liniju plavetnila na horizontu. Sad će kiša, pomislio je, i ta pomisao nije bila neprijatna. Rashlađujuća kiša; možda čak i pljusak kao prethodnog dana. Možda će ovaj put pošteno pročistiti vazduh.

Tomas vrati pogled prema nepokornom kamenu, i udari ga ašovom. Zaiskri tanak luk belog plamena.

On opsova, glasno i maštovito: i kamen, i sebe, i polje. Kamen je, međutim, samo ležao u jarku koji je iskopao oko njega, i prkosio mu. Više nije bilo mnogo izbora: zemlja oko te stvari bila je iskopana do dubine od pola metra; ukucio je klinove ispod kamena i vezao ih

lancima za traktor da ga povuče. Mrka kapa. Očigledno će morati da produbi jarak i dublje da pobije klinove. Neće dozvoliti da ga prokletinja pobedi.

Gundajući, dao se na kopanje. Kap kiše pade mu na nadlanicu, ali je on jedva primetio. Znao je iz iskustva da ova vrsta posla zahteva potpunu posvećenost: glavu dole, i zaboravi na sve ostalo. Ispraznio je um. Postoji samo zemlja, ašov, kamen, i njegove ruke.

Upri, podigni. Upri, podigni. Zanesenost je bila tako potpuna da nije bio siguran koliko dugo je radio pre nego što je kamen počeo da se pomera.

Pokret ga je probudio. Ispravio se uz krckanje kičme, nesiguran da li je pomak bio samo treptaj oka. Naslonio je petu, i gurnuo. Da, pomerio se u svom grobu. Bio je suviše iscrpljen da bi se nasmešio, ali se osećao blizu pobede. Mrcina je njegova.

Kiša je postajala teža, i prijala mu je na licu. Ukopao je još par klinova oko kamena da ga dalje pomeri iz ležišta: nameravao je da ga se konačno reši. Ima da vidiš, reče, ima da vidiš. Treći klin uđe dublje nego prethodna dva, i kao da probi mehur nekog gasa pod kamenom, žučkasti oblak koji je tako odvratno smrdeo da se on odmače od rupe da uhvati malo svežeg vazduha. Nije ga bilo. Mogao je samo da iskašlje čep od sline da bi pročistio grlo i pluća. Šta god da je bilo ispod kamena, a u zadahu je bilo nečeg životinjskog, bilo je vraški trulo.

Prisilio se da se vrati poslu, udišući povremeno grcavo na usta, umesto kroz nos. Glava mu je bila nekako zategnuta, kao da mu se nadimao mozak, i iznutra pritiskao lobanju, gurajući, da izađe.

„Jebi se“, reče, i ukopa još jedan kolac pod kamen. Činilo mu se da će mu leđa svakog časa popucati. Na desnom dlanu mu je pukao žulj. Grč mu je sedeo na mišici, i gostio se, neometan.

„Hajde. Hajde. Hajde.“ Ukopao je poslednji kolac, ne znajući šta čini.

I tada kamen počeo da se diže.

On ga nije ni dotakao. Kamen je bio gurnut iz ležišta odozdo. On posegnu za ašovom, još uvek zaglavljenim ispod kamena. Iznenada je osetio da mora da ga uzme; njegov je, deo njega, i neće ga ostaviti blizu te rupe. Ne sada, dok se kamenčina ljulja kao da ga

podigne gejzir. Ne u ovom žutom dimu, ne dok mu se mozak nadima kao avgustovska bundeva.

Snazno je povukao ašov; ovaj nije hteo da izađe.

On ga opsova i prionu na zadatak s obe mišice, držeći se na dužini ruke od jame, dok je sve jače ljuljanje kamena izbacivalo oblake zemlje, buba i šljunka.

Ponovo se naslonio na lopatu, ali bez uspeha. Nije zastao da analizira situaciju. Sav taj posao mu se nekako gadio, i hteo je samo da izvuče ašov, svoj ašov, iz te rupe i da se izgubi odatle.

Kamen se pomeri, ali on i dalje nije puštao ašov, u glavi mu je bila samo jedna misao: da ne sme da pođe bez njega. Tek kada mu bude u rukama, bezbedan i ceo, moći će da poslušna nalog utrobe, i da beži.

Zemlja mu se podizala pod nogama. Kamen se prevrnu iz groba, odjednom lak kao pero, i drugi, još odvratniji oblak gasa zašišta napolje kao da je sam izbacio kamen. U istom trenutku i ašov izađe iz rupe, i Tomas ugleda šta ga je držalo.

Odjednom i nebo i zemlja izgubiše smisao.

Bila je to ruka, živa ruka, koja je držala ašov, ruka tako široka da je sa lakoćom obuhvatala oštricu.

Tomas je dobro poznavao taj trenutak. Zemlja koja se otvara; ruka; smrad. Poznavao ga je iz nekog košmara o kome je slušao u očevom krilu.

Sada je hteo da se oslobodi ašova, ali volja više nije bila njegova. Mogao je samo da se pokorava nekom podzemnom zahtevu, i da vuče, dok mu ne popucaju ligamenti i prokrvare žile.

Pod tankom korom zemlje, Sirova Glava omirisa nebo. Bilo je čisto, čak i za njegova pomućena čula, i zadovoljstvo je bilo toliko jako da mu je skoro bilo muka. Kraljevstva nadomak ruke, samo nekoliko pedalja daleko. Posle toliko godina, posle beskrajne čamotinje groba, svetlost u očima, i ukus ljudskog straha na jeziku.

Glava mu je već probijala pokrov zemlje, crna kosa uskomešana od crva, koža prekrivena sićušnim crvenim paucima. Mučili su ga stotinu godina, ti pauci što su mu se ukopavali do moždine, i žudeo je da ih otrese i zdrobi. Vuci, vuci, naređivao je ljudskom stvoru, i Tomas Garou je vukao dok mu je u jadnom telu bilo snage, i Sirova Glava je izranjao, mic po mic iz groba, u pokrovu od molitava.

Kamen, koji ga je neznano dugo pritiskao, bio je uklonjen, i on se sad bez teškoće izvlačio, stresajući grobnu prašinu kao zmija kožu. Torzo mu je bio slobodan. Ramena dvostruko šira od ramena odraslog čoveka; duge, ožiljcima išarane ruke moćnije od ljudskih ruku. Udovima mu je strujala krv kao kroz leptirova krila, vaskrsavajući ih. Njegovi dugi, pogubni prsti ritmično su zahvatali zemlju, prikupljajući snagu.

Tomas Garou je stajao i posmatrao. U njemu je ostalo samo strahopoštovanje. Strah je bio za one koji su se još nadali životu: on nije.

Sirova Glava je ustao iz groba. Prvi put posle vekova počeo je da se uspravlja. Sa poprsja su mu padale krpe vlažne zemlje dok se podizao u svoju punu visinu, metar iznad Garouvljevih sto osamdeset.

Tomas Garou je stajao u senci Sirove Glave, očiju i dalje prikovanih u rupu iz koje se podigao Kralj. U desnoj ruci još je stezao ašov. Sirova Glava ga podiže za kosu. Skalp mu se pokida zbog težine tela, i Sirova Glava ga stegnu za vrat, lako ga obuhvatajući ogromnom šakom.

Niz Garouvljevo lice poteče krv, i taj osećaj ga osvesti. Smrt je bila neizbežna, i on je to znao. Pogledao je dole u svoje noge, koje su se beznadežno ritale u vazduhu, zatim podiže oči i zagleda se pravo u bezosećajno lice Sirove Glave.

Bilo je ogromno, kao pun letnji mesec, ogromno i jantarno. Ali ovaj mesec je imao oči koje su gorele na bledom, tuđinskom licu. Bile su kao rane, te oči, kao da ih je neko izdubio u mesu lica, i postavio dve sveće da trepere u dupljama.

Garou je bio zanesen veličinom ovog meseca. Gledao je u jedno pa u drugo oko, zatim u vlažne proreze koji su bili nos, i na kraju, u detinjem užasu, u usta. Bila su tako široka, tako duboka, da se činilo da su prepolovila glavu kada su se otvorila. Bila je to poslednja misao Tomasa Garoua. Da se mesec pokidao nadvoje, i da pada sa neba prema njemu.

Tada Kralj okrenu telo da visi naglavačke, kao što je uvek činio sa mrtvim neprijateljem, i zasadi Tomasa, glavom napred, u rupu, pokopavajući ga u isti grob gde su njegovi preci hteli zauvek da sahrane Sirovu Glavu.

U trenutku kada se oluja obrušila na Predanost, Kralj je već bio par kilometara daleko od Polja Tri Jutra, sklanjajući se u ambar Nikolsonovih. U selu su svi išli svojim poslom, ne obazirući se na kišu. Neznanje je carstvo nebesko. Među njima nije bilo Kasandre, niti je „Vaša budućnost u zvezdama“ u nedeljnoj Gazeti makar nagovestila naprasnu smrt jednog Blizanca, tri Lava, Vodolije i manjeg zvezdanog sistema drugih u sledećih nekoliko dana.

Kiša je došla sa grmljavinom, počela je u retkim krupnim svežim kapima, i uskoro se pretvorila u pljusak monsunske žestine. Ljudi su počeli da se sklanjaju tek kada su se kanali pretvorili u bujice.

Na gradilištu je mirovao buldožer, koji je grubim potezima oblikovao baštu iza kuće Rona Miltona, izložen drugom pranju u dva dana. Vozaču je pljusak bio znak da se povuče u krčmu na čašicu razgovora o konjskim trkama i ženama.

Na vratima Pošte su trojica meštana posmatrali kako se izlivaju odvodi, i mudro su zaključili da se to uvek dešava kad padne kiša, i da će za pola sata na kraju Visokog puta narasti takvo jezero da će se u njemu moći ploviti čamcem.

A tamo na kraju ulice, u sakristiji Svetog Petra, Diklan Juan, crkvenjak, posmatrao je kako se kiša sliva niz breg u žurnim potočićima, i skuplja u malo more ispred vrata sakristije. Uskoro će biti dovoljno duboko da se u njemu udaviš, pomislio je, pitajući se kako mu je palo na pamet davljenje, i okrenu se od prozora da se vrati slaganju odora. Osećao je u sebi čudno uzbuđenje, i nije mogao, nije hteo da ga se oslobodi. Nije bilo u vezi sa olujom, iako ih je voleo još od detinjstva. Ne: nešto drugo ga je uznemiravalo, i neka je proklet ako zna šta je. Kao da je ponovo dete. Kao da je Božić, i da će Božić Bata, prvi Gospod u koga je poverovao, svakog časa banuti na vrata. Ideja ga je nagonila na glasan smeh, ali je sakristija suviše ozbiljno mesto za smeh, i on se uzdrža, dopuštajući da se u njemu nastani smešak, kao tajna nada.

Dok su se svi sklanjali od kiše, Gven Nikolson je dopuštala da je natopi da gole kože. Bila je u dvorištu iza kuće, i vukla Amelijinog ponija prema ambaru. Glupava životinja se unervozila od grmljavine, i nije popuštala. Gven je bila mokra i besna.

„Oćeš li, nesrećo?“ nadvikivala je buku oluje. Kiša je šibala dvorište, i tukla joj po glavi. Kosa joj se sva slepila. „Hajde! Hajde!“

Poni nije hteo ni da čuje. Oči su mu pokazivale prestrašene beonjače. I što je više tutnjalo i sevalo po dvorištu, on je bio tvrdoglaviji. Razljućena, Gven ga udari po sapima, jače nego što je bilo potrebno. Poni načini par koraka u odgovor na udarac, ispuštajući u hodu pušće kugle balege, i Gven iskoristi trenutak. Kada je uspela da ga pokrene, moći će da ga odvuče ostatak puta.

„Topao ambar“, nagovarala ga je. „Hajde, vidiš da je ovde vlažno, nećeš valjda da ostaneš napolju.“

Vrata ambara bila su donekle odškrinuta. To svakako mora da izgleda primamljivo, pomislila je, čak i poniju sa pilećim mozgom. Odvukla ga je do mesta sa kojeg je mogla pljuvačkom da dobaci do vrata, i još jedan udarac ga utera u ambar.

Kao što je obećala prokletinji, unutrašnjost ambara je bila ugodna i suva, iako je vazduh zbog oluje imao metalni miris. Gven priveza ponija za gredu u njegovim jaslama i grubo prebaci ćebe preko njegovog mokrog krzna. Pre će da crkne, nego da ga ona timari, to je Amelijin posao. Takva je bila pogodba kada su se složili da joj kupe ponija: da se Amelija stara oko čišćenja i timarenja, i pošteno rečeno, ispunjavala je obećanje, više ili manje.

Poni je i dalje paničio. Udarao je kopitama i prevrtao očima kao loš tragičar. Na gubici su mu bile hrpe pene. Gven ga potapša, pomalo pokajnički. Izgubila je živce. Nije ni čudo, s obzirom na datum. Sada joj je bilo žao.

Nadala se da je Amelija nije posmatrala sa prozora spavaće sobe.

Nalet vetra zahvati vrata ambara i zalupi ih. Zvuk kiše u dvorištu odmah postade prigušen. Odjednom je zavladao mrak.

Poni prestade sa udaranjem kopitama. Gven prestade da ga gladi. Sve stade: i njeno srce, činilo joj se.

Iza nje se podiže prilika, dvostruko viša od nje, tamo iza zavežljaja sena. Gven nije videla džina, ali joj uzavre u utrobi. Prokleta menstruacija, pomislila je, trljajući polako donji trbuh ukруг. Obično je bila tačna kao sat, ali joj je ovoga puta poranila. Trebalo bi da se vrati u kuću, da se očisti i presvuče.

Sirova Glava je stajao i posmatrao potiljak Gven Nikolson, gde bi i najmanji ujed sigurno ubio. Ali nikako nije mogao da se natera da

dodirne ovu ženu; ne danas. Imala je ciklus krvarenja, mogao je da okusi njegovu ljutinu, i od toga se osećao slabo. Bio je to tabu, ta krv, i on nikad nije uzeo ženu otrovanu njegovim prisustvom.

Gven požuri iz ambara, ne osvrćući se, osećajući vlažnost među nogama, i potrča kroz pljusak prema kući, ostavivši uznemirenog ponija u tami ambara.

Sirova Glava začu kako se gubi zvuk njenih koraka, začu tresak kućnih vrata.

Čekao je, da bude siguran da se ona neće vratiti, zatim kliznu preko do životinje, posegnu i uze je. Poni se ritao i bunio, ali je Sirova Glava u svoje vreme savladavao veće i bolje naoružane životinje od ove.

Otvorio je usta. Desni su mu bile nadute od krvi kada su se iz njih pojavili zubi, kao kandže iz mačje šape. Bila su dva reda u svakoj vilici, dva tuceta šiljaka oštih kao žilet. Zablistaše, i zariše se u meso ponijevog vrata. Gusta, sveža krv poteče u gušu Sirove Glave: on je pohlepno proguta. Vreli ukus sveta. Od njega se osećao snažan i mudar. To je tek prvi od obroka koje će imati, žderaće sve što mu se dopadne i niko ga neće zaustaviti, ovaj put neće. I kada bude spreman, zbacije uzurpatore sa prestola koji mu pripada, spaliće ih u njihovim kućama, poklaće im decu i nositi njihova creva oko vrata kao ogrlicu. Ovo mesto je njegovo. To što su nakratko ukrotili divljinu ne znači da im pripada zemlja. Ona je njegova, i niko mu je neće oduzeti, čak ni oni sveci. Sada zna i za njih. Nikada ga više neće pokoriti.

Sedeo je podvijenih nogu na podu ambara, omotan sivo-ružičastim iznutricama ponija, smišljajući strategiju što je bolje mogao. Nikad nije bio veliki mislilac. Suviše gladi: nadjačavala mu je razum. Živeo je u večnom društvu gladi i snage, osećajući samo grubi teritorijalni instinkt koji bi pre ili kasnije eksplodirao u pokolj.

Kiša nije popuštala čitav sat.

Ron Milton je postajao nestrpljiv: omaška u njegovoj prirodi zbog koje je zaradio čir, i posao vrhunskog stručnjaka u Dizajn Konsaltingu. Ono što bi Milton učinio za vas nije moglo biti obavljeno brže. Bio je najbolji: i mrzeo je tromost kod drugih kao i kod sebe. Ova prokleta kuća, na primer. Obećali su da će je završiti do sredine

jula, da će urediti baštu, postaviti prilaz, sve, a eto ga tu, dva meseca posle roka, pred kućom koja je još daleko od useljivosti. Polovina prozora bez stakla, bašta kao bojište, prilaz kaljuga.

Ovo je trebalo da bude njegov zamak: utočište izvan sveta koji ga je načinio čirašem i obogatio ga. Mirna luka, daleko od gradske gungule, mesto gde će Megi moći da uzgaja ruže, a klinci udisati čist vazduh. Samo što još nije spremno. Do vraga, ovakvim tempom neće biti gotovo do sledećeg proleća. Još jedna zima u Londonu: pomisao mu je ledila srce.

Megi mu se pridruži, sklanjajući ga pod crveni kišobran.

„Gde su deca?“ upita on.

Ona iskrivi lice. „U hotelu, izluđuju gospođu Blater.“

Inid Blater je podnosila njihove ćudi nekoliko vikenda tokom leta. I sama je imala decu, i znalački se nosila sa Debi i Janom. Ali su čak i njena vedrina i živost imale granice.

„Bolje da se vratimo u grad.“

„Ne. Ostanimo još par dana, molim te. Možemo da se vratimo u nedelju uveče. Volela bih da budemo tu na Proslavi žetve u nedelju.“

Sada je bio red na Rona da krivi lice.

„Do đavola.“

„To je deo seoskog života, Ron. Ako ćemo da živimo ovde, moramo da postanemo članovi zajednice.“

Kad god je bio u sličnom raspoloženju prenemagao se kao malo dete. Znala ga je tako dobro da je pogodila sledeće reči pre nego što ih je čula.

„Ja ne bih.“

„E pa moramo.“

„Možemo da pođemo večeras.“

„Ron...“

„Ovde nema šta da se radi. Deci je dosadno, ti si neraspoložena...“

Megino lice je bilo kao od betona; nije nameravala da popusti ni pedalj. Poznavao je to lice kao što je ona poznavala njegovo prenemaganje.

Proučavao je lokve koje su se stvarale tamo gde će jednog dana biti njihova bašta pred kućom, ne uspevajući da tu zamisli travu i ruže. Odjednom mu je sve izgledalo neostvarivo.

„Ti se vrati u grad ako hoćeš, Ron. Povedi i decu. Ja ostajem. Doći ću vozom u nedelju uveče.“

Pametno, pomisli on, predlaže mu odlazak koji je mnogo manje privlačan nego ostajanje. Da dva dana brine sam o deci? Ne hvala.

„O.K. Pobedila si. Idemo na prokletu Proslavu žetve.“

„Mučeniče.“

„Samo ako ne budem morao da se molim.“

Amelija Nikolson utrča u kuhinju, pobeleg punačkog lica, i sruši se pred majkom. Na njenom zelenom plastičnom mekintošu bile su mrlje od povraćanja, i krv na njenim zelenim plastičnim velingtonkama.

Gven viknu, zovući Denija. Njihova devojčica je onemoćalo drhtala, usta su joj oblikovala reč, ili reči, koje nije mogla da izgovori.

„Šta se dogodilo?“

Deni je tutnjao niz stepenice.

„Za ime Božje...“

Amelija je ponovo povraćala. Lice joj je bilo skoro modro.

„Šta je s njom?“

„Samo što je ušla. Zovi hitnu pomoć.“

Deni položi dlan na njen obraz.

„U šoku je.“

„Hitnu pomoć, Deni...“ Gven je skidala zeleni mekintoš, i raskopčavala joj bluzu. Deni polako ustade. Kroz prozor zamućen od kiše, videlo se dvorište: vrata ambara su se otvarala i zatvarala na vetru. Neko je bio unutra; opazio je kretanje.

„Za ime Božje – hitnu pomoć!“ ponovi Gven.

Deni nije slušao. Neko je bio u njegovom ambaru, na njegovom posedu, a on je imao poseban ritual za uljeze.

Vrata ambara se ponovo otvoriše, izazivajući. Da! Povukao se u mrak. Tuđin.

Uzeo je pušku pored vrata, motreći na dvorište koliko je mogao. Iza njega je Gven ostavila Ameliju na podu kuhinje i okretala je broj hitne pomoći. Devojčica je ječala: biće joj dobro. Preplašio ju je neki prljavi uljez, to je sve. Na njegovoj zemlji.

Otvorio je vrata i zakoračio u dvorište. Bio je u košulji, a vetar je bio vraški hladan, ali je stala kiša. Zemlja se presijavala, i kapalo je sa

svakog dovratka i strehe, nervozne udaraljke koje su ga pratile preko dvorišta.

Vrata ambara se ponovo otvoriše, i ovaj put ostadoše otvorena. Unutra se ništa nije videlo. Već je pomislio da ga je prevarila svetlost...

Ali ne. Video je nekoga kako se kreće unutra. Ambar nije bio prazan. Neko (a to nije poni) ga i sada posmatra. Video mu je pušku, i sada se preznojava. Ako. Da samo tako upadnu. Neka misle da će da im otkine muda.

Prešao je dvorište u nekoliko odlučnih koraka i ušao u ambar.

Ponijeva utroba mu je bila pod cipelom, jedna noga desno od njega, gornji deo oglodan do koske. U lokvama ohlađene krvi ogleдалe su se rupe na krovu. Klanica ga je terala na povraćanje.

„U redu“, izazvao je senke. „Izlazi.“ Podigao je pušku. „Čuješ li me, barabo? Izlazi, kažem, dok te nisam posl'o u pakao.“

To je i nameravao.

U dnu ambara, među balama sena, nešto se pokrenu.

Sad si moj, kučkin sine, pomisli Deni. Uljez se podiže do svoje visine od tri metra, i zagleda se u Denija.

„I-Isuse.“

I bez opomene ta stvar pođe na njega, klizeći nezadrživo kao lokomotiva. On otvori vatru, i metak pogodi stvora u grudi, ali ga je rana jedva usporila.

Nikolson se okrenu i potrča. Kamenje je u dvorištu bilo klizavo, i nije mogao da postigne dovoljnu brzinu da umakne. Bilo mu je za leđima u dva trena, a već sledećeg na njemu.

Gven ispusti telefon kada se začuo pucanj. Stigla je na prozor na vreme da vidi kako njenog Denija natkriljuje gargantuanska prilika. Urlala je kada ga je zgrabila, i bacila ga u vazduh kao vreću perja. Nemoćno je posmatrala kako mu se telo obrće na vrhuncu putanje pre nego što se ponovo sunovratilo prema zemlji. Udarilo je u dvorište sa treskom koji je osetila u svakoj koščici, i džin je već bio kod njega, brz kao munja, satirući mu lice.

Vrisnula je; pokušala da priguši vrisak dlanom. Prekasno. Zvuk se čuo, i džin je gledao u nju, pravo u nju, njegova zloba je zračila kroz prozor. Bože, video je, i sada je dolazio po nju, prelećući dvorište, naga mašina, smešeći joj se obećanjem.

Gven zgrabi Ameliju i podiže je sa poda u grčeviti zagrljaj, pritiskajući devojčicino lice uz vrat. Možda neće videti, ne sme da vidi. Zvuk stopala na mokroj zemlji se pojačao. Senka ispuni kuhinju.

„Isuse pomози.“

Bio je na prozoru, njegovo široko telo zaklonilo je svetlost, njegovo zlo, odvratno lice iskrivljeno iza mokrog stakla. Zatim je provalio unutra, ignorišući staklo koje mu je seklo lice. Namirisao je mlado meso. Želeo je mlado meso. Imaće mlado meso.

Pojaviše se zubi, šireći taj osmeh u opsceni smeh. Sa čeljusti su visili konopci pljuvačke dok je grabio kroz vazduh, kao mačka za mišem u kavezu, uvlačeći se sve više, svakim zamahom bliže zalogaju.

Gven otvori vrata predsoblja baš kada je stvor izgubio strpljenje i počeo da uništava prozorski okvir i da se provlači unutra. Zaključala je vrata za sobom dok se sa druge strane lomilo posuđe i cepalo drvo, zatim je počela da gomila na njih sav nameštaj iz hodnika. Stolove, stolice, čiviluk, znajući, dok je to činila, da će se sve pretvoriti u iverje za dve sekunde. Amelija je klečala na podu gde je Gven ostavila. Lice joj je bilo blaženo prazno.

Dobro, to je sve što je mogla. Sada na sprat. Podigla je kćer, koja je odjednom bila laka kao pero, i pošla preskačući po dve stepenice. Na pola puta je buka iz kuhinje potpuno utihnula.

Odjednom se našla u krizi realnosti. Na odmorištu gde je stajala sve je bilo mirno i tiho. Prašina je padala na prozore, cveće se sušilo; nastavljali su se oni mikroskopski kućni procesi kao da se ništa nije dogodilo.

„Sanjam“, reče ona. Bože, tako je: sanjam.

Sela je na krevet u kome su Deni i ona spavali zajedno osam godina, i pokušala da sabere misli.

Neki gadan menstrualni košmar, eto šta je, fantazija o silovanju koja je izmakla kontroli. Položila je Ameliju na ružičasti prekrivač (Deni je mrzeo ružičasto ali ga je podnosio zbog nje) i milovala devojčicino grozničavo čelo.

„Sanjam.“

Tada se soba zamrača, i ona podiže pogled znajući šta će videti.

Bio je tamo, košmar, na prozoru prekriljavajući dugačkim rukama staklo kao pauk, viseći na okviru kao akrobata, uvlačeći i otkrivajući

gnusne zube dok se kezio njenom užasu.

Jednim obuhvatajućim pogledom je pokupila Ameliju sa kreveta i bacila se prema vratima. Iza nje se rasprsnu staklo, i hladan vetar pojuri u sobu. Dolazio je.

Potrčala je balkonom do vrha stepeništa ali je on u treptaju bio iza nje, povijajući se da prođe ispod dovratka, sa ustima kao tunel. Kliknuo je kada je posegnuo za nemim plenom u njenom naručju, kolosalan u skućenom prostoru sprata.

Nije mogla da mu pobegne, nije mogla da se bori. Ruke se spustiše na Ameliju sa bestidnom lakoćom, i povukoše.

Dete vrisnu dok ga je stvor otimao, i noktima ostavi četiri brazde na majčinom licu napuštajući njeno naručje.

Gven se zatetura unazad, ošamućena nemogućim prizorom pred sobom, i izgubi ravnotežu na vrhu stepenica. U padu je videla kako Amelijino skamenjeno lice nestaje između onih redova zuba. Tada joj glava udari u ogradu i vrat joj se slomi. Poslednjih šest stepenika se otkotrljala mrtva.

Zemlja je do popodneva donekle upila kišnicu, ali je veštačko jezero na dnu padine još prekrivalo ulicu, duboko nekoliko santimetara. Veselo je odražavalo nebo. Lepo, ali suviše. Prečasni Kut mirno podseti Diklana Juana da obavesti gradsko veće o zagušenom odvodu. Ponavljao mu je to već treći put, i crkvenjak pocrvene.

„Izvinite, odmah ću...“

„U redu je. Nema problema, Diklane. Samo zaista moramo da ih očistimo.“

Odsutan pogled. Pauza. Pomisao.

„Jesenje lišće ih uvek ponovo zaguši, naravno.“

Kut načini kružni pokret rukom, nameravajući da primeti kako ne menja mnogo stvar hoće li Veće dati da se očisti odvod, i kada, ali ga napusti ta misao. Bilo je prečih stvari. Kao prvo, nedeljna propoved. A drugo, razlog zbog koga mu večeras nije išlo pisanje propovedi. Celog dana je u vazduhu bilo nekog nemira, koji je ubijao svaku utešnu reč stavljenu na papir. Kut ode do prozora, okrenuvši Diklanu leđa, i počeša dlanove. Svrbe ga: možda ga je opet napao ekcem. Kad bi samo mogao da govori; da pronađe reči da oblikuju ovu rastrojenost. Nikada, u svojih četrdeset pet godina, nije osećao takvu

nesposobnost da komunicira; i nikad mu za sve te godine nije bilo toliko važno da govori.

„Da pođem?“ upita Diklan.

Kut odmahnu glavom.

„Još trenutak. Ako ti nije teško.“

Okrenuo se crkvenjaku. Diklan Juan je imao dvadeset devet godina, iako je imao lice mnogo starijeg čoveka. Prazne, blede crte: kosa mu se prerano proradila.

Šta će ovaj jajoglavac reći na moje otkriće, pomisli Kut. Verovatno će se smeјati. Zato i ne mogu da nađem reči, zato što ne želim. Boјim se da ću ispasti glup. Ja, zavetovan čovek, posvećen misterijama hrišćanstva. Po prvi put u nekih četrdeset godina na domaku nečega, možda vizije, a plašim se da mi se ne smeјu. Glup si, Kute, glup, glup čovek.

Skinuo je naočare. Diklanove prazne crte se zamutiše. Sada bar neće morati da gleda ruganje.

„Diklane, jutros sam imao nešto što mogu da opišem јedino kao... kao... pohođenje.“

Diklan ništa nije rekao, niti se mrlja pomerila.

„Ne znam kako da kažem... naš rečnik je siromašan kada se radi o ovakvim stvarima... ali da budem iskren, nikad nisam imao tako direktnu, tako nesumnјivu manifestaciju...“ Kut začuta. Da li je mislio Boga?

„Boga“, reče, nesiguran da je to i mislio.

Diklan ne reče ništa. Kut se usudi da vrati naočare na mesto. Jaje se nije slomilo.

„Možete li opisati kako je izgledalo?“ upita Diklan, nepomućeno staložen.

Kut odmahnu glavom; ceo dan je pokušavao da pronade reči, ali je svaki izraz izgledao tako prozaičan.

„Kako je izgledalo?“ insistirao je Diklan.

Kako ne razume da za to nema reči? Moram da pokušam, pomisli Kut, moram.

„Bio sam u oltaru posle jutarnje molitve...“ počeo je, „i tada osetih kako nešto prolazi kroz mene. Skoro kao elektricitet. Kosa mi se podigla. Bukvalno se podigla.“

Kut je prolazio rukom kroz kratko podsečenu kosu kao da se podseća na situaciju. Naježena kosa, kao polje sivo-smeđeg kukuruza. I te vibracije u slepoočnicama, u plućima, u preponama. U stvari mu se bio digao, ali to nije mogao da kaže Diklanu. Ali je zaista stajao tamo u oltaru, sa tako moćnom erekcijom da mu je bilo kao da ponovo otkriva radost požude.

„Neću da tvrdim... ne mogu da tvrdim da je to bio naš Gospod Bog...“ (Iako je hteo da veruje u to; da je njegov Bog Gospod svake erekcije.) „... čak ne mogu ni da tvrdim da je bio hrišćanski. Ali se danas nešto dogodilo. Osetio sam.“

Diklanovo lice je još bilo nedokučivo. Kut ga je posmatrao nekoliko sekundi, nestrpljiv da čuje porugu.

„Pa?“ zatraži.

„Pa šta?“

„Nemaš šta da kažeš?“

Jaje se na trenutak namršti, ljuska se nabora. Tada reče:

„Bože, pomози nam“, skoro šapatom.

„Šta?“

„I ja sam osetio. Ne baš kako ste opisali: ne baš kao električni udar. Ali je bilo nečeg.“

„Zašto da nam Bog pomaže, Diklane? Bojiš se nečega?“

On ne odgovori.

„Ako znaš nešto o ovim iskustvima što ja ne znam... molim te reci. Hteo bih da znam, da razumem. Bože, moram da razumem.“

Diklan napući usne. „Pa...“ Oči mu postadoše zagonetnije nego ikad; i prvi put Kut nazre sablast iza njih. Da li je to bilo očajanje, možda?

„Ovo mesto ima istoriju, znate“, reče, „istoriju događanja... na ovom mestu.“

Kut je znao da je Diklan prekopavao po istoriji Predanosti. Bezopasna razbibriga: prošlost je prošlost.

„Ovde je vekovima bilo naselje, čak tamo pre Rimskih osvajanja. Niko ne zna koliko dugo. Ovde je verovatno uvek postojao hram.“

„Ništa neobično.“ Kut se nasmeši, pozivajući Diklana da se složi. Deo njega je hteo da mu se kaže da je sa njegovim svetom sve u redu; makar to bila laž.

Diklanovo lice se smrači. Nije mogao da pruži utehu.

„I postojala je prašuma. Ogromna. Nazvana Divlje šume.“ Da li je to još bio očaj u očima? Ili nostalgija? „Ne neki pitomi voćnjak. Prašuma, u kojoj je mogao da se izgubi čitav grad; puna zveri...“

„Misliš vukova? Medveda?“

Diklan odmahnu glavom.

„Stvorenja kojima je pripadala ova zemlja. Pre Hrista. Pre civilizacije. Većina ih nije preživela razaranje njihove prirodne sredine: bila su suviše primitivna, pretpostavljam. Ali moćna. Ne kao mi; nisu bila ljudska. Nešto sasvim drugo.“

„I šta s tim?“

„Jedno od njih je preživelo do četrnaestog veka. Postoji rezbarija o njegovom sahranjivanju. Tamo na oltaru.“

„Na oltaru?“

„Ispod prekrivača. Otkrio sam ga pre dosta vremena; nikad nisam mislio o tome. Do danas. Danas... sam pokušao da to dodirnem.“

Pružio je šaku, i otvorio je. Koža na dlanu bila je u plikovima. Iz iskidane kože je isticao gnoj.

„Ne boli“, reče on. „U stvari, sasvim je utrnulo. Tako mi i treba. Trebalo je da znam.“

Kutova prva pomisao bila je da čovek laže. Druga, da postoji neko logično objašnjenje. Treća je bila izreka njegovog oca: „Logika je poslednje прибежиšte kukavice.“

Diklan je ponovo nešto govorio. Ovaj put je zračio uzbuđenjem.

„Zvali su ga Sirova Glava.“

„Šta?“

„Biće koje su pokopali. Tako stoji u hronikama. Zvali su ga Sirova Glava, jer je imalo ogromnu glavu, boje meseca, i sirovu, kao meso.“

Diklan sad nije mogao da se zaustavi. Počinjao je da se smeši.

„Jelo je decu“, reče, ushićen kao beba koju se majka sprema da doji.

Užas na farmi Nikolsonovih nije otkriven sve do subote ujutru. Mik Glosop je vozio u London, i išao je putem pored imanja („Ne znam zašto. Obično ne. Stvarno čudno.“) i video Nikolsonovo frizijsko stado kako rije na kapiji, nadutih vimena. Bilo je očigledno da krave nisu pomuzene već jedan dan. Glosop je zaustavio džip na drumu i ušao u dvorište. Telo Denija Nikolsona bilo je već prekriveno

muvama, iako je sunce izašlo tek pre sat vremena. U kući su od Amelije Nikolson preostali samo dronjci haljine i nemarno odbačeno stopalo. Telo Gven Nikolson je ležalo nedirnuto na dnu stepenica. Nije bilo rane niti tragova seksualnog kontakta sa telom.

U devet i trideset je Predanost već vrvela od policije, i šok zbog događaja mogao se videti na svakom licu na ulici. Iako se vesti o stanju tela nisu podudarale, nije bilo sumnje u brutalnost ubistava. Posebno deteta; pretpostavljalo se da je rastrgnuto. Telo je odneo ubica, iz Bog zna kojeg razloga.

Odsek za ubistva je postavio štab u Visokom čoveku, a u selu se odvijalo ispitivanje od kuće do kuće. U početku ništa nije izašlo na videlo. Nisu primećeni nikakvi stranci na mestu ubistva, nikakvo sumnjivo ponašanje osim kakvo je normalno za krivolovce i preprodavce ruševina. Tek je Inid Blater, prija obimnih grudi i majčinskih manira, pomenula da ceo dan nije videla „Trna“ Garoua.

Našli su ga gde ga je ostavio ubica, gadno iskljucanog i izjedenog. Glavu crvi; galebovi noge. Meso potkolenica, gde su mu se pantalone izvukle iz čizama, bilo je isključano do kosti. Kada su ga izvadili iz rupe, iz ušiju su mu pokuljale čitave porodice vaši u povlačenju.

Te večeri je u hotelu bila prigušena atmosfera. U baru je detektiv narednik Gising našao slušaoca u Ronu Miltonu. Bilo mu je drago da razgovara sa zemljakom Londoncem, a Milton ih je dobra tri sata držao na skoču i vodi.

„Dvadeset godina u službi“, ponavljao je Gising, „i nikada nisam video ništa slično.“

Što nije bilo sasvim tačno. Bila je ona uličarka (ili izabrani delovi iste) koju je pronašao u Justonovom levom odeljku za prtljag, pre nekih deset godina. Ili narkos koji se latio da hipnotiše polarnog medveda u londonskom zoo-vrtu: bilo ga je milina pogledati kada su ga pokupili iz bazena. Ne, Stenli Gising je video štošta...

„Ali ovo... ovako nešto nikada“, insistirao je. „Došlo mi da povratim.“

Ron nije bio sasvim siguran zašto sluša Gisinga; bilo je to tek nešto da prođe večer. Ron, koji je u mladim danima bio radikal, nikad nije mnogo mirisao policajce, i osećao je neko uvrnuto zadovoljstvo što vidi tog samozadovoljnog mamlaza popišanog po debeloj lobanji.

„Ono je neki jebeni luđak“, reče Gising, „kad ti ja kažem. Njega ćemo lako. Takav tip se ne kontroliše, znaš. Ne brine se da ukloni tragove, niti ga je briga hoće li preživeti. Bog zna da čovek koji može tako da raskomada sedmogodišnju devojčicu nije čitav. Vid'o sam takve.“

„Stvarno?“

„Pa da. Gled'o ih kako cvile k'o deca, a krv svuda po njima k'o da su upravo izašli iz klanice, i još liju suze. Patetično.“

„Znači, uhvatćete ga.“

„Ovako“, reče Gising, i pucnu prstima. Ustao je, malo se povodeći. „Naš je, kao što ima Boga“, pogleda na sat a zatim u praznu čašu.

Ron nije pokazivao nameru da je ponovo napuni.

„Pa“, reče Gising, „moram nazad u grad. Da podnesem izveštaj.“ Odljuljao se do vrata i ostavio Miltona samog sa računom.

Sirova Glava je posmatrao kako Gisingova kola mile iz sela severnim drumom, ne uspevajući da oteraju noć farovima. Zvuk motora je ipak razdraživao Sirovu Glavu, naročito dok su se kola mučila na uzbrdici kraj Nikolsonove farme. Urlala su i kašljala kao nijedna zver koju je ranije sreo, a homo sapiens ih je na neki način kontrolisao. Ako bude hteo da preotme Kraljevstvo od uzurpatora, pre ili kasnije će morati da pobedi jednu od ovih zveri. Sirova Glava proguta strah i pripremi se za suočenje.

Mesecu izrastoše zubi.

Na zadnjem sedištu, Stenli je bio skoro zaspao, sanjajući o devojčicama. U njegovom snu su se ljupke nimfice penjale merdevinama u postelje, a on je bio na dužnosti kraj merdevina, posmatrajući ih kako se uspinju, nazirajući povremeno njihove pomalo vlažne gaćice, dok su nestajale u nebo. Često je to sanjao, iako nikad ne bi priznao, ni pijan. Ne zato što se stideo: znao je da mnoge njegove kolege gaje podjednako čudne sklonosti, neke mnogo manje prijatne nego njegova. Osećao se posesivno prema tom snu: bio je njegov, lični, i nije nameravao da ga deli sa drugima.

Za volanom je bio mladi pozornik koji je Gisinga vozao okolo već šest meseci, i sada je čekao da matorac konačno zaspri. Tada i samo tada će smeti da rizikuje i uključi radio ne bi li čuo rezultate kriketa. Australci stoje sasvim loše; poslednji mečevi to sigurno neće

popraviti. Ah, to bi bila prava karijera, mislio je dok je vozio. Šiša ovu rutinu za sto dužina.

Obojica izgubljeni u sanjarijama, vozač i putnik nisu primetili Sirovu Glavu. Jurio je naporedo sa kolima, njegov džinovski korak lako je pratio njihovu brzinu dok su krivudali vijugavim, neosvetljenim putem.

U njemu se naprasno razgore bes, i on urlajući skrenu sa polja na asfalt.

Vozač trgnu volan da izbegne gigantsku priliku koja se stvorila u svetlosti farova, ispuštajući urlik kao čopor besnih pasa.

Kola se okliznuše na mokrom tlu, kršeći levim bokom grmlje duž puta; grane su šibale vetrobran automobila koji se zanosio. Na zadnjem sedištu Gising pade sa lestvica kojima se peo upravo kada su kola stigla do kraja živice i naletela na gvozdenu kapiju. Gising se odbi o prednje sedišta, ugruvan ali nepovređen. Udarac je izbacio vozača preko sedišta i kroz prozor za manje od dve sekunde. Noge su mu se trzale Gisingu pred licem.

Sirova Glava je posmatrao sa puta smrt metalne kutije. Njen bolni vrisak, škripa rastrgnutog boka, eksplozija njenog lica su ga uplašili. Ali sada je mrtva.

Čekao je nekoliko opreznih časaka pre nego što se primakao putem da onjuši uništeno telo. U vazduhu se osećao oštar miris koji mu je ujedao sinuse, a njegov izvor, krv metalne kutije, tekla je iz slomljenog trupa niz put. Siguran da je gotova, prišao je.

U kutiji je neko preživeo. Ništa od onog slatkog dečjeg mesa koje tako voli, samo tvrdo meso mužjaka. Lice koje je zurilo u njega bilo je smešno. Glupava usta su se otvarala i zatvarala kao u ribe. Ritnuo je kutiju da je otvori, a kad mu to nije uspelo, iščupao je vrata. Tada posegnu unutra i izvuče cmizdravog mužjaka iz skloništa. I ovaj pripada vrsti koja ga je pokorila? Ovaj prestrašeni krpelj, sa svojom gubicom? Nasmeha se njegovim vapajima, i okrenu Gisinga glavom nadole, držeći ga za jednu nogu. Sačekao je da krici prestanu, zatim posegnu između trzavih nogu i nađe krpeljevu muškost. Ništa naročito. U stvari, prilično smežurano, od straha. Gising je blebetao svakojake stvari; ništa od toga nije imalo smisla. Jedini zvuk koji je Sirova Glava razumeo bio je zvuk koji je sada slušao, visoki vrisak

koji je uvek pratio škopljenje. Dovršivši posao, ispusti Gisinga pored kola.

U razbijenoj mašini je gorela vatra, osećao joj je miris. Nije bio u toj meri zver da bi se plašio vatre. Respektovao je, to da, ali se nije plašio. Vatra je bila oruđe koje je mnogo puta koristio da spali neprijatelje, da ih sagori u njihovim posteljama.

Odmakao se od kola kada je plamen pronašao benzin i vatra buknila u vazduh. Vrelina se zakotrlja prema njemu i on omirisa kako mu sažeže dlaku na prednjem delu tela, ali je bio suviše očaran spektaklom da bi odvratio pogled. Vatra je pratila krv zveri, proždirući Gisinga, ližući potok benzina kao uspaljen pas trag mokraće. Sirova Glava je posmatrao i učio novu pogubnu lekciju.

U haosu svoje radne sobe, Kut se bezuspešno opirao snu. Proveo je dobar deo večeri u oltaru, neko vreme u Diklanovom društvu. Večeras neće biti molitve, već samo skiciranja. Sada je imao pred sobom na stolu kopiju drvoreza sa oltara, i proveo je ceo sat samo zureći u nju. Vežba se pokazala neuspešnom. Ili je rezbarija bila suviše kompleksna, ili je njegovoj mašti nedostajala širina. Kako god bilo, slika mu je malo govorila. Oslikavala je pogreb, svakako, ali je to bilo otprilike sve što je uspeo da dokuči. Možda je telo bilo nešto veće od onih koji su ga oplakivali, ali ništa posebno. Pomislio je na krčmu u Predanosti, Visoki čovek, i nasmešio se. Nekom srednjevekovnom šaljivdžiji se dopala ideja da ureže prizor krčmarove sahrane ispod oltarskog prekrivača.

Pokvareni sat u hodniku odzvonio je petnaest minuta posle ponoći, što je značilo da je skoro jedan. Kut ustade od stola, protegnu se, i ugasi lampu. Bio je iznenađen blistanjem mesečine kroz prorez u zavesi. Bio je pun žetveni mesec, i svetlost je, iako hladna, bila raskošna.

Stavio je rešetku ispred ognjišta i izašao u mračni hodnik, zatvarajući vrata za sobom. Sat je glasno otkucavao. Negde gore prema Gaudherstu čula se sirena ambulantičkih kola.

Šta li se događa, pitao se, i otvorio ulazna vrata da vidi šta se da videti. Na brdu su svetleli farovi automobila, i udaljeno pulsiranje plavih policijskih svetala, ritmičnije od otkucaja iza njegovih leđa. Nesreća na severnom drumu. Rano je za led, i nedovoljno hladno.

Posmatrao je svetla, uglavljena na vrh brda kao dragulji na kitovim leđima, kako svetlucaju. Prilično je hladno, u stvari. Nije baš vreme da stoji u ...

Umiri se; nešto je opazio, pokret u suprotnom uglu crkvenog dvorišta, ispod drveća. Mesečina je monohromno bojila prizor. Crne tise, sivi spomenici, bele hrizanteme posute po grobovima. I crn u senci tisa, ali jasno ocrtan naspram mermerne nadgrobne ploče, džin.

Kut izađe u papučama iz kuće.

Džin nije bio sam. Neko je klečao ispred njega, manja, ljudskija prilika, lica podignutog i jasnog na mesečini. Bio je to Diklan. I iz daljine je bilo očito da se osmehuje gospodaru.

Kut požele da priđe; imaće bolji pogled na košmar. Pri trećem koraku, pod nogom mu krenu šljunak.

Džin kao da se pomeri u senkama. Da li se okretao da pogleda prema njemu? Kutu se podiže srce u grlo. Ne, Bože daj da bude gluv; pomози da me ne vidi, učini me nevidljivim.

Molitva je bila uslišena. Džin nije dao znak da je primetio njegovo približavanje. Ohrabren, Kut produži preko pločnika od grobova, sklanjajući se od spomenika do spomenika, jedva se usuđujući da diše. Sada je bio udaljen samo nekoliko metara, i mogao je da vidi kako se glava stvora savija prema Diklanu; mogao je da čuje zvuk, poput šmirgle na kamenu, koji je pravio u grlu. Ali se prizor tu nije završavao.

Diklanova odeća bila je pocepana i uprljana, njegove grudi gole. Mesečina mu je isticala grudnu kost i rebra. Njegovo stanje i položaj bili su nedvosmisleni. Bilo je to obožavanje - jasno kao dan. Kut začu pljuštanje; priđe još bliže i vide kako džin usmerava svetlucavi mlaz mokraće prema Diklanovom podignutom licu. Pljuskala mu je u otromboljena usta, tekla mu niz prsa. Radosni sjaj nije ni trenutka napuštao Diklanove oči dok je primao ovo krštenje, čak je okretao glavu u želji da bude potpuno ukaljan.

Zadah olakšavanja stvorenja dođe i do Kuta. Bio je kiseo, oduran. Kako je Diklan mogao da dopusti da i kap padne na njega, a tek da se kupa u tome? Kut je želeo da vikne, da prekine ponižavanje, ali je čak i u senci tise obličje zveri izgledalo zastrašujuće. Bilo je previsoko i preširoko da bude ljudsko.

To je sigurno ona Zver iz Divljih Šuma, koju je Diklan pokušavao da opiše; decožder. Da li je Diklan naslutio, kada je veličao čudovište, kakvu će moć imati nad njegovom maštom? Da li je sve vreme znao da će, ako ga zver bude potražila, pasti na kolena pred njom, nazvati je Gospodarem (pre Hrista, pre civilizacije, rekao je), sa osmehom dopustiti da isprazni bešiku po njemu?

Da. O da.

I zato neka ga, neka mu bude. Ne izlaži svoj vrat zbog njega, pomisli Kut, on je tamo gde želi da bude. Polako je uzmakao prema sakristiji, pogleda još prikovanog na degradaciju pred njim. Krsna tečnost je presušila, ali su Diklanove sklopljene šake zadržale izvesnu količinu. Prineo je ustima, i počeo da pije.

Kut ispusti zvuk gađenja, nemoćan da se uzdrži. Ne trenutak je sklopio oči da izbriše prizor, i ponovo ih otvorio da ugleda ono senovito obličje, okrenuto prema njemu, kako ga posmatra očima koje su plamtele u tami.

„Hriste svemogući.“

Videlo ga je. Ovaj put sigurno. Zaurialo je, i glava mu promeni oblik u senci, usta mu se otvoriše, zastrašujuće široka.

„Blagi Bože.“

Već je jurnulo prema njemu, hitro kao antilopa, ostavljajući svog sledbenika sklupčanog ispod drveta. Kut se okrenu i potrča, potrča kao što godinama nije, u trku obilazeći grobove. Samo nekoliko metara, od vrata, od neke vrste spasa.

Ne zadugo, možda, ali biće vremena da razmisli, da nađe oružje. Trči, huljo stara. Hrist je trka, Hrist nagrada. Četiri metra.

Trči.

Vrata su bila otvorena.

Skoro je tu; još metar...

Preleteo je prag i okrenuo se da zalupi vrata pred goniocem. Ali ne! Sirova Glava je proturio ruku kroz vrata, ruku tri puta veću od ljudske. Grabila je u prazno, pokušavajući da pronade Kuta, uz neprestano urlanje.

Kut se baci svom težinom na hrastova vrata. Ivica, ojačana gvožđem, zagriže u nadlakticu Sirove Glave. Rika se pretvori u krik: otrov i agonija, pomešani u buku koja se čula sa kraja na kraj Predanosti.

Uprljala je noć sve do severnog drumca, gde su ostaci Gisinga i njegovog vozača sakupljeni i raspoređeni u plastične vreće. Odjekivala je među ledenim zidovima Kapele Počinka gde su Deni i Gven Nikolson već počeli da se raspadaju. Čula se u spavaonicama Predanosti, gde su živi parovi ležali jedno uz drugo, i ruke im možda trnule pod težinom onog drugog; gde su stari ležali budni, proučavajući geografiju tavanice; gde su deca sanjala majčinu utrobu, a bebe je oplakivale. Čula se ponovo i ponovo dok je Sirova Glava besneo na kapiji.

Kutu se od krika vrtelo u glavi. Usta su mu izgovarala molitve, ali je toliko potrebna pomoć odozgo izostala. Osećao je kako ga napušta snaga. Džin je postepeno napredovao, otvarajući vrata samom težinom, centimetar po centimetar. Kutova stopala su klizila po suviše uglačanom podu, mišići su mu podrhtavali, popuštajući. Ovo je bilo odmeravanje koje nije mogao da dobije, ne ako mu je bilo na umu da odmeri snagu sa zveri. Ako želi da vidi naredno jutro, potrebna mu je strategija.

Kut jače pritisnu vrata, šibajući pogledom po predvorju u potrazi za nekim oružjem. Stvor ne sme da uđe: ne sme da ga savlada. U nozdrvama mu je još bio onaj ljut miris. Na trenutak je video sebe, nagog, kako kleči ispred gorostasa, i mokraća mu bije po glavi. Odmah za ovom ukaza mu se čitav roj gnusoba. Sve što je mogao da učini bilo je da ne dozvoli da te slike ovladaju njim. Um onog stvora je delovao na njegov, debela poluga prljavštine mu se probijala u sećanja, ohrabrujući potisnute misli da izađu na površinu. Zar neće i ono zahtevati obožavanje, kao i svaki drugi bog? Zar njegov zahtev neće biti razumljiv i realan? Ne višeznačan, kao oni od Boga koga je do sada služio. Bila je to primamljiva misao: predati se izvesnosti koja je tukla sa one strane u vrata, i leći otvoren pred njom, dopustiti da ga pustoši.

Sirova Glava. Ime mu je bilo puls u ušima. Sirova Glava.

U očajanju, svestan da su njegovi mentalni odbrambeni mehanizmi na pragu predaje, pogleda prema čiviluku levo od vrata.

Sirova Glava. Sirova Glava. Ime je bilo imperativ. Sirova Glava. Sirova Glava. Podsećalo je na odranu galvu, ogoljenu od svake zaštite, stvar koja je pucala, nije bilo jasno da li od bola ili zadovoljstva. Ali lako je utvrditi...

Skoro ga je potčinio, znao je; znači sad ili nikad. Odvojio je jednu ruku sa vrata i pružio je prema čiviluku, tražeći štap. Postojao je među nekoliko njih jedan koji je posebno želeo. Zvao ga je kroskantri štapom, metar i po oguljenog jasena, oprobano i žilavog. Prsti su ga privlačili prema njemu.

Sirova Glava je iskoristio to što je iza vrata popustio otpor; njegova drvenasta ruka probi se unutra, neosetljiva na ivicu koja joj je skidala kožu. Šaka, sa prstima kao od čelika, dograbi Kutov ogrtač.

Kut podiže jasenov štap, i spusti ga svom snagom na lakat stvora, tamo gde je kost bila blizu površine. Oružje se slomi pri udarcu, ali je već obavilo posao. Sa druge strane vrata se ponovo prolomi krik, i Sirova Glava brzo povuče ruku. Kada su i prsti iskliznuli iz otvora, Kut zalupi vrata i navuče rezu. Nastade kratko zatišje, svega par sekundi, a onda ponovo poče napad, ovaj put udarci obema šakama o vrata. Šarke počеше da se izvijaju, zaječa drvo. Biće malo vremena, vrlo malo vremena, pre nego što mu uspije da provali unutra. Jak je, a sada je i pobesneo.

Kut prođe kroz hodnik i podiže telefonsku slušalicu. Policija, reče, i poče da okreće brojeve. Koliko će mu trebati da sabere dva i dva, odustane od vrata i pređe na prozore? I oni su ojačani, ali ga to neće dugo zadržati napolju. Ostaje mu nekoliko minuta, možda sekundi, zavisno od dosetljivosti onog napolju.

U njegovom umu, oslobođenom uticaja Sirove Glave, bio je kaos delića molitvi i zahteva. Ako umrem, uhvatio je sebe kako misli, da li ću biti nagrađen na Nebu zato što sam imao suroviju smrt nego što bi jedan seoski paroh mogao da očekuje? Postoji li u Raju kompenzacija za to što su vam prosuli creva usred vaše sopstvene sakristije?

U policijskoj stanici je na dužnosti bio samo jedan policajac: ostali su bili na severnom drumu, raščišćavajući za Gisingom. Siroti dežurni je malo razumeo od molbi prečasnog Kuta, ali nije mogao da ne prepozna zvuk cepanja drveta i urlike u pozadini.

On spusti slušalicu i zatraži pomoć preko radija. Patrola na severnom putu nije odgovarala dvadeset, možda dvadeset pet sekundi. Za to vreme je Sirova Glava razbio centralnu ploču vrata sakristije, i upravo je uništavao ostatak. Patrola to naravno nije znala. Posle prizora koji ih je dočekao tamo gore, vozačevog

ugljenisanog tela, Gisingove otkinute muškosti, bili su siti iskustva, kao veterani u ratu koji je počeo pre sat vremena. Dežurnom u stanici bio je potreban dobar minut da ih ubedi u paniku u Kutovom glasu. Za to vreme je Sirova Glava provalio unutra.

U hotelu je Ron Milton posmatrao paradu trepćuće svetlosti na brdu, slušao sirene i urlike Sirove Glave, i opedale su ga sumnje. Je li to ono seoce gde je nameravao da se nastani sa porodicom? Pogledao je prema Megi, koju je probudila buka, ali je ponovo zaspala, zahvaljujući polupraznoj bočici sa pilulama za spavanje na noćnom ormariću. Osećao se zaštitnički prema njoj, iako bi mu se ona nasmejala zbog toga: hteo je da bude njen heroj. Ona je bila ta koja je išla na časove samoodbrane, dok se on debljao na poslovnim ručkovima. Bilo mu je neobjašnjivo tužno da je posmatra kako spava, svestan da ima tako malu vlast nad životom i smrću.

Sirova Glava je stajao u predvorju sakristije među iverjem rascepljenog drveta. Trup mu je bio izboden iverjem i krvario je iz desetina sićušnih rana niz zadihane grudi. Oštri zadah njegovog znoja ispunjavao je hodnik, kao miris tamjana.

Onjušio je vazduh tražeći čoveka, ali ga nije bilo u blizini. Sirova Glava iskezi zube u nezadovoljstvu, ispuštajući tihi zvižduk iz dna grla, i pođe niz hodnik prema radnoj sobi. Tamo je bilo toplote, nervi su je osećali na dvadeset metara, i bilo je udobnosti. Prevrnuo je sto i slomio dve stolice, da napravi sebi mesta, ali najviše iz čiste destruktivnosti, zatim odbaci rešetku i sede ispred vatre. Okruži ga toplota: zalečujuća, živa toplota. Uživao je dok mu je grlila lice, mršavi stomak i udove. Osećao je kako mu greje krv, i budi mu sećanja na druge vatre, vatre koje je podmetao u polja sazrelog žita,.

I sećao se još jedne vatre; sećanje koje je njegov um hteo da izbegne i potisne, ali on nije mogao da ne misli o tome: poniženje te noći biće zauvek sa njim. Tako su pažljivo odabrali vreme: sredina leta, ni kapi kiše dva meseca unazad. Niže rastinje Divljih Šuma bilo je suvo kao kremen, čak se i živo drvo lako palilo. Bio je isteran iz svoje tvrđave, suznih očiju, zbunjen i uplašen, i naleteo na kolje i mreže sa svih strana, i tu... tu stvar koju su imali, koja je mogla da ga potčini.

Naravno, nisu bili dovoljno hrabri da ga ubiju; bili su suviše sujeverni. Nisu li, pored toga, prepoznali njegovu vlast, čak i kada su ga ranili, i ukazali mu poštovanje svojim užasom? Zato su ga sahranili živog: to je bilo gore od smrti. Najgore od svega: mogao je da živi vekovima, ne umirući, čak ni onako zarobljen pod zemljom. Ostavljen da čeka sto godina, i pati, i još stotinu, dok su generacije hodale zemljom iznad njegove glave i živjele i umirale i zaboravile ga. Možda ga žene nisu zaboravile: mogao je da ih namiriše kroz zemlju kada bi se približile grobu, i iako nisu mogle da znaju, osećale su nemir, i ubeđivale muškarce da napuste to mesto, tako da je ostao potpuno sam, nije mu ostao čak ni vršać kao društvo. Usamljenost je bila njihova osveta, mislio je, za vremena kada su on i njegova braća odnosili žene u šumu, širili ih i probadali, a zatim puštali, krvave ali oplodene. Umirale su rađajući decu ovih silovanja, ženska anatomija nije mogla da izdrži ritanje hibrida, zube i glad. Bila je to jedina osveta koju su on i njegovi upražnjavali prema polu okruglog stomaka.

Sirova Glava se gladio i posmatrao reprodukciju „Svetlosti sveta“ koja je visila iznad Kutovog ognjišta. Slika nije u njemu budila nikakav drhtaj straha ili kajanja: na njoj je bio bespolni mučenik, srnećih očiju i kukavan. Nikakvog izazova. Prava moć, moć koja je mogla da ga porazi, je izgleda nestala; nepovratno izgubljena, njeno mesto je zauzeo ovaj devičanski pastir. Ejakulirao je, nemo, njegovo sitno seme zaštišta na ognjištu. Svet je njegov, da vlada bez rivala. Imaće toplote i hrane napretek. Čak i novorođenčad. Da, meso novorođenih je najslađe. Tek okoćena štenad, još slepa iz utrobe.

Protegao se, uzdišući u iščekivanju budućih uživanja, svesti preplavljene bezbožnim mislima.

Iz svog skrovišta u kripti, Kut je slušao kako se policijska kola zaustavljaju ispred sakristije, zatim zvuk koraka na šljunkovitoj stazi. Procenio je da ih je najmanje pola tuceta. Biće svakako dovoljno.

Oprezno se pokrenuo kroz tamu, prema stepenicama.

Nešto ga dotaknu: zamalo da krikne; ugrizao se za jezik pre nego što mu je izmakao povik.

„Ne idi sad“, reče glas iza njega. Bio je to Diklan, i govorio je suviše glasno. Stvor je negde iznad njih, i čuče ih ako ne budu oprezni. O

Bože, samo da ih ne čuje.

„Gore je, iznad nas“, reče Kut, šapatom.

„Znam.“

Glas kao da mu je dolazio iz utrobe, grgotao je kroz prljavštinu.

„Hajde da ga pozovemo dole, važi? On hoće tebe, znaš. Hoće da ja...“

„Šta se dogodilo s tobom?“

Diklanovo lice je bilo jedva vidljivo u mraku. Cerilo se, luđački.

„Mislim da hoće i tebe da pokrsti. Voleo bi to? Voleo bi, zar ne? Popišao se na mene, video si? I to nije sve. O ne, on hoće više. On hoće sve. Čuješ? Sve!“

Diklan dograbi Kuta u medveđi zagrljaj koji je mirisao na mokraću onog stvora.

„Ideš sa mnom?“ kezió se Kutu u lice.

„Moja vera je u Boga.“

Diklan se nasmeja. Ne šupljim smehom; tu je bilo istinske samilosti za izgubljenu dušu.

„On je Bog“, reče on. „Bio je tu pre nego što je podignuta ova jebena kenjara, znaš.“

„Bili su i psi.“

„A?“

„Ne mislim da ih zato pustim da dignu nogu na mene.“

„Vidi ga, lukavi matori jebač.“ reče Diklan, sa izmenjenim osmehom. „On će te naučiti. Promenićeš se.“

„Ne, Diklane. Pusti me.“

Zagrljaj je bio prejak.

„Polazi uz stepenice, pizdo. Bog ne sme da čeka.“

Povukao je Kuta uz stepenice, i dalje ga grleći. Kut nije mogao da nađe reči, neki logičan argument: zar ovom čoveku ništa ne može da otvori oči da vidi svoje poniženje? Nezgrapno su ušli u Crkvu, i Kut automatski pogleda prema oltaru, nadajući se nekoj utehi, ali nje nije bilo. Oltar je bio oskrnavljen. Pokrovi su bili pocepáni i umrljani izmetom, krst i sveće su bili usred lomače od molitvenika koji su veselo goreli na stepenicama oltara. Krpe gara su lebdele po crkvi, vazduh je bio ljut od dima.

„Ti si ovo uradio?“

Diklan zagundá.

„On hoće da je celu uništım. Kamen po kamen, ako budem morao.“

„Ne bi se usudio.“

„O, usudio bi se on. On se ne plaši Isusa, niti se plaši...“

Na trenutak mu nestade sigurnosti u glasu, i Kut se uhvati za tu slamku.

„Ovde postoji nešto čega se on plaši, inače bi sam ušao tamo, i sve bi sam uništio...“

Diklan nije gledao u Kuta. Oči su mu bile staklaste.

„Šta je to, Diklane? Šta je to od čega mu je loše? Možeš da mi kažeš...“

Diklan mu pljunu u lice, ispljuvak lepljive slıne koji mu je visio sa obraza kao ljigav puž.

„Šta te se tiče.“

„U ime Boga, Diklane, pogledaj šta je učinio od tebe.“

„Ja znam svoga gospodara kada ga vidim...“

Diklan se tresao.

„... a i ti ćeš.“

Okrenuo je Kuta prema južnim vratima. Bila su otvorena, i stvorenje je bilo na pragu, graciozno se saginjući da prođe ispod dovratka. Po prvi put Kut sagleda Sirovu Glavu na svetlosti, i njegov užas bi potpun. Izbegao je da misli o njegovoj građi, njegovom pogledu, i poreklu. Sada, dok mu je prilazio sporim, čak svečanim korakom, Kutovo srce bilo je primorano da mu prizna veličinu. To nije bila obična zver, uprkos grivi, i zastrašujućim redovima zuba; njegove oči su ga probadale, svetlucajući dubokom podrugljivošću koju nije mogla da poseduje životinja. Usta mu se otvoriše, i otvarala su se sve više, i zubi su klizili iz golih desni, sedam, deset santimetara dugi, a usta su se još otvarala. Kada više nije bilo prostora, Diklan pusti Kuta. Ali Kut se ionako ne bi pomakao: pogled je bio suviše intenzivan. Sirova Glava posegnu i podiže Kuta. Svet se okrenu na glavu...

Policaajaca je bio sedam, ne šest kao što je Kut nagađao. Trojica su bili naoružani, oružjem koje je dopremljeno iz Londona po naređenju detektiva narednika Gisinga. Pokojnog detektiva Gisinga, koji će uskoro biti odlikovan. Ovu sedmoricu valjanih ljudi predvodio je narednik Ajvanho Bejker. Ajvanho nije bio heroj, ni po sklonostima, ni

po vaspitanju. Njegov glas, za koji se molio da bude u stanju da izda potrebna naređenja u pravom trenutku, izađe kao pridavljen uzvik kada se Sirova Glava pojavio iz crkve.

„Vidim ga!“ reče on. Svako je to mogao: stvor je bio viši od dva i po metra, prekriven krvlju, i izgledao je kao hodajući pakao. Niko nije morao da to glasno potvrđuje. Oružje je bilo podignuto i bez Ajvanhoovih instrukcija: oni bez oružja podigoše palice i pomoliše se. Jedan pobeže.

„Ne napuštaj položaj!“ vrisnu Ajvanho; ako ovi kučkini sinovi podviju repove, ostaće sam. Nisu mu dali oružje, samo vlast, a to nije bila neka uteha.

Sirova Glava je još držao Kuta u vazduhu, na dužini ruke, za vrat. Noge prečasnog su se ljuljale pola metra iznad zemlje, oči su mu bile sklopljene. Čudovište je pokazivalo telo neprijatelju, kao dokaz moći.

„Možemo li... hoćemo li... da ubijemo gada?“ upita jedan od naoružanih.

Ajvanho proguta pre nego što je odgovorio. „Pogodićemo paroha.“

„Već je mrtav“, reče naoružani.

„To ne znamo.“

„Mora da ja mrtav. Pogledaj ga...“

Sirova Glava je tresao Kuta kao jastuk, i parohova unutrašnjost je ispadala, na Ajvanhoovo najdublje gađenje. Tada, skoro lenjo, Sirova Glava odbaci Kuta prema policajcima. Telo tresnu na šljunak blizu kapije i ostade da leži. Ajvanho dođe do glasa ...

„Pali!“

Strelcima nije bilo potrebno ohrabrenje; prsti su već pritiskali obarače pre nego što je izgovorio do kraja.

Sirovu Glavu pogodiše tri, četiri, pet metaka, jedan za drugim, većina u grudi. Zapeklo ga je, i on podiže ruku da zakloni lice, drugom pokrivajući jaja. Nije očekivao ovakav bol. Rana koju je zadobio od Nikolsonove puške bila je zaboravljena u radosti krvoprolića koje je uskoro usledilo, ali su ga ovi trnovi povređivali, i nisu prestajali. On oseti ujed straha. Osećao je nagon da se baci u susret praskavim, sevajućim štapovima, ali je bol bio prejak. Umesto toga se okrenuo i počeo da se povlači, preskačući grobove dok je bežao prema okrilju bregova. Tamo su bile jame, useci i pećine koje

je poznavao, gde je mogao da se skloni i dobije na vremenu, da razmisli o ovom novom problemu. Ali mora prvo da im umakne.

Brzo su pošli za njim, poneseni lakoćom pobede, ostavljajući Ajvanhoa da potraži vazu na jednom od grobova, isprazni je od hrizantema, i da mu bude muka.

Van udoline nije bilo svetala duž puta, i Sirova Glava se već osećao sigurnije. Moći će da se stopi sa tamom, sa zemljom, činio je to hiljadama puta. Presekao je polje. Ječam još nije bio požnjeven, i bio je težak od roda. Satirao ga je u trku, meljući seme i stabljiku. Za leđima su mu gonioći već gubili bitku. Kola u koja su se natrpali zaustavila su se na drumu, mogao je da im vidi svetla, jedno plavo, dva bela, u daljini. Neprijatelj je uzvikivao mnoštvo smetenih naređenja, reči koje Sirova Glava nije razumeo. Nije bilo važno; poznavao je ljude. Lako ih je zaplašiti. Večeras neće ići daleko za njim; iskoristiće mrak kao izgovor da obustave poteru, pravdaće se sami sebi da su mu rane verovatno smrtonosne. Kao naivna deca; što i jesu.

Uspeo se na vrh brega i pogledao u dolinu. Ispod zmiije puta, sa očima od svetlosti neprijateljevih farova, selo je bilo vrteška toplog sjaja, sa plavim i crvenim odsjajima po ivicama. Iza sela, u svim pravcima, neprozirno crnilo brda, nad kojima su visile zvezde, u petljama i grozdovima. Preko dana je to bila tanjirasta dolina, mala kao igračka. Preko noći, bila je nedokučiva, više njegova nego njihova.

Neprijatelj se već vraćao u svoje bivake, baš kao što je predvideo. Potraga je bila završena za ovu noć.

Pružio se na zemlju i posmatrao kako meteor izgara padajući prema jugozapadu. Jutro je bilo udaljeno mnogo dugih zaceljujućih sati u budućnost. Uskoro će ponovo biti snažan: a tada – tada će ih sve spaliti.

Kut nije bio mrtav, ali je to bilo tako blizu smrti da nije bilo neke razlike. Osamdeset odsto kostiju u telu mu je bilo oštećeno ili slomljeno; lice i vrat su mu bili lavirint posekotina; jedna ruka mu je bila smrskana do neprepoznavanja. Bilo je jasno da će umreti. Pitanje trenutka i opredeljenja.

U selu su oni koji su znali bar za delić događaja u crkvi već radili na sopstvenim verzijama priče; a ono što se nudilo golom oku dopuštalo je i najfantastičnije izmišljotine. Haos u crkvenom dvorištu, razbijena vrata sakristije, uništena kola na severnom drumu. Šta god da se dogodilo ove subotnje večeri, dugo će potrajati dok ne bude zaboravljeno.

Služba u čast festivala žetve nije održana, što nikog nije iznenadilo.

Megi je bila uporna: „Hoću da se smesta vratimo u London.“

„Samo dan ranije si htela da ostanemo. Da budeš deo zajednice.“

„To je bilo u petak, pre svoga ovog... ovog... Okolo se šeta neki manijak, Ron.“

„Ako sad odemo, nema povratka.“

„Šta to pričaš; naravno da ćemo se vratiti.“

„Ako napustimo mesto pri prvoj pretnji, znači da smo digli ruke od njega.“

„Smešno.“

„Ti si bila ta kojoj je stalo da bude primećena, i uključena u seoski život. E pa trebalo bi da budemo uključeni i kada je smrt u pitanju. Ja ostajem da vidim kako će se završiti. Ti možeš da se vratiš u London. Sa decom.“

„Ne.“

On uzdahnu, teško.

„Hoću da vidim kada ga uhvate: ko god da je. Hoću da se uverim da je ponovo sve u redu, da to vidim sopstvenim očima. Jedino tako ćemo se ovde osećati sigurno.“

Ona neodlučno potvrdi.

„Bar možemo malo da izađemo iz hotela. Gospođa Blater počinje da ludi. Da se provozamo? I da se malo nadišemo vazduha...“

„Važi, zašto ne.“

Bio je topao septembarski dan: priroda, uvek spremna da iznenadi, blistala je od života. Okasnelo cveće se šarenelo u živicama duž puta, ptice su preletale drum kojim su se vozili. Nebo je bilo ažurno, oblaci fantazija krem boje. Par kilometara izvan sela počeli su da blede svi užasi prethodne noći, i razdraganost dana im je podigla raspoloženje. Svakim kilometrom koji ih je udaljavao od Predanosti, Ronov strah se smanjivao. Uskoro je zapevao.

Na zadnjem sedištu je Debi postajala teška. Sad: „Tata vruće mi je“, pa: „Oću sok od pomorandže tata“, pa: „Moram da piškim.“

Ron je zaustavio kola na pustom delu puta, i glumio popustljivog oca. Ovih dana klincima nije bilo lako; danas smeju da budu razmaženi.

„U redu, dušo, možeš ovde da piškiš, pa ćemo da idemo da ti kupimo sladoled.“

„Gde je lala?“ reče ona. Glupog li izraza: eufemizam njegove tašte.

Megi se uključi. Bolje se snalazila u Debinim raspoloženjima nego Ron. „Možeš tamo iza ograde“, reče ona.

Debi je izgledala užasnuto. Ron razmeni polusmešak sa Janom.

Dečak je imao ugnjavljen izraz na licu. Mršteći se, vratio se izgužvanom stripu.

„Požuri, 'oćeš?“ progundao je. „Pa da idemo na neko ljudsko mesto.“

Neko ljudsko mesto, pomisli Ron. Misli na grad. Gradsko dete: potrajaće dok ga ne ubede da je brdo sa pogledom ljudsko mesto. Debi je i dalje bila teška.

„Ne mogu tamo, mamice...“

„Zašto?“

„Neko bi mogao da me vidi.“

„Niko neće da te vidi, dušo“, uveravao je Ron. „Sad poslušaj mamicu.“ Okrenuo se Megi. „Idi s njom, ljubavi.“

Megi nije popuštala.

„Može ona sama.“

„Ne može sama da se popne preko kapije.“

„Onda idi ti.“

Ron je već odlučio da se ne prepire; primorao se da se nasmeši.

„Ajmo“, reče..

Debi izađe iz kola i Ron joj pomože preko kapije u polje. Već je bilo požnjeveno. Mirisalo je... na zemlju.

„Ne gledaj“, naredila mu je, široko otvorenih očiju, „Ne smeš da gledaš.“

Devet godina, a već je manipulator. Svira na njemu bolje nego na klaviru, za koji uzima časove. Znao je to, i ona je znala. Nasmešio joj se i zatvorio oči.

„U redu. Vidiš? Ne gledam. Sad požuri, Debi, molim te.“

„Obećaj da nećeš da viriš.“

„Neću da virim.“ Bože, pomislio je, napravila je čitavu predstavu.
„Požuri.“

Osvrnuo se prema kolima. Jan je sedeo pozadi, i čitao, zaglupljujući se nekim petparačkim herojima, umudrivši lice dok je zurio u avanturu. Tako je ozbiljan: poneki poluosmeh bio je sve što je Ron ikada mogao da izvuče od njega. To nije bila poza, niti lažna tajnovitost. Izgledalo je da prenemaganje sa zadovoljstvom prepušta sestri.

Iza ograde je Debi smakla svoje „nedeljne“ gaćice i čučnula, ali posle sve one drame, nije joj dolazilo. Koncentrisala se, ali je od toga bilo samo gore.

Ron pogleda preko polja prema horizontu. Tamo gore su bili galebovi, svađali su se oko neke tričarije. Posmatrao ih je neko vreme, sve nestrpljiviji.

„Hajde, ljubavi“, reče.

Pogledao je prema kolima, Jan ga je sada posmatrao, lice mu se otromboljilo od dosade; ili nečeg sličnog. Ili tu ima nečeg drugog: duboke rezignacije? Dečak spusti pogled na svoj strip „Utopija“, bez znaka da je primetio očev pogled.

A onda Debi vrisnu: krik je probijao uši.

„Hriste!“ Ron se istog trenutka peo uz kapiju, a Megi nije bila daleko od njega.

„Debi!“

Ron je nađe kako stoji uz živicu, zureći u zemlju, nešto buncajući, crvena u licu. „Šta je, za Boga miloga?“

Ona je nekontrolisano mucala. Ron pođe za njenim pogledom.

„Šta se dogodilo?“ Megi je imala problema da se popne preko kapije.

„Sve je u redu... sve je u redu.“

Na ivici polja je bila mrtva krtica, skoro zatrpana zemljom i lišćem, isključanih očiju, trulo krzno joj je bilo prekriveno movama.

„O Bože, Rone.“ Megi ga pogleda optužujuće, kao da je on postavio tu vrašku stvar iz pakosti.

„Sve je u redu, srce“, reče ona i progura se pored muža, da sakrije Debi u ruke.

Njeni jecaji se malo utišaše. Gradska deca, pomisli Ron. Moraju da se naviknu na ovakve stvari, ako misle da žive na selu. Ovde nema čistača da svakog jutra pokupe pregažene mačke. Megi ju je ljuljala, i suze su očigledno presušivale.

„Biće joj dobro“, reče Ron.

„Naravno da će biti, je l' tako, dušo?“ Megi joj je pomagala da podigne gaćice. Još je jecala, potreba za privatnošću je zaboravljena u tugi.

U kolima je Jan slušao kako njegova sestra cmizdri i pokušavao da se koncentriše na strip. Sve bi dala da bude u centru pažnje. Pa, njen problem.

Odjednom pade tama.

Podigao je pogled; srce mu je lupalo. Kraj njegovog ramena, na dvadesetak centimetara, nešto se naginjalo da zaviri u kola, nešto sa licem kao sam Pakao. Nije mogao da vrisne, jezik nije hteo da se pokrene. Mogao je samo da natopi sedište, i da se beskorisno rita kada su duge izbrazdane ruke posegnule kroz prozor prema njemu.

Nokti zveri mu se zariše u članke, kidajući mu čarapu. Jedna njegova nova cipela spade u otimanju. Stvar ga je zgrabila za nogu i vukla ga preko mokrog sedišta prema prozoru. On konačno dođe do glasa. Ne baš do svog glasa, bio je to patetičan, smešan glas, neodgovarajući smrtnom strahu koji je osećao. Ali je ionako bilo prekasno; ono ga je vuklo za noge kroz prozor i već je do pola bio napolju. Pogledao je kroz zadnje staklo kada mu se i torzo našao na otvorenom i video, kao u snu, tatu na kapiji, sa tako smešnim izrazom na licu. Peo se na kapiju, dolazio mu u pomoć, dolazio da ga spase, ali je bio prespor. Jan je odmah znao da mu nema spasa, jer je sto puta ovako umirao u snu i tata nikad nije stigao na vreme. Usta su bila šira nego ikad u snu, jama u koju je guran, glavom napred. Bazdilo je kao kante iza školske kantine, samo milion puta gore. Povratio je stvoru u gušu, kada mu je ovaj odgrizao vrh glave.

Ron nikada u životu nije vrištao. Vrištanje je uvek bilo za drugi pol, sve do ovog trenutka. Sada, dok je gledao kao se čudovište uspravlja i sklapa ralje oko glave njegovog sina, jedini zvuk je mogao da bude vrisak.

Sirova Glava začu krik, i okrenu se, bez traga straha na licu, da otkrije izvor. Oči im se sretoše. Kraljev pogled je probio Miliona kao

koplje, zakivajući ga za put, ledeći mu srž. Megi je bila ta koja je prekinula trans, glasom kao bodež.

„O... molim te... ne.“

Ron otrese sa sebe pogled Sirove Glave, i pođe prema kolima, prema svom sinu. Ali je oklevanje dalo Sirovoj Glavi vremena koje i nije bilo potrebno, i već je odmicao, sa ulovom u čeljustima, koji se rasipao levo i desno. Povetarac donese kišu Janove krvi niz put prema Ronu; osećao je kako mu nežno padaju na lice.

Diklan je stajao u ogradici Svetog Petra i slušao brujanje. Još je bilo tu. Pre ili kasnije će morati da ode na izvor tog zvuka i uništi ga, čak i ako to bude značilo, sasvim moguće, njegovu smrt. Njegov novi gospodar će to tražiti. Ali to je bilo očekivano, i nije ga uznemiravala pomisao na smrt; daleko od toga. U poslednjih nekoliko dana je spoznao ambicije koje je gajio (neizgovorene, nepomišljene) godinama.

Gledajući crnu gromadu čudovišta dok ga je zasipalo mokraćom, pronašao je najčistiju radost. Ako je ovo iskustvo, koje bi ga u prošlosti možda zgrozilo, bilo tako prožimajuće, kakva bi tek bila smrt? Još čudesnija. A ako postigne da umre od ruke Sirove Glave, od te široke ruke koja tako divlje miriše, zar to ne bi bio vrhunac svega?

Pogledao je prema oltaru, i prema ostacima vatre koju je ugasila policija. Tragali su za njim posle Kutove smrti, ali je on znao tuce skrovišta koje oni nikad neće naći, i uskoro su odustali. Trebalo je hvatati krupniju ribu. On sakupi novo breme Pohvalnih pesama i baci ih dole u vlažni pepeo. Svećnjaci su bili iskrivljeni, ali su se još raspoznavali. Krst je nestao, ili se istopio ili ga je pokupio neki dugoprsti čuvar reda. On iskida nekoliko pregršti himni iz knjiga, i upali šibicu.

Stare pesme se dobro primiše, kao i uvek.

Ron Milton je osećao ukus suza, ukus koji se ne zaboravlja. Prošlo je mnogo godina otkako je zaplakao, naročito u prisustvu drugih muškaraca. Ali više nije mario za to: ova policijska kopilad ionako nisu ljudi. Samo su ga posmatrali dok im je pričao, i klimoglavili kao idioti.

„Regrutovali smo ljude u krugu od sedamdeset kilometara, g.Milton“, reče prazno lice sa saosećajnim očima. „Brda se prečešljavaju. Uhvatićemo ga, šta god da je.“

„Uzelo mi je dete, shvatate? Ubilo ga je, pred mojim očima...“

Nije izgledalo da shvataju njegov užas.

„Činimo šta možemo.“

„To nije dovoljno. Ono... nije čovek.“

Ajvanho, sa saosećajnim očima, znao je prokleta dobro da ono nije bio čovek.

„Dolaze nam ljudi iz Ministarstva odbrane: ne možemo mnogo više da preduzmemo dok oni ne pregledaju dokaze“, reče on. Zatim dodade, da bi podvukao: „To je društveni novac, ser.“

„Idiote jebeni! Šta mari koliko košta da se to ubije? Kažem vam da nije čovek. Izašlo je iz Pakla.“

Ajvanho ostade bez samilosti.

„Ako je došlo iz Pakla, gospodine“, reče on, „ne verujem da bi mu prečasnici Kut bio tako lak plen.“

Kut: to je njegov čovek. Zašto se toga nije ranije setio? Kut.

Ron nikada nije bio bogzna kakav vernik. Ali je uvek bio otvorenog uma, i sada kada je video opoziciju, ili jednog od njenih vojnika, bio je spreman da promeni mišljenje. Verovaće u bilo šta, bukvalno bilo šta, ako mu to da oružje protiv đavola.

Mora doći do Kuta.

„Šta je sa vašom suprugom?“ pozva za njim policajac. Megi je sedela u jednoj od kancelarija, tupa od sedativa, Debi je spavala kraj nje. Ne može ništa da učini za njih. Tu su sigurne kao i bilo gde drugde.

Mora da stigne do Kuta, pre nego što umre.

Saznaće sve što zna prečasnici; a on će bolje razumeti bol nego ovi majmunski. Mrtvi sinovi su ionako temelj crkve.

Dok je ulazio u kola, na trenutak mu se činilo da oseća miris svoga sina: dečaka koji bi nosio njegovo ime (krstili su ga Jan Ronald Milton), dete njegovog semena, obrezano kao i on sam. Tiho dete koje ga je gledalo iz kola sa takvom rezignacijom u očima.

Ovoga puta nije bilo suza. Ovaj put je tu bio samo gnev koji je bio skoro divan.

Bilo je trideset minuta do ponoći. Sirova Glava je ležao na mesečini u jednom pokošenom polju jugozapadno od Nikolsonove farme. Otkos je već tamneo, i sa zemlje je dopirao izluđujući miris trulog bilja. Pored njega je ležala njegova večera, Jan Ronald Milton, sa licem okrenutim naviše, rasporenog trbuha. Zver bi povremeno zamočila prste u ohlađenu supu dečakovog tela, kopajući za poslasticom.

Ovde, pod punim mesecom, okupan srebrom, protežući se i proždirući meso ljudske vrste, osećao se nepobedivo. Prsti iščupaše bubreg sa tanjira kraj njega, i on ga proguta celog. Izvrsno.

Kut je bio budan, uprkos sedativima. Znao je da umire, i vreme je bilo suviše dragoceno da bi ga trošio na dremež. Nije znao ime lica koje ga je ispitalo u žutom polumraku sobe, ali je glas bio tako pristojno uporan da je morao da ga sluša, iako je ometao njegovo mirenje sa Bogom. Pored toga, imali su zajednička pitanja: sva su se odnosila na zver koja ga je pretvorila u ovu kašu.

„Uzeo mi je sina“, reče čovek. „Šta znate o tom stvoru? Molim vas da mi kažete. Verovaću svakoj reči.“ To je već bio očaj. „Samo mi objasnite...“

Po ko zna koji put, dok je ležao na tom vrelom jastuku, kroz Kutovu glavu proleteše konfuzne misli. Diklanovo krštenje; zagrljaj zveri; oltar; podignuta kosa i još nešto drugo, od mesa. Možda bi imao nešto da kaže ocu kraj svoje postelje.

„... u crkvi...“

Ron se prignu ka Kutu; već je mirisao na zemlju.

„... oltar... boji se... oltar...“

„Mislite na krst? Boji se krsta?“

„Ne... ne...“

„Ne...“

Telo kao da zaškripa, i umiri se. Ron je posmatrao kako smrt prelazi licem: pljuvačka se sušila, zenica preostalog oka se skupila u tačku. Dugo je posmatrao pre nego što je pozvonio bolničarki, a zatim se tiho izgubio.

Neko je bio u crkvi. Vrata, koja su zaključali policajci, bila su otvorena, katanac razbijen. Ron ih gurnu još nekoliko centimetara i

uvuče se unutra. U crkvi nije bilo svetlosti, i jedino osvetljenje je bila lomača na stepenicama oltara. Podsticao ju je mladić koga je Ron viđao tu i tamo u selu. Podigao je pogled sa svog posla, ali je nastavio da hrani vatru stranicama knjiga.

„Šta mogu da učinim za vas?“ upita on nezainteresovano.

„Došao sam da...“ Ron zastade. Šta da kaže ovom čoveku: istinu? Ne, ovde nešto nije u redu.

„Postavio sam vam jebeno pitanje“, reče čovek. „Šta hoćete?“

Dok je išao prolazom prema vatri, Ron poče da nazire izgled svoga ispitivača. Imao je neke mrlje na odeći, kao od blata, a oči su mu utonule u duplje kao da ih je usisao mozak.

„Nemate pravo da ulazite...“

„Mislio sam da svako može da uđe u crkvu“, reče Ron, posmatrajući kako stranice knjiga postaju crne.

„Ne ove noći. Vuci dupe odavde.“

Ron nastavi da hoda prema oltaru.

„Rekoh ti da se gubiš!“

Lice pred Ronom bilo je neuhvatljivo zbog stalnog keženja i grimasa: bilo je bezumlja na njemu.

„Došao sam da vidim oltar; otići ću tek kada ga vidim.“

„Govorio si sa Kutom, je l' tako?“

„Kut?“

„Šta ti je rekao stari drkadžija? Sve same laži, šta god da je bilo; nikada nije rekao istinu u celom prokletom životu, znaš? Kad ti ja kažem. Popeo bi se tamo...“ zavitlao je molitvenik prema propovedaonici „... i govorio jebene laži.“

„Hoću sam da pogledam oltar. Videćemo da li je lagao...“

„E nećeš!“

Čovek ubaci još nekoliko knjiga u vatru i siđe da Ronu prepreči put. Nije mirisao na blato već na govna. Bacio se bez upozorenja. Rukama mu je obuhvatio vrat i obojica se srušise. Diklan je pokušavao da mu prstima iskopa oči; a zubi su mu škljocali za Ronovim nosom.

Ron je bio iznenađen slabošću sopstvenih ruku. Zašto nije igrao skvoš kao što mu je Megi predlagala, zašto su mu mišići postali tako mlitavi? Ako ne bude pazio, ovaj čovek će ga ubiti.

Iznenada sinu svetlost, jaka kao neko ponoćno svitanje, sa zapadnog prozora. Odmah zatim se začuše krici.

Svetlost požara oboji vazduh, nadjačavajući sjaj lomače. Obojeno staklo zaigra.

Diklan na trenutak zaboravi na svoju žrtvu, i Ron to iskoristi. Gurnu nazad čovekovu bradu, i podvuče koleno ispod njegovih grudi, zatim snažno ritnu. Protivnik se prevrnu, a Ron pođe za njim, pridržavajući metu za kosu dok je drugom pesnicom tukao po luđakovom licu, uništavajući ga. Nije mu bilo dovoljno da vidi kako gadu krvari nos, niti što mu je smrskao hrskavicu; udarao ga je i udarao sve dok mu pesnica nije prokrvarila. Tek tada je ispustio Diklana.

Napolju je gorela Predanost.

Sirova Glava je i ranije podmetao požare, mnogo puta. Ali benzin je bio novo oružje, i još uvek je učio o njemu. Nije mu trebalo mnogo vremena. Trik je bio u tome da rani one kutije na točkovima, a to je bilo lako. Otvoriš im bok i krv im poteče, krv od koje ga je bolela glava. Kutije su bile lak plen, poredane po pločniku kao stoka za klanje. Išao je među njima, opijen smrću, prosipajući im krv po Visokoj ulici i paleći je. Potoci tečne vatre tekli su u vrtove, preko pragova. Palila se slama, gorele su drvene kuće. Za nekoliko minuta je Predanost gorela s kraja na kraj.

U ogradici Svetog Petra, Ron je svukao uprljani prekrivač sa oltara, pokušavajući da ignoriše misli o Debi i Margaret. Policija će ih svakako premestiti na bezbedno mesto. Ovaj posao ima prednost.

Ispod prekrivača se nalazila velika kutija čija je prednja ploča bila grubo izrezbarena. Nije obraćao pažnju na izradu, imao je hitnija posla. Napolju je divljala zver. Mogao je da čuje njene pobedničke urlike, i vuklo ga je, vuklo da pođe tamo. Da ubije ili da bude ubijen. Ali prvo kutija. Sadržala je silu, nije bilo sumnje; silu koja mu je i sada podizala kosu na glavi, dizala mu ga, darujući ga bolnom erekcijom. Put mu se natapala njome, prožimala ga je kao ljubav. Gladan, on spusti šake na kutiju, i udar, koji kao da mu je istopio zglobove, pojuri uz obe njegove mišice. Posrnuo je nazad, i za trenutak se pitao da li će ostati pri svesti, bol je bio tako jak, ali ubrzo

popusti. On pogleda okolo, tražeći neko oruđe, nešto čime će provaliti u kutiju, a da je ne dotiče golim rukama.

U očajanju je omotao šaku komadom oltarskog prekrivača i zgrabio jedan svećnjak sa ivice lomače. Tkanina se zadimila, toplota je probijala do šake. Zakoračio je prema oltaru i počeo da udara po drvetu kao luđak dok nije počelo da se cepa. Ruke su mu utrnule; ako mu je vreli svećnjak palio dlanove, on to nije osećao. A i zašto bi se brinuo zbog toga? Tu je bilo oružje: na samo nekoliko centimetara, kad bi mogao da dođe do njega, da ga upotrebi. Erekcija mu je pulsirala, u jajima ga je peckalo.

„Dođi ovamo“, uhvati sebe kako govori, „hajde, hajde. Dođi ovamo. Dođi.“ Kao da ga zove u zagrljaj, to blago, kao da je devojka koju želi on i njegova erekcija, i opčinjava je u svoj krevet.

„Dođi ovamo, dođi ovamo...“

Drvena oplata se lomila. Sada već zadihan, upotrebio je krake svećnjaka kao polugu da izvali veće komade drveta. Oltar je bio šupalj, kao što je znao da će biti. I prazan.

Prazan.

Osim kamene kugle, veličine male fudbalske lopte. Je li to bio njegov trofej? Nije mogao da veruje, delovao je suviše neugledno: pa ipak je okolni vazduh bio naelektrisan; krv mu je još igrala. Posegao je kroz otvor koji je probio u oltaru i izvukao starudiju.

Napolju je Sirova Glava pirovao.

Pred Ronovim očima su igrale vizije dok je odmeravao kamen u utrnujoj šaci. Leš sa zapaljenim nogama. Koliba u plamenu. Pas koji je jurio ulicom, kao živa vatrena lopta. Sve je bilo napolju, čekalo da se dogodi.

Protiv počinioca je imao ovaj kamen.

Verovao je u Boga, nekih pola dana, a ovaj se posrao na njega. Ovo je običan kamen: samo običan jebeni kamen. Okretao ga je i okretao, pokušavajući da shvati njegove brazde i izbočine. Da li bi to trebalo da predstavlja nešto, možda; da li mu je izmaklo njegovo dublje značenje?

Na drugom kraju crkve se začu buka; tresak, vika, zvuk buktanja vatre sa one strane vrata.

Dvoje ljudi upadoše unutra, praćeni dimom i vapajima.

„Spaljuje nam selo“, reče glas koji je Ron znao. Bio je to onaj dobroćudni policajac koji nije verovao u Pakao; pokušavao je da deluje sabrano, verovatno zbog svog pratioca, gospođe Blater iz hotela. Spavaćica u kojoj je istrčala na ulicu bila je pokidana. Grudi su joj bile otkrivene; tresle su se od jecaja; izgledalo je da ne zna da je gola, niti gde se nalazi.

„Hriste Bože pomози nam“, reče Ajvanho.

„Ovde više nema jebenog Hrista“, do njih dođe Diklanov glas. Stajao je, i teturao se prema uljezima. Ron nije sa svog mesta mogao da mu vidi lice, ali je znao da mora biti skoro neprepoznatljivo. Gospođa Blater ga je izbegla dok je posrtao prema vratima, potrčala je prema oltaru. Tu se venčala: na istom mestu gde je on zapalio vatru.

Ron je opčinjeno zurio u njeno telo.

Bila je prilično gojazna, grudi su joj visile, trbuh joj je zaklanjao pičku, tako da je sumnjao da se uopšte vidi. Ali mu je kurac pulsirao za njom, i vrtelo mu se u glavi...

Njen lik mu je bio u ruci. Boga mu, jeste, tu mu je u ruci, ona je živi ekvivalent ove stvari kod njega. Kamen je bio figura žene, Venera još ružnija od gospođe Blater, trbuh naduven od dece, sise kao planine, pička udolina koja je počinjala kod pupka, razjapljena prema svetu. Sve ovo vreme su se molili boginji ispod prekrivača i krsta.

Ron siđe sa oltara i pojuri niz prolaz, odgurnuvši gđu Blater, policajca i luđaka u stranu.

„Ne izlazite“, reče Ajvanho, „tu je napolju.“

Ron čvrsto stegnu Veneru, osećajući njenu težinu i crpeći sigurnost iz nje. Iza njega je crkvenjak vrištao opomenu svom gospodararu. Da, to je zaista bila opomena.

Ron odgurnu nogom vrata. Sa svih strana oganj. Koliba u plamenu, leš (bio je to upravnik pošte sa zapaljenim nogama, pas, odran vatrom, koji juri okolo. I Sirova Glava, naravno, ocrtan naspram ognjene panorame. Osvrnuo se, možda zbog upozorenja koja je vrištao crkvenjak, ali još verovatnije, pomisli on, zato što zna, iako mu niko nije rekao, da je žena pronađena.

„Ovde!“ povika Ron. „Ovde sam! Ovde sam!“

Stvor je sad pošao na njega, sigurnim korakom pobednika koji još samo treba da potvrdi konačni i apsolutni trijumf. U Ronu se podiže

sumnja. Zašto mu ide tako sigurno u susret, kao da ga ne brine oružje u njegovim rukama?

Osim ako ...

O Bože Nebeski.

Ako je Kut pogrešio. Ako to jeste samo kamen u njegovim rukama, beskoristan, beznačajan komad kamena. Tada ga par ruku zgrabi oko vrata. Luđak.

Tihi glas mu ispljunu reči u uvo: „Najeb'o si“.

Ron je posmatrao Sirovu Glavu kako se približava, slušao kako luđak krešti: „Evo ga. Ščepaj ga. Ubij ga. Evo ga.“

Stisak popusti bez upozorenja i Ron se napola osvrnu da vidi kako Ajvanho odvlači luđaka nazad uz zid crkve. Usta na crkvenjakovom razbijenom licu nastaviše sa drekom.

„Ovde je! Ovde!“

Ron pogleda prema Sirovoj Glavi: zver je bila skoro na njemu, a on je bio prespor da podigne kamen u svoju odbranu. Ali Sirova Glava nije nameravao da ga napadne. Čuo je i namirisao Diklana. Kada su ogromne ruke stvora posegnule naslepo prema luđaku, Ajvanho ga pusti. Ono što je sledilo nije se dalo gledati. Ron nije mogao da podnese da gleda kako ruke komadaju Diklana: ali je čuo kako se zbrkane molbe pretvaraju u krike užasnite neverice. Kada je ponovo pogledao, na zemlji i na zidu nije bilo ničeg što bi se moglo prepoznati kao ljudsko...

... a Sirova Glava je išao na njega, da učini to isto ili gore. Ogromna glava se nagnu da vidi Rona, jama čeljusti se razjapi, i Ron ugleda kako je vatra ranila Sirovu Glavu. Zver je bila neoprezna u želji za uništavanjem: plamen joj je zahvatio lice i gornji deo tela. Svaka dlaka mu je bila spaljena, od grive je ostala strnjika, a meso na levoj strani lica bilo je crno i u plikovima. Oganj mu je ispekao očne jabučice, i sada su bile prekrivene masom sluzi i suza.

Zbog toga je obišao Rona i sledio Diklanov glas; jedva je video.

Ali sad mora da vidi. Mora.

„Ovamo... ovamo...“ reče Ron. „Ovde sam!“ Sirova Glava ga je čuo. Pogledao je, ne videći, pokušavajući da izoštri pogled.

„Ovde! Ovde sam!“

Sirova Glava zareža u dubini grudi. Bolelo ga je opečeno lice; hteo je da nestane odavde, u hladovinu brezove šume, okupanu

mesečinom.

Zamagljen pogled mu otkri kamen: homo sapiens ga je pazio kao bebu. Nije mogao jasno da vidi, ali je znao. Ta slika mu je pržila um. Bola ga i mučila.

Bio je to samo simbol, naravno, znak moći, ne sama moć, ali njegov um nije umeo da napravi razliku. Za njega je taj kamen bio stvar koje se najviše plašio: žena koja krvari, i njena zjapeća jama koja ždere seme i bljuje decu. Ta rupa, ta žena, predstavljala je život, beskrajnu plodnost. To ga je užasavalo.

Sirova Glava uzmače, izmet mu poteče niz nogu. Strah na tom licu uli Ronu snagu. Ispružio je napred svoju prednost, prateći uzmičuću zver, maglovito svestan da Ajvanho okuplja saveznike oko sebe, naoružane prilike koje su čekale na ivici vidokruga, željne da obore potpaljivača.

On sam je gubio snagu. Kamen, podignut visoko iznad glave da ga Sirova Glava jasnije vidi, postajao je svakog trenutka sve teži.

„Hajde“, reče on tiho okupljenim građanima Predanosti. „Hajde, sada je vaš. Vaš je...“

Počeli su da se približavaju, još pre nego što je izgovorio.

Sirova Glava ih je više namirisao nego video: bolne oči je prikovao za ženu.

Zubi mu iskliznuše iz ležišta, spremni za napad. Zadah ljudi se sklopi oko njega sa svih strana.

Panika za trenutak nadjača njegovo sujeverje, i on zamahnu prema Ronu, pokušavajući da se oslobodi kamena. Napad iznenadi Rona. Kandže mu se zariše u glavu, niz lice mu pojuri krv.

Tada se gomila zatvori oko njega. Ljudske ruke, slabe blede ljudske ruke se spustiše na telo Sirove Glave. Pesnice su mu udarale po kičmi, nokti mu kidali kožu.

On pusti Rona, jer mu je neko nožem zasekao noge iza kolena. Agonija ga natera da zaurla, krikom koji pocepa nebo, ili se tako činilo. U njegovim sprženim očima se zaljuljaše zvezde dok je padao unazad na put, leđa mu popucaše pod sopstvenom težinom. Oni odmah iskoristiše priliku, nadvladavajući ga samim svojim brojem. On slomi poneki prst ovde, tamo lice, ali ih više ništa nije moglo zaustaviti. Njihova mržnja je bila stara; bila im je u kostima, iako to nisu znali.

Otimao se njihovim napadima dok je mogao, ali je znao da je smrt sigurna. Ovog puta neće biti vaskrsenja, niti čekanja u zemlji da ga njihovi potomci zaborave. Ugasiće se konačno, i nastupiće praznina.

Na tu pomisao je utihnuo, i pokušao da vidi gde je onaj mali otac. Oči im se sretoše, kao onda na putu kad je uzeo dečaka. Ali sada je pogled Sirove Glave bio bez moći da općini. Lice mu je bilo prazno i sterilno kao mesec, poraženo mnogo pre trenutka kada mu je Ron tresnuo kamen između očiju. Lobanja je bila krhka: popustila je unutra i put je zapljusnula kaša mozga.

Kralj preminu. Bilo je odjednom gotovo, bez ceremonija ili slavlja. Gotovo, jednom zauvek. Niko nije pustio suzu.

Ron ostavi kamen tamo gde je ležao, poluzakopan u lice zveri. Zatim umorno ustade, i opipa glavu. Koža na glavi mu je bila otrgnuta, prsti mu dotakoše kost, krv je tekla i tekla. Ali tu bejahu ruke da ga pridrže, i san bez more ako zaspi.

Ostalo je neprimećeno kada se bešika Sirove Glave ispraznila u smrti. Potočić mokraće je u mlazevima istekao iz tela i zakrivudao niz put. Pušio se u ohlađenom vazduhu, njegov prljavi nos njuškao je levo i desno kao da traži mesto gde će se uliti u zemlju. Posle par metara pronađe kanal i pojuri niz njega do pukotine u asfaltu; tu ga spremno upi zemlja.

ISPOVEST (PORNOGRAFOVOG) MRTVAČKOG POKROVA

Nekad je bio od mesa. Od mesa, kostiju i ambicije. Ali od tada je prošla večnost, ili se tako činilo, i uspomena na to blagosloveno vreme brzo je bleдела.

Ostali su tragovi njegovog bivšeg života; vreme i umor nisu mogli da mu oduzmu sve. Mogao je jasno i bolno da prizove lica onih koje je voleo i mrzeo. Posmatrali su ga iz prošlosti, jasni i svetli. Još je mogao da vidi slatke, za-laku-noć poglede svoje dece. I isti pogled, manje sladak ali takođe za laku noć, kod nasilnika koje je ubio.

Neka sećanja su ga činila tužnim, ali u njegovim ukočenim očima nije bilo suza. Pored toga, bilo je odavno prekasno za žaljenje. Kajanje je luksuz rezervisan za žive, koji još imaju vremena, daha i energije da delaju.

Za njega je to prošlo. On, mamin Mali Roni (o, kad bi sad mogla da ga vidi), bio je već tri nedelje mrtav. Više nego dockan za kajanje.

Učinio je sve što je mogao, da ispravi načinjene greške. Protegao se preko svog aršina, i dalje, krađući dragoceno vreme da zakrpi dronjke svoje rasparane egzistencije. Mamin Mali Roni je uvek bio pedantan: uzor urednosti. Bio je to jedan od razloga zašto je voleo računovodstvo. Potraga za nekoliko zagubljenih novčića, kroz stotine cifara, bila je igra u kojoj je uživao; i kakvo zadovoljstvo, na kraju dana, kada bi knjige bile u ravnoteži. Na nesreću, život nije tako popravljiv, što je sada, malo okasnelo, shvatao. Ipak, učinio je šta je mogao, i to je, kako bi rekla mama, najviše što čovek može da učini. Ostalo je samo da se ispovedi, da pođe na Sud Nebeski, čistih ruku i skrušen. Dok je sedeo, prebačen preko izlizanog sedišta ispovedaonice u crkvi Svete Marije Magdalene, strahovao je da oblik njegovog pozajmljenog tela neće izdržati dovoljno dugo da se oslobodi greha što mu je ležao na platnenom srcu. Usredsredio se, pokušavajući da održi na okupu telo i dušu sledećih nekoliko životno važnih minuta.

Uskoro će stići otac Runi. Sešće iza rešetke ispovedaonice i ponuditi reči utehe, razumevanja, oprostaja; tada će, u poslednjim minutima ukradenog postojanja, Roni Glas ispričati svoju priču.

Počće poričući najstrašniju mrlju na svom karakteru: optužbu da je pornograf.

Pornograf.

Apsurdna pomisao. Nije bilo ni koščice u njegovom telu koja bi pripadala pornografu. Mogu to da posvedoče svi koji su ga poznavali za njegove trideset dve godine. Bože moj, nije preterano uživao u seksu. Kakva ironija. Od svih ljudi koji bi mogli da budu optuženi da trguju gadostima, on je najmanje odgovarao opisu. Kada se činilo da svi oko njega paradiraju svojim preljubama kao trećom nogom, on je živeo bezgrešnim životom. Zabranjeni telesni život se događao, kao saobraćajne nesreće, drugim ljudima; njemu ne. Za njega je seks bio kao vožnja na vrtešci, koju čovek priušti sebi jednom godišnje ili slično. Dvapat bi se moglo podneti; treći put bi već bilo mučno. Nikakvo čudo što je za devet godina braka sa dobrom katolkinjom, ovaj dobri katolik postao otac samo dvoje dece.

Život je bio dobar, kad se sve sabere. Već je bio gotovo otkupio neupadljivu poluzabačenu kuću u šumovitom predgrađu Južnog Londona. Posedovao je malu baštu, koju je obrađivao nedeljom: bila je kao bombona. Bio je to, po njegovom prosuđivanju, uzoran život, umeren i čist.

I tako bi ostalo, da u njegovoj prirodi nije obitavao taj crv pohlepe. Pohlepa ga je, nema sumnje, upropastila.

Da nije bio gramziv, ne bi se ni osvrnuo na posao koji mu je ponudio Megvajer. Poslušao bi instinkt, osvrnuo bi se po skućenom zadimljenom ćumezu od ureda iznad mađarske poslastičarnice u Sohau, i zdimio. Ali ga je njegov svrab za zaradom oslepeo za golu istinu – da je koristio sva umeća računovođe da pribavi polituru ispravnosti operaciji koja je zaudarala na pokvareno. Naravno, znao je to, u srcu. Znao je, uprkos Megvajerovom beskrajnom naklapanju o Moralnom Naoružavanju, uprkos njegovoj privrženosti deci i opsednutosti plemenitom umetnošću bonsaija, da je tip uštva. Najgori šljam. Ali je uspešno potiskivao to saznanje, i zadovoljio se da radi svoj posao: da izravna račune. Megvajer je bio široke ruke, i to je samo pomagalo slepilu. Čak je počeo da mu se dopada, on i

njegovi kompanjoni. Navikao se da viđa telesinu Denisa „Dileje“ Luzatija, večito sa krem-kolačem negde oko debelih usana, navikao se, takođe, na malog troprstog Henrija B. Henrija, sa njegovim kartaškim trikovima i njegovim ćeretanjem, novom pričom svakog dana. Nisu bili baš najprefinjeniji sagovornici, i sigurno ne bi bili dobrodošli u Tenis klubu, ali su izgledali dovoljno bezazleno.

Utoliko je bio veći šok, strašan šok, kada se konačno uklonio veo i on video kakve su životinje Dileja, Henri i Megvajer.

Otkriće je bilo slučajno.

Jedne večeri, pošto je završio u kasne sate neki poreski posao, Roni je uzeo taksi do skladišta, sa namerom da lično odnese izveštaj Megvajeru. U stvari nikad pre toga nije bio u skladištu, iako se dovoljno često pominjalo. Megvajer je već mesecima tamo držao zalihe knjiga. Uglavnom su to bile knjige o kujanju, iz Evrope, ili je bar tako Roniju bilo rečeno. Te večeri, poslednje večeri nevinosti, naleteo je na istinu, u svoj njenoj raskoši boja.

Megvajer je bio tamo, u jednoj od ciglom ozidanih prostorija, sedeo je na stolici okruženoj paketima i kutijama. Svetlost gole sijalice odbijala mu se od proćelave glave: sijala je ružičasto. Tamo je bio i Dileja, davio se kolačem. Henri B. je redao pasijans. Visoko nagomilani oko trojke, bili su časopisi, hiljade i hiljade njih, devičanski sjajnih korica, i nekako mesnatih.

Megvajer je podigao pogled sa proračuna.

„Stakleni“, reče on. Uvek je koristio taj nadimak.

Roni je zurio u sobu, pogađajući već izdaleka, kakvo je to nagomilano blago.

„Upadaj“, reče Henri. „Da odigramo jednu?“

„Šta si se umudrio“, smirivao ga je Megvajer, „to je samo roba.“

Neki tup užas povuče Ronija bliže jednoj hrpi časopisa, i on otvori onaj na vrhu.

Klimaks Erotika, pisalo je na koricama, pornografija u koloru samo za odrasle. Tekst na engleskom, nemačkom i francuskom. Nesposoban da se zaustavi, listao je časopis, zajapuren od sramote, jedva svestan paljbe viceva i podrugljivih upozorenja koje je sipao Megvajer. Sa stranica su vrištale beskrajne serije opscenih slika, zastrašujuće detaljnih. Nikada u životu nije video tako nešto. Svaka moguća seksualna radnja između voljnih partnera (a na neke bi

pristale samo drogirane akrobate) bila je raskošno zabeležena. Izvođači ovih neopisivih radnji su se smešili, staklastih pogleda, Roniju, dok su se valjali u kaljuzi seksa, bez imalo stida ili kajanja na požudnim licima. Bio je vidljiv svaki otvor, svaka brazda, svaka izbočina i bubuljica, sve ogoljenije od nagosti. Mesnata, dahtava izopačenost prizora pretvarala je Ronijev stomak u pepeo. Zaklopio je časopis i bacio pogled na susednu hrpu. Druga lica, isto mahnjito sparivanje. Svakoju uvrnutu želju bilo je udovoljeno. Sami naslovi su svedočili o užicima sadržaja. Bizarne žene u lancima, pisalo je na jednom. Robovi u gumi, obećavao je drugi. Moj ljubavnik labrador, reklamirao je treći, sve u fokusu do poslednje dlake u krznu.

Megvajerovo lice, istrošeno od duvana, polako se izbistrilo u Ronijevom rastrojenom mozgu. Ulagivalo se, ili je bar pokušavalo; i što je najgore, rugalo se, na svoj prikriiveni način, njegovoj naivnosti.

„Otkrio bi pre ili kasnije“, reče on. „Pretpostavljam da je bolje ranije, a? Nema ljutiš. Čak je pomalo komično.“

Roni snažno protrese glavom, pokušavajući da se oslobodi slika koje su mu se urezale u svesti. Već su se množile, zauzimajući teritoriju, prethodno nedirnutu takvim mogućnostima. U njegovoj mašti su vrveli labradori oklopljeni u kožu, lapćući sa tela vezanih kurveštija. Bilo je zastrašujuće kako su mu te slike navirale na oči, svaka stranica novo svetogrđe. Osećao je da bi ga ugušile ako ništa ne učini.

„Strašno“, bilo je sve što je mogao da izusti. „Strašno. Strašno. Strašno.“

Ritnuo je hrpu Bizarnih žena u lancima i one se obrušile, umnožene slike na koricama rasuše se po prljavom podu.

„Nemoj“, reče Megvajer, vrlo tiho.

„Strašno“, reče Roni. „To je strašno.“

„Postoji ogromno tržište za njih.“

„Jok ja!“ reče on, kao da Megvajer sugerise da bi on možda bio zainteresovan.

„U redu, znači tebi se ne dopadaju. Njemu se ne dopadaju, Dilejo.“

Dileja je brisao krem sa kratkih prstiju ušećerenom maramicom.

„Zašto ne?“

„Suviše su prljavi za njega.“

„Strašno“, ponovi Roni.

„E pa u ovome si do guše, sinko“, reče Megvajer. Bio je to glas Satane, zar ne? Samog Satane. „Sad ima da čutiš i uživaš.“

Dileja zanjaka: „Da čutiš i uživaš; ta ti je dobra, Mik, ta ti je dobra.“

Roni se zagleda u Megvajera. Tip je imao četrdeset, možda pedeset godina, ali mu je lice imalo namučen, napukao izgled, stariji od njegovih godina. Privlačnost je nestala; bilo je jedva ljudsko, to lice u koje se zagledao. Taj znoj, te malje, ta napućena usta, podsećali su Ronija na isturenu zadnjicu jedne od onih raščepjenih kurvetina iz časopisa.

„Ovde smo svi poznate propalice“, govorio je taj organ, „i nemamo ništa da izgubimo ako nas ponovo uhvate.“

„Baš ništa“, reče Dileja.

„Dok si ti, sinak moj, besprekoran profesionalac. Kako ja to vidim, ako misliš da se rastoročeš okolo o ovim prljavim rabotama, ima da izgubiš reputaciju ispravnog, poštenog računovođe. U stvari, usuđujem se da prognoziram da nikad više nećeš dobiti posao. Shvataš šta 'oću da kažem?“

Roni požele da zvizne Megvajera; to je i učinio, iz sve snage. Čulo se zadovoljavajuće škljocanje kada su Megvajerove vilice tresnule jedna o drugu, i odmah mu poteče krv sa usana. Bio je to prvi put da se Roni potukao još od školskih dana, i nije bio dovoljno brz da izbegne odmazdu. Udarac kojim mu je Megvajer uzvratio posla ga, krvavog, među Bizarne žene. Pre nego što je uspeo da se uspravi, Dileja ga raspali petom po licu, mrveći mu nosnu hrskavicu. Dok je treptao da ukloni krv iz očiju, Dileja ga povuče na noge, i držao ga je kao metu za Megvajera. Šaka sa prstenom pretvori se u pesnicu, i sledećih pet minuta ga je Megvajer koristio kao vreću za boks, obrađujući ga ispod pojasa naviše.

Roni otkri da je bol čudno utešan; izgledalo je da leči njegovu nečistu savest bolje nego niz Zdravomarija. Kada se završilo premlaćivanje, i Dileja ga izbacio, izobličienog, u mrak, u njemu više nije bilo gneva, samo želja da dovrši očišćenje koje je započeo Megvajer.

Otišao je kući, Bernadeti, i slagao je da su ga opljačkali na ulici. Bila je tako saosećajna, da mu se smučilo što ju je obmanuo, ali nije imao izbora. Ta noć, i sledeća, bile su besane. Ležao je u postelji, jedva metar od postelje njegove privržene supruge, i pokušavao da

razjasni osećanja. U kostima je osećao da će istina kad-tad izaći na videlo. Bolje da ode sam u policiju, da raščisti s tim. Ali je za to bila potrebna hrabrost, a on se nikad nije osećao nemoćnije u duši. Zato je otezao u četvrtak uveče i u petak, puštajući da požute masnice i da se slegne prašina.

A onda se, u nedelju, sve zagovnilo.

Na koricama najpetparačkijeg od nedeljnih šund izdanja pojavilo se njegovo lice sa naslovom kao zastava: „Kralj seksa Ronijald Glas.“ Unutra su bile fotografije, snimljene u bezazlenim okolnostima i upotrebljene kao dokaz. Glas sa izgledom zaverenika. Glas sa izgledom opačine. Njegova prirodna maljavost učinila ga je zaraslim u bradu; uredna frizura je sugerisala zatvorsku estetiku negovanu u bratstvu kriminalaca. Pošto je bio kratkovid, žmirio je; tako snimljen, izgledao je kao pohotni pacov.

Stajao je pred novinarnicom, zureći u sopstveno lice, i znao je da mu se primiče lični Armagedon. Čitao je, tresući se, užasne laži o sebi.

Neko, nikad nije tačno utvrdio ko, ispričao je celu priču. Pornografija, bordeli, seks-šopovi, bioskopi. Tajni svet prljavštine koji je kontrolisao Megvajer, ovde je bio ogoljen do najmanje smrdljive pojedinosti. Samo se Megvajerovo ime nigde nije pominjalo. Ni Dilejino, ni Henrijevo. Svuda je bio Glas, i samo Glas: krivica je bila jasna kao dan. Namontirali su mu, i to bez greške. Kvaritelj dece, nazivali su ga, Dečko Za Uzor koji je odebljao i postao drčan.

Bilo je prekasno da se poriče. Kada se vratio kući, Bernadeta je već otišla, pokupivši decu. Neko joj je već preneo novost, verovatno se sladeći na telefonu, uživajući u čistoj gadosti.

Stajao je u kuhinji, gde je bio postavljen sto za doručak koji porodica nije stigla da pojede, niti će ga ikad pojesti, i plakao. Ne mnogo, zalihe suza su bile strogo ograničene, ali dovoljno da oseti da je i ta dužnost obavljena. Pošto je gest žaljenja bio završen, seo je, kao svaki pošten čovek koga su duboko povredili, i počeo da planira ubistvo.

Nabavka oružja je iz mnogo razloga bila teža nego ono što je sledilo. Zahtevala je pažljivo razmatranje, nešto umilnih reči, i mnogo

više tvrdog keša. Trebalo mu je dan i po da pronade željeno oružje i da nauči da ga koristi.

A onda, osetivši se spremnim, pošao je na posao.

Prvi je umro Henri B. Roni ga je ubio u njegovoj kuhinji od tesane borovine u perspektivnom naselju Ajlingtonu. U troprstoj ruci je držao šolju tek skuvane kafe i imao skoro raznežujući izraz užasa na licu. Prvi metak ga je pogodio u bok, razderavši mu košulju, i pustivši malo krvi. Mnogo manje nego što se Roni pripremao da vidi. Tako ohrabren, pucao je ponovo. Drugi hitac je pogodio njegovu žrtvu u vrat: taj je izgleda bio presudan. Henri B se strmeknuo napred kao komičar u nemom filmu, ne okusivši svoju kafu do trenutka kada je poljubio pod. Šolja se zavrтела u prosutoj kafi i životu, i konačno se zaustavila, zvečeći.

Roni je prekoračio telo i ispalio treći metak u Henrijev potiljak. Poslednji hitac je bio gotovo nehajan: brz i siguran. Zatim se bez teškoća izvukao na zadnji ulaz, skoro zanesen lakoćom čina. Osećao se kao da je pritesnio i ubio pacova u podrumu; neprijatna dužnost koja se morala obaviti.

Zanos je potrajao pet minuta. Onda je izrigao dušu. Ali, Henri je bio precrtan. Konačno mu je ponestalo trikova.

Dilejina smrt je bila mnogo spektakularnija. Odzvonilo mu je na trkama pasa; u stvari, upravo je pokazivao Roniju svoj pobednički listić kada je osetio kako mu se dugačko sečivo uvlači između četvrtog i petog rebra. Nije mogao da poveruje da je ubijen, izraz njegovog lica, nakljukanog kolačima, govorio je o krajnjem zaprepašćenju. Osvrtao se prema igračima koji su se vrzmali okolo kao da će svakog časa neko od njih uperiti prst i nasmejati se, i reći da je bila šala, preuranjena rođendanska smicalica.

Onda je Roni okrenuo oštricu u rani (pročitao je da je to garantovano smrtonosno) i Dileja je shvatio da to nije njegov srećan dan, bez obzira na dobitnički listić.

Njegovu tešku telesinu je nosila gomila još dobrih deset metara pre nego što se zaglavila u čeljustima prolaza. Tek tada je neko osetio vruć izliv iz Dileje, i vrisnuo.

Ali Roni je već bio daleko.

Zadovoljan, osećajući se svakog časa čistiji, vratio se kući. Bernadeta je bila tamo, pakovala je odeću i omiljene ukrase. Želeo je

da joj kaže: nosi sve, više mi ne znači ništa, ali je ona nestala kao što se pojavila, duh domaćice. U kuhinji je sto još bio postavljen za poslednji nedeljni doručak. Prašina je popadala na kukuruzne pahuljice u dečjim činijama; užegli puter je počeo da kuži vazduh. Roni je presedeo celo kasno popodne, pa sumrak, sve do prvih sati sledećeg dana, i proučavao novostečenu vlast nad životom i smrću. Onda je otišao obučen u krevet, ne mareći više za red, i zaspao snom pravednika.

Megvajeru nije bilo teško da pogodi ko je sredio Dileju i Henrija B. Henrija, iako mu je bilo teško da proguta ideju da se taj crv okrenuo da ujede. Mnogi iz zločinačke bratije su znali za Ronijalda Glasa, i smejali se zajedno sa Megvajerom maloj obmani koju su priredili naivčini. Ali niko nije verovao da bi on bio sposoban za ovako ekstremne postupke protiv neprijatelja. U nekim opakijim krugovima već su pozdravljali njegovu krvožednost; drugi, uključujući i Megvajera, smatrali su da je otišao predaleko da bi ga ponovo primili, kao zalutalu ovčicu, u redove. Bilo je opšte mišljenje da ga treba ukloniti, pre nego što načini veću štetu krhkoj ravnoteži moći.

I tako su Ronijevi dani bili izbrojani. Za to bi bila dovoljna tri prsta Henrija B.

Došli su po njega u subotu popodne i pokupili ga brzo, pre nego što je mogao da potegne oružje. Otpratili su ga do skladišta Salame i Kuvanog Mesa, i natakli ga na kuku u ledeno beloj sigurnosti hladnjače, i mučili ga. Bilo je dozvoljeno svakom ko se na neki način osećao ozlojeđen zbog Dileje i Henrija B, da iskali gnev na Roniju. Noževima, čekićima, acetilenskim lampama. Smrskali su mu kolena i laktove. Izbili bubne opne, spalili meso na tabanima.

Negde oko jedanaest su konačno počeli da gube interes. Klubovi su se upravo punili, kartaroški stolovi se usijavali, bilo je vreme da se izvrši pravda pa da se gube iz grada.

Tada je stigao Miki Megvajer, ubistveno elegantan. Roni je znao da je on tu negde u magli, ali su mu čula bila gotovo ugašena, i samo je nazirao pištolj koji mu je bio uperen u glavu, i jedva je osetio kako buka eksplozije odzvanja belo popločanom prostorijom.

Jedan jedini metak, besprekorno usmeren, ušao mu je u mozak posred čela. Uredno kako bi on samo poželeo; kao treće oko.

Telo mu je na trenutak zadržalo na kuki, i umrlo.

Megvajer je primio aplauz kao gospodin čovek, poljubio dame, zahvalio dragim prijateljima na učešću u izvršenju čina, i otišao da se kocka. Telo je izbačeno u crnoj plastičnoj vreći na ivicu Eping Foresta, u rano subotnje jutro, dok je jutarnji hor vežbao u krošnjama jasenova i javora. I tu je toj priči bio kraj. A bio je, u stvari, tek početak.

Ronijevo telo je pronašao neki rekreativac u sedam sati sledećeg ponedeljka. Za jedan dan, od uklanjanja do otkrića, već je počelo da se raspada.

Ali patolog je već video mnogo, mnogo gore stvari. Nezainteresovano je posmatrao kako dvojica tehničara mrtvačnice svlače telo, savijaju odeću i smeštaju je u označene plastične kese. Čekao je, strpljivo i sa pažnjom, kada su u prostoriju punu odjeka uveli pokojnikovu suprugu, belu u licu, očiju nadutih od teškog plača. Pogledala je muža, bez ljubavi, sasvim pribrano posmatrajući rane i tragove mučenja. Patolog je ispleo celu priču oko poslednjeg susreta Kralja seksa i njegove smirene žene. Brak bez ljubavi, svađe oko njegovog gnusnog načina života, njen očaj, njegova brutalnost, i sada, njeno olakšanje što je mučenje konačno prestalo, i sloboda da počne novi život bez njega. Patolog načini mentalnu zabeležku da potraži adresu lepe udovice. Bila je tako neodoljiva u svojoj ravnodušnosti prema sakaćenju; od te pomisli mu je polazila voda na usta.

Roni je znao da je Bernadet došla i otišla; mogao je da oseti i druga lica koja su zavirivala u mrtvačnicu da vide Kralja seksa. Bio je predmet interesovanja, čak i u smrti, i to je bio užas koji nije predvideo dok je zujao okolo u hladnim naborima mozga, kao stanar koji odbija da ga službenici iseke – videti svet kako lebdi oko njega, i ne biti sposoban da bilo šta učini.

U danima posle smrti nije bilo ni nagoveštaja mogućnosti da pobjegne iz ovog stanja. Bio je tu, u sopstvenoj mrtvačkoj lobanji, nemoćan da pronađe izlaz u svet živih, i nekako nevoljan da konačno odbaci život i prepusti se Nebu. U njemu je još bila živa želja da se osveti. Deo svesti, nemilostiv prema nepravdi, bio je spreman da odloži Raj da bi dovršio započeti zadatak. Račune je

trebalo izravnati, i dok Miki Megvajer ne bude mrtav, Roni neće moći na počinak.

Posmatrao je, u okruglom koštanom zatvoru, kako radoznalci dolaze i odlaze, i sakupljao volju.

Patolog je obradio Ronijev leš sa istom pažnjom kao izvežban čistač ribe, grubo iskopavši metak iz lobanje, njuškajući po kaši smrskanih kostiju i hrskavice, nekadašnjim kolenima i laktovima. Roni nije mogao da ga smisli. Zurio je u Bernadet na krajnje neprofesionalan način; i sada, dok je radio svoj posao, njegova neotesanost je bila sramotna. O da mu je glasa, da mu je desnice, da mu je tela bar nakratko. Pokazao bi ovom kasapinu kako treba postupati sa telima. Ali volja nije bila dovoljna: bilo joj je potrebno uporište, i način da se oslobodi.

Patolog je dovršio svoj posao i svoje grubo ušivanje, bacio ulepljene rukavice i umazane instrumente na kolica pored gaze i alkohola, i prepustio telo pomoćnicima.

Roni je čuo kako se pokretna vrata njišu kada je otišao. Negde je tekla voda, pljuskala je u slivnik; zvuk ga je razdraživao.

Dvojica tehničara su raspravljali o cipelama, stojeći kraj stola na kome je ležao. Od svih stvari, o cipelama. Kako je to banalno, pomisli Roni, banalno da ti se život smuču.

„Znaš one nove potpetice, Leni? One što sam stavio na moje braon Švedanke? Ništa ne valjaju. Ništa pod milim bogom.“

„Ne čudi me.“

„A kol'ko sam ih platio. Vidi ti to; vidi 'leba ti. Po'abano za mesec dana.“

„Tanko k'o papir.“

„E to, Leni, k'o papir. Ima da ih vratim.“

„Ja bih.“

„I hoću.“

„Ja bih.“

Ovo praznoglavu naklapanje, posle svih onih sati mučenja, iznenadne smrti, posle post mortema koji je maločas istrpeo, bilo je skoro nepodnošljivo. Ronijev duh je zujao unutar mozga, kao ljuta pčela u prevrnutoj tegli za pekmez, nestrpljiva da izađe i počne da bude...

Sve u krug; kao i razgovor.

„Tanke k'o posrani papir.“

„Ič me ne čudi.“

„Uvozno govno. Ovi đonovi. Napravljeni u Koreji.“

„U Koreji?“

„Zato i jesu tako jebeno tanki.“

Glupost ovih ljudi bila je neoprostivo naporna. To što im je dato da žive i delaju i budu, dok on zuji okolo zatočen, kipeći od frustracije. Gde je tu pravda?

„Lep pogodak, a, Leni?“

„Šta?“

„Mrtvac. Stari kako-ono-beše Kralj seksa. Bum u sred čela. Vidiš? I zdravo đaci.“

Lenijev ortak je, izgleda, još uvek bio zaokupljen svojim papirnim đonovima. Nije odgovorio. Leni radoznalo pomeri pokrov sa Ronijevog čela. Ivce skalpiranog i zašivenog mesa imale su grube šavove, ali je rana od metka bila savršena.

„Pogledaj.“

Drugi se nadnese nad mrtvo lice. Rana je bila očišćena, pošto ju je obradila ispitivačka pinceta. Ivce su bile bele i naborane.

„Mislio sam da obično gađaju u srce“, reče istraživač đonova.

„Ovo nije bio ulični okršaj. Smaknuće; i to nekako službeno“, reče Leni, zavlacheći mali prst u ranu. „Savršen hitac. Pravo u zvezdu. Kao da ima tri oka.“

„Aha...“

Pokrov je bio ponovo navučen preko Ronijevog lica. Pčela je zujala dalje; sve u krug.

„Čuo si za treće oko?“

„A ti?“

„Stela mi je čitala nešto o tome kako je to središte tela.“

„To je pupak. Kako može čelo da bude središte tela?“

„Pa...“

„To ti je pupak.“

„Ne, ovo je više duhovno središte.“

Drugi se nije udostojio da odgovori.

„Otprilike gde je ova rupa od metka“, reče Leni, još zanesen divljenjem prema Ronijevom ubici.

Pčela je slušala. Rupa od metka bila je samo jedna od mnogih u njegovom životu. Rupe gde bi trebalo da budu njegova žena i deca. Rupe koje mu namiguju kao slepe oči sa stranica časopisa, ružičaste i smeđe i rascepljene. Rupe desno, rupe levo...

Da li je moguće da je konačno pronašao rupu od neke koristi? Zašto ne bi izašao kroz ranu?

Duh mu se sabra i poteče prema obrvama, struajući kroz korteks sa pomešanom uzdrhtalošću i ushićenjem. Pred sobom je nazirao prolaz, kao svetlost na kraju dugog tunela. A iza otvora su blistale osnova i potka pokrova, kao obećana zemlja. Osećaj za pravac je bio dobar: svetlost se širila dok je napredovao, glasovi su se pojačavali. Ronijev duh bio je ispljunut bez fanfara u spoljašnji svet: neprimetan izliv duše. Čestice tečnosti koje su nosile njegovu volju i svest upile su se u pokrov kao suze u maramicu.

Njegova krv i meso su sada bili potpuno napušteni: ledena komadina dobra samo da nahrani oganj.

Roni Glas je postojao u novom svetu: svetu belog platna, tako različitom od stanja u kojima je živeo ili ih sanjao.

Roni Glas je postao sopstveni pokrov.

Da Ronijev patolog nije bio zaboravan, ne bi se baš tog trenutka vratio u mrtvačnicu, tražeći podsetnik u kome je zapisao broj telefona udove Glas; i, da se nije vratio, živeo bi. Ali ne beše tako...

„Još niste počeli sa ovim ovde?“ obrecnuo se na tehničare.

Promrmljali su nekakvo izvinjenje, ili tako nešto. U ovo doba noći uvek je bio na tri ćoška; navikli su se na njegove napade.

„Na posao“, reče on, strgnuvši pokrov sa tela i bacivši ga besno na pod, „pre nego što nas ovaj sjebani napusti iz revolta. Nećemo da naš mali hotel izađe na loš glas, je l' tako?“

„Da, gospodine. Mislim ne, gospodine.“

„Onda ne stojte tu, sredite to. Njegova udovica želi da ga što pre otpremi. A ni ja ne želim više da ga gledam.“

Roni je ležao na podu, polako šireći svoj uticaj kroz novootkrivenu zemlju. Bilo je lepo ponovo imati telo, čak i ako je sterilizovano i četvrtasto. Razvivši snagu volje za koju nije ni znao da je poseduje, Roni preuze punu kontrolu nad pokrovom.

Isprva nije hteo da oživi. Uvek je bio pasivan: takva mu je bila svrha. Nije navikao da ga opsedaju duše. Ali Roni sad nije hteo da

se preda. Njegova volja bila je neodoljiva. Protiv svih pravila prirodnog ponašanja, razapinjala je i uvijala mrzovoljno platno u imitaciju života.

Pokrov se podiže.

Patolog je pronašao svoju malu crnu knjigu, i upravo je stavljao u džep kada mu se beli zastor raširi na putu, protežući se kao čovek koji se upravo probudio iz dubokog sna.

Roni pokuša da progovori; ali jedini glas koji se čuo bio je šapat tkanine u vazduhu, suviše lak, suviše nematerijalan da bi se čuo kroz uzvike prestrašenih ljudi. A prestrašeni bejahu. Uprkos patologovim pozivima u pomoć, nije je bilo. Leni i njegov drug su se prikradali vratima, blebećući molitve prvom bogu voljnom da ih sasluša.

Patolog je uzmakao uz sto za obdukciju, bez ijednog boga na umu.

„Beži od mene“, reče.

Roni ga zagrlji, čvrsto.

„Pomoć“, reče patolog, najviše samom sebi. Ali pomoći nije bilo. Trčala je niz hodnike, još uvek kokodačući, okrenuvši leđa čudu koje se događalo u mrtvačnici. Patolog je ostao sam, umotan u uštirkani zagrljaj, mrmljajući, konačno, nekakva izvinjenja koja je pronašao iza svog ponosa.

„Žao mi je, ko god da si. Šta god da si. Oprosti.“

Ali u Roniju je buktao gnev koji nisu mogla da ugase kasna pokajanja; nikakva izvinjenja ili opravdanja nisu delovala. Ovo ribooko kopile, sin skalpela, seklo je i proučavalo njegovo staro telo kao govedu polutku. Roni je penio na pomisao o uštvinom samo 'ladno poimanju života, smrti i Bernadet. Hulja ima da umre, ovde, kraj njegovih ostataka, neka tu bude kraj njegovom okorelom zanimanju.

Uglovi pokrova su sada oblikovali nezgrapne ruke, vođeni Ronijevim sećanjem. Činilo mu se prirodno da obnovi stari izgled u ovom novom medijumu. Prvo je načinio šake, zatim prste, čak i rudimentarni palac. Bio je kao morbidni Adam oživeo u platnu.

Još dok su se oblikovale, ruke su stegle patologa oko vrata. Još nisu imale osećaj dodira, i bilo je teško proceniti koliko jako da pritisnu tu živu kožu, i on jednostavno upotrebi svu snagu koju je posedovao. Čovekovo lice pocrni, i jezik boje šljive iskoči iz usta kao

glava koplja, oštar i ukočen. U svom zanosu, Roni mu slomi vrat. Samo je krenulo, i glava je pala unazad pod užasnim uglom. Zaludna izvinjenja su prestala mnogo ranije.

Roni ga ispusti na uglačani pod, i zagleda se u ruke koje je stvorio, očima koje su još bile tek rupice od igle na čaršavu od umrljanog platna.

Osećao se siguran u sebe u ovom telu, i, hvala Bogu, snažan; slomio je gadu šiju a da se nije ni pomučio. Nastanjen u ovom čudnom, beskrvnom obličju, dobio je novu slobodu od ograničenja ljudskosti. Odjednom je postao svestan života vazduha, osećao je kako ga puni i uzdiže. Sigurno bi mogao da leti, nošen vetrom, ili da se zaveže u pesnicu i pokori svet udarcima. Perspektive su izgledale beskrajne.

Pa ipak... osećao je da je ovaj dar u najboljem slučaju privremen. Pre ili kasnije, pokrov će zaželeći da se vrati bivšem životu nepokretnog komada platna, i ponovo će se uspostaviti njegova prava, pasivna priroda. Ovo telo mu nije poklonjeno, već samo pozajmljeno; na njemu je da na najbolji način iskoristi njegove osvetničke sposobnosti. Znao je prioritete. Prvo i prevashodno, da pronađe Mikija Megvajera i da ga rastrgne. Zatim, ako mu ostane vremena, da vidi decu. Ali ne bi bilo mudro ići okolo kao leteći pokrov. Daleko bolje bi bilo da poradi na iluziji ljudskosti, da vidi može li se poboljšati efekat.

Video je šta mogu da postignu nabori, kako stvaraju privid lica na zgužvanom jastuku, ili na sakou obešenom na vrata. Još neobičniji je bio Pokrov iz Turina, u koji se čudesno utisnuto lice i telo Isusa Hrista. Bernadet je dobila razglednicu sa slikom Pokrova, gde se videla svaka rana od koplja i klinova. Zašto ne bi i on načinio isto čudo, snagom volje? Zar nije i on vaskrsao?

Otišao je do umivaonika u mrtvačnici i otvorio česmu, zatim se zagledao u ogledalo da prati kako mu volja dobija oblik. Površina pokrova se već trzala i mreškala dok je od nje zahtevao nove oblike. U početku je postojao samo primitivni obris glave, grubo oblikovan kao kod Sneška Belića. Dve jame umesto očiju; izbočina nosa. Ali se on usredsredio, primoravajući platno da se istegne do granice elastičnosti. I gle! delovalo je, zaista je delovalo! Niti su se, bunile, ali su se povinovale zahtevima, oblikujući izuzetnu reprodukciju

njegovih nozdrva, a zatim i očnih kapaka; gornju usnu, pa donju. Prizvao je iz sećanja konture izgubljenog lica kao verni ljubavnik, i do detalja ih rekonstruisao. Sada je počeo da vaja stub vrata, ispunjen vazduhom, ali na izgled čvrst. Ispod toga se pokrov nadimao u muško poprsje. Ruke su već postojale; uskoro je dobio i noge. Posao je bio dovršen.

Bio je ponovo rođen, u svom starom liku.

Iluzija nije bila savršena. Prvo, bio je potpuno beo, izuzev mrlja, i koža mu je imala teksturu tkanine. Crte lica su možda bile pre naglašene, delovale su gotovo kubistički, i bilo je nemoguće nagovoriti platno da podražava kosu ili nokte. Ali bio je spreman za svet kao i svaki drugi pokrov.

Bilo je vreme da izađe pred sud javnosti.

„Ti nosiš, Miki.“

Megvajer je retko gubio na pokeru. Bio je suviše bistar, a njegovo oronulo lice suviše nedokučivo; umorne, zakrvavljene oči nisu nikada ništa propuštale. Pa ipak, i pored reputacije čudesnog dobitnika, nikada nije varao. Tako se pogodio sa sobom. Pobeđivanje gubi čar ako se pri tom vara. Pretvara se u običnu krađu: a krađa je za klasu prestupnika. On je poslovni čovek, i ništa drugo.

Večeras je za dva i po sata stavio u džep lepu sumicu. Život je bio dobar. Posle smrti Dileje, Henrija B. Henrija i Glasa, policija je bila suviše zaokupljena ubistvom da obrati pažnju na niže redove poroka. Pred toga, dlanovi su im bili dobro posrebreni. Inspektor Uol, dugogodišnji ortak u piću, ponudio je Megvajeru zaštitu protiv ludog ubice koji je izgleda harao okolo. Bizarnost situacije je silno zabavljala Megvajera.

Bilo je skoro tri ujutru. Vreme da nevaljale curice i dečaci idu u postelju, da sanjaju sutrašnje zločine. Megvajer ustade od stola, što je bio znak da je igra gotova. Zakopčao je sako i pažljivo popravio limun-led-voda svilenu kravatu.

„Sledeća partija iduće nedelje?“ predložio je.

Poraženi se složiše. Stalno su gubili novac protiv svog šefa, ali to nikom nije teško padalo. Možda je ovaj put bilo malo tuđe: nedostajali su im Dileja i Henri B. Subotnje večeri su znale da budu tako vesele. Sada je sve nekako zamrlo.

Perlgat je prvi pošao, gaseći cigaru u prepunoj pepeljari.

„'Noć, Mik.“

„'Noć, Frenk. Poljubi klince umesto ujke Mika, važi?“

„'Ću.“

Perlgat se odvuče, za njim njegov mucavi brat.

„L-a-a-akunoć.“

„'Noć, Ernest.“

Braća odlupkaše niz stepenice.

Norton je ostao poslednji, kao i uvek.

„Sutra isporuka?“ upita.

„Sutra je nedelja“, reče Megvajer. Nikad nije radio nedeljom; bio je to porodični dan.

„Jok, danas je nedelja“, reče Norton, ne pokušavajući da bude cepidlaka, jer je to već bio po prirodi. „Sutra je ponedeljak.“

„Tako je.“

„Isporuka u ponedeljak?“

„Nadam se.“

„Bićeš u skladištu?“

„Verovatno.“

„Dobro, doći ću po tebe: možemo zajedno do tamo.“

„Fino.“

Norton je bio dobar čovek. Suvoparan, ali pouzdan.

„'Noć onda.“

„'Noć.“

Njegove potpetice od sedam centimetara bile su potkovane čelikom: odzvanjale su na stepeništu kao ženske. Dole se zalupiše vrata.

Megvajer je izbrojao zaradu, dovršio svoj Kvantro, i isključio svetlost u igračnici. Dim je već mirisao ustajalo. Sutra će morati da pošalje nekog da otvori prozor, da pusti unutra malo svežeg smrada Sohoa. Salama i pržena kafa, trgovina i šljam. Voleo je sve to, strasno kao beba sisu.

Dok je silazio stepeništem u zamračeni seks-šop, čuo je razmenu pozdrava na ulici, praćenu lupom vrata i gotovo bešumnim odlaskom skupih automobila. Prijatno veče sa dobrim drugarima; ima li šta lepše od toga?

Na trenutak je zastao na dnu stepeništa. Namigujuća svetlost uličnih reklama od preko puta je dovoljno osvetljavala dućan da nazre redove časopisa. Njihova lica, uvezana u plastiku, svetlucala su; silikonske sise i išljepkane butine izdizale su se sa korica kao prezrelo voće. Pućila su mu se nafrakana lica, nudeći svako samačko zadovoljstvo koje je papir mogao da obeća. Ali na njega to nije delovalo; davno je prošlo vreme kada su ga zanimale takve stvari. Za njega je to bila samo valuta; nije bio ni zgađen ni uzbuđen. Na kraju krajeva, on je srećno oženjen čovek, sa ženom čija se mašta jedva protezala od strane dva u Kama Sutri, i sa decom koja bi popila šamar za svaku nepristojniju reč.

U uglu prodavnice, gde je bio izložen materijal Bondaže i Dominacije, nešto se podiže sa poda. U ometajućoj svetlosti, Megvajer nije mogao da razabere šta je. Crveno, plavo. Crveno, plavo. Ali to nije bio Norton, niti neki od Perlgatovih.

Bilo je to lice koje je ipak poznavao, smešilo mu se naspram pozadine časopisa Svezane i silovane. Sada je video: bio je to Glas, glavom i bradom, i, uprkos obojenom osvetljenju, beo kao čaršav.

Nije se zaustavljao da se pita kako mrtav čovek može da zuri u njega, samo je pustio da mu padnu kaput i vilica, i potrčao.

Vrata su bila zaključana, a ključ je bio jedan od dva tuceta koje je imao na alki. O Bože, šta će mi toliki ključevi? Ključevi skladišta, ključevi staklenika, ključevi kurvarnice. I samo ovo treperavo svetlo da nađe pravi. Crveno, plavo. Crveno, plavo.

Prevrtao je ključeve i nekim čudesnim slučajem je prvi koji je probao skliznuo lako u bravu i okrenuo se k'o prst u toploj masti. Vrata su bila otvorena, ulica pred njim.

Ali je Glas bešumno kliznuo za njim, i pre nego što je uspeo da prekorači prag, prebacio mu nešto preko lica, neku vrstu platna. Mirisalo je na bolnicu, na eter i dezinfekciono sredstvo ili oboje. Megvajer pokuša da viče, ali mu se platnena pesnica zavuče u usta i niz grlo. Davila ga je, organizam mu se pobunio refleksom na povraćanje. Ubica kao odgovor samo pojača stisak.

Na drugoj strani ulice je devojka koju je Megvajer poznavao samo kao Natali („Model; traži nove položaje sa strogim vaspitačem“) posmatrala borbu na vratima dućana sa ufiksnim izrazom na otužnom licu. Već je par puta videla ubistvo; silovanja se nagledala

napretek, i nije joj padalo na pamet da se meša. A bilo je i kasno, i unutrašnjost bedara joj je bridela. Okrenula se što je nehajnije mogla i pošla kroz ružičasto osvetljen hodnik, ostavljajući nasilje da ide kako ide. Megvajer zacrta u glavi da joj ovih dana izrezbare lice. Ako preživi; a to je svakog trenutka izgledalo sve manje verovatno. Crveno, plavo, crveno, plavo se sada već izjednačilo, jer mu je mozak zbog nedostatka kiseonika postao slep za boje, i iako mu se činilo da je uspeo da zgrabi napadača, stisak kao da je hlapio, ostavljajući samo platno, prazno platno, koje mu je bežalo iz znojavih ruku kao svila.

Tada neko progovori. Ne iza njega, ne glas ubice, već tamo napred. Sa ulice. Bio je to Norton. Zbog nečega se vratio, Bog ga blagoslovio, i izlazio je iz kola deset metara od njih, vičući Megvajerovo ime.

Ubičin daveći stisak popusti i gravitacija povuče Megvajera. Pao je teško kada se svet okrenuo, na pločnik, modar u licu na avetinjskoj svetlosti.

Norton potrča prema svom šefu, tražeći pištolj među koještarijama u džepu. Ubica u belom je već uzmicao niz ulicu, nespreman da se nosi sa još jednim čovekom. Izgleda, pomisli Norton, k'o pljunuti pripadnik Ku-Kluks-Klana: kapuljača, mantija, ogrtač. Norton se spusti na koleno, i uze pištolj sa obe ruke, nanišani i opali. Rezultat je bio začuđujući. Prilika kao da se razobličila, gubeći ljudski izgled, i postala gomila bele tkanine, sa utisnutim licem. Čuo se zvuk kao kad oprani čaršavi lepršaju na vetru, zvuk tako nesvojstven ovom štrokavom ćorsokaku. Zbunjenost na trenutak učini Nortona neodlučnim, i čaršavoliki se diže u vazduh, kao iluzija.

Kraj Nortonovih nogu, Megvajer je dolazio sebi, stenjući. Pokušao je da govori, ali ga je bilo teško razumeti kroz oštećeni grkljan i grlo. Norton se sagnu bliže. Mirisao je na povraćanje i strah.

„Glas“, činilo se da kaže.

Bilo je dovoljno. Norton klimnu, reče mu da ćuti. Naravno, to je bilo ono lice na čaršavu. Glas, nesmotreni računovođa. Posmatrao je kako mu peku stopala, posmatrao ceo opaki ritual: nije mu bio po ukusu, uopšte.

Vidi, vidi: Roni Glas izgleda ima prijatelje, prijatelje koji se ne gade osvete.

Norton podiže pogled, ali je vetar već podigao duha iznad krovova i dalje.

Bilo je to gadno iskustvo; prvi put je okusio poraz. Roni se još sećao očaja te noći. Spustio se, sklupčan među pacovima, u jednom uglu napuštene fabrike južno od reke, i smirivao paniku u vlaknima. Šta mu je vredeo onaj savladani trik kada je pri prvoj opasnosti izgubio kontrolu? Moraće pažljivije da planira, i da sakupi volju, toliko da skrši svaki otpor. Već je osećao kako ga napušta energija: imao je poteškoća da povрати oblik tela po drugi put. Nema dovoljno vremena za omaške iz aljkavosti. Mora da satera tog čoveka negde gde mu neće biti spasa.

Policijska istraga u mrtvačnici je već pola dana išla u krug; sada su već zašli u noć. Inspektor Uol iz Jarda je oprobao svaku poznatu tehniku. Blage reči, stroge reči, obećanja, pretnje, zavođenje, čak i batine. Leni je i pored svega verglao istu priču, smešnu bajku za koju se kleo da će biti potvrđena kad njegov kolega izađe iz katatoničnog stanja u koje je zapao. Ali nije bilo šanse da ga inspektor shvati ozbiljno. Pokrov koji hoda? Kako to da stavi u izveštaj? Ne, trebalo mu je nešto opipljivo, makar bila i neistina.

„Mogu da dobijem cigaretu?“ upita Leni valjda milioniti put. Uol odmahnu glavom.

„Ej, Fresko...“ obrati se Uol svojoj desnoj ruci, Alu Kinkejdu. „Mislim da je vreme da ponovo pretreseš momka.“

Leni je znao šta podrazumeva još jedno pretresanje: eufemizam za mlaćenje. Stani uz zid, raširi noge, ruke na glavu i tras! Stomak mu se prevrnu na tu pomisao.

„Slušajte...“ počeo je da moli.

„Šta, Leni?“

„Ja to nisam učinio.“

„Naravno da jesi“, reče Uol, čačkajući nos. „Samo nas interesuje zašto. Matori zajebant ti se nije dopadao? Bezobrazno se izražavao o tvojim prijateljicama, a? Razumem te, bio je poznat po tome.“

Al Fresko se isceri.

„Jesi ga zato zveknuo?“

„Za ime Božje“, reče Leni, „mislite da bih vam ispričao nešto tako zajebano da nisam video svojim sopstvenim jebenim očima?“

„Pazi na izražavanje“, odseče Fresko.

„Pokrovi ne lete“, reče Uol, sa razumljivim ubeđenjem.

„Pa gde je onda, a?“ rezonovao je Leni.

„Spalio si ga, pojeo, šta ja znam koji kurac si uradio s njim?“

„Pazi na izražavanje“, procedi tiho Leni.

Telefon je zazvonio pre nego što je Fresko stigao da ga udari. Podigao je slušalicu, javio se i predao je Uolu. Zatim je udario Leniju prijateljski šamar, od koga je ovaj tek neznatno prokrvario.

„Slušaj“, reče Fresko, dišući zlokobno blizu Lenija, kao da je hteo da mu isisa vazduh iz pluća. „Svi znamo da si to bio ti, znaš? Ti si bio jedini živi stvor u mrtvačnici koji je to mogao da uradi, znaš? Samo nam reci zašto. To je sve. Samo reci zašto.“

„Fresko.“ Uol prekri slušalicu obraćajući se ubeđivaču.

„Da, gospodine.“

„Zvao je g. Megvajer.“

„Megvajer?“

„Miki Megvajer.“

Fresko klimnu glavom.

„Veoma je uznemiren.“

„Je li? A što?“

„Misli da je bio napadnut, od čoveka iz mrtvačnice. Onog pornografa.“

„Glas“, reče Leni, „Roni Glas.“

„Ronijald Glas, baš k'o što čovek kaže“, reče Uol, cereći se Leniju.

„Smešno“, reče Fresko.

„A ja mislim da bi trebalo da izvršimo svoju dužnost prema uvaženom članu zajednice, je l' tako? Skokni do mrtvačnice, i proverite...“

„Da proverim?“

„Da li je kopile još tamo...“

„A.“

Fresko izađe, zbunjen ali poslušan.

Leni ništa nije razumeo; ali ga više i nije bilo briga. Kakve to veze ima s njim? Počeo je da se igra s jajima kroz rupu u levom džepu. Uol ga je podsmešljivo posmatrao.

„Ostavi to“, reče on. „Igraćeš se sa sobom do mile volje kada te smestimo u finu toplu ćeliju.“

Leni polako zavrte glavom, i izvuče ruku iz džepa. Danas mu baš nije dan.

Fresko se već vraćao kroz hodnik, malo zadihan.

„Tamo je“, reče, vidljivo srećan zbog jednostavnosti zadatka.

„Naravno da jeste“, reče Uol.

„Mrtav k'o dodo“, reče Fresko.

„Šta je dodo?“ upita Leni.

Fresko ga belo pogleda.

„Tako se kaže“, reče, nesigurno.

Uol iz Jarđa je bio ponovo na vezi, govorio je sa Megvajerom. Čovek sa druge strane zvučao je svojski zaplašeno, i inspektorova ohrabrenja nisu mnogo pomagala.

„Ovde je, i ne mrda, Miki. Mora da si se prevario.“

Megvajerov strah je strujao kroz žicu kao blag električni udar.

„Video sam ga, proklet bio.“

„E pa ovde je, i leži sa rupom posred čela, Miki. Reci mi onda kako si mogao da ga vidiš?“

„Ne znam“, reče Megvajer.

„Onda je sve u redu.“

„Slušaj... ako budeš mogao, navrati, hoćeš? Kao i obično. Mogu da ti nabacim lep poslič.“

Uol nije voleo da govori o poslu preko telefona, to ga je činilo nervoznim.

„Kasnije, Miki?“

„O.K. Zovi.“

„Oću.“

„Obećavaš?“

„Aha.“

Uol spusti slušalicu i zagleda se u osumnjičenog. Leni se ponovo posvetio džepnom bilijaru. Prljava životinjica; očigledno je potreban novi pretres.

„Fresko“, zaguguta Uol, „molim te nauči Lenija da se ne igra sa sobom u prisustvu policijskih službenika.“

U svojoj tvrđavi u Ričmondu, Megvajer je plakao kao beba.

Video je Glasa, bio je siguran. Ma koliko Uol bio siguran da je telo u mrtvačnici, on je znao da nije tako. Glas je napolju, na ulici, slobodan k'o ptica na grani, uprkos činjenici da mu je on lično otvorio šalter na čelu.

Megvajer se bojava Boga, i verovao u život posle smrti, iako se do sada nije pitao kako to izgleda. Ovo je bio odgovor, ovaj kurvin sin praznog lica što smrdi na eter; eto kako izgleda zagrobni život. Od toga mu se plakalo, bojava se da živi, bojava se da umre.

Odavno je svanulo; mirno nedeljno jutro. Ništa mu se neće dogoditi, ovde u bezbednosti Ponderoze, usred bela dana. Ovo je njegov zamak, izgrađen znojem njegovih lopovluka. Tu je Norton, naoružan do zuba. Na svakoj kapiji psi. Niko, živ ili mrtav, ne sme da se usudi da ospori njegovu vladavinu na ovom zemljištu. Ovde, među portretima njegovih heroja: Luisa B. Majera, Dilindžera, Čerčila; u krugu porodice, u okrilju dobrog ukusa, novca, njegovih objects d'art, ovde je svoj na svome. Ako ljudi računovođa pođe na njega, biće oduvan iz cipela, bio duh ili ne. Finis.

Na kraju krajeva, zar nije on Majkl Rosko Megvajer, osnivač carstva? Rođen bez ičega, uzdigao se zaslugom svog lica berzijanca i srca odmetnika. Ponekad je, možda, i samo pod veoma kontrolisanim uslovima, pokazivao svoje mračnije sklonosti; kao prilikom Glasovog smaknuća. Iskreno je uživao u svom malom scenariju; da sam zada coup de grace, da njegova bude bezgranična samilost završnog udarca. Ali nasilni život je sada iza njega. Sada je samo buržuj u svojoj bezbednoj tvrđavi.

Rakel se probudila u osam, i bila je zaposlena pripremanjem doručka.

„Hoćeš nešto da pojedeš?“ upitala je Megvajera.

On odmahnu glavom. Suviše ga je bolelo grlo.

„Kafu?“

„Može.“

„Oćeš tu da popiješ?“

Potvrdio je. Voleo je da sedi pored prozora koji je gledao na travnjak i staklenik. Dan se razvedravao; debeli pufnasti oblaci su se propinjali na vetru, senke su im promicale iznad savršenog zelenila. Možda bi mogao da se posveti slikanju, kao Vinston. Da prenese na

platno omiljene pejzaže; možda prizor bašte, ili čak Rakelin akt, ovekovečen u ulju pre no što joj se sise otegnu bez povratka.

Vratila se sa kafom, i prela mu je uz bok.

„Jesi li O.K?“ upitala je.

Kučka glupa. Naravno da nije O.K.

„Sigurno“, reče on.

„Imaš posetioca.“

„Šta?“ Uspravio se u kožnoj fotelji. „Ko?“

Smešila mu se.

„Trejsi“, reče. „Hoće da se mazi.“

Zašištao je uglovima usta. Glupa, glupa kučka.

„Hoćeš da je vidiš?“

„Sigurno.“

Mala nesreća, kako je voleo da je zove, bila je na vratima, još u spavaćici.

„Ćao, tata.“

„Zdravo, srce.“

Zašuškala je preko sobe prema njemu; majčin hod u minijaturi.

„Mamica kaže da ti nije dobro.“

„Bolje mi je.“

„Drago mi je.“

„I meni.“

„Oćemo li danas napolje?“

„Možda.“

„Na vašar?“

„Možda.“

Zavodnički se napućila, potpuno svesna utiska. Još jedan Rakelin trik. Molio se Bogu da ne izraste u glupaču kao njena majka.

„Videćemo“, reče on, želeći da nagovesti da, znajući da zapravo misli ne.

Popela mu se na koleno, i on je neko vreme zabavljao pričama o petogodišnjim nevaljalcima, zatim je oterao. Od priče ga je zbolelo grlo i uopšte se nije osećao kao dobar otac.

Ponovo sam, posmatrao je valcer senki na travnjaku.

Psi su počeli da laju posle jedanaest. Onda su, posle nekog vremena, začutali. Ustao je da potraži Nortona, i našao ga u kuhinji

kako sastavlja slagalicu sa Trejsi. Kolibica u dve hiljade delova. Rakelina omiljena.

„Jesi li obišao pse, Nortone?“

„Nisam, šefe.“

„Učini to, do kurca.“

Nije često psovao pred detetom; ali se osećao k'o da će da eksplodira. Norton otrča. Otvorivši sporedna vrata, Megvajer oseti miris dana. Izazivao ga je da izađe iz kuće. Ali su psi tako lajali da mu je sevalo uglavi i brideli mu dlanovi. Trejsi je zagnjurila glavu u slagalicu, sva napeta u očekivanju očevog besa. Nije rekao ništa, samo se vratio u dnevnu sobu.

Gledao je iz fotelje kako Norton ide preko travnjaka. Psi su se učitali. Norton nestade iz vida iza staklenika. Nastade dugo čekanje. Megvajer je već počeo da se nervira, kada se Norton ponovo pojavi i pogleda prema kući, sležući ramenima prema Megvajeru i nešto govoreći. Megvajer otključa klizna vrata, otvori ih i izađe na terasu. Dočeka ga dan: bogovski.

„Šta si rekao?“ doviknu Nortonu.

„Psi su u redu“, uzvрати Norton.

Megvajer oseti kako mu se telo opušta. Naravno da su psi u redu, zašto ne bi malo lajali, zar nisu zato tu? Zamalo da napravi budalu od sebe, skoro se upišao u gaće samo zato što su psi zalajali. Klimnuo je Nortonu i sišao sa terase na travnjak. Divan dan, pomisli. Ubrzavši korak, prešao je travnjak do staklenika, gde je raslo njegovo pažljivo odgajano bonsai drveće. Norton ga je poslušno čekao na vratima staklenika, prekopavajući džepove, u potrazi za pepermintom.

„Jesam li potreban ovde, šefe?“

„Ne.“

„Sigurno?“

„Sigurno“, reče on velikodušno, „idi igray se sa malom.“

Norton potvrdi.

„Psi su u redu“, ponovi.

„Aha.“

„Možda ih je uznemirio vetar.“

Bilo je vetra. Toplog, ali jakog. Njihao je red bukava koje su okruživale vrt. Svetlucale su, pokazujući svetliju pozadinu lišća

naspram neba, njihovo treperenje bilo je umirujuće u svojoj lakoći i spokoju.

Megvajer otključa staklenik i zađe u svoje utočište. Ovde, u ovom veštačkom Edenu, nalazile su se njegove istinske ljubavi, odgajane na đubrivu gugutki i sipa. Njegova Narednikova smreka, koja je preživela potrese brda Išicuki; njegova dunja cvetača, njegova Jedo omorika, njegov omiljeni patuljak koga je izvežbao, posle nekoliko neuspelih pokušaja, da uspeva na kamenu. Sve same lepote: minijaturna čuda, uvijenih stabala i stepenastih iglica, vredna njegove najodanije pažnje.

Smiren, zaboravivši na neko vreme spoljašnji svet, okopavao je i zalivao svoje bilje.

Psi su se otimali oko Ronija kao da je igračka. Uхватili su ga kad je preskakao zid i opkolili ga pre nego što je mogao da im umakne, smejući se psećim smehom dok su ga hvatali i kidali zubima, ponavljajući igru. Pobegao im je samo zato što je došao Norton, i na trenutak omeo njihovu pomamu.

Telo mu je posle napada bilo pocepano na nekoliko mesta. Pometen, pokušavajući da održi oblik, jedva je uspeo da se sakrije od Nortona.

Sada se iskrao iz skloništa. Borba ga je ostavila bez snage, i pokrov je zjapio, tako da je iluzija punoće oblika bila pokvarena. Bio mu je rasporen trbuh; leva noga skoro otkinuta. Mrlje su se umnožile; pljuvačka i pseća govna su se pridružili krvi.

Ali volja, volja je bila sve. Došao je tako blizu; nije bilo vreme da se preda i pusti da priroda uzme svoje. Postojao je u pobuni protiv prirode, to je bilo njegovo stanje, i prvi put u životu (i u smrti) osećao je ushićenje. Biti neprirodan: prkositi sistemu i zdravom razumu, zar je to toliko loše? Bio je umazan, krvav i vaskrsao u komadu prljavog platna; bio je besmislica. Pa ipak je bio. Niko to nije mogao da mu odrekne, dokle god ima volju da postoji. Misao je bila čudesna: kao novi smisao u slepom i gluvom svetu.

Video je Megvajera u stakleniku, i neko vreme ga je posmatrao. Neprijatelj je bio potpuno zanesen svojim hobiem; čak je zviždukao državnu himnu dok je negovao svoje cvetne čete. Roni priđe bliže

vratima, zatim još bliže, glasajući se pretihim uzdahom lepršave tkanine.

Megvajer nije čuo šuštanje platna na prozoru, sve dok se Ronijevo lice nije priljubilo uz staklo, umrljanih i iskrivljenih crta. On ispusti Jedo omoriku. Razbila se na podu, polomljenih grana.

Megvajer pokuša da viče, ali je uspeo samo da istisne prigušeni pisak. Pojurio je prema vratima, kada je lice, ogromno u žudnji za osvetom, razbilo staklo. Megvajer nije razumeo ono što se zatim dogodilo. Način na koji su glava i telo ujedrili kroz razbijen prozor, prkoseći zakonima fizike, i ponovo se oblikovali u njegovom svetilištu, uzimajući izgled ljudskog bića.

Ne, nije bilo potpuno ljudsko. Imalo je izgled žrtve moždanog udara, desna strana bele maske i tela je visila, i vuklo je za sobom iskidanu nogu dok mu je prilazilo.

Otvorio je vrata i počeo da se povlači kroz baštu. Stvar ga je pratila, i sada je progovorila, pružajući ruke prema njemu.

„Megvajeru...“

Ime je bilo izgovoreno tako tiho da je mislio da mu se učinilo. Ali ne, čulo se ponovo.

„Prepoznaješ me, Megvajeru?“ reče to.

Naravno da ga je prepoznao, i pored iskrivljenih, talasavih crta, bio je to bez sumnje Roni Glas.

„Glas“, reče.

„Da“, reče duh.

„Ne želim...“ poče Megvajer, pa začuta. Šta to ne želi? Da razgovara sa ovim užasom, svakako. Da prihvati da postoji; to takođe. A pre svega, da umre.

„Neću da umrem.“

„Hoćeš“, reče duh.

Megvajer oseti talas vazduha kada mu je čaršav poleteo u lice, ili je to vetar zahvatio ovo bestelesno čudovište i bacio ga na njega.

Šta god bilo, zagrljaj je zaudarao ne eter, i dezinfekciono sredstvo, i smrt. Platnene ruke se obaviše oko njega, razjapljeno lice se pritisnu uz njegovo, kao da ta stvar hoće da ga poljubi.

Megvajer instinktivno poseže iza svog napadača, i ruke mu napipaše procep u pokrovu koji su načinili psi. Prsti mu dohvatiše slobodnu ivicu tkanine, i on povuče. Sa zadovoljstvom je slušao kako

se kida platno, i medveđi stisak popusti. Pokrov mu poskoči u rukama, bezoblična usta se raširiše u nemom vrisku.

Roni je bio u agoniji za koju je mislio da je nestala zajedno sa mesom i kostima. Ali je sada opet bila tu: bol, bol, bol.

Odlepršao je od svog kasapina, vrišteći koliko je mogao, dok je Megvajer posrtao preko travnjaka, izbečenih očiju. Bio je na ivici ludila, videlo se da mu je razum skoro nepovratno pomućen. Ali to nije bilo dovoljno. Mora da ubije hulju; dao je sebi to obećanje i nameravao je da ga ispuni.

Bol nije prestajao, ali se on trudio da ga ignoriše, ulažući svu energiju u poteru za Megvajerom kroz vrt, prema kući. Ali je sada bio tako slab: vetar ga je gotovo nadjačao; strujao je kroz njega, čupajući rite njegove utrobe. Izgledao je kao iskidana ratna zastava, toliko nagrđena da se jedva može prepoznati, spremna na skorbu predaju.

Bilo bi tako, da nije... Megvajera.

Megvajer stiže do kuće, i zalupi vrata. Čaršav se priljubi uz prozor, groteskno lepršajući, platnene šake su grebale staklo, skoro izgubljeno lice je tražilo odmazdu.

„Pusti me unutra...“ govorilo je. „Ionako ću ući.“

Megvajer se zatetura unazad kroz sobu prema hodniku.

„Rakel...“

Gde je ta žena?

„Rakel?...“

„Rakel...“

Nije je bilo u kuhinji. Iz ostave se čulo kako Trejsi peva. Zavirio je unutra. Dete je bilo samo. Sedela je nasred poda, sa slušalicama na ušima, pevajući neku pesmu koju je volela.

„Mamica?“ upitao je mimikom.

„Gore“, odgovorila je, ne skidajući slušalice.

Gore. Dok se uspinjao na sprat, čuo je pse kako laju u bašti. Šta li sad radi? Šta sad radi taj gad?

„Rakel?...“ Glas mu je bio tako tih da ga je i sam jedva čuo. Bilo mu je kao da je i on postao pre vremena duh u sopstvenoj kući.

Na spratu se ništa nije čulo.

Upao je u smeđe popločano kupatilo i uključio svetlost. Uvek je bila varljiva, i uvek je voleo da se ogleda u njoj. Blagi sjaj je umekšavao

ivice starosti. Ali ovaj put nije hteo da ga laže. Lice koje ga je posmatralo pripadalo je starom i preplašenom čoveku.

Otvorio je plakar i počeo da prekopava među peškirima. Tu je! Pištolj, ušuškao u mirišljivoj udobnosti, sklonjen za slučaj krajnje opasnosti. Od dodira mu pođe voda na usta. Zgrabio je pištolj i proverio ga. Sve je u redu. Ovo oružje je jednom oborilo Glasa, i opet će, ako bude potrebno. I opet. I opet.

Otvorio je vrata spavaće sobe.

„Rakel...“

Sedela je na ivici kreveta, a Norton joj se smestio između nogu. Oboje još obučeni; jedna Rakelina krupna dojka bila je izvan grudnjaka i pritisnuta na Nortonova razjapljena usta. Okrenula se, tupa kao uvek, ne shvatajući šta je učinila.

Pucao je, bez razmišljanja.

Metak ju je zatekao otvorenih usta, večito jeftinu, i otvorio joj priličnu rupu na vratu. Norton se iskobelja, nevoljan da postane nekrofil, i potrča prema prozoru. Nije bilo jasno šta namerava. Ljudi ne lete.

Drugi metak pogodi Nortona posred leđa, i prođe mu kroz telo, probijajući prozor.

Tek sada, kada joj je ljubavnik bio mrtav, Rakel se pruži nazad na krevet, vlažne dojke, raskrečenih nogu. Megvajer je posmatrao kako pada. Nije mu se gadila opscenost u domaćoj radinosti: bila je sasvim podnošljiva. Sise i krv i usta i izgubljena ljubav i sve; sasvim, sasvim podnošljivo. Možda postaje bezosećajan.

Ispustio je pištolj.

Psi su prestali da laju.

Izašao je iz sobe u hodnik, tiho zatvarajući vrata, da ne uznemiri dete.

Ne sme da uznemiri dete. Stigavši do vrha stepeništa, ugleda kćerkino umiljato lice kako ga posmatra iz prizemlja.

„Tata.“

Zurio je začuđeno u nju.

„Neko je bio na vratima. Videla sam kako prolazi pored prozora.“

Pošao je polako niz stepenice, jednu po jednu. Samo polako, pomislio je.

„Otvorila sam vrata, ali nije bilo nikog.“

Uol. Mora da je Uol. On će znati šta da se radi.

„Visok čovek?“

„Nisam ga dobro videla, tata. Samo lice. Bio je bleđi nego ti.“

Vrata! Isuse, vrata! Ako ih je ostavila otvorena. Kasno. Stranac uđe u hodnik, i lice mu se nabra u neku vrstu osmeha, najstrašniju stvar koju je Megvajer ikada video. To nije bio Uol.

Uol je bio od krvi i mesa: ovaj posetilac je bio krpena lutka. Uol je bio sumoran čovek; ovaj se smešio. Uol je bio život i zakon i red. Ova stvar nije.

Bio je to naravno Glas.

Megvajer protrese glavom. Dete nije videlo stvar koja mu je lebdela iza leđa, i pogrešno ga shvati.

„Šta sam sad uradila?“ upita.

Roni kliznu kraj nje uz stepenice, više senka nego nešto makar maglovito slično ljudskom, sa svim onim ritama koje su vijorile za njim. Megvajer nije imao vremena da se brani, niti mu je preostalo volje da pokuša. Otvorio je usta da kaže nešto u odbranu života, i Roni gurnu preostalu ruku, smotanu u platneno uže, u njegovo grlo. Megvajer poče da se davi, ali Roni prođe njegove protestujuće glasne žice, silom se probijajući niz jednjak u Megvajerov želudac. Ovaj to oseti, i ispunjenost, kao da se prejeo, ali mu se ovo uvijalo usred tela, kidajući mu zid želuca i grabeći postavu. Bilo je tako brzo da nije stigao da umre od gušenja. Da je mogao, verovatno bi poželeo da se to dogodilo, ma koliko bilo užasno. Umesto toga je osećao Ronijevu ruku kako mu se grči u želucu, kopajući dublje da bolje dohvati debelo i dvanaestopalačno crevo. I kada je ruka pohvatala šta je mogla, gad je izvuče.

Izlazak je bio munjevit, ali je za Megvajera taj tren bio beskrajan. Povio se kada je počelo pražnjenje, osećajući kako mu se creva penju u grlo, izvrćući ga na postavu. Život mu isteče iz guše u smesi sluzi, kafe, krvi i kiseline.

Roni je vukao utrobu i sa njom Megvajera, čiji je ispražnjen trup splašnjavao, prema vrhu stepeništa. Vođen uzicom sopstvene iznutrice, Megvajer stiže do prvog stepenika i posrnu napred. Roni ga pusti i on se strmoglavi, glave umotane crevima, do dna stepeništa, gde je mirno stajala njegova kćer.

Sudeći po izrazu lica, izgledala je neuznemirena; ali Roni je znao da se kod dece nikad ne zna.

Dovršivši posao, pošao je niz stepenice, odmotavajući ruku, i tresući glavom kao da hoće da probudi privid ljudskog izraza. Napor urodi plodom. U trenutku kad je stigao u prizemlje, bio je u stanju da joj ponudi nešto veoma nalik ljudskom dodiru. Nije reagovala, i on je mogao samo da je ostavi, i da se nada da će vremenom uspeti da zaboravi.

Čim je nestao, Trejsi ode na sprat da potraži majku. Raket nije odgovorala na njena pitanja, kao i čovek na tepihu pored prozora. Ali je na njemu videla nešto što joj je zaokupilo pažnju. Debela crvena zmija virila mu je iz pantalona. Luckasta stvarčica ju je terala na smeh.

Devojčica se još smejala kada je stigao Uol iz Jarda, kasneći kao i obično. Sagledavši smrtni ples koji se odigrao u kući, bilo mu je drago što je zakasnio baš na ovu zabavu.

U ispovedaonici Svete Marije Magdalene, pokrov Ronija Glasa bio je sada već izmrcvaren do neprepoznavanja. Gotovo je izgubio svaki osećaj, osim želje, tako jake da je znao da neće moći dugo da joj se opire: da napusti ovo ranjeno telo. Dobro ga je služilo; nije mogao da se potuži. Ali je sada ostajao bez daha. Više nije mogao da pokreće nepokretno.

Ipak je želeo da se ispovedi. Tako silno je to želeo. Da kaže Ocu, da kaže Sinu, da kaže Svetom Duhu kakve grehe je počinio, sanjao i žudeo za njima. Postojao je samo jedan način: ako otac Runi neće njemu, mora on do Oca Runija.

Otvorio je vrata ispovedaonice. Crkva je bila gotovo pusta. Veče je, slutio je, i ko još ima vremena da pali sveću kada treba spremati večeru, kupiti ljubav, živeti život? Samo je cvećar, Grk, koji se molio za oslobađajuću presudu za svoje sinove, video pokrov kako posrće iz ispovedaonice prema vratima parohije. Izgledao je kao neki glupavi klinac sa prljavim čaršavom preko glave. Cvećar je mrzeo takvo bezbožno ponašanje – vidi samo gde je dovelo njegovu decu – i poželeo je da malo izmlati balavca, da ga nauči da se ne zajebava u Kući Gospodnjoj.

„Ej, ti!“ viknu, preglasno.

Pokrov se okrenu da pogleda cvećara, očima kao dve rupe utisnute u vruće testo. Lice aveti je bilo tako nesrećno da su se cvećaru reči smrzle na usnama.

Roni oproba kvaku na vratima parohije. Pokušaj ga ne odvede nikud. Bilo je zaključano.

Iznutra se javi zadihan glas:

„Ko je?“ Bio je to otac Runi.

Roni pokuša da odgovori, ali reči nisu htele da dođu. Mogao je samo da trese kvaku, kao svaki pravi duh.

„Ko je tamo?“ ponovo upita dobri Otac, pomalo nestrpljivo.

Ispovedi me, htede da kaže Roni, ispovedi me, grešio sam.

Vrata ostadoše zatvorena. Otac Runi je bio zauzet. Snimao je fotografije za ličnu zbirku; model je bila njegova omiljena dama, po imenu Natali. Kćer poroka, neko mu je rekao, ali on nije poverovao. Bila je tako poslušna, tako anđeoska, i omotavala je brojanice oko svojih prkosnih grudi kao da je tek izašla iz manastira.

Drmanje kvake je prestalo. Dobro, pomisli otac Runi. Doći će opet, ko god da je. Ništa nije tako hitno. Otac Runi se nasmeši ženi. Natali u odgovor napući usne.

U crkvi se Roni dovukao do oltara i pao na kolena.

Tri reda iza, cvećar se prenu iz molitve, uvređen ovim svetogrđem. Dečak je očigledno pijan, vidi se po tome kako se tetura, i on neće dati da ga uplaši nacrtana maska. Psujući bezbožnika na sočnom grčkom, posegao je za duhom koji je klečao pred oltarom.

Ispod čaršava nije bilo ničeg, baš ničeg.

Cvećar oseti kako mu se platno grči u ruci, kao živo, i ispusti ga uz slab uzvik. Zatim poče da uzmiče kroz prolaz između redova, neprestano se krsteći kao ćaknuta udovica. Na par metara od crkvenih vrata se okrenu i pobeže.

Pokrov je ležao tamo gde ga je ostavio cvećar. Roni, još u naborima platna, pogleda uvis iz zgužvane krpe prema raskoši oltara. Oltar je zračio, čak i u pomrčini crkve, osvetljenoj samo svećama, i dirnut tom lepotom, on konačno ostavi privid za sobom. Neispoveđen, ali bez straha od presude, njegov duh tiho uzlete.

Posle otprilike sat vremena, otac Runi otključa parohiju, isprati čednu Natali iz crkve, i zaključa ulazna vrata. U povratku je zavirio u

ispovedaonicu, da vidi da se slučajno tamo nisu sakrila deca. Prazna, crkva je bila prazna. Sveta Marija Magdalena bila je zaboravljena žena.

Dok je krivudao, zviždućući, nazad u parohijat, ugledao je pokrov Ronija Glasa. Ležao je na stepeništu oltara, sumorna hrpa dronjaka. Idealno, pomislio je, podižući ga. Na podu parohije su ostale neke indiskretne mrlje. Ova krpa će to da sredi.

Omirisao je platno, voleo je da njuši predmete. Mirisalo je na hiljadu stvari. Eter, znoj, psi, utroba, krv, dezinfekciono sredstvo, prazne sobe, slomljena srca, cveće i gubitak. Čarobno. U ovome je čar parohovanja u Sohou, pomislio je. Svaki dan nešto novo. Misterije na pragu, misterije na oltaru. Toliko zločina da bi bio potreban okean svete vodice da ih spere. Na svakom ćošku porok na prodaju, ako znaš gde da potražiš.

Savio je pokrov ispod ruke.

„Kladim se da imaš šta da ispričaš“, reče, gaseći zavetne sveće prstima, suviše vrelin da bi osetili plamen.

ŽRTVENA JAGNJAD

Mesto gde nas je odnela morska struja nije bilo ostrvo, već beživotna hrpa kamenja. Nazvati ostrvom ovu grbavu gomilu govana, bilo bi laskanje. Ostrva su oaze na moru: zelene i bujne. Ovo mesto je pusto: nema foka u okolnim vodama, nema ptica u vazduhu. Ne mogu da zamislim čemu bi služilo ovakvo mesto, osim što bi čovek za njega mogao da kaže: bio sam u srcu ništavila, i preživeo.

„Nema ga ni na jednoj karti“, reče Rej, pažljivo razgledajući mapu Unutrašnjih Hebrida; držao je prst na mestu na kojem je pretpostavljao da se nalazimo. Bilo je to, kako je rekao, prazan prostor na mapi, samo bledoplavo more bez ikakve mrljice koja bi označila postojanje ove stene. Ne samo foke i ptice, već ni kartografi nisu znali za njega. Jedna ili dve strelice u blizini Rejovog prsta obeležavale su tok struje koja nas je verovatno odnela na sever: slične crvene strelice na papirnom okeanu. Sve ostalo, kao i svet napolju, bilo je pusto.

Naravno, Džonatan je bio ushićen otkrivši da se ostrvo ne može naći ni na karti: kao da se odjednom oslobodio optužbe. Nije više on bio kriv što smo se obreli ovde, već kartografi: nećemo ga više smatrati odgovornim za pristajanje uz ovu obalu, kad ovaj nasip nije označen čak ni na kartama. Pokajnički izraz koji je poprimilo njegovo lice od kako smo neplanirano stigli ovde, sad je zamenilo zadovoljstvo samim sobom.

„Ne možeš izbeći mesto koje ne postoji, zar ne?“ likovao je. „Je l' tako?“

„Mogao si da upotrebiš oči, kad ih ti je već Bog dao“, dobaci Rej; ali razumna kritika kao da nije plašila Džonatana.

„Desilo se iznenada, Rejmond“, reče. „Mislim da pri toj magli nije bilo izbora. Isprečilo se pred nama pre nego što sam shvatio.“

Bilo je iznenada, nema dileme. Ja sam bila u kuhinji, spremala sam doručak, za šta sam postala odgovorna otkako ni Anđela ni Džonatan nisu pokazali nimalo entuzijazma za taj zadatak, kad je trup Emanuele zaparao po kamenju, zatim zaorao po stenovitoj

obali, tresući se. Na trenutak je zavladala tišina; a zatim poče galama. Popela sam se iz kuhinje i videla Džonatana kako stoji na palubi. Blentavo se cerio i mahao rukama unaokolo pokazujući nedužnost.

„Pre nego što upitate“, reče, „da vam kažem da ne znam kako se desilo. Samo minut ranije plovili smo duž...“

„O Isuse jebeni Hriste“, Rej se peo iz kabine i navlačio farmerke, kao i obično. Izgledao je loše, zbog noći provedene sa Anđelom na uskom krevetu. Ja sam imala diskutabilnu čast da po celu noć slušam njene orgazme; bila je nezajažljiva. Džonatan opet poče sa svojim odbrambenim govorom: „Pre nego što upitate...“, ali ga Rej ućutka s nekoliko probranih psovki. Ja se povukoh u granice kuhinje dok je na palubi besnela svađa. Bilo mi je zadovoljstvo da slušam kako Džonatan ne bira reči; čak sam se nadala da će Rej izgubiti dovoljnu dozu hladnokrvnosti, pa da mu okrvavi taj savršeni kukasti nos.

Kuhinja je bila kao kanta za đubre. Doručak koji sam spremala, nalazio se na podu i ja sam ga tamo i ostavila. Žumanca, slanina i francuski hleb stvrdnuli su se u lokvama prosute masti. Džonatan je kriv; nek on to očisti. Sipala sam sebi čašu soka od grejpfruta, sačekala da prestanu s optuživanjem, i vratila se gore.

Jedva da je prošlo dva sata od svitanja, i izmaglica, koja je sakrila ostrvo od Džonatanovog pogleda, još uvek je zaklanjala sunce. Ako i danas bude kao proteklih nedelja, oko podneva će paluba biti tako vreća da nećemo moći bosonogi da stojimo na njoj. Ali sada, dok je magla još bila gusta, postade mi hladno jer sam imala samo donji deo bikinija. Nije bilo važno šta imaš na sebi dok jedriš među ostrvima. Nije bilo nikog da te vidi. Pocrnela sam kao nikad ranije. Ali ovog jutra hladnoća me je naterala da odem po džemper. Nije bilo vetra; hladnoća je dolazila iz mora. Tamo dole je još noć, pomislih, samo par metara od obale; beskrajna noć.

Navukoh džemper i vratih se na palubu. Mape su bile rastvorene, Rej je bio nagnut nad njima. Njegova gola leđa ljuštela su se od preteranog sunčanja, i mogla sam da vidim deo cele koju je pokušavao da sakrije svojim prljavim žutim uvojcima. Džonatan je zurio u obalu i trljao nos.

„Isuse, kakvo mesto“, rekoh.

Pogledao me, pokušavajući da se nasmeši. Siroti Džonatan je umišljao da njegovo lice može da izmami kornjaču iz oklopa, a da budem iskrena bilo je par žena koje bi se istopile kad bi ih dovoljno dugo gledao. Ja nisam bila od dotičnih, i to ga je ljutilo. Meni je njegova jevrejska lepota bila i suviše blaga. Silno ga je nervirala moja ravnodušnost.

Sa donje palube zaplovi pospan i izveštačen glas. Naša Dama od Kreveta najzad se probudila: bilo je vreme da se pojavi i da usput, uspinjući se, sveže peškir oko svoje golotinje. Lice joj je bilo naduveno od previše crnog vina, a kosa je žudela za češljem. Ipak je izašla na svetlost dana, širom otvorenih očiju, dekoltirana Širli Templ.

„Šta se dešava, Rej? Gde smo?“

Rej nije podigao pogled sa svojih proračuna, čime je zaradio negodovanje.

„Imamo šugavog navigatora, to je sve“, reče on.

„Ja čak ne znam šta se dogodilo“, pobuni se Džonatan, očigledno se nadajući da će Anđela stati na njegovu stranu. Niko se nije oglasio.

„A gde smo sad?“ opet je upitala.

„Dobro jutro, Anđela“, rekoh; i mene je odignorisala.

„Je li to ostrvo?“ reče Anđela.

„Naravno da je ostrvo: samo još ne znam koje“, odgovori Rej.

„Možda je Bara“, sugerisala je.

Rej iskrivi lice. „Nismo ni blizu Bare“, reče. „Kad bi me samo pustila da pređem korak po korak put kojim smo išli...“

Korak po korak, po moru? Samo Rejeva fiks-ideja, pomislih, gledajući obalu. Bilo je nemoguće nagađati koliko je veliko ovo mesto, magla je izbrisala krajolik nakon sto godina. Možda negde u tom sivom zidu žive ljudi.

Pošto je utvrdio na mapi nevidljivu tačku gde smo tobože nasukani, Rej je sišao na obalu i kritički pogledao pramac. Htela sam, više od svega, da se sklonim s Anđelinog puta, te siđoh i ja da mu se pridružim. Okruglo kamenje na obali bilo je hladno i klizavo pod bosim stopalima. Rej pogladi rukom bok Emanuele, skoro je pomilova, a zatim čučnu da bi pogledao koliko je pramac oštećen.

„Mislim da nije probušen“, reče, „mada ne mogu da budem siguran.“

„Otplovićemo kad dođe plima“, reče Džonatan oslonjen na pramac, sa rukama na bokovima. „Bez brige“, namignuo mi je, „samo bez brige.“

„Malo sutra ćemo otploviti!“, odbrusi Rej. „Pogledaj i sam.“

„Onda ćemo pozvati nekog da nam pomogne i da nas odvuče.“ Džonatanovo ubeđenje se nije dalo pokolebati.

„I ti ćeš otići i dovesti nekog, ti guzico.“

„Naravno, zašto ne? Za jedno sat-dva podići će se magla i ja ću otići da potražim pomoć.“

Udaljio se.

„Staviću kafu“, ponudi se Anđela.

Poznajući Anđelu, biće joj potrebno sat vremena da je skuva. Znači da ima vremena za šetnju. Krenula sam obalom.

„Ne idi daleko, ljubavi“, doviknu mi Rej.

„Neću.“

„Ljubavi, rekao je. Olako rečeno; time ništa nije mislio. Sunce je sad jače grejalo, skinuh džemper dok sam hodala. Moje gole grudi već su bile tamne kao orasi, i pomislih, isto toliko velike. Pa, ne možeš sve imati. Bar imam dva neurona u glavi koji funkcionišu, što se za Anđelu ne bi moglo reći; njene sise su bile kao dinje, a njenog mozga bi se i mula postidela.

Sunce se još nije valjano probilo kroz maglu. Grčevito se probijalo do ostrva, a njegova svetlost je sve izjednačavala i crpla boju i težinu iz ovog mesta, pretvarala more, stene i prljavštinu na obali u blede sivilo, u boju pokvarenog mesa.

Posle samo stotinjak metara nešto u ovom mestu počeo da me deprimira, te se vratih. S moje desne strane majušni, šumni talasi puzali su ka obali i malaksavali umorno šljapkajući o kamenje. Nije bilo veličanstvenih ogromnih talasa: samo ritmično, iscrpljeno šljap, šljap, šljap.

Već sam mrzela ovo mesto.

Kad sam se vratila na brod, Rej je pokušavao da osposobi radio, ali zbog nečega, sve što je mogao da uhvati bilo je prazno šuštanje na svakoj frekvenciji. Tražio je neko vreme, a onda je odustao. Doručak je bio serviran posle pola sata. Morali smo da se zadovoljimo sardinama, pečurkama iz konzerve i ostacima francuskog hleba.

Andela je posluživala sa uobičajenim samopouzdanjem, kao da je napravila čudo sa hlebom i ribama. Bilo je nemoguće uživati u hrani; vazduh kao da joj je oduzimao ukus.

„Smešno je što...“ poče Džonatan.

„Veselo“, reče Rej.

„... nema sirena za maglu. Magla bez sirena. Ni zvuk motora; čudno.“

Bio je u pravu. Obavijala nas je potpuna tišina, mrtva i zaglušujuća tišina. Čulo se samo pokajničko bućkanje talasa i zvuk naših glasova, mogli smo komotno da budemo gluvi.

Sedela sam na krmi i gledala prazno more. Još je bilo sivo, ali je sunce počelo da povlači po njemu i druge boje: tamno zelenu, i, dublje, nešto nalik na plavo-ružičastu. Videla sam ispod broda strukove algi i morske trave, igračke talasa, kako se lelujuju. Kao da su dozivale: sve je bilo bolje od mrzovoljne atmosfere na Emanueli.

„Idem u vodu“, rekoh.

„Ja ne bih, ljubavi“, odvrati Rej.

„Zašto ne?“

„Struja što nas je bacila ovde mora da je prilično jaka, nećeš valjda da te uhvati?“

„Ali voda još nadolazi: može samo da me izbaci nazad na obalu.“

„Ne znaš kakve su oprečne struje tamo dalje. Možda čak i vrtlozi: ovde su česti. Usisaju te dok trepneš.“

Ponovo pogledah more. Izgledalo je bezopasno, a onda shvatih da su to izdajničke vode, i predomislih se.

Andela poče da se duri jer niko nije dovršio njen savršeno pripremljen doručak. Rej joj se ulagivao. Voleo je da se mazi s njom, dopuštajući joj te glupe igre. Zgadilo mi se.

Pođoh dole da operem sudove i izbacim otpatke kroz prozor u more. Nisu odmah potonuli. Plutali su kao zamašćena zakrpa. Nepojedene pečurke i krljušti sardina jurile su po površini kao da ih je neko povratio u more. Hrana za rakove, ako je ijedan rak koji drži do sebe pristao da živi ovde.

Džonatan mi se pridružio u kuhinji. Očigledno se još uvek osećao malo budalasto, premda se razmetao hrabrošću. Stajao je na vratima pokušavajući da mi uhvati pogled, dok sam ja sipala hladnu vodu u činiju i bezvoljno ispirala masne tanjire od plastike. Iznad

svega je želeo da mu kažem da ne mislim kako je on kriv, i da jeste, naravno da jeste pravi Adonis. Ništa nisam rekla.

„Imaš li nešto protiv da ti pomognem?“ reče.

„Nema dovoljno mesta za oboje“, rekoh mu, trudeći se da to ne zvuči odbojno. On ipak ustuknu: cela ova epizoda pogodila je njegovo samopoštovanje mnogo jače nego što sam mislila, uprkos njegovom šepurenju.

„Čuj“, rekoh ljubazno, „zašto ne odeš na palubu: da se malo sunčaš pre nego što postane pretoplo?“

„Osećam se kao govno“, reče on.

„Bilo je slučajno.“

„Kompletno govno.“

„Kao što si rekao, otplovićemo s plimom.“

On se pomeri s vrata i uđe u kuhinju; od njegove blizine se osetih skoro klaustrofobično. Telo mu je bilo ogromno za taj prostor; previše preplanulo, s previše samopouzdanja.

„Rekoh ti da nema mesta, Džonatane.“

On spusti ruku na moj vrat, a ja, umesto da je se otresem, pustih da ostane tu, da mi lagano masira mišiće. Poželeh da mu kažem da me ostavi na miru, ali učmalost ovog mesta kao da mi se uvukla u telo. Druga ruka mu je bila na mom stomaku i pomerala se ka grudima. Bila sam ravnodušna na tu pažnju: ako želi, može da dobije.

Anđela je na palubi dahtala usred napada kikotanja, skoro se gušila od histerije. Mogla sam da je zamislim kako zabacuje glavu i mlatara svojom raspuštenom kosom. Džonatan je otkopčao šorc i pustio ga da sklizne. Kožica obrezana u čast Bogu bila je uredno odstranjena; a erekcija tako higijenska u svom entuzijazmu da je izgledala nesposobna da nanese i najmanje zlo. Dopustih mu da pritisne usne na moje, pustih da mi njegov jezik, uporan kao zubarev prst, istražuje desni. Smaknuo mi je bikini tek toliko da oslobodi prilaz, nespretno se namestio i počeo da navaljuje.

Iza njega zaškripaše stepenice, i ja na vreme pogledah preko njegovog ramena da opazim Reja kako proviruje kroz vrata i zuri u Džonatanovu zadnjicu i splet naših ruku. Da li je video, pitala sam se, da ništa ne osećam; da li je shvatio da u meni nema strasti i da bi se želja rodila samo kad bi umesto Džonatanove glave, dupeta i kurca bio njegov? Nečujno se povukao sa stepeništa; prošao je

trenutak u kojem mi Džonatan reče da me voli, a zatim začuh kako se Anđela smeje dok joj Rej opisuje čemu je upravo prisustvovao. Neka kučka misli šta hoće: nije me bilo briga.

Džonatan me je još uvek obrađivao promišljenim ali nenadahnutim naletima, mršteći se kao školarac koji pokušava da reši neku nemoguću jednačinu. Ispraznio se bez najave, samo je olabavio stisak ruku oko mojih ramena i još više se namrštio. Naleti usporiše i stadoše: njegove oči pronađoše moje u trenutku uzbuđenja. Htedoh da ga poljubim, ali nije bio zainteresovan. Povlačio se teško i bolno. „Uvek sam osetljiv kad svršim“, promrmljao je navlačeći šorc. „Je li ti bilo lepo?“

Klimnuh glavom. Bilo je smešno; sve je ovo bilo smešno, nasukana usred nadođije sa ovim dečaćićem od dvadeset šest godina, sa Anđelom i sa čovekom koga nije briga da li sam živa ili mrtva. A možda sam i ja takva. Bez ikakvog razloga, vrteći se unaokolo, pomislih na uzburkano more, očekujući da ih sledeći talas sve odnese.

Džonatan se već popeo stepenicama. Ja sam skuvala kafu i stajala zureći kroz prozor. Osećala sam kako mi se njegova tečnost suši i skuplja u bisere sa unutrašnje strane butina.

Dok sam spremala kafu, Rej i Anđela su očigledno otišli u obilazak ostrva da potraže pomoć.

Džonatan, zagledan u maglu, sedeo je na mom mestu na krmi. Da bih prekinula tišinu, rekoх:

„Mislim da se malo pomerio.“

„Misliš?“

Spustih šolju kafe pored njega.

„Hvala.“

„Gde su ostali?“

„Istražuju.“

On zbunjeno pogleda negde u mom pravcu: „Još se osećam kao govno.“

Primetih bocu džina pored njega, na palubi.

„Da nije malo rano za piće, a?“

„'Oćeš malo?“

„Nema još jedanaest sati.“

„Kakve to veze ima?“

On pokaza prstom more. „Prati moj prst“, reče.

Nagnuh se preko njegovog ramena i učinih kako je tražio.

„Ne, ne gledaš na pravu stranu. Prati moj prst... vidiš?“

„Ništa ne vidim.“

„Na rubu magle. Javlja se i nestaje. Tamo! Eno, opet!“

Ugledah nešto u vodi, dvadeset ili trideset metara od Emanueline krme. Smeđe boje, naborano, okretalo se.

„To je foka“, rekoh.

„Ja ne mislim tako.“

„Sunce je upeklo nad vodom. Možda dolaze da uživaju u talasima.“

„Ne liči na foku. Smešno se okreće...“

„Možda komad olupine...“

„Može biti.“

On dobro potegnu iz boce.

„Ostavi nešto i za večer.“

„Da, mama.“

Nekoliko minuta smo sedeli u tišini, samo se čulo šljapkanje talasa o obalu. Šljap. Šljap. Šljap.

S vremena na vreme, foka, ili šta je već bilo, izlazila bi na površinu, prevrnula se i opet nestala.

Još sat vremena, pomislih, i počeće oseka. Odneće nas daleko od ove male omaške u stvaranju sveta.

„Hej!“ začu se Anđelin glas iz daljine. „Hej, momci!“

Nazvala nas je momcima.

Džonatan ustade, rukom zakloni lice od bleštavila suncem obasjane stene. Postajalo je sve svetlije i sve toplije.

„Maše nam“, reče nezainteresovano.

„Nek' maše.“

„Momci!“ vrištala je mašući rukama. Džonatan stavi šake oko usta i povika:

„Šta je bilo?“

„Dođite da vidite“, odgovori Anđela.

„Hoće da odemo da vidimo.“

„Čula sam.“

„Hajde“, reče Džonatan, „nemamo šta da izgubimo.“

Nisam htela da krenem ali me on povuče za ruku. Nije vredelo raspravljati se. Njegov dah je palio.

Teško smo se probijali do obale. Kamenje nije bilo mokro od vode, već je bilo prekriveno klizavim slojem sivozelenih algi, nalik znoju na glavi.

Džonatanu je čak bilo teže nego meni da stigne do obale. Dvaput je izgubio ravnotežu i tresnuo na zadnjicu, psujući. Uskoro mu je tur na šorcu postao prljavo-maslinast, a kroz poderotinu mu se videlo dupe.

Ja nisam bila nikakva balerina, ali sam se snalazila, korak po korak. Pokušavala sam da izbegnem veliko kamenje, te i da sam pala ne bi bilo strašno.

Na svakih par metara nailazili smo na prepreku u vidu smrdljive morske trave. Ja sam bila u stanju da je preskočim uz izvesnu dozu elegancije, ali se Džonatan, onako besan i nesiguran na nogama, jedva probijao. Golim stopalima je glibao po masi. Nije to bila samo trava već i uobičajene uglačane krhotine kojih ima na svakoj obali: slomljene flaše, zarđale konzerve koka-kole, pluta sa penastom prljavštinom, komadi katrana, ljuštore rakova, bledožuti komadići keramike. Iznad ovih smrdljivih gomila šljunka vrvele su ogromne plave muve velikih očiju. Na stotine njih se pelo po tim govovima, jedna preko druge, zujale su da bi živele i živele da bi zujale.

Bila su to prva živa bića koja smo videli.

Maksimalno sam se trudila da ne padnem na glavu dok sam prelazila preko jedne od travnatih prepreka, kad se stuštila prava mala bujica kamenja sa moje leve strane. Tri, četiri, pet kamenčića preskakalo je jedan drugog na putu ka moru i pokretalo još deset istih takvih.

Nije bilo vidljivog uzroka za sve ovo.

Džonatan se nije potrudio ni da pogleda: stajalo ga je ogromnog napora da ostane uspravan.

Bujica stade: nestalo joj je energije. Zatim dođe još jedna: ovoga puta između nas i mora. Kamenje je poskakivalo, ali ovoga puta mnogo veće, i postizalo je veću visinu pri skoku.

Niz je sad bio duži od prethodnog: kamen je udarao o kamen sve dok nekoliko njih nije stiglo do mora na kraju igre.

Šljap.

Mrtva tišina.

Šljap. Šljap.

Rej se pojavi iza jednog velikog kamena na uzvisini obale, smejući se kao luđak.

„Ima života na Marsu“, viknuo je i ponovo se vratio na mesto odakle je došao.

Još par trenutaka opasnosti i stići ćemo do njega, od znoja nam se kosa na čelu pretvorila u kape.

Džonatan je izgledao pomalo bolesno.

„O čemu se radi?“ upita.

„Vidi šta smo našli“, reče Rej i pođe putem što vodi iza kamenja.

Prvi šok.

Kad smo stigli na uzvišicu obale videli smo drugu stranu ostrva. Jednolična obala, a zatim more. Nema stanovnika, nema brodova, ni znaka ljudskog postojanja. Celo mesto nije moglo da ima više od pola kilometra u prečniku: jedva kao leđa kita.

Ali, bilo je tu života; to je bio drugi šok.

U skrovitom obručju ogromnih, golih stena koje su krunisale ostrvo, nalazio se ograđen logor. Nastamba je bila gnjila od slanog vazduha, a splet zarđale bodljikave žice oko i unutar stenja formirao je primitivan obor. U oboru je bilo nešto kržljave trave, a na tom žalosnom travnjaku stajale su tri ovce. I Anđela.

Stajala je u kaznenoj naseobini, gladeći jednu od stanovnica i mekećući joj u bezizražajno lice.

„Ovce“, reče trijumfalno.

Džonatan je stigao pre mene i nabusito primetio: „Pa šta?“

„Pa, čudno, zar ne?“ reče Rej. „Tri ovce usred ovako malog prostora?“

„Ne izgledaju mi dobro“, reče Anđela.

Bila je u pravu. Životinje su izgledale loše zbog klimatskih uslova kojima su bile izložene; oči su im bile lepljive od gnoja, a runo im je visilo sa kože u zamršenom grumenju, te su se videle uzdrhtale slabine. Jedna se srušila tik uz bodljikavu žicu, i izgledalo je da nije u stanju da se ponovo pridigne, što od prekomerne iscrpljenosti, što od bolesti.

„Ovo je svirepo“, reče Anđela.

Morala sam da se složim: izgledalo je krajnje sadistički zatvoriti ta stvorenja sa nekoliko vlati trave za pašu i sa ustajalom vodom u limenom koritu za gašenje žeđi.

„Čudno, zar ne?“ reče Rej.

„Rasekao sam stopalo.“ Džonatan je čučeci na vrhu zaravnjene stene zurio u taban desne noge.

„Ima stakla na obali“, rekoh razmenivši prazan pogled sa jednom od ovaca.

„Tako su bezizražajne“, reče Rej. „Priroda se poigrala s njima.“

Čudno, ali nisu izgledale tako nesrećne zbog stanja u kojem se nalaze, pogled im je bio filozofski. Njihove oči su govorile: ja sam samo ovca, ne očekujem da me volite, da se brinete o meni, da me čuvate, osim zarad sopstvenog stomaka. Nije bilo ljutitog blejanja niti topota u skućenom prostoru.

Samo tri sive ovce koje čekaju smrt.

Reju ovo postade nezanimljivo. Vraćao se na obalu šutirajući konzervu pred sobom. Čangrljala je i poskakivala podsećajući me na ono kamenje.

„Trebalo bi da ih oslobodimo“, reče Anđela.

Nisam joj odgovorila; šta znači biti slobodan na ovakvom mestu? Bila je uporna: „Zar ne misliš da bi trebalo?“

„Ne mislim.“

„Umreće.“

„Neko ih je namerno ovde smestio.“

„Ali one će umreti.“

„Ako ih pustimo, umreće na obali. Nema hrane.“

„Mi ćemo ih nahraniti.“

„Francuskim hlebom i džinom“, predložio je Džonatan vadeći komadić stakla iz stopala.

„Možemo jednostavno da ih pustimo.“

„To se nas ne tiče“, rekoh ja. Sve ovo postajalo je dosadno. Tri ovce. Koga je briga da li su žive ili...

Sat ranije to isto sam pomislila za sebe. Imale smo nešto zajedničko, ovce i ja.

Bolela me je glava.

„Umreće“, progundala je Anđela po treći put.

„Ti si glupava kučka“, reče joj Džonatan. Primedba je bila upućena bez zlobe: izgovorio je mirno, kao tvrdnju koja predstavlja nepobitnu činjenicu.

Nisam odolela a da se ne nasmejem.

„Šta?“ Izgledala je kao da joj je neko opalio šamar.

„Glupava kučko“, reče on opet. „K-U-Č-K-O.“

Anđela pocrvene, što od besa, što od stida, i okrenu se ka njemu.

„Zbog tebe smo ovde“, reče ona kriveći usta.

Neizbežna optužba. Suze u njenim očima. Pogodile su je njegove reči.

„Namerno sam to uradio“, reče on i pljunu u prste, te utrlja pljuvačku u ranu. „Hteo sam da vidim možemo li da te ostavimo ovde.“

„Pijan si.“

„A ti si glupa. Samo što ću ja sutra ujutru biti trezan.“

Stari štos je još palio.

Poražena, Anđela pođe ka obali Rejovim stopama, pokušavajući da zadrži suze bar dok ne umakne pogledima. Skoro da se sažalih. Bila je lak plen, kad dođe do verbalnog okršaja.

„Kad naumiš, baš umeš da budeš gad“, rekoh Džonatanu; on me samo pogleda staklastim očima.

„Bolje da budemo drugovi. Onda ti neću biti gad.“

„Ne plašim te se.“

„Znam.“

Ona ovca je opet zurila u mene. Uzvratila sam joj.

„Jebene ovce“, reče on.

„Nemaju izbora.“

„Da imaju bar malo ponosa, same bi skršile svoje ružne vratove.“

„Idem na brod.“

„Ružne beštije.“

„Ideš?“

On me uhvati za ruku: brzo, čvrsto i zadrža je u svojoj ruci kao da je nikada neće pustiti. Iznenada me pogleda.

„Nemoj da ideš.“

„Pretoplo je.“

„Ostani. Kamen je lep i topao. Lezi. Ovog puta nas neće prekinuti.“

„Znao si?“ rekoh.

„Misliš na Reja? Naravno da sam znao. Mislio sam da mu priredimo pravu malu predstavu.“

Privukao me je bliže uhativši me za obe ruke kao da namerava da preskače konopac. Njegov miris oživeo je brodsku kuhinju, njegov

izraz lica, promrmljanu izjavu („Volim te“), tiho povlačenje.

Déja vù.

Uostalom, šta da se radi po ovakvom danu sem da se hoda unaokolo po već ustaljenom dosadnom krugu, poput ovaca u toru? I tako ukруг. Disanje, seks, jelo, sranje.

Džin se spustio u Džonatanove prepone. Silno se trudio, ali uzalud. Kao kad pokušavaš da razmršiš špagete.

Ogorčen, skotrljao se sa mene,

„Jebem ti. Jebem ti. Jebem ti.“

Reči bez značenja; čim ih ponoviš gube smisao, kao i sve ostalo. Ne znače ništa.

„Nije važno“, rekoh.

„Odjebi.“

„Stvarno nije važno.“

Nije me pogledao, samo je buljio u svoj kurac. Da je tog trenutka imao u ruci nož, mislim da bi ga odsekao i stavio na taj vreli kamen, na sveto mesto sterilnosti.

Ostavih ga da se analizira i krenuh ka Emanueli. Naletih na čudan prizor koji pre nisam zapazila. Plave muve, umesto da se sklone s puta, ostajale su da budu zgnječene. Zasigurno letargične ili samoubilački raspoložene. Stajale su na vrućem kamenju i krčkale pod mojim nogama, njihovi bučni mali životi gasili su se kao svetiljke.

Magla je najzad nestala, i dok se vazduh zagrevao, ostrvo nam je otkrilo sledeći gnusni trik: vonj. Taj vonj je bio zdrav koliko i puna soba trulih bresaka, težak i otužan. Uvlačio se u pore i nozdrve, poput guste tečnosti. Iz te otužnosti izbijalo je još nešto, znatno neprijatnije od bresaka, svežih ili trulih. Smrad otvorene kanalizacije, zapušene ustajalim mesom; ili odvodne cevi klanice sa zgrušanim lojem i crnom krvi. Pretpostavljala sam da potiče od morske trave, premda sličan vonj nisam osetila na nekoj drugoj obali.

Bila sam na pola puta do Emanuele. Zapušenog nosa koračala sam po vlatima istrulelog korova, kad iza sebe začuh buku izazvanu malenim ubistvom. Džonatanovi pokličići satanskog veselja skoro da su ugušili patetično oglašavanje umiruće ovce. Instinktivno sam znala šta je pijano đubre uradilo.

Podoh nazad, na petama sam se okrenula u mulju. Svakako da je bilo prekasno da se spasi jedna od životinja, ali ga možda još mogu

sprečiti da zakolje i dve preostale. Nisam mogla da vidim obor; bio je skriven iza stena, ali sam mogla da čujem Džonatanovo trijumfalno klicanje i potmule, tupe udarce. I pre nego što sam videla, znala sam kakav ću prizor zateći.

Sivo-zeleni travnjak bio je crven. Džonatan je bio u toru sa ovcama. One dve preživele jurile su napred-nazad u panici, prestrašeno su blejale, a Džonatan se nadneo nad treću ovcu. Sad je imao erekciju. Žrtva je delimično posrnula, poklekale su joj prutolike prednje noge a zadnje su bile čvrste zbog smrti što se približava. Telo joj je podrhtavalo u nervoznom grču, od očiju su se više videle beonjače nego dužice. Gornji deo lobanje bio je skoro potpuno razmrskan, videla se siva moždana kaša probodena krhotinama njenih sopstvenih kostiju, zdrobljena ogromnim okruglim kamenom koji je Džonatan još držao. I dok sam ja gledala on je oružje još jednom spustio na otvoren mozak ovce. Komadi tkiva se razleteše na sve strane, prskajući me toplom tvari i krvlju. Džonatan je ličio na nekog luđaka iz ružnog sna (što je tog trenutka, pretpostavljam, i bio). Njegovo telo, malopre belo, sad je bilo prljavo kao kasapinova kecelja posle napornog celodnevnog zamahivanja u klanici. Imao je toliko ovčije krvi na sebi da se nije video.

Sama životinja bila je mrtva. Njena patetična tužaljka je potpuno utihnula. Prevrnula se, gotovo smešno, kao ličnost iz crtanog filma, jedno uvo joj se zakačilo o žicu. Džonatan ju je posmatrao kako pada: nacerio se ispod one krvi. Taj osmeh: imao je višestruku primenu. Nije li to onaj isti osmeh kojim šarmira žene? Onaj isti osmeh požude i ljubavi? Sada je najzad upotrebljen s pravim razlogom: blentav osmeh zadovoljenog divljaka nadnesenog nad svojim plenom, držeći kamen u jednoj, a svoju muškost u drugoj ruci.

A onda, lagano, osmeh počeo da se topi i da se vraćaju osećanja.

„Isuse“, reče, a iz njegovog stomaka se podiže talas gađenja. Mogla sam jasno da ga vidim; da vidim kako se previja od naleta mučnine i pognute glave povraća na travu polusvaren hleb i džin.

Nisam se pomerila. Nisam htela da ga tešim, da ga smirujem i bodrim – jednostavno nisam mogla da mu pomognem.

Okrenula sam se.

„Frenki“, procedi kroz grlo puno žuči.

Nisam imala snage da ga pogledam. Za ovcu se više ništa nije moglo učiniti, bila je mrtva; želela sam samo da otrčim dalje od ovog kamenog obruča, da izbrišem ovaj prizor iz glave.

„Frenki.“

Koračala sam, što sam brže mogla, po ovom varljivom terenu prema obali i relativno zdravoj atmosferi Emanuele.

Smrad je sad bio jači: dolazio je u prljavim talasima iz zemlje do mog lica.

Užasno ostrvo. Odvratno, smrdljivo, nezdravo ostrvo.

U glavi mi je bila samo mržnja, dok sam se spotala o travu i prljavštinu. Emanuela nije bila daleko...

Kamenje opet počeo da dobuje. Zaustavih se, jedva održavajući ravnotežu na klizavoj kupoli kamena, i pogledah levo od sebe gde se jedan kamen zaustavljao. Kad je stao, drugi još veći, prečnika dobrih deset centimetara, kao da se spontano pokrenuo iz svog ležišta i otkotrljao ka obali gurajući susede, tako da otpočne novi egzodus prema moru. Namrštih se: zujalo mi je u glavi.

Da nije pod zemljom neka životinja, možda rak, pa pomera kamenje? Ili ih to na neki način pokreće vrućina?

Opet: još veći kamen.

Produžih dalje, dok se iza mene nastavljalo kloparanje i dobovanje. Nakon jedne kratke sekvence odmah bi nastupila druga, spajajući se u gotovo neprekinutu ritmiku.

Počeh, bez pravog razloga, da se bojim.

Andeła i Rej su se sunčali na palubi Emanuele.

„Još par sati pa možemo da podignemo kučku sa zadnjice“, reče Rej, gledajući me žmirkavo.

Pomislih da se to odnosi na Andeļu, a onda shvatih da priča o ponovnom porinuću broda.

„Možeš malo da se sunčaš“, škrtio mi se nasmeši.

„Da.“

Andeła je ili spavala ili me je ignorisala. Šta god da je bilo, savršeno mi je odgovaralo.

Spustih se na pod, do Rejovih nogu, i pustih sunce da prodire u mene. Tačkice krvi osušise mi se na koži, kao sitne kraste. Lenjo sam ih otkidala slušajući žagor kamenja i pljuskanje mora.

Iza mene neko je listao strane. Pogledah unaokolo. Rej, koji nije mogao dugo da leži, prelistavao je knjigu o Hebridima koju je poneo od kuće.

Ponovo pogledah u sunce. Majka mi je stalno govorila da od gledanja u sunce može da se otvori rupa na oku, ali gore je bilo tako toplo i živo; želela sam da mu vidim lice. Bila je neka hladnoća u meni – ne znam otkuda – hladnoća u stomaku i između nogu – koja nije prolazila. Možda ću je odagnati gledajući sunce.

Na putu ka obali opazih Džonatanu kako na vrhovima prstiju korača prema moru. Sa ove udaljenosti, zbog mešavine krvi i beline kože, ličio je na šarenu nakazu. Skinuo je šorc i čučnuo kraj mora da spere ostatke ovce.

Začuo se Rejov glas, vrlo tiho: „O, Bože“, reče on ne dovršivši rečenicu, tako da sam znala da vesti ne mogu biti povoljne.

„Šta je bilo?“

„Otkrio sam gde smo.“

„Dobro je.“

„Ne, nije dobro.“

„Zašto? Šta nije u redu?“ uspravih se okrećući se ka njemu.

„Ovde je, u knjizi. Patus o ovom mestu.“

Anđela otvori jedno oko. „Pa?“ reče ona.

„To nije samo ostrvo. To je jedan veliki grob.“

Hladnoća između nogu razlila mi se po celom telu. Sunce nije bilo dovoljno toplo da me zagreje tako duboko, tamo gde bi trebalo da sam najtoplija.

Odvratih pogled od Reja i pređoh pogledom obalu.

Džonatan se još prao, pljuskajući vodu o grudi. Senke kamenja iznenada postadoše tako crne i teške, njihove ivice su pritiskale lica, okrenuta naviše...

Videvši da gledam u njegovom pravcu, Džonatan mi mahnu.

Da li je moguće da se pod tim kamenjem nalaze mrtva tela? Sahranjeni licem prema suncu, kao turisti kad se opruže na plaži u Blekpulu?

Svet je jednoličan. Sunce i senka. Bela leđa kamenja i njihovi crni stomaci. Život iznad, smrt ispod.

„Grob?“ reče Anđela. „Kakva vrsta groba?“

„Poginulih u ratu“, odgovori Rej.

Andeļa: „Misliš na Vikinge ili slično?“

„Mislim na prvi i drugi svetski rat. Na vojnike sa torpedovanih transportera, na poginule mornare koje je ovamo donela Golska struja; očigledno da ih struja nosi kroz tesnace i izbacuje na obale okolnih ostrva.“

„Izbacuje?“ reče Andeļa.

„Tako piše.“

„Valjda ne još uvek.“

„Siguran sam da ribari povremeno vade pokopane“, odgovori Rej.

Džonatan se uspravio, zurio je u more; sprao je sa sebe krv. Zaklonio je rukom oči dok je posmatrao plavo-sivu vodu, a ja sam pratila njegov pogled, kao što sam ranije pratila prst. Na sto metara dalje, ona foka ili kit, ili šta je već bilo, vratila se, i njihala na vodi. Ponekad, kad bi se okrenula, izbacila bi peraje slično ruci plivača, kao da maše.

„Koliko je ljudi sahranjeno?“ nehajno upita Andeļa. Nije izgledala ni najmanje uznemirena činjenicom da sedimo na grobu.

„Možda na stotine.“

„Stotine?“

„U knjizi piše samo mnogo mrtvih.“

„Da li su u sanducima?“

„Otkud bih ja to znao?“

Šta bi drugo i moglo da bude to pusto brdo – do groblje? Sada sam posmatrala ostrvo drugim očima, kao da sam tek sad spoznala šta predstavlja. Sad sam imala razlog da prezirem njegova grbava pleća, prljavu obalu i miris bresaka.

„Pitam se da li su ih svuda pokopali“, razmišljala je Andeļa, „ili samo na uzvisini gde smo našli ovce. Možda su samo tamo, dalje od vode.“

Da, verovatno im je dosta vode: njihova jadona zelena lica izgrizle su ribe, uniforme su im istrulile, pločice sa brojevima obrasle algom. Kakva smrt, i još gore, kakvo putovanje posle smrti, u četi združenih leševa, duž Golske struje do ove turobne obale. Mogla sam da vidim u mislima kako ih vuče ćudljiva struja a talasi nose napred-nazad dok im se ruka ili noga ne zakači o neku stenu, i more izgubi vlast nad njima. Otkriva ih talas koji se povlači; raskvašeni su i

izjedeni od slane vode, more ih je ispljunulo da se usmrde, da ih očerupaju galebovi.

Iznenada mi se javila morbidna želja da opet hodam po obali, sa novim saznanjem, da šutiram kamenje u nadi da ću pronaći koju kost.

Dok se misao još formirala, telo je odlučilo umesto mene. Ustala sam: spuštala sam se sa Emanuele.

„Kuda ćeš?“ reče Anđela.

„Džonatan“, promrmljah i spustih stopalo na humku.

Postade mi jasno otkud taj smrad: jak vonj mrtvih. Možda su utopljenici još ovde, kako je Rej rekao, ispod ove gomile kamenja. Lica neopreznog jedriličara i nepažljivog plivača izbrisala je voda. Obalske muve pod mojim stopalima više nisu bile tako lenje: umesto da čekaju da ih ubijem, skakale su i zujale ispred mojih nogu sa novom željom za životom.

Džonatan se nije video. Njegov šorc je još bio na kamenju blizu vode, ali je on nestao. Pogledah prema moru: ništa: nema žustrih zamaha glavom: nema klimanja.

Stadoh da ga dozivam.

Moj glas kao da je uzbudio muve, podigoše se u uskomešanim oblacima. Džonatan se nije javljao.

Krenuh duž ivice mora, noge bi mi s vremena na vreme zapljusnuo po koji tromi talas, onoliko često koliko bi me ostavljao na miru. Shvatih da Anđeli i Reju ništa nisam ispričala o mrtvoj ovci. Neka to bude tajna između nas četvoro. Džonatana, mene i dve preživele ovce iz tora.

Ugledala sam ga: par metara napred – grudi su mu bile bele, široke i čiste, sprao je svaku mrljicu krvi. Neka ostane tajna, pomislih.

„Gde si bio?“ upitah ga.

„Šetao da ga izbacim“, odvrati on.

„Šta?“

„Višak džina“, isceri se.

Ja mu uzvratih osmeh, spontano; rekao mi je u kuhinji da me voli; osmeh je bio vredan toga.

Iza njega, najezda uskomešanog kamenja. Nije bilo više od deset metara između nas. On je bio bestidno go, hod mu je bio trezan.

Podizanje kamenja postade najednom ritmično. Nije to više bilo slučajno udaranje jednog kamena o drugi – sve je bilo u taktu, sekvenca ponovljenih zvukova, pulsiranje.

Ne slučajno – namerno.

Ne tek tako – s razlogom.

Ne kamen – misao. Ispod kamena, u kamenu, noseći kamen...

Džonatan je već bio blizu, sav sjajan. Koža mu je skoro blistala na suncu, a tmina iza njega nosila je olakšanje.

Čekaj... Kakva tmina?

Kamen se podiže uvis kao ptica, prkoseći gravitaciji. Obli crni kamen odvojen od tla. Bio je veliki kao beba dok se presijavao leteći ka Džonatanu.

Obala je naprezala svoje mišiće; bacala je kamenčiće ka moru, u stvari sve vreme je skupljala snagu da podigne tu kamenčinu sa zemlje i hitne je u Džonatana.

Iza njega je kamen postajao sve veći, imao je ubilačke namere, a moje grlo nije imalo glasa dostojnog tog straha.

Je li ogluveo? Opet se široko osmehnuo; mislio je da užas na mom licu potiče od njegove golotinje. Nije shvatio...

Kamen je naglo skrenuo ka vrhu njegove glave, između nosa i temena, ostavljajući mu razjapljena usta i okrvavljen jezik, noseći ostatak njegove lepote prema meni u oblaku vlažne crvene prašine. Gornji deo glave nalazio se na kamenu, nedirnutog izraza. Posrnula sam kad je fijuknuo pored mene, skrenuvši u more. Iznad vode, ubica kao da je izgubio snagu, spotakao se u vazduhu pre nego što se srušio u talase.

Na mojim nogama, krv. Trag je vodio do mesta gde je počivalo Džonatanovo telo odrubljenog temena, okrenuto ka meni, glave otvorene da je gleda nebo.

Još nisam vrisnula, premda sam morala da se oslobodim straha koji me je gušio. Neko je morao da me čuje, da me pridrži, odvede i objasni pre nego što kamenje opet nađe svoj ritam. Ili još gore, pre nego što te svesti pod obalom, nezadovoljne posrednim ubistvom, podignu svoje nadgrobno kamenje i ustanu da me sami poljube.

Ali krik nikako da dođe. Mogla sam da čujem samo dobovanje kamenja sa leve i desne strane. Nameravali su sve da nas pobiju, jer

smo zaposeli njihovu svetu zemlju. Da nas kamenuju do smrti, kao jeretike.

A onda začuh glas.

„Za ime Boga...“

Glas muškarca; ali to nije bio Rej.

Kao da se stvorio ni iz čega: nizak, bradat čovek na samoj ivici mora. U jednoj ruci mu kanta, u drugoj svežanj grubo sečenog sena. Hrana za ovce, pomislih kroz zbrku poluoblikovanih reči. Hrana za ovce.

Zurio je u mene, zatim u Džonatanovo telo. Njegove stare oči podivljaše.

„Šta bi?“ reče jedva приметnim škotskim naglaskom. „Za ime Boga, šta bi?“

Odmahnuh glavom. Kao da mi se klatila na vratu, skoro sam mogla da je otremem. Možda sam pokazala na tor, možda nisam. Bilo kako bilo, on kao da je znao na šta mislim, te poče da se penje obalom do vrha ostrva, bacivši usput i kofu i seno.

Išla sam za njim poluslepa od zbunjenosti, i pre nego što sam stigla do stenja on je već izmakao njihovim senkama, a lice mu odjednom obuze panika.

„Ko je ovo uradio?“

„Džonatan“, odgovorih. Pružih ruku prema lešu, ne usuđujući se da ga pogledam. Čovek opsova na škotskom i izađe iz kamenitog skrovišta.

„Šta ste uradili?“ vikao je na mene. „Isuse, šta ste uradili? Ubili ste darove za njih.“

„Samo ovcu“, rekoh. U glavi mi se scena odrublivanja Džonatanove glave stalno iznova ponavljala, klanje se vrtelo ukруг.

„Oni to zahtevaju, zar ne vidiš, ili će ustati...“

„Ko će ustati?“ rekoh, premda sam znala. Videla sam kako se kamenje pomera.

„Svi. Ubijeni a neoplakani. Oni imaju more u sebi, u svojim glavama...“

Znala sam o čemu priča: iznenada mi je postalo sasvim jasno. Mrtvi su ovde, kao što znamo. Pod kamenjem. Ritam mora je u njima; neće mirno ležati. Ovce su vezane u toru da bi se oni smirili. Biće im ponuđene kad požele.

Da li mrtvi jedu ovčeginu? Ne, ne žele oni takvu hranu. To je samo znak poštovanja – jednostavno.

„Utopljenici“, govorio je, „svi su se udavili.“

A onda opet poče poznato dobovanje, bubnjanje kamenja koje je bez opomene preraslo u zaglušujuću grmljavinu, kao da se cela obala podigla.

Iz te kakofonije izdvojiše se tri zvuka: pljuskanje, vriska i sveopšte razaranje.

Okrenuh se da vidim talas kamenja koji se uzdizao sa druge strane ostrva...

Opet se užasni vrisak izvi iz tela koje su talasi nosili i lomili.

Krenuh ka Emanueli. Ka Reju. Počeh da trčim prema brodu, obala se komešala pod mojim stopalima. Iza sebe sam mogla da čujem bat pastirovih čizama po kamenju. Dok smo trčali, buka zahuktalog kamenja postajala je glasnija. Kamenje je poigravalo u vazduhu, poput debelih ptica, zaklanjajući sunce pre nego što se obruši na neki nevidljivi cilj. Možda brod. Možda samo meso...

Anđelini mučenički krici utihnuše.

Obiđoh okuku par koraka pre pastira i ugledah Emanuela. Za nju i njen ljudski sadržaj više nije bilo spasa. Brod su bombardovali beskrajni nizovi kamenja svih veličina i oblika; trup joj je bio smrskan, a prozori, jarbol i paluba polomljeni. Na ostacima osunčane palube ležala je Anđela, očigledno mrtva. Gnevni nalet kamenica nije se tu zaustavio. Kamenje je tetoviralo ostatke trupa i tuklo po Anđelinom beživotnom telu koje je od toga poskakivalo gore-dole kao da ga trese struja. Reja nigde nije bilo.

Vrisnula sam: grmljavina kao da je na trenutak utihnula, kratak predah u toku napada. A zatim opet, talas za talasom kamenja i stena koje se uzdižu sa obale i obrušavaju na svoje besmislene mete. Izgleda da neće biti zadovoljni sve dok Emanuela ne pretvore u olupinu, u smeće, a Anđelino telo ne raskomadaju u dovoljno male parčiće koji bi mogli da stanu u ljušturu raka.

Pastir me je tako snažno zgrabio za ruku da mi je zaustavio krvotok.

„Dođi“, reče. Čula sam njegov glas, ali se nisam pomerila. Čekala sam da se pojavi Rejevo lice – ili da mu čujem glas, kako me doziva.

Ništa se nije desilo: samo je kamenje dobovalo. Ležao je mrtav negde u olupini, raznesen u paramparčad.

Pastir me je sad vukao, pratila sam ga putem ka obali.

„Čamac“, govorio je. „Možemo otići mojim čamcem...“

Pomisao na bekstvo izgledala je smešno. Bili smo na ostrvu, bili smo njegova svojina, u potpunosti.

Ipak sam išla za njim, klizala sam se i spotala o znojavo kamenje, probijala se kroz gustu travu istim putem kojim smo došli.

Njegova jedna nada u život nalazila se na drugoj strani ostrva. Čamac sa veslima, zariven u šljunak: sićušna orahova ljuska.

Hoćemo li na pučinu u tome, kao tri čoveka u rešetu?

Uporno me je vukao prema slobodi. Pri svakom koraku bivala sam sigurnija da će se obala odjednom podići i kamenovati nas do smrti. Možda će se pretvoriti u bedem, čak u kulu, kad nam ostane samo korak do spasenja. Može da igra koju god igru hoće, baš bilo koju. Ali, možda mrtvi ne vole igre. Igre su kao kocka, a mrtvi su već izgubili.

Možda mrtvi postupaju u skladu sa strogom, matematičkom sigurnošću.

Napola me je ugurao u čamac i počeo da ga gura u more. Kameni zid se nije podigao da spreči naš beg. Nikakva kula se nije pojavila, niti se podigla pogibeljna kamena oluja. Prestao je čak i napad na Emanuelu.

Da li su se zadovoljili sa tri žrtve? Ili će me prisustvo nedužnog pastira, sluge ovih pohotnih mrtvacu, možda zaštititi od njihovog besa?

Čamac više nije bio na šljunku. Malo smo poskakivali na leđima tromih talasa sve dok nismo odmakli dovoljno duboko da može da se vesla. Odvojili smo se od obale. Moj spasilac je sedeo preko puta, veslao je iz sve snage, čelo mu se orosilo znojem, kojeg je pri svakom zaveslaju bilo sve više.

Obala je nestajala; bili smo oslobođeni. Kao da se pastir malo opustio. Zurio je u pomije od prljave vode na dnu čamca. Par puta je duboko udahnuo vazduh. Pogledao me je, njegovo oronulo lice bilo je bezizražajno.

„Jednog dana je to moralo da se dogodi...“ rekao je tiho, s naporom. „Neko je morao da poremeti naš način života. Da pomuti

ritam.“

Zamahivanje veslima, napred-nazad, bilo je skoro uspavljujuće. Poželeh da spavam, da zaboravim. Iza nas se protezala obala, kao linija. Nisam mogla da vidim Emanuela.

„Kuda ćemo?“ upitah.

„Nazad na Tiri“, odvratio je. „Tamo ćemo videti šta može da se učini. Naći ćemo načina da ispravimo grešku; da im pomognemo da opet mirno spavaju.“

„Da li oni jedu ovce?“

„Šta će mrtvacima hrana? Ne. Nije im do ovčetine. Životinje su za njih znak sećanja.“

Sećanje.

Klimnuh glavom.

„Na taj način ih oplakujemo...“

Prestao je da vesla, suviše pogođen da bi dovršio objašnjenje, suviše iscrpljen za bilo šta drugo do da prepusti struji da nas odnese kući. Trenutak praznine je prošao.

A zatim se začulo grebanje.

Kao da je bio miš, ne jače. Kao da su po dnu čamca strugali ljudski nokti, grebali po daskama da im se dopusti da uđu. Ne samo jedan čovek: mnogo njih. Zvuk njihovih preklinjanja se umnožavao, lagano su prevlačili trulim jagodicama po drvetu.

Mi se nismo pomerili, nismo govorili, nismo verovali. Čak i kad smo čuli najgore – nismo verovali u najgore.

Voda zapljusnu desni bok čamca; okrenuh se, on mi je prilazio, čvrst na vodi, držali su ga nevidljivi lutkari kao pramčanu figuru. Bio je to Rej; telo mu je bilo prekriveno smrtonosnim modricama i posekotinama: kamenovan je do smrti a zatim doveden u vidu vesele maskote, kao dokaz moći, da govori sa nama. Izgledalo je kao da hoda po vodi, stopala su mu skrivali talasi, a ruke su mu se nesmetano klatile sa strane kao da hoće da dohvati čamac. Pogledah njegovo lice: razderano i slomljeno. Jedno oko skoro zatvoreno, a drugo izbijeno iz duplje.

Na dva metra od čamca lutkari ga pustiše da opet potone u more. Nestao je u vrtlogu ružičaste vode.

„Tvoj drug?“ reče pastir.

Klimnuh glavom. Mora da je pao u more sa Emanueline krme. Sad je bio kao i oni, utopljenik. Već su ga smatrali svojom igračkom. Znači, ipak vole da se igraju, dovukli su ga sa obale kao što deca povedu drugara, srećna što će im se pridružiti u igri konjića.

Grebanje utihnu. I Rejovo telo nesta s njim. Ni prastaro more nije šumelo, samo su talasi zapljuskivali bokove čamca.

Povukoh vesla...

„Veslaj!“ viknuh pastiru. „Veslaj, ili će nas ubiti.“

Izgleda da je bio spreman na svaku kaznu koju su imali na umu. Zatrese glavom i pljunu u vodu. Ispod plutajuće pljuvačke, duboko dole, nešto se pomeralo, blede prilike se okrenuše i prevrnuše preko glave, preduboko da bi se jasno videle. Posmatrala sam ih kako plove ka nama, kako se uzdižu. Njihova, morem izjedena lica, postajala su pri svakom hvatu sve jasnija, raširili su ruke da nas zagrle.

Plićak pun leševa. Na desetine mrtvih koje su ogoleli rakovi, pojele ribe. Ostaci mesa jedva su se držali za kosti.

Čamac se lagano zanjihao kad su ruke posegle za njim i dotakle ga.

Izraz pomirenja sa sudbinom na pastirovom licu nije se ni za trenutak promenio dok se čamac ljuljao tamo-amo; u početku lagano, a zatim tako žestoko da smo se tumbali kao lutke. Nameravali su da nas prevrnu, tu nije bilo pomoći. Trenutak kasnije, čamac se prevrnuo.

Voda je bila ledena; mnogo hladnija nego što sam predviđala, ostala sam bez daha. Uvek sam bila odličan plivač. Odlučno sam zamahnula i, režući pobelevu vodu, otplivala dalje od čamca. Pastir nije imao sreće. Poput mnogih ljudi koji žive uz more, on očigledno nije znao da pliva. Potonuo je kao kamen, bez povika, bez molitve,

Čemu li sam se ja nadala? Da će četiri žrtve biti dovoljne: da će me prepustiti struji da me spase? Kakve god da su bile moje nade u spas, bile su kratkog veka.

Osetih blago, veoma blago golicanje oko članaka i stopala, skoro milovanje. Nešto probi morsku površinu tik uz moju glavu. Spazih sivu pozadinu, kao u ogromne ribe. Dodir oko članaka pretvori se u stisak. Pihijasta šaka, omekšala od dugog boravka u vodi, prvo me je samo držala a zatim neumoljivo počela da vuče u more. Progutah

vazduh, svesna da mi je to poslednji udisaj. Odmah nakon toga Rejova glava zaigra na metar od mene. S kliničkom preciznošću videh njegove rane – vodom očišćene posekotine postali su ružni, do srži odvaljeni komadi belog tkiva na sjajnim kostima. Izbijeno oko sad je bilo isprano, kosa se na lobanji ispravila, ćela na temenu nije mogla da se sakrije.

Voda mi se zatvorila iznad glave. Oči mi behu otvorene, te ugledah svoj dragoceni udisaj kako svetluca preda mnom u srebrnim mehurićima. Rej je bio pored mene, kao uteha, na usluzi. Ruke su mu lebdele iznad glave kao u znak predaje. Pritisak vode mu je iskrivio lice, naduvao mu obraze i rasuo par nervnih vlakana iz prazne očne duplje kao pipke majušne lignje.

Neka bude. Otvorih usta i pustih da ih ispuni hladna voda. So mi je palila sinuse, hladnoća mi je bola oči. Osetih kako mi slana voda žeže grlo i kako prodire gde joj nije mesto – istiskujući vazduh iz mojih šupljina, sve dok mi nije zaposela ceo organizam.

Ispod mene, dva leša, kose lelujave od struje, stezala su mi noge. Glave su im se njihale i poigravale na trulim konopcima vratnih mišića, i premda sam ih zaparala po rukama odvojivši im od kostiju sivo meso nalik na komade tkanine oivičene čipkom, njihov ljubavni stisak nije popuštao. Želeli su me, oh kako su me samo želeli.

I Rej me je držao, uvio se oko mene, priljubivši svoje lice uz moje. Nije bilo nekog razloga u tom pokretu, pretpostavljam. Nije znao, niti je osećao, ni ljubav, ni brigu. A ja, gubeći život svakim sekundom, potpuno potčinjena moru, nisam uspevala da uživam u intimnosti za kojom sam čeznula.

Bilo je prekasno za ljubav; svetlost sunca je već bila uspomena. Da li je to svet odlazio – tamneo pri rubovima dok sam umirala – ili smo mi bili tako duboko gde sunce ne može da dopre? Napustili su me strah i užas – izgleda da je srce prestalo da kuca – disanje više nije bilo bolno. Bila sam nekako mirna.

Stisak ruku mojih drugova je popustio, bila sam prepuštena morskoj struji.

Nasilje nad telom: oštećenje kože i mišića, utrobe, oka, sinusa, jezika, mozga.

Vreme ovde ništa nije značilo. Dani su se možda pretvarali u nedelje, nisam mogla da razlučim. Kobilice brodova su klizile nada

mnom, a mi bismo povremeno pogledali gore iz svojih kamenitih ćumeza i pratili ih kako prolaze. Ruka sa prstenom bi prošla kroz vodu, bara bez talasa spojila bi se s nebom, na udici bi promakao crv. Znaci života.

Možda istog sata kad sam umrla, ili možda godinu dana kasnije, struja me je milostivo izvukla iz mog kamena. Raspletena sam iz morske trave i prepuštena struji. Rej je sa mnom. Došao je red i na njega. Zakačila nas je morska mena; za nas dvoje više nije bilo povratka.

Struja nas neumoljivo nosi – katkad plutamo kao naduvena odmorišta za galebove, nekad smo do pola potopljeni i grizu nas ribe – nosi nas prema ostrvu. Prepoznamo pljuskanje talasa o šljunak i čujemo, bez ušiju, kotrljanje kamenja.

More je odavno spralo ostatke sa tanjira. Anđela, Emanuela i Džonatan su otišli. Samo mi, utopljenici, pripadamo ovom mestu, lica okrenutog ka nebu, pod kamenjem, smireni ritmom malih talasa i apsurdnom ravnodušnošću ovaca.

LJUDSKI OSTACI

Neki zanati se obavljaju danju, drugi noću. Gevin je bio profesionalac iz ove druge kategorije. Zimi, leti, uvek naslonjen na zid, ili u dovratku, sa lebdećim svicem cigarete na usnama, prodavao je ono što mu se znojilo u farmerkama svakom ko plati.

Ponekad udovicama turistkinjama sa više novca nego ljubavi, koje su ga iznajmljivale za vikend potajnih sastanaka, bezukusnih, nasilnih poljubaca, i možda, ako bi uspele da zaborave svoje mrtve partnere, mehaničko opaljivanje na posteljama namirisanim lavandom. Ponekad izgubljenim muževima, gladnim sopstvenog pola, očajnički željnim polučasovnog sparivanja sa dečakom koji ih neće pitati za ime.

Gevin nije mnogo mario ko je kupac. Ravnodušnost je bila njegov zaštitni znak, čak deo njegove privlačnosti. A pomagala je, kada se obavi stvar i razmeni novac, da oproštaj bude jednostavniji. Reći „ćao“ ili „vidimo se“, ili ništa, nekome kome je svejedno što postojite: laka stvar.

Što se tiče Gevina, njegov posao mu nije bio dosadan, kao što poslovi mogu da budu. Po jedno veče u četiri donelo bi bar zrnce fizičkog zadovoljstva. U najgorem slučaju bi to bila seksualna klanica, zadimljene kože i beživotne oči. Navikao se, tokom godina.

Važna je bila zarada. Držala ga je u dobrim cipelama.

Preko dana je uglavnom spavao, izdubivši toplu pećinu u pokrivačima, mumificirajući se, glave umotane u ruke da je sakrije od svetlosti. Oko tri, ili tako nešto, ustao bi, istuširao se i obrijao, zatim bi proveo pola sata pred ogledalom, ispitujući se. Bio je cepidlački samokritičan, nikada nije dopuštao da mu težina varira više od kilograma iznad ili ispod odabrane idealne težine, pazio je da hrani kožu ako bi se osušila, ili da je očisti kada bi postala masna, tragajući za svakom bubuljicom koja bi mogla da mu nagrdi izgled. Strogo je pazio na najmanji predznak polne bolesti – jedine ljubavne patnje koja mu se događala. Povremena doza stidnih vaši se lako lečila, ali gonoreja, koju je dvaput zaradio, bi ga učinila nedostupnim

bar tri nedelje, a to je bilo loše za posao; stoga je opsesivno stražario nad svojim telom, žureći u kliniku čim bi ga zasvrbelo.

To se retko događalo. Pored nezvanih vaši, za tih pola sata je imao malo drugog posla osim da uživa u sudaru gena koji su ga oblikovali. Bio je divan. Ljudi su mu to neprestano govorili. Divan. Lice, ah, to lice, govorili su, stežući ga čvrsto kao da će tako ukrasti deo njegove blistavosti.

Naravno, bilo je još lepote na raspolaganju, preko agencija, čak i na ulicama ako ste znali gde da potražite. Ali većina uličara koje je Gevin znao, imali su lica koja su pored njegovog izgledala nedovršena. Lica više nalik na početke vajarevog rada nego na dovršeno delo: neprefinjena, eksperimentalna. A on je bio sačinjen besprekorno. Učinjeno je sve što se moglo učiniti; sada je samo trebalo očuvati savršenstvo.

Dovršivši inspekciju, Gevin bi se obukao, možda se osmatrao još pet minuta, i izneo bi upakovanu robu na ulicu.

U poslednje vreme je sve ređe radio na ulici. Bilo je rizično; uvek je trebalo izbegavati zakon, i ponekog manijaka sa umišljenim zadatkom da očisti Sodomu. Kada bi se osećao posebno lenjo, mogao je da pokupi klijenta preko Eskort-agencije, ali su oni uvek debelo zahvatali od tarife.

Imao je, naravno, i stalne klijente koji su svakog meseca rezervisali njegove usluge. Udovica iz Fort Loderdejla ga je unajmljivala za svoje godišnje putovanje u Evropu; druga žena, čije je lice jednom video u modnom časopisu, povremeno ga je zvala, želeći samo da večeraju i da mu poverava bračne probleme. Zatim čovek koga je Gevin zvao Rover, po njegovom automobilu, koji bi ga kupio svakih nekoliko nedelja za noć poljubaca i ispovesti.

Ali u noćima bez rezervisanog klijenta, išao je sam u lov. Tu veštinu je savladao do savršenstva. Nijedan uličar nije tako usavršio jezik poziva kao on; prefinjenu mešavinu ohrabrenja i uzdržanosti, čednosti i razvrata. Izvesno prebacivanje težine sa leve na desnu nogu, koje je na najbolji način isticalo karlicu: baš tako. Nikada suviše banalno, nikad kurvinski. Tek nehajno obećavajući.

Ponosio se činjenicom da je retko prolazilo više od nekoliko minuta između seansi, nikad više od sata. Ako bi odigrao igru sa uobičajenom preciznošću, odabravši pravu nepodmirenu ženu,

pravog razočaranog muža, nahranili bi ga (ponekad obukli), odveli u krevet i zadovoljno poželeli laku noć pre polaska poslednjeg metroa na Metropolitan liniji do Hamersmita. Godine polučasovnih angažmana, tri pušenja i jedan metak za večer, odavno su prošle. Prvo, više nije osećao glad za tim, drugo, pripremao se da u nekoliko narednih godina promeni tok karijere: od uličnog prodavca do žigola, od žigola do stalnog pratioca, od stalnog pratioca do supruga. Jednog dana, znao je, oženiće se jednom od onih udovica: možda matronom sa Floride. Govorila mu je da može da ga zamisli ispruženog kraj njenog bazena u Fort Loderdejlu, i on joj je stalno podgrevao tu maštariju. Možda još nije dospeo tamo, ali će kad-tad i to upaliti. Problem je što te bogate cvečke zahtevaju mnogo pažnje, a na svu žalost mnoge uvenu pre nego što sazru da budu ubrane.

Ipak, ove godine. O da, ove godine sigurno, mora da bude ove godine. Jesen će doneti nešto dobro, bio je siguran u to.

U međuvremenu je posmatrao kako mu se linije oko divnih usta (bila su, bez sumnje, divna) produbljuju i proračunavao izgled u tri vremena i prilike.

Bilo je devet i petnaest uveče, 29. septembar, i bilo je hladno, čak i u predvorju hotela Imperijal. Miholjsko leto ove godine ne dođe da blagoslovi ulice: jesen je šćepala London u čeljusti i istresala ga iz gaća.

Studen mu je mučila zub, njegov siroti, pokvareni zub. Da je otišao do zubara, umesto što se sat duže prevrtao u krevetu, sada ne bi bilo ove neprijatnosti. Pa, sad je kasno, ići će sutra. Samo će se nasmešiti bolničarki, ova će se istopiti i reći da će pokušati da ga nekako provuče, on će se ponovo nasmešiti, ona će pocrveneti i on će istog časa videti zubara, umesto da čeka dve nedelje kao oni siroti dunsteri što nemaju predivnu facu.

Večeras će morati da istrpi. Sve što mu treba jeste jedan jedini ulov – muž koji će da plati iz zatreke da mu ga uzme u usta – pa da se povuče u noćni klub u Sohou i prepusti se uspomenama. Ako mu ne zapadne neki manijak za ispovesti, moći će da ga istrese i bude gotov pre pola deset.

Ali večeras nije njegovo večer. Na recepciji Imperijala nacrtalo se novo lice, suvo, upuvano lice sa nakaradnim tepihom nataknutim na

vrh čele, i već je pola sata bacalo otrovne poglede prema njemu.

Uobičajeni recepcioner, Medoks, bio je kvaran tip koga je Gevin video par puta kako obilazi barove, svarljiv za onog ko zna kako treba sa takvima. Medoks je bio kao vosak u Gevinovim rukama; čak je jednom kupio njegovo društvo na sat vremena. Dobio je jeftino – to je bila korisna politika. Ali ovaj novi je bio ispravan, i opak, i uzeo je Gevina na zub.

Besposlen, Gevin se odvuče do automata za cigarete, hvatajući u hodu ritam mjuza. Vašljiva jebena noć

Recepcioner ga je čekao kada se okrenuo od automata sa kutijom vinstona u ruci.

„Izvinite... gospodine.“ Bio je to uvežban izraz, očigledno izveštačen. Gevin ga nevino pogleda.

„Da?“

„Jeste li možda uzeli sobu u ovom hotelu... gospodine?“

„U stvari...“

„Ukoliko niste, uprava će vam biti zahvalna ako ga smesta napustite.“

„Čekam nekoga.“

„O?“

Recepcioner mu nije verovao ni reč.

„Ako biste mi dali ime...“

„Nema potrebe.“

„Recite mi ime“, insistirao je čovek, „i rado ću proveriti da li je vaša... veza... u hotelu.“

Dripac je nameravao da istera stvar do kraja, što je sužavalo moguća rešenja. Gevinu je preostalo da postupi hladno, i izađe iz hotela, ili da odglumi gnevnog gosta i obeshrabri ga pogledom. Izabrao je ovo drugo, više iz pakosti nego što je to dobra taktika.

„Nemate prava...“ počeo je da galami, ali recepcioner nije ni trepnuo.

„Čuj, mladiću...“ reče. „Znam šta smeráš, zato nemoj da mi tu žvalaviš jer ću zvati policiju.“ Izgubio je kontrolu nad akcentom: svakim slogom se spuštao južnije. „Ovde imamo finu klijentelu, koja neće da se sudara s takvima k'o ti, kapiraš?“

„Pizdo“, reče Gevin, sasvim tiho.

„Ko mi kaže? Dudladžija?“

Pogodak.

„A sad, mladiću, 'oćeš li da odvrckaš odavde na sopstveni pogon, ili da te plavci otprate u lisicama?“

Gevin odigra poslednju kartu.

„Gde je gospodin Medoks? Hoću da vidim gospodina Medoksa – on me poznaje.“

„U to sam siguran“, frknu recepcioner, „prokleta sam siguran. Otpušten je zbog nemoralna“ – Izveštačeni ton se ponovo uspostavljao – „tako da ne bih pominjao njegovo ime da sam na tvom mestu, O.K? Put pod noge.“

Recepcioner se povuče jedan korak kao matador sa spremnim mačem, i pokaza biku da prođe.

„Uprava vam zahvaljuje na saradnji. Molim vas, ne zovite ponovo.“

Gem, set i meč za čoveka sa tepihom. Do đavola i on; ima drugih hotela, drugih predvorja, drugih recepcionera.

Ne mora da trpi da seru po njemu.

Gevin gurnu vrata, upućujući nasmešeno vidimo se preko ramena. Možda će se uštva malo preznojiti kada se ovih dana bude vraćao kući i začuje korake iza sebe. Bilo je to sitno zadovoljstvo, ali bolje nego ništa.

Vrata se automatski zatvoriše, ostavljajući toplotu unutra i Gevina napolju. Bilo je hladnije, znatno hladnije nego kada je dolazio u hotel. Počela je sitna kiša, koja je pretila da se pojača dok je žurio Park Lejnom prema Južnom Kensingtonu. U ulici Haj ima par hotela gde će moći da se zavuče; ako ni tamo ništa ne iskrсне, priznaće poraz.

Okolo Hajd Park Kornera se vukao saobraćaj, ubrzavajući prema Najtbridžu ili Viktoriji, pun svrhe, blještav. Zamislio je sebe kako stoji na betonskom ostrvu između dve suprotne struje automobila, sa palčevima u džepovima farmerki (bile su tako uske da je mogao da zavuče samo vrhove prstiju), samotan, sumoran.

Iz neke grobne dubine u njemu, podiže se talas tuge. Dvadeset četiri mu je godine, i pet meseci. Uličario je, prekidao i opet počinjao, od svoje sedamnaeste, obećavajući sebi da će naći slobodnu udovicu (penzija žigola) ili neko normalno zanimanje pre dvadeset pete.

Ali vreme je prolazilo, a od ambicija ništa. Samo je izgubio zamah, i dobio još jednu boru ispod oka.

A saobraćaj je neprestano nailazio, u sjajnoj struji, svetla su signalisala ovaj ili onaj imperativ, kola puna ljudi koje čeka uspon uz lestvice i rvanje sa zmijama; njihov protok ga je odvajao od obale, od sigurne luke, gladan da što pre stigne do cilja.

Nije postao ono što je sanjao da će postati, ili obećao svom skrivenom ja.

A mladost je bila iza njega.

Gde sad da pođe? Večeras bi mu stan izgledao kao kavez, čak i kad bi popušio malo trave da mu omekša ivice sobe. Večeras bi voleo, ne, mora da bude s nekim. Samo da nazre svoju lepotu kroz tuđe oči. Da čuje o svojim savršenim proporcijama, da ga napoje i nahrane i laskaju mu do idiotizma, pa bio to Kvazimodov bogatiji i ružniji brat. Večeras mu je potreban fiks topline.

Ulov je bio tako lak da je gotovo zaboravio epizodu u Imperijalu. Tip od pedeset pet godina, ili tako nešto, dobro potkožen: guči cipele, otmen kaput. Jednom rečju: klasa.

Gevin je stajao na ulazu malog umetničkog bioskopa, gledajući raspored prikazivanja Trifoovih filmova, kada je postao svestan da ga neko merači. Bacio je pogled da se uveri da je ulov na pomolu. Direktan pogled kao da je usplahirio naivca; pošao je dalje, onda se izgleda predomislio, progundao nešto sebi u bradu i vratio se, pokazujući namontirano interesovanje za raspored predstava. Očigledno ne zna igru, pomisli Gevin: novajlija.

Gevin kao slučajno izvadi jedan vinston i zapali ga, plamen šibice u sklopljenim šakama pozlati mu lice. Ovo je izvodio hiljadu puta, ponekad i pred ogledalom za lično zadovoljstvo. Pogledao je kroz plamičak, to bi uvek dovršilo posao. Kada je ovoga puta sreo naivčev nervozni pogled, ovaj nije uzmakao.

Povukao je dim, gaseći šibicu i puštajući je da padne. Ovakvu lovinu nije imao već nekoliko meseci, ali je bio zadovoljan što nije izgubio veštinu. Nepogrešivo prepoznavanje potencijalne mušterije, diskretna ponuda u očima i na usnama, koja se mogla predstaviti kao bezazlena druželjubivost ako procena bude pogrešna.

Ova procena nije bila pogrešna, ovo je bio pravi kupac za robu. Čovekove oči fiksirale su Gevina, tako zanesene da se činilo da ga nešto boli. Otvorio je usta, kao da ne zna kako da se predstavi.

Nikakvo posebno lice, ali daleko od ružnog. Prečesto sunčanje, i prebrzo: možda živi u inostranstvu. Pretpostavljao je da je tip Englez: odavalo ga je oklevanje.

Protiv običaja, Gevin učini prvi korak.

„Volite francuske filmove?“

Naivac kao da se izduvao od olakšanja što je konačno prekinuta tišina.

„Da“, reče.

„Idete unutra?“

Čovek iskrivi lice.

„Ja... ne verujem.“

„Malo je hladno.“

„Da. Jeste.“

„Mislim, hladno da se stoji napolju.“

„A-da.“

Naivac zagriže.

„Možda bi... mogli na piće?“

Gevin se nasmeši.

„Sigurno, što da ne?“

„Moj stan je tu blizu.“

„Može.“

„Bilo mi je malo dosadno, znate, kod kuće.“

„Poznajem osećaj.“

Sada se čovek nasmeši. „Ti si?...“

„Gevin.“

Čovek pruži ruku u kožnoj rukavici. Vrlo formalno, poslovno. Stisak je bio čvrst, ni traga od predašnjeg oklevanja.

„Ja sam Kenet“, reče on, „Ken Reynolds.“

„Ken.“

„Da bežimo na toplo?“

„Ja sam za.“

„To je par minuta hoda odavde.“

Kada je Ken otvorio vrata stana, udario ih je talas ustajalog, zagrejanog vazduha. Uspon stepenicama na treći sprat ostavio je Gevina bez daha, ali Reynolds nije ni malo usporio. Možda jedan od

onih zaluđenih za zdravlje. Zanimanje? Nešto u gradu. Rukovanje, kožne rukavice. Možda državna služba.

„Uđi, uđi.“

Tu ima para. Tepih se raskošno ugibao pod nogama, prigušujući im korake. Hodnik je bio gotovo prazan: kalendar na zidu, stočić sa telefonom, hrpa imenika, čiviluk.

„Ovde je toplije.“

Reynolds se izvukao iz kaputa i okačio ga. Ostavio je rukavice na rukama dok je vodio Gevina par metara kroz hodnik i u prostranu prostoriju.

„Daćeš mi jaknu.“

„A... sigurno.“

Skinuo je jaknu, i Reynolds nestade s njom u hodniku. Kada je ponovo ušao, skidao je rukavice; znoj mu je otežavao posao. Tip je još nervozan: čak i na domaćem terenu. Obično počinju da se opuštaju čim se nađu iza bezbedno zaključanih vrata. Ovaj ne: pravi katalog tikova.

„Da ti donesem piće?“

„Može – to bi bilo dobro.“

„Čime se truješ?“

„Votkom.“

„Važi. Nešto uz to?“

„Samo kap vode.“

„Čistunac, a?“

Gevin nije sasvim razumeo primedbu.

„Aha“, reče.

„Moj čovek. Sačekaj sekund – doneću leda.“

„Nema problema.“

Reynolds spusti rukavice na stolicu kraj vrata, i ostavi Gevina samog u sobi koja je, kao i hodnik, bila skoro zagušljivo topla, ali u njoj nije bilo ničeg domaćinskog i gostoljubivog. Bez obzira čime se bavio, Reynolds je bio kolekcionar. U sobi su dominirali izloženi antikviteti, postavljeni uz zidove i poredani na policama. Bilo je malo nameštaja, i to malo je izgledalo čudno: izubijane stolice sa cevastim okvirom nisu imale šta da traže u ovako skupom stanu. Možda je profesor na univerzitetu, ili upravnik muzeja, nešto akademsko. Ovo nije soba berzanskog stručnjaka.

Gevin nije ništa znao o umetnosti, još manje o istoriji, tako da su mi izloženi predmeti malo značili, ali je ipak prišao da ih bolje pogleda, tek da pokaže volju. Čovek će ga pitati šta misli. Police su bile smrtno dosadne. Komadi i krhotine grnčarije i skulptura: ništa čitavo, samo delovi. Na nekim komadima se još nazirala izrada, iako je starost gotovo izbrisala boje. Neke skulpture su bile prepoznatljivo čovekolike: deo trupa, ili noga (sa svih pet prstiju), lice koje je bilo skoro izjedeno, ni muško ni žensko. Gevin se jedva uzdrža od zevanja. Vrućina, starudije i pomisao na seks učiniše ga bezvoljnim.

Usmerio je otupelu pažnju na predmete na zidu. Bili su zanimljiviji nego oni komadi na policama, ali su takođe bili oštećeni. Nije mogao da shvati kako neko može da se zanima za ovakav krš: u čemu je čar? Kameni reljefi duž zida bili su izbušeni i okrnjeni, tako da je površina figura izgledala leprozno, latinski natpisi gotovo izbrisani. Nikakve lepote u njima: suviše su bili trošni da budu lepi. Zbog njih se osećao nekako prljavo, kao da je njihovo stanje zarazno.

Samo jedan predmet mu se učinio zanimljiviji od ostalih, nadgrobna ploča, ili nešto nalik nadgrobnoj ploči, veća od ostalih reljefa, i u malo boljem stanju. Čovek na konju, sa mačem u ruci, nadnosio se nad neprijateljem bez glave. Ispod slike nekoliko reči na latinskom. Prednje noge konja su bile odlomljene, a stubovi koji su uokvirivali prizor oguljeni od starosti, ali je slika imala smisla. Na grubo isklesanom licu bilo je čak tragova individualnosti: dugačak nos, široka usta: jak karakter.

Gevin posegnu da dotakne natpis, ali povuče prste kada je čuo da stiže Reynolds.

„Ne, molim te, dodirni ga“, reče njegov domaćin. „Tu je da se uživa u njemu. Slobodno dodiruj.“

Sada kad je imao dozvolu, izgubio je želju. Osećao se postićeno; uhvaćen na delu.

„Samo izvoli“, insistirao je Reynolds.

Gevin dotaknu reljef. Hladan kamen, hrapav pod prstima.

„To je iz rimskog doba“, reče Reynolds.

„Nadgrobna ploča?“

„Tako je. Pronađena kod Njukastla.“

„Ko je bio ovaj?“

„Zvao se Flavinus. Bio je nosilac znamenja regimente.“

Ono što je Gevin mislio da je mač, pokazalo se, kada se bolje pogleda, kao znamenje. Završavalo se gotovo izbrisanim motivom: pčelom, možda, ili cvetom ili točkom.

„Ti si arheolog, znači?“

„To je samo deo mog posla. Tražim nalazišta, ponekad nadgledam iskopavanja; ali uglavnom restauriram starine.“

„Kao ove?“

„Opsesija mi je Britanija u doba Rima.“

Ostavio je naočare koje je nosio i otišao do vitrina ispunjenih grnčarijom.

„Ove predmete sakupljam već godinama. Nikako da prestanem da se zanimam za stvari koje vekovima nisu videle svetlost dana. To je kao da se uključiš u istoriju. Razumeš šta hoću da kažem?“

„Aha.“

Rejnolds podiže jedan komad grnčarije sa police.

„Naravno, sva najbolja otkrića su u posedu velikih zbirki. Ali ako je čovek vešt, uspe da odvoji poneki komad. Ti Rimljani su ostavili neverovatan uticaj. Neimari, postavljači puteva, gradioci mostova.“

Rejnolds se iznenada nasmeja svom izlivu oduševljenja.

„Do đavola“, reče, „Rejnolds ponovo popuje. Izvini. Malo sam se zaneo.“

Vratio je krhotinu u policu i okrenuo se čašama da sipa piće. Leđima prema Gevinu, uspeo je da kaže:

„Jesi li skup?“

Gevin je oklevao. Čovekova nervoza je bila zarazna, i iznenadni preokret u razgovoru, sa Rimljana na cenu sisanja, zahtevao je malu pauzu da se sabere.

„Zavisi“, okolišao je.

„A..“ reče onaj drugi, još uvek zaposlen oko čaša, „misliš, zavisi od mojih zahteva?“

„Aha.“

„Pa naravno.“

Okrenuo se i pružio Gevinu poveliku čašu sa votkom. Bez leda.

„Neću te gnjaviti“, reče.

„To ne znači da sam jeftin.“

„Siguran sam da nisi“, Rejnolds pokuša da se nasmeši, ali nije uspevao da zadrži smešak na licu, „i spreman sam da dobro platim.“

Možeš da ostaneš celu noć?“

„Hoćeš da ostanem?“

Reynolds se ukoči sa čašom na usnama.

„Mislim da hoću.“

„Onda važi.“

Domaćinovo raspoloženje se promeni, naglo; oklevanje zameni nalet odlučnosti.

„Živeli“, reče on, zazvonivši svojom čašom viskija o Gevinovu. „Za ljubav i život i sve drugo vredno plaćanja.“

Dvosmislena ironija nije izmakla Gevinu: tip je očigledno sav u grču zbog ovog što radi.

„Pijem u to ime“, reče Gevin, i ispi malo votke.

Posle je išlo brzo, piće za pićem, i negde kod treće votke, Gevin poče da se oseća lagodnije, kako se nije osećao vraški dugo. Pristao je da sluša, sa polovičnom pažnjom, Reynoldsove priče o iskopavanjima i o raskošima Rima. Um mu je odlutao, bilo mu je prijatno. Očigledno će ostati preko noći, ili bar do ranih jutarnjih časova, i zašto onda ne bi pio naivčevu votku i uživao u onome što mu se nudi? Kasnije, verovatno mnogo kasnije, sudeći po tome kako tip trabunja, doći će do pićem zamućenog seksa u zamračenoj sobi, i to će biti sve. Već je imao ovakve mušterije. Bili su usamljeni, verovatno u praznini između dve ljubavi, i bilo ih je lako zadovoljiti. Ovaj čovek ne kupuje seks, već društvo, nečije telo da deli nakratko njegov prostor; laka zarada.

A tada, šum.

Gevin je isprva mislio da je lupkanje samo u njegovoj glavi, sve dok Reynolds nije ustao. Usta su mu se trzala. Prijatna atmosfera se rasplinu.

„Šta je to?“ upita Gevin, takođe ustajući, dlanovi su ga gurali nazad u fotelju.

„Ostani ovde...“

Zvuk se pojača. Dobošar u pećnici, dobuje dok se peče.

„Molim te, ostani trenutak ovde. To je neko iznad nas.“

Reynolds je lagao, buka nije dolazila sa sprata. Čula se negde u stanu, ritmično udaranje, koje se ubrzavalo, jenjavalo i opet se ubrzavalo.

„Posluži se pićem“, reče Reynolds sa vrata, crven u licu. „Prokleti susedi...“

Pozivi, jer je buka svakako bila to, su prestajali.

„Samo trenutak“, obeća Reynolds, i zatvori vrata za sobom.

Gevin je već doživeo ružne scene: tipove čiji su se ljubavnici pojavljivali u najnezgodnijim trenucima; neki su hteli da ga tuku za novac – jednog je mučila krivica, i razbio je hotelsku sobu u paramparčad. Te stvari su se dešavale. Ali Reynolds je bio drugačiji: ništa na njemu nije odavalo nenormalnost. Negde u dnu svesti, sasvim u dnu, Gevin se nemo opominjao da ni oni drugi nisu izgledali neobično u početku. Ma, nek' sve ide kako ide; potisnuo je sumnje. Ako počne da se nervira svaki put kad pođe sa nekim nepoznatim, uskoro će sasvim prestati da radi. Jednom mora da počne da veruje u sreću i u instinkt, a ovaj mu je govorio da naivac nije stvoren da pravi probleme.

Brzo potegnuvši iz čaše, on je ponovo napuni, i sačeka.

Buka je potpuno prestala, i već mu je bilo lakše da promeni mišljenje: možda je ipak bio komšija sa sprata. Nije se čulo ni kako Reynolds ide po stanu.

Pažnja mu je lutala po sobi, tražeći nešto što bi je zaokupilo, i stiže do nadgrobne ploče na zidu.

Flavinus Nosilac Znamenja.

Bilo je nečeg prijatnog u pomisli da vaš lik bude izvajan, makar i grubo, u kamenu, i postavljen na mesto gde vam leže kosti; čak i ako ih neki istoričar jednom razdvoji. Gevinov otac je insistirao na sahrani, umesto kremacije: kako drugačije, ponavljao je, da ga zapamte? Ko još posećuje urnu u nekom zidu, i oplakuje je? Ironija je što niko nije išao ni na grob: Gevin je bio možda dva puta u godinama posle očeve smrti. Prost kamen sa imenom, datumom i epitafom. Nije se čak sećao ni koje godine je otac umro.

A ljudi su ipak zapamtili Flavinusa: ljudi koji ga nikada nisu sreli, niti znali njegov život, sada ga poznaju. Gevin se ispravi i dotaknu ime nosioca znamenja, grubo uklesano „FLAVINUS“, drugu reč u natpisu.

Odjednom se zvuk ponovi, mahnitiji nego pre. Gevin se okrenu od ploče i pogleda prema vratima, očekujući da će možda tamo biti Reynolds, sa objašnjenjem. Nije bilo nikoga.

„Prokletstvo.“

Buka se nastavljala; treskanje. Neko je, negde, bio jako ljut. I ovoga puta nije moglo biti zabune: dobošar je bio tu, na istom spratu, par metara dalje. Gevina je grizla radoznalost, kao nasrtljiv ljubavnik. Ispraznio je čašu i izašao u hodnik. Buka je prestala kad je zatvorio vrata za sobom.

„Ken?“ pozvao je. Reč kao da mu je zamrla na usnama.

Hodnik je bio u mraku, osim malo svetlosti na kraju. Možda od otvorenih vrata. Gevin pronađe prekidač na desnoj strani, ali je bio neispravan.

„Ken?“ reče ponovo.

Ovoga puta je dobio odgovor. Stenjanje, i zvuk tela koje se prevrnulo, ili su ga prevrnuli. Da se to Reynolds nije povredio? Isuse, možda leži nepokretan, tu negde, nadomak ruke: mora da mu pomogne. Zašto mu je tako teško da se pokrene? Jaja su mu bridela kao uvek kad je nešto nervozno iščekivao; to ga je podsećalo na detinjstvo i žmurke: jeza potrage, bilo je skoro uzbudljivo.

Na stranu zadovoljstvo, zar bi sad mogao da ode, ne znajući šta se dogodilo naivčini? Mora da prođe kroz taj hodnik.

Prva vrata su bila odškrinuta; gurnuo ih je i otkrio da je soba iza njih spavaća i radna soba, obložena policama s knjigama. Ulična svetlost je padala sa prozora bez zavesa na sto u neredu. Nigde Reynolds, ni galamdžije. Ohrabren prvim potezom, Gevin pođe dalje u potragu niz hodnik. Sledeća vrata – kuhinjska – bila su takođe otvorena. Unutra nije bilo svetlosti. Gevinu počеше da se znoje dlanovi: pomisli na Reynolds i na to kako je pokušavao da skine rukavice koje su mu se zalepile za dlanove. Čega se bojao? To nije bio običan ulov: još neko je bio u stanu – neko sa nasilnom naravi.

Gevinu se prevrnu stomak kada je ugledao otisak šake na podu: krv.

Gurnuo je vrata, ali ona nisu htela da se otvore. Nešto je bilo iza njih. Provukao se kroz preostali prostor, i našao se u kuhinji. Zaudarala je neispražnjena kanta za đubre, ili istrulelo povrće. Gevin pođe rukom po zidu tražeći prekidač za svetlost, i neonka se uključi, trepereći.

Iza vrata su izvirivale Reynoldove guči cipele. Gevin ih gurnu zajedno sa vratima, i Reynolds se otkotrlja iz skrovišta. Očigledno se

zavukao iza vrata da se sakrije; njegovo skrupulozno telo imalo je izgled pretučene životinje. Zadrhtao je kada ga je Gevin dodirnuo.

„Sve je u redu... ja sam.“ Gevin odvoji Rejnoldsovu krvavu ruku sa lica. Od slepoočnice do brade mu se pružala duboka brazgotina, i druga, paralelna sa prvom ali ne tako duboka, preko čela i nosa, kao da je rasečen dvozubom viljuškom.

Rejnolds otvori oči. Bio mu je potreban sekund da izoštri pogled na Gevinu, pre nego što je rekao:

„Odlazi.“

„Povređen si.“

„Za ime Božje, idi. Brzo. Predomislio sam se... razumeš?“

„Pozvaću policiju.“

Čovek prosto siknu: „Ma teraj se u majčinu odavde, bre! Jebeni dupedavcu!“

Gevin ustade, pokušavajući da shvati. Tip je povređen, to ga čini agresivnim. Ne obaziri se na uvrede i nađi nešto da previješ ranu. To je to. Previ mu ranu, i ostavi ga da radi šta zna. Ako neće policiju, to je njegova stvar. Možda ne želi da objašnjava prisustvo lepuškastog mladića u svojoj otmenoj gajbi.

„Samo da ti nađem neki zavoj...“

Gevin izađe nazad u hodnik.

Rejnolds reče iza kuhinjskih vrata: „Nemoj“, ali ga dupedavac nije čuo. I da ga je čuo ne bi bilo mnogo razlike. Gevin je voleo da prkosi. „Nemoj“ je bilo izazov.

Rejnolds se nasloni leđima na kuhinjska vrata, i pokuša da se uspravi uz njih, koristeći kvaku kao oslonac. Ali, vrtelo mu se u glavi: vrteška strahota, okolo i okolo, svaki konj grozniji od prethodnog. Noge zaklecaše pod njim, i on se sruši, kao senilna budala kakva i jeste. Do đavola. Do đavola. Do đavola.

Gevin je čuo kako Rejnolds pada, ali je bio suviše zauzet da bi se odmah vratio u kuhinju. Hteo je, ako je Rejnoldsov napadač još u stanu, da bude spreman da se brani. Prevrtao je spise na stolu radne sobe i naišao na nož za hartiju koji je ležao pored hrpe neotvorene prepiske. Zgrabio ga je, zahvaljujući Bogu. Bio je lak, a oštrica je bila tanka i krhka, ali je mogla da ubije, ako nađe pravo mesto.

Spokojniji, vratio se u hodnik i zastao na trenutak da smisli strategiju. Prva stvar je bila da pronađe kupatilo, i da tamo, ako bude imao sreće, uzme zavoj za Rejnoldsa. Pomogao bi i čist peškir. Možda će tada uspeti da ga urazumi, čak i da ga navede da objasni.

Hodnik je iza kuhinje oštro skretao levo. Gevin zađe za ugao, i naiđe na odškrinuta vrata. Unutra je gorela svetlost: na pločicama je svetlucala voda. Kupatilo.

Stegnuvši levom rukom desnu u kojoj je bio nož, Gevin priđe vratima. Mišići ruku su mu bili ukočeni od straha: hoće li to pojačati udarac ako bude potreban, pitao se. Osećao se nevešt, nezgrapnan, glup.

Na kvaki je bilo krvi, otisak dlana, očito Rejnoldsov. Ovde se to dogodilo – Rejnolds je pružio ruku da se pridrži kada je uzmakao od napadača. Ako je ovaj još u stanu, mora da je ovde. Nema više gde da se sakrije.

Kasnije će, ako doživi kasnije, promisliti o situaciji i nazvati se budalom što je navalio na vrata, i ohrabrio ovaj susret. Ali još dok je pomišljao na bezumnost čina, već ga je izveo, i vrata su se otvorila preko lokvi krvave vode, i svakog trenutka je očekivao da vidi priliku, sa rukama kao kandžama, kako pomamno vrišti.

Ali ne. Nikoga. Napadač nije tu: a ako nije tu, nije ni u stanu.

Gevin izdahnu, dugo i polako. Pusti vrh noža, pošto su mu uskraćeni ubodi. Gevin je bio razočaran, i pored znoja, i straha. Život mu se ponovo narugao – sudbina se iskrala na sporedna vrata i ostavila ga sa metlom umesto medalje. Ostalo mu je samo da odigra ulogu staračke negovateljice i da ode.

Kupatilo je bilo u nijansama limuna; krv je vrištala na pločicama. Prozirni zastor tuša, sa stilizovanim ribama i algama, bio je delimično navučen. Sve je podsećalo na filmsko ubistvo: na neki način nestvarno. Suviše jarka krv; prejaka svetlost.

Gevin ispusti nož u umivaonik, i otvori ormarić sa ogledalom. Bio je dobro opremljen vodicama za usta, vitaminskim preparatima, i polupraznim tubama paste za zube, ali je jedina korisna stvar bila limenka Elastoplasta. Zatvarajući vrata ormarića, ugledao je u ogledalu sopstveno izduženo lice. Otvorio je slavinu za hladnu vodu, i pognuo glavu u umivaonik; voda će ga razbistriti od votke i vratiti mu boju u obraze.

Dok je zahvatao vodu sklopljenim dlanovima, nešto se čulo iza njega. Uspravio se, osećajući kako mu srce tutnji u grudima, i zatvorio slavinu. Voda mu se slivala sa brade i trepavica, i klokotala niz slivnik.

Nož je još bio u umivaoniku, nadohvat ruke. Zvuk je dolazio od kade, iz kade, bezazleno gibanje vode.

Uzbuna je izazvala navalu adrenalina, i čula su mu analizirala vazduh novom oštrinom. Oštar miris limunovog sapuna, sjaj tirkizne anđeoske ribice koja je plovila kroz grm morske lavande, hladne kapi na njegovom licu, toplota iza očiju: iznenadna spoznaja detalja preko kojih je njegov um do tada prelazio, suviše lenj da vidi i miriše i oseća punim opsegom.

Živiš u stvarnom svetu, govorila mu je glava (pravo otkrovenje), i ako ne budeš oprezan, umrećeš u njemu.

Zašto nije pogledao u kadu? Debil. Zašto ne u kadu?

„Ko je tamo?“ upitao je, nadajući se bez uverenja da Reynolds ima vidru koja voli da se brčka. Smešna nada. Pa tu je sve krvavo, za ime Božje.

Kada je pljuskanje prestalo, okrenuo se od ogledala – hajde! hajde! – i povukao zastor, koji kliznu nazad na plastičnim kukama. U žurbi da razreši tajnu zaboravio je nož u umivaoniku. Prekasno: tirkizni anđeli se skupiše u jato, i on se zagleda u vodu.

Bila je duboka, par centimetara od ivice kade, i mutna. Na površini je kružila smeđa prljavština, i miris je bio nekako životinjski, kao mokro pseće krzno. Ništa se nije pomaljalo iz vode.

Gevin se nadnese, pokušavajući da razabere obličje na dnu kroz svoj odraz i prašinu na površini. Primakao se još bliže, ne uspevajući da odgonetne vezu oblika u nanosu, sve dok nije prepoznao grubo oblikovane prste ruke i shvatio da posmatra ljudsko obličje sklupčano kao fetus, koje je ležalo potpuno mirno u prljavoj vodi.

Prešao je rukom po površini da raščisti mulj, razbijajući svoj odraz, i stanovnik kade postade jasan. Bila je to statua, izvajana u obliku usnulog čoveka, ali joj je glava, umesto da bude među rukama, bila izvijena preko ramena i zurila iz prljavog taloga prema površini. Imala je otvorene naslikane oči, dva primitivna ispupčenja na grubo isklesanom licu; usta su bila prorez, uši komične drške na ćelavoj glavi. Bila je naga: njena anatomija nije bila ništa bolje izvedena od

lica: rad vajarskog šegrta. Boja je mestimično bila nagrizena, verovatno zbog kvašenja, i dizala se sa trupa u sivim, uvijenim nitima. Ispod se otkrivala osnova od mrkog drveta.

Tu nije imao čega da se plaši. Običan objekat d'art u kadi, potopljen u vodu da se ukloni propala boja. Pljuskanje koje je čuo bili su mehurići koji su se dizali sa te stvari, izazvani hemijskom reakcijom. Eto razloga njegovog straha. Nema mesta panici. Nemoj stati, srce moje, kao što je barmen u Ambasadoru imao običaj da kaže kada bi se pojavila na sceni nova lepotica.

Gevin se nasmeši ironiji; ovaj sigurno nije Adonis.

„Zaboravi da si to video.“

Reynolds je bio na vratima. Krvarenje je prestalo, zaustavljeno nečistom maramicom pritisnutom na lice. Odblesak svetlosti sa pločica činio mu je kožu beskrvnom: njegovo bledilo bi posramilo i mrtvaca.

„Jesi li dobro? Ne izgledaš tako.“

„Biće mi bolje... samo idi, molim te.“

„Šta se dogodilo?“

„Okliznuo sam se. Pod je mokar. Okliznuo sam se, to je sve.“

„Ali ona buka...“

Gevin je ponovo gledao u kadu. Fasciniralo ga je nešto na kipu. Možda njegova nagost, i to drugo svlačenje koje je polako izvodio pod vodom: poslednje svlačenje, napolje iz kože.

„Nije to ništa; susedi.“

„Šta je ovo?“ upita Gevin, još zagledan u neprivlačno lutkasto lice u vodi.

„To se tebe ne tiče.“

„Zašto je ovako sklupčan? Umire?“

Gevin pogleda prema Reynoldsu i ugleda kako odgovor na ovo pitanje, kiseo osmeh, nestaje.

„Daću ti novac.“

„Ne.“

„Proklet bio! U poslu si, zar ne? Pare su pored kreveta; uzmi koliko misliš da si zaslužio za izgubljeno vreme...“ Odmeravao ga je. „... i za ćutanje.“

Ponovo statua: Gevin nije mogao da odvoji pogled, i pored njene ružnoće. Njegovo sopstveno lice, zamišljeno, plovilo je na površini

vode, posramljujući umetnikovu ruku svojim proporcijama.

„Ništa ne pitaj“, reče Reynolds.

„Ne mogu da se uzdržim.“

„Ti sa tim nemaš nikakve veze.“

„Ukrao si ga... je l' tako? Vredi bogatstvo i ti si ga ukrao.“

Reynolds je razmišljao o pitanju, i izgledalo je da se konačno umorio od laži.

„Tačno. Ukrao sam ga.“

„I večeras je neko došao po njega...“

Reynolds slegnu ramenima.

„Zar ne? Neko je došao po njega?“

„Jeste. Ukrao sam ga...“ Reynolds je ponavljao lekciju, „... i neko je došao po njega.“

„To je sve što sam hteo da znam.“

„Ne vraćaj se ovamo, Gevine koji si da si. I ne pokušavaj nikakvu mudroliju, pošto neću biti ovde.“

„Misliš ucenu?“ reče Gevin. „Ja nisam lopov.“

Reynoldsov ispitujući pogled pretvori se u prezir.

„Lopov ili ne, budi zahvalan. Ako ima toga u tebi.“ Reynolds zakorači u stranu da ga propusti. Gevin se nije micao.

„Zahvalan za šta?“ zatražio je. Grizao ga je gnev; osećao se, apsurdno, odbačen, kao da je otpremljen sa poluistinom zato što nije dostojan da se sa njim podeli tajna.

Reynolds više nije imao snage za objašnjenja. Naslonio se na dovratka, iscrpljen.

„Idi“, reče on.

Gevin klimnu i ostavi ga na vratima. Dok je izlazio iz kupatila u predsoblje, ljuska boje mora da se odvojila sa statue. Čuo je kako izbija na površinu, kako voda zapljuskuje ivicu kade, i video, u glavi, kako mreškanje vode talasa telo.

„Laku noć“, reče Reynolds, iza njega.

Gevin nije odgovorio, niti je uzeo novac kada je izlazio. Neka mu njegove nadgrobne ploče i njegove tajne.

Na putu ka vratima ušao je u dnevnu sobu da uzme jaknu. Lice Flavinusa Nosioca Znamenja ga je gledalo sa zida. Čovek mora da je bio heroj, pomisli Gevin. Samo su heroji ovekovečeni na ovakav

način. On neće biti; nikakvo lice u kamenu neće označiti njegov odlazak.

Zatvorio je vrata za sobom, ponovo svestan da ga boli zub, i u tom času ponovo začu zvuk, udaranje šakom u zid.

Ili još gore, iznenadna pomama probuđenog srca.

Sledećeg dana je zubobolja postala zaista nepodnošljiva, i pre podne je otišao do zubara, očekujući da ubedi devojkicu na recepciji da mu isposluje da odmah bude primljen. Ali njegov šarm nije bio dovoljno zavodljiv, oči mu nisu raskošno blistale kao obično. Obavestila ga je da mora da čeka do sledećeg petka, ako nije hitan slučaj. Rekao joj je da jeste: ona njemu da nije. Dan je obećavao da će biti šugav: zubobolja, lezbejka na recepciji, led na lokvama, torokuše na svakom ćošku, ružna deca, ružno nebo.

Bio je to dan kada je počeo progon.

Gevina su i ranije pratili obožavaoci, ali nikad ovako. Nikad ovako suptilno, pritajeno. Ljudi su znali da ga prate danima, iz bara u bar, iz ulice u ulicu, kao psi, dok ne bi skoro poludeo. Videti svako božje veče isto žudno lice, kako skuplja petlju da mu plati piće, ili da mu ponudi ručni sat, kokain, nedelju dana u Tunisu, šta bilo. Brzo mu se smučila ta otužna zanesenost koja se kvarila brže nego mleko, i počinjala da bazdi do nebesa. Jedan od najupornijih obožavalaca, glumac s plemićkom titulom kako rekoše, nikad mu nije zaista prišao, samo ga je pratio okolo, posmatrajući ga. Isprva je ova pažnja bila laskava, ali se zadovoljstvo ubrzo pretvorilo u razdraženost, i na kraju je pritegao tipa u baru i zapretio da će mu razbiti glavu. Te noći je bio tako nervozan, tako mu se smučilo da ga proždiru pogledom, da bi gadno ozledio sirotog kopilana da ovaj nije primio poruku. Više ga nikad nije video; možda je otišao kući i obesio se.

Ali ova potera se nije dala primetiti, bila je jedva nešto više od osećanja. Nije bilo dokaza da mu je neko za petama. Samo osećaj pun jeze, svaki put kad bi se osvrnuo, da se neko provlači kroz senke, ili da noću na ulici šetač usklađuje korake sa njegovim, ponavljajući svaki udarac potpetice, svako oklevanje u koraku. Nalikovalo je na paranoju, ali on nije bio paranoik. Da je paranoik, zaključio je, neko bi mu već rekao.

Osim toga, dešavale su se slučajnosti. Jednog jutra ga je žena-mačka sa sprata niže dokono upitala ko je onaj što mu je bio u poseti: onaj čudak što je došao kasno noću i čekao satima na stepeništu, posmatrajući njegovu sobu. Nije imao takvog posetioca: i nije poznavao nikog ko je odgovarao opisu.

Sledećeg dana, u uličnoj gužvi, sklonio se iz gomile u dovratok napuštenog dućana i upravo je palio cigaretu kada je uhvatio nečiji odraz, izvitoperen u prljavštini izloga. Šibica mu je opekla prste, spustio je pogled dok je ispuštao, i kada je ponovo pogledao oko posmatrača se zatvorila gomila kao gladno more.

Bio je to vraški ružan osećaj: a tamo odakle je došao bilo ga je još.

Gevin nikada nije progovorio reč sa Pritorijusom, iako bi povremeno klimnuli glavom jedan drugom na ulici, i pitali jedan za drugog u društvu zajedničkih poznanika kao da su dragi prijatelji. Pritorijus je bio crnac, negde između četrdeset i pet godina i ubistva, proslavljeni makro koji je tvrdio da je Napoleonov potomak. Držao je izvestan broj cura, i tri ili četiri dečaka, već dobar deo dekade, i posao mu je išao dobro. Kada je počinjao, Gevinu su ozbiljno preporučili da zatraži Pritorijusovu zaštitu, ali je on uvek bio preveliki buntovnik da bi mu bila potrebna takva pomoć. Zbog toga ga Pritorijus i njegov klan nisu baš milo gledali. Ipak, kada se ustalio na sceni, niko mu nije osporio pravo da bude svoj čovek. Govorilo se da je Pritorijus čak priznao, nevoljno, divljenje prema Gevinovoj pohlepi.

Divljenje ili ne, mora da se Pakao ohladio kada je Pritorijus rešio da prekine ćutanje i da mu se obrati.

„Beli dečače.“

Bilo je skoro jedanaest, i Gevin se bio uputio iz bara u Sent Martin Lejnu u klub u Kovent Gardenu. Ulice su još bile žive: među posetiocima pozorišta i bioskopa je bilo potencijalnih naivaca, ali ove večeri nije imao volje da radi. Imao je stotku u džepu, koju je zaradio prethodnog dana i još je nije stavio na račun. Više nego dovoljno da se preživi.

Prvo što je pomislio kada je ugledao Pritorijusa i njegove šarene siledžije na putu bila je: 'oće da mi uzmu novac.

„Beli dečače.“

Onda je prepoznao bezizražajno, sjajno lice. Pritorijus nije ulični lopov; nikad nije bio, niti će biti.

„Beli dečače, hoću da porazgovaramo.“

Pritorijus izvadi orah iz džepa, slomi ljusku u šaci, i ubaci jezgro u široka usta.

„Ako nemaš ništa protiv?“

„Šta hoćeš?“

„Kao što rekoh, da porazgovaramo. Ne tražim mnogo, zar ne?“

„O.K. Šta je?“

„Ne ovde.“

Gevin pogleda Pritorijusove pratiocice. Nisu gorile, to nije crnčev stil, ali nisu ni slabići od četres' pet kila. Situacija je, sve u svemu, izgledala prilično nezdravo.

„Hvala, ali ne.“, reče Gevin, i pođe dalje od trojke, trudeći se koliko je mogao da mu korak bude ujednačen. Oni krenuše za njim. Molio se da ne pođu, ali ipak jesu. Pritorijus mu se javi iza leđa.

„Slušaj. Čuo sam rđave stvari o tebi“, reče.

„Jesi li?“

„Bojim se da jesam. Kažu da si napao jednog od mojih dečaka.“

Gevin je odgovorio tek posle šest koraka. „Jok ja. Naš'o si pogrešnog.“

„Prepoznao te je, barabo. Gadno si ga sredio.“

„Rekao sam ti: nisam ja.“

„Ma ti si bre luđak, znaš? Treba te zatvoriti u jebeni kavez.“

Pritorijus je sada vikao. Ljudi su prelazili ulicu da izbegnu mogući sukob.

Ne razmišljajući, Gevin skrenu iz Sent Martin Lejna u Long Ejkr, i odmah shvati da je načinio taktičku pogrešku. Ovde je bilo znatno manje prolaznika, i od prometnijeg dela ga je odvajao dug hod kroz ulice Kovent Gardena. Trebalo je da skrene desno umesto levo, našao bi se u Čering Krosu. Tamo bi bio bezbedniji. Jebi ga, sad ne može da se okrene, pošao bi pravo na njih. Ostalo mu je samo da produži (bez trčanja; nikada ne trči sa besnim psom za petama) i da se nada da će moći da pregovara na rastojanju.

Pritorijus: „Koštaš me velikih para.“

„Ne vidim kako...“

„Izbacio si mi sa tržišta prvoklasno muško meso. Proći će mnogo vremena pre nego što vratim malog na ulicu. Usr'o se od straha, znaš?“

„Slušaj... nisam ja nikome ništa uradio.“

„Koji kurac mi lažeš, propalico? Jesam li ti ikad učinio nešto nažao da se ovako ponašaš?“

Pritorijus ubrza korak i sada je išao uporedo sa Gevinom, ostavivši svoje pomoćnike nekoliko koraka iza.

„Slušaj...“ šaputao je Gevinu, „klinci kao on mogu ponekad čoveka da dovedu u napast, zar ne? Normalna stvar. Ni ja ne bih dig'o nos da mi se takvo mače nađe na tanjiru. Ali ti si ga povredio, a kad povrediš jednog od mojih, kao da si mene.“

„Ako sam učinio k'o što ti kažeš, misliš da bih sad bio na ulici?“

„Možda nisi čist, šta ja znam? Ovde se ne radi o par masnica, čoveče. Radi se o tome da si se tušir'o u njegovoj krvi, o tome se radi. Obesio ga i svog ga isek'o i ostavio ga na mom jebenom stepeništu samo u jebenim čarapama. Jesi li sad razumeo, beli dečače? Jesi s'vatio šta ti govorim?“

Pritorijusov opis njegovih navodnih zločina razbukta bes u njemu, ali nije znao šta da radi. Ćutao je i hodao dalje.

„Malom si bio idol, znaš? Mislio je da si obavezna lektira za svakog nadobudnog dupedavca. Kako ti se to dopada?“

„Ne naročito.“

„Trebalo bi da budeš jebeno počastvovan, čoveče, jer je to najveće priznanje koje ćeš ikad dobiti.“

„Mnogo ti hvala.“

„Imao si dobru karijeru. Šteta što je završena.“

Gevinu kao da se smrznu u stomaku: nadao se da će se Pritorijus zadovoljiti opomenom. Očigledno da nije. Nameravaju da ga unakaze: Isuse, povrediće ga, i to zbog nečeg što nije učinio, niti je znao nešto o tome.

„Ima da te uklonimo sa ulice, beli dečače. Za stalno.“

„Nisam ništa uradio.“

„Mali te je poznao, čak i sa čarapom na glavi. Isti glas, ista odeća. Shvati, prepoznali su te. Sada ćeš da snosiš posledice.“

„Jebi se.“

Potrčao je. Sa osamnaest je mogao da trči u reprezentaciji: sad mu je bila potrebna ta brzina. Pritorijus se nasmejao iza njega (kakav tip!) i dva para nogu zatutnjaše po pločniku za njim. Bili su blizu, bliže – a Gevin je bio potpuno van forme. Posle dvadesetak metara su ga zbolele prepone, a farmerke su mu bile preuske za trčanje. Trka je bila izgubljena pre nego što je počela.

„Čovek ti nije dozvolio da odeš“, izgrdio ga je beli probisvet, ukopavajući mu izgrizene nokte u biceps.

„Lep pokušaj.“ Pritorijus se smešio, polako prilazeći kerovima i zadihanom zecu. Klimnuo je, gotovo neprimetno, drugom snagatoru.

„Kristijane“, zatražio je.

Na njegov poziv Kristijan grunu pesnicom u Gevinove bubrege. Ovaj se savi, psujući.

Kristijan reče: „Tamo preko.“ Pritorijus reče: „Samo brzo“, i već su ga vukli sa svetlosti u neki budžak. Pocepali su mu košulju i jaknu, skupe cipele su mu se vukle po prašini, a onda je ponovo povučen da se uspravi, stenjući. Budžak je bio mračan i Pritorijusove oči su lebdele u vazduhu pred njim, bestelesne.

„Eto nas opet“, reče on. „Svi srećni i veseli.“

„Nisam... ga ni pipnuo“, prostenja Gevin.

Bezimeni pratilac, Ne-Kristijan, položi mu ruku kao šunku na grudi, i gurnu ga nazad uz zid ćorsokaka. Đon mu se okliznu u smeću, i iako je pokušao da se održi na nogama, ove kao da su se pretvorile u vodu. Kao i njegov ego: ovo nije vreme da se junači. Moliće ih, pašće na kolena i polizati im prašinu sa cipela ako treba, sve samo da spreči da ostvare nameru. Sve, samo da mu ne nagrde lice.

Ovo je bila Pritorijusova omiljena zanimacija, kako se govorkalo na ulici: uništavanje lepote. Imao je poseban dar za to; mogao je da beznadežno unakazi sa tri poteza brijanja, i ostavi žrtvi njene usne u džepu za uspomenu.

Gevin posrnu napred, zahvatajući dlanovima vlažnu zemlju. Nešto trulo-meko iskliznu iz kore pod njegovom šakom.

Ne-Kristijan izmeni kez sa Pritorijusom.

„Zar ne izgleda bajno?“ reče.

Pritorijus je krčkao orah. „Čini mi se“, reče on, „da je konačno našao svoje mesto u životu.“

„Nisam ga ni tak'o“, molio je Gevin. Mogao je samo da poriče i poriče: a i to je bio uzaludan trud.

„Crn si k'o sam đavo“, reče Ne-Kristijan.

„Molim vas.“

„Voleo bih da što pre završimo s ovim“, reče Pritorijus, gledajući na sat, „treba održati sastanke, zadovoljiti mušterije.“

Gevin podiže pogled prema svojim mučiteljima. Od neonkama osvetljene ulice ga je delio sprint od dvadeset pet metara, ako uspe da se probije kroz zid njihovih tela.

„Dozvoli da ti preuredim lice. Malo modno nedelo.“

Pritorijus je imao nož u ruci. Ne-Kristijan je izvadio iz džepa konopac sa kuglom na kraju. Kugla ide u usta, konopac oko glave – nema vrištanja ni da ti život zavisi od toga. Znači to je to.

Trk!

Gevin se odbaci iz svog poniženog položaja kao sprinter sa startnog bloka, ali mu je prljavština izmastila đonove, i izbacila ga iz ravnoteže. Umesto da to bude munjevit beg u sigurnost, posrnuo je postrance i naleteo na Kristijana, i oborio i njega.

Nastalo je zadihano gušanje koje je prekinuo Pritorijus, umešavši se da uprlja ruke belim đubretom, i povukao ga na noge.

„Nema ti spasa, barabo“, reče, pritiskajući vrh oštrice na Gevinovu bradu. Luk kosti je tu bio najjasniji, i on bez oklevanja poče da seče – prateći liniju vilice, suviše nestrpiljiv da bi se brinuo da li je đubre ućutkano ili nije. Gevin zaurla kada mu krv poteče niz vrat, ali njegovi krici behu presečeni nečijim debelim prstima koji mu čvrsto zgrabiše jezik.

Puls mu se pope u slepoočnice, i pred njim počеше da se otvaraju prozori, jedan za drugim, dok je padao u prazninu.

Bolje da umre. Bolje da umre. Uništili su mu lice: bolje da umre.

Onda je ponovo zavrištao, iako nije osećao da zvuk dolazi iz njegovog grla. Pokušao je da utvrdi, kroz šum u ušima, poreklo glasa, i shvatio da su to Pritorijusovi krici, a ne njegovi.

Jezik mu je sada bio oslobođen. Odmah mu je bilo muka. Zateturao se unazad, povraćajući, dalje od mase uskomešanih prilika ispred sebe. Umešala se nepoznata osoba, ili osobe, i sprečila da kasapljenje bude dovršeno. Na zemlji je ležalo telo, na leđima. Ne-

Kristijan, otvorenih očiju, mrtav. Bože: neko je ubio zbog njega. Zbog njega.

Oprezno je opipao lice da utvrdi koliko je povređen. Meso je bilo duboko rasečeno duž vilice, od sredine brade do samog uva. Loše, ali je Pritorijus sigurno ostavio najslađe za kraj, i prekinuli su ga pre nego što je uspeo da mu raspори nozdrve ili odseče usne. Ožiljak duž vilice neće biti lep, ali nije propast.

Neko je napustio rvanje i posrnuo prema njemu – Pritorijus, sa suzama u očima nalik na loptice za golf.

Iza njega se teturao Kristijan, onesposobljenih ruku, prema ulici.

Pritorijus nije pošao za njim: zašto?

Usta mu se otvoriše; elastična nit pljuvačke, ukrašena biserjem, oteže mu se sa donje usne.

„Pomozi“, zamolio je, kao da mu je život u Gevinovim rukama. Podigao je krupnu šaku da iscedi iz vazduha kap milosti, ali umesto toga iz mraka izroni druga ruka, i zabaci mu se preko ramena gurajući oružje, primitivnu oštricu, u crnčeva usta. Za trenutak je zakrkljao, grlo je pokušalo da se prilagodi širini sečiva, ali napadač tada povuče nož unazad i naviše, držeći Pritorijusov vrat da obezbedi snagu zamaha. Zapanjeno lice se prepolovi, i iz Pritorijusove unutrašnjosti dođe toplota kao oblak, zapahnuvši Gevina.

Oružje pade ne zemlju budžaka, uz tup zveket. Gevin ga osmotri. Kratak mač sa širokom oštricom. On ponovo podiže pogled prema mrtvacu.

Pritorijus je stajao uspravno pred njim, pridržavan samo dželatovom rukom. Njegova prskajuća glava pade, i dželat shvati naklon kao znak, i ispusti Pritorijusovo telo pred Gevinove noge. Neometen telom ubijenog, Gevin se nađe licem u lice sa svojim spasiocem.

Bio mu je potreban samo trenutak da prepozna te grube crte: raširene, beživotne oči, prorez usta, uši kao drške. Bila je to Rejnoldsova statua. Cerila se, zubima premalim za tu glavu. Mlečnim zubima, koje će izgubiti pre nego što odraste. Postojalo je, ipak, izvesno poboljšanje u izgledu, videlo se i u pomrčini. Čeona kost kao da je bila izraženija; celo lice je bilo skladnije. Još uvek je to bila obojena lutka, ali lutka sa ambicijama.

Statua se ukočeno nakloni, glasno škripeći zglobovima, i u Gevinu naraste apsurdnost, puka apsurdnost cele situacije. Klanja se, bogamu, smeši se, ubija: pa ipak je nemoguće da bude živo, zar ne? Kasnije će odbiti da poveruje, obećao je sebi. Kasnije će naći hiljadu razloga da odbaci realnost ove stvari pred njim: okrivice pomućeni um, zbunjenost, paniku. Ovako ili onako će ubediti sebe u nepostojanje ove fantastične prikaze, i biće kao da mu se sve ovo nije ni dogodilo.

Samo ako poživi bar još koji minut.

Prikaza pruži ruku i dodirnu Gevinovu vilicu, lako, prelazeći grubo izrezbarenim prstima ivicama rane koju je načinio Pritorijus. Na malom prstu zasja prsten: identičan kao njegov.

„Imaćemo ožiljak“, reče statua.

Gevin je znao taj glas.

„Kakva šteta“, reče ona. Govorila je njegovim glasom. „Ipak, moglo je biti gore.“

Njegov glas. Njegov, Bože, njegov, njegov.

Gevin odmahnu glavom.

„Da“, reče stvar, videvši da je razumeo.

„Ne ja.“

„Da.“

„Zašto?“

Premestila je dodir sa Gevinove vilice na svoju, označujući mesto gde bi trebalo da bude rana, i još dok je to radila otvori se površina, i na tom mestu nastade ožiljak. Nije bilo krvi: stvar nije imala krv.

Ali zar to nije bilo njegovo pravilno čelo koje je oponašala, i te prodorne oči, zar nisu postajale njegove, i ta divna usta?

„A dečak?“ reče Gevin, sastavljajući delove priče.

„O taj dečak...“ podigla je nedovršene oči prema nebu. „Kakvo je to bilo blago. I kako se samo otimao.“

„Okupao si se u njegovoj krvi?“

„Potrebna mi je.“ Kleknula je kraj Pritorijusovog tela i zavukla prst u rascepljenu glavu. „Ova krv je stara, ali će poslužiti. Dečak je bio bolji.“

Premazala je Pritorijusovu krv po obrazu, kao ratnu boju. Gevin nije mogao da sakrije odvratnost.

„Zar je tolika šteta zbog njega?“ upita prikaza.

Odgovor je bio ne, naravno. Nije bila nikakva šteta što je Pritorijus mrtav, niti što je neki drogirani maloletni peder dao malo krvi da nahrani rast ovog ofarbanog čuda. Svakog dana su se negde dešavale gore stvari; strahote velikih razmera. Pa ipak...

„Ne možeš da me osuđuješ“, ubeđivala ga je, „to nije u tvojoj prirodi, zar ne? Uskoro neće biti ni u mojoj. Neću više biti mučitelj dece, jer ću gledati kroz tvoje oči, deliću tvoju ljudskost...“

Uspravila se, još uvek krutih pokreta.

„Do tada, ponašaću se kako ja mislim da treba.“

Na obrazima statue, gde je bila umrljana Pritorijusovom krvlju, koža je već bila mekša, manje nalik na obojeno drvo.

„Ja sam stvar bez imena“, javila se. „Ja sam rana na boku sveta. Ali sam takođe onaj savršeni stranac za koga si se molio kao dete, da dođe i odvede te, zovući te lepotom, da te podigne nagog sa ulice kroz vrata Raja. Zar nisam? Zar nisam?“

Kako je znala njegove snove iz detinjstva? Kako je pogodila baš tu sliku, to uzdizanje sa kužnih ulica u kuću koja se zove Raj?

„Zato što sam ti“, reče stvar, u odgovor na neizgovoreno pitanje, „oslobođen mana.“

Gevin pokaza prema leševima.

„Ne možeš da budeš ja. Ja ono nikad ne bih učinio.“

Činilo mu se nezahvalno da je osuđuje zbog uplitanja, ali to je bila istina.

„Ne bi?“ reče onaj drugi. „Ja mislim da bi.“

Gevin ponovo začu Pritorijusov glas. „Malo modno nedelo.“ Ponovo je osetio nož na bradi, mučninu, bespomoćnost. Naravno da bi to učinio, deset puta ako treba, i nazvao bi to pravdom.

Nije bilo potrebe da čuje njegovo priznanje, bilo je jasno.

„Posetiću te ponovo“, reče obojeno lice. „U međuvremenu – da sam na tvom mestu...“ nasmejalo se, „... pošao bih.“

Gevin na trenutak ukrsti pogled sa njenim, tražeći znake nesigurnosti, a onda pođe prema ulici.

„Ne tim putem. Ovuda!“

Pokazivala je prema vratima u zidu, skoro sakrivenim iza nagomilanih vreća sa otpacima. Zato je došla tako brzo, i tako tiho.

„Izbegavaj glavne ulice, i ne daj da te vide. Naći ću te, kada budem spreman.“

Gevinu nije bilo potrebno dalje ohrabrenje da pođe. Kakvo god bilo objašnjenje za večerašnje događaje, dogodilo se šta se dogodilo. Nije vreme za pitanja.

Šmugnuo je kroz vrata, ne osvrćući se: ali je čuo dovoljno da mu se prevrne želudac. Pljuskanje tečnosti po zemlji, uzdah zadovoljstva kreature: zvuci su bili dovoljni da zamisli kupanje stvorenja.

Sledećeg jutra je ceo događaj prethodne večeri izgledao besmislen. Nije bilo nekog iznenadnog prosvetljenja budnog sna koji je sanjao. Samo gole činjenice.

U ogledalu, činjenica rasekotine na vilici, usirene i bolnije od onog pokvarenog zuba.

U novinama, izveštaj o dva leša, pronađena u okolini Kovent Gardena, dva poznata kriminalca svirepo ubijena u nečemu što je policija opisala kao „pokolj između bandi“.

U njegovoj glavi, nepobitno saznanje da će pre ili kasnije biti otkriven. Neko ga je sigurno video sa Pritorijusom, i sve će otpevati policiji. Možda čak i Kristijan, ako mu dune u glavu, i doći će mu na prag, sa lisicama i nalozima. Šta onda da im kaže, u odgovor na optužbe? Da čovek koji je to učinio uopšte nije čovek, već neka vrsta prikaze, koja se polako pretvara u njegovu kopiju? Neće se pitati da li da ga zatvore, već u koju rupu da ga bace, zatvor ili kliniku?

Balansirajući između očaja i neverice, otišao je do prve pomoći da mu se postaraju za lice, gde je strpljivo čekao tri i po sata sa desetinama drugih hodajućih ranjenika.

Doktor nije pokazao simpatiju. Sada više nema potrebe da se stavljaju kopče, rekao je, šteta je već načinjena: rana može da bude i biće očišćena i previjena, ali je neizbežan gadan ožiljak. Zašto niste došli sinoć, kada se to dogodilo, upitala je bolničarka. Slegnuo je ramenima: ionako ih je mnogo briga za to. Lažna samilost mu neće pomoći ni koliko je crno ispod noktiju.

Kada je zašao za ugao u svoju ulicu, ugledao je kola pred kućom, plavu svetlost, naceren ogovarački skup suseda. Prekasno da spašava bilo šta iz dosadašnjeg života. Do sad su mu zaplenili odeću, četke, parfeme, pisma – i njuškaju po njima kao majmun za buvama. Video je kako ti gadovi mogu da budu temeljni kada im to

odgovara, kako potpuno mogu da rastave čovekovu ličnost. Da je isisaju i prožderu: da te izbrišu k'o ništa, i ostave te nevidljivog.

Tu ništa nije mogao. Njegov život je bio njihov da mu se podsmevaju i naslađuju se njim: možda čak i da se žacnu, kada ugledaju fotografije, i zapitaju se da nisu i sami platili ovog momka, neke uspaljene noći.

Neka uzmu sve. Neka samo izvole. On će od sada biti van zakona, pošto zakon štiti posed a njemu nije ostalo ništa. Sve su počistili, ili skoro sve: više nema gde da živi, niti nešto što bi nazvao svojim. Nije mu ostao ni strah: to je bilo najčudnije od svega.

Okrenuo je leđa ulici i kući u kojoj je živeo četiri godine, i osetio je nešto slično olakšanju, srećan što mu je život ukraden, sa svim prljavim detaljima. Biće lakše bez njih.

Dva sata kasnije, i kilometrima dalje, zastao je da izvrne džepove. Našao je kreditnu karticu, skoro sto funti u gotovom, malu zbirku fotografija, nekoliko sa roditeljima i sestrom, ostale uglavnom njegove; sat, prsten, zlatan lanac oko vrata. Bilo bi opasno koristiti karticu – do sada su sigurno upozorili banku. Biće najbolje da založi prsten i lanac, pa da pođe autostopom na Sever. U Aberdinu ima prijatelje koji će ga sakriti na neko vreme. Ali prvo – Reynolds.

Trebalo mu je sat vremena da pronađe kuću gde je živeo Ken Reynolds. Prošlo je skoro dvadeset četiri časa otkako je poslednji put jeo i krčao mu je stomak dok je stajao ispred Livings tonovih Paviljona. Naredio mu je da umukne, i ušunjao se u zgradu. Unutrašnjost je po danu izgledala manje impresivno. Tepih na stepeništu je bio izlizan, a boja na ogradi potamnela od upotrebe.

Polako se popeo na treći sprat do Reynoldsovog stana, i pokucao.

Nije bilo odgovora, niti se iznutra nešto čulo. Sigurno, Reynolds mu je rekao: ne vraćaj se – neću biti tu. Da li je nekako naslutio posledice puštanja te stvari u svet?

Gevin ponovo pokuca, i ovoga puta je bio siguran da je čuo kako neko diše sa one strane vrata.

„Reynoldse...“ reče, približivši se vratima, „čujem te.“

Niko mu nije odgovorio, ali je tamo bilo nekoga, bio je siguran. Gevin udari dlanom po vratima.

„Hajde, otvori. Otvori, uštvo.“

Kratka tišina, a onda prigušen glas: „Odlazi.“

„Hoću da razgovaramo.“

„Odlazi, kad ti kažem, odlazi. Nemamo o čemu da pričamo.“

„Duguješ mi objašnjenje, bogamu. Ako ne otvoriš posrana vrata dovešću nekog ko hoće.“

Prazna pretnja, ali Reynolds odgovori: „Nemoj! Čekaj. Čekaj.“

Čulo se kako se okreće ključ u bravi, i vrata se otvoriše za nekoliko centimetara. Stan je bio u mraku, iza krastavog lica koje je zurilo u Gevina. Bio je to Reynolds, ali neobrijan i izmršaveo. Zaudarao je na neoprano, čak i kroz taj mali otvor, i nosio je samo flekavu košulju i pantalone, pridržavane platnenim pojasom. – „Ne mogu da ti pomognem. Odlazi.“

„Ako mi dozvoliš da objasnim...“ Gevin gurnu vrata, i Reynolds je bio ili preslab ili suviše smeten da bi ga sprečio. Posrnio je nazad u mračni hodnik. „Šta se ovde dešava, jeb'o te?“

Smrdelo je na pokvarenu hranu. Nije se moglo disati. Reynolds dopusti Gevinu da zalupi vrata a onda iz džepa prljavih pantalona izvadi nož.

„Nećeš me preći“, kezio se, „znam šta si uradio. Lepo smišljeno. Pametno.“

„Misliš na ubistva? Nisam ja.“

Reynolds zamahnu nožem prema Gevinu.

„Koliko puta si se okup'o u krvi?“ upita, sa suzama u očima. „Šest? Deset?“

„Nisam nikog ubio.“

„...čudovište.“

Nož u Reynoldsovoj ruci bio je onaj isti nož za hartiju koji je Gevin našao. Prišao mu je sa njim. Nije bilo sumnje: nameravao je da ga upotrebi. Gevin uzmaknu, i Reynolds kao da se ohrabri zbog njegovog straha.

„Zaboravio si kako to izgleda, biti od krvi i mesa?“

Čoveku je falila daska u glavi.

„Vidi... došao sam samo da popričamo.“

„Došao si da me ubiješ. Mogu da te odam... zato si došao da me ubiješ.“

„Znaš li ti ko sam ja?“ reče Gevin.

Reynolds se iskezi: „Nisi ti onaj peško. Izgledaš kao on, ali nisi.“

„Za ime Božje... ja sam Gevin... Gevin...“ Reči objašnjenja, koje bi zaustavile nož, nisu dolazile. „Gevin, sećaš se?“ bilo je sve što je mogao da kaže. Reynolds na trenutak zastade, zagledavši se u Gevinovo lice.

„Ti se znojiš“, reče, i u očima poče da mu se gubi ona opasna ukočenost.

Gevinu su usta bila tako suva da je mogao samo da klimne.

„Vidim“, reče Reynolds, „znojiš se.“

Vrh noža se spusti.

„On se nikad nije znojio“, reče on. „Nikad nije, niti će ikad to naučiti. Ti si onaj dečko... nisi on. Dečko.“

Lice mu se opusti, koža mu je bila skoro kao ispražnjena kesa.

„Potrebna mi je pomoć“, reče Gevin, promuklo. „Moraš da mi kažeš šta se događa.“

„Hoćeš objašnjenje?“ odvrati Reynolds, „sve što nađeš, tvoje je.“

Poveo ga je u dnevnu sobu. Bili su navučeni zastori, ali je Gevin i u pomrčini video da je svaki antikvitet bio razbijen u parčiće. Komadi grnčarije su pretvoreni u komadiće, a komadići u prah. Kameni reljefi su bili uništeni, spomenik Flavinusa Nosioca Znamenja izmrvljen.

„Ko je ovo uradio?“

„Ja.“

„Zašto?“

Reynolds se provlačio, kao puž, kroz ruine prema prozoru, i provirio kroz prorez u somotskim zastorima.

„Vratiće se, znaš“, reče, ne obazirući se na pitanje.

Gevin je bio uporan: „Ali zašto uništiti sve?“

„To je bolest“, odgovori Reynolds. „Potreba da se živi u prošlosti.“

Okrenuo se od prozora.

„Većinu komada sam ukrao“, reče, „tokom svih ovih godina. Imao sam privilegovan položaj, i zloupotrebio sam ga.“

Ritnuo je krupan komad gipsa: podiže se prašina.

„Flavinus je živio i umro. Tu nema šta više da se kaže. To što znamo njegovo ime ne znači ništa, ili gotovo ništa. Flavinus zbog toga neće ponovo oživeti: mrtav je i srećan.“

„Statua u kadi?“

Reynoldsu na trenutak zastade dah, u mislima je ponovo ugledao ono obojeno lice.

„Mislio si da sam ja on, zar ne? Kada sam ti došao na vrata.“

„Da. Mislio sam da je dovršio posao.“

„On podražava.“

„Rejnolds potvrdi. „Koliko ja razumem njegovu prirodu“, reče, „da, podražava.“

„Gde si ga našao?“

„Blizu Karlajla. Rukovodio sam tamošnjim iskopavanjima. Našli smo ga kako leži u kupatilu, sklopčanu statuu pored ostataka odraslog muškarca. Prava zagonetka. Mrtvac i kip, zajedno u kupatilu. Ne pitaj me šta me je privuklo toj stvari, ne znam. Možda njegova volja utiče i na um, kao što utiče na telo. Ukrao sam ga, i preneo ovamo.“

„I hranio ga?“

Rejnolds se ukoči.

„Ne pitaj me to.“

„Pitao sam. Hranio si ga?“

„Da.“

„Nameravao si da mi pustiš krv, zar ne? Zato si me doveo ovamo: da me ubiješ, i daš mu da se okupa...“

Gevin se priseti zvuka udaranja po stranama kade, onog ljutitog zahtevanja hrane, kao kad dete udara kašikom. Malo je nedostajalo da i njega uzme, kao jagnje.

„Zašto me nije napao kao tebe? Zašto nije skočio iz kade i nahranio se?“

Rejnolds obrisa dlanom usta.

„Video ti je lice, naravno.“

Naravno: video mi je lice, i poželeo ga za sebe, ali pošto nije mogao da ukrade lice mrtvog čoveka, poštedeo me je. Objašnjenje ponašanja tog bića bilo je fascinantno, sada kada je pronađeno: Gevin okusi čar Rejnoldsove strasti, za rešavanjem misterija.

„Čovek u kadi. Onaj što ste ga našli...“

„Da?...“

„Sprečio je da se to isto dogodi i njemu, je li tako?“

„Verovatno zato nisu ni dirali njegovu telo, već su ga samo zapečatili. Niko nije shvatio da je umro boreći se sa stvorenjem koje je htelo da mu ukrade život.“

Mozaik je bio gotovo sklopljen; još je samo gnev ostao neugašen.

Ovaj čovek zamalo da ga ubije, da bi nahranio kip. Gevinov bes izbi na površinu. Ščepao je Rejnoldsa za košulju i kožu zajedno i protresao ga. Jesu li mu to kloparale kosti ili zubi?

„Skoro je preuzeo moje lice.“ Zurio je u Rejnoldsove zakrvavljene oči. „Šta će se dogoditi kada završi ceo posao?“

„Ne znam.“

„Nije važno koliko je loše – reci mi!“

„Sve je to nagađanje“, odgovori Rejnolds.

„Onda nagađaj!“

„Kada dovrši fizičko podražavanje, mislim da će ukrasti jedinu stvar koju ne može da oponaša: tvoju dušu.“

Rejnolds se više nije plašio Gevina. Glas mu je omekšao, kao da govori sa osuđenikom. Čak se i nasmešio.

„Gade!“

Gevin privuče Rejnoldsovo lice bliže svome. Bela pena pljuvačke popraska starčev obraz.

„Svejedno ti je, a? Boli te dupe za sve, je l' da?“

Udario ga je preko lica, jednom, dvaput, pa opet, sve dok nije ostao bez daha.

Starac je bez reči primio udarce, podižući lice da ih dočeka, brišući krv iz otečenih očiju samo da bi ih opet preplavila.

Udarci konačno prestadoše.

Rejnolds je klečao i skupljao komadiće zuba sa jezika.

„Zasluzio sam“, mrmljao je.

„Kako da ga zaustavim?“ reče Gevin.

Rejnolds odmahnu glavom.

„Nemoguće“, prošaptao je, hvatajući Gevina za ruku. „Molim te“, reče, i otvori mu dlan da ga poljubi.

Gevin je ostavio Rejnoldsa u ruševinama Rima, i izašao na ulicu. Razgovor mu je otkrio malo novog. Ostalo mu je da pronade zver koja mu je uzela lepotu, i pobedi je. Ako ne uspe, izgubiće svoje jedino neotuđivo blago: ovo divno lice. Priča o duši i ljudskosti je bila prazno blebetanje. Njemu je potrebno njegovo lice.

U koraku mu je bilo neke nesvakidašnje svrhe dok je prelazio Kensington. Posle godina koje je proživio kao žrtva okolnosti,

okolnosti su konačno postale opipljive. Iscediće iz njih neki smisao, ili će umreti pokušavajući.

Reynolds je u svom stanu posmatrao kako slika večeri pada na sliku grada.

Jer više neće biti noći koju će preživeti, niti grada kojim će hodati. Ispražnjen, pustio je da padne zastor, i podigao kratki mač. Uperio je vrh u grudi.

„Hajde“, reče sebi i maču, i pritisnu. Ali je bol koji je osetio kada je oštrica ušla samo centimetar u meso, bio dovoljan da mu se zamuti u glavi: znao je da će se onesvestiti pre nego što dovrši započeto. Zato je prešao do zida, naslonio dršku mača, i pustio da ga težina tela natakne na sečivo. Uspelo je. Nije bio siguran da li ga je mač potpuno proburazio, ali je po količini krvi znao da je uspeo da se ubije. Iako je pokušao da se okrene, i tako protera oštricu kroz sebe kada padne na nju, promašio je, i pao na bok. Pad je učinio da oseti mač u telu, kruto, nesavrtljivo prisustvo koje ga je prosecalo.

Trebalo mu je više od deset minuta da umre, ali je to vreme, izuzimajući bol, proveo zadovoljan. Koliko god da je bilo grešaka u pedeset sedam godina koje je proživio, a bilo ih je mnogo, osećao je da odlazi na način kojeg se ne bi postideo ni njegov voljeni Flavinus.

Na samom kraju je počela da pada kiša, i dobovanje po krovu učini da poveruje da Bog pokopava kuću, zapečaćujući ga za večnost. I kada je došao trenutak, doneo je čudesan privid: kroz zid kao da se probila ruka, noseći svetlost, praćena glasovima: bili su to duhovi prošlosti, iskopavali su njegovu istoriju. Nasmehio im se u pozdrav, i hteo da pita koja je to godina upravo kada je shvatio da je mrtav.

Stvorenje je mnogo bolje izmicao Gevinu, nego on njemu. Prošla su tri dana a od njega ni traga ni glasa.

Ali su činjenice o njegovom prisustvu, bliskom, ali nikad preblizu, bile nepobitne. U baru bi neko rekao: „Video sam te sinoć na Edžver Roudu“ iako nije bio ni blizu tom mestu, ili „Kako je bilo sa onim Arapom?“ ili „Šta je, više se ne javljaš prijateljima?“

I Bog zna, uskoro mu se dopalo to osećanje. Nemir je ustupio mesto zadovoljstvu za koje nije znao od svoje druge godine:

spokoju.

Pa šta ako neko drugi radi njegov posao, izbegavajući zakon i zakone ulice podjednako; pa šta ako njegove prijatelje (kakve prijatelje? Krvopije) ne zarezuje ova ohola kopija; pa šta ako mu je uzet život i nosi ga neko drugi umesto njega? Mogao je da spava, znajući da je on, ili neko toliko sličan njemu da nema razlike, budan u noći i da ga obožavaju. Stvorenje je počelo da mu se prikazuje ne kao monstrum koji ga zlostavlja, već kao oruđe, njegov lik za javnost. Ono je bilo supstanca; on senka.

Probudio se, iz sna.

Bilo je četiri i petnaest popodne, i dole na ulici je galamio saobraćaj. Sumračna soba; vazduh je bio toliko puta udahnut i izdahnut da je mirisao na njegova pluća. Prošlo je više od nedelju dana otkako je ostavio Reynoldsa u onom kršu, i za to vreme je samo tri puta napustio svoju novu jazbinu (mala spavaća soba, kuhinja, kupatilo). San mu je bio važniji od hrane i zdravlja. Imao je dovoljno droge da ga usreći kada mu san ne dođe na oči, što se retko događalo, i vremenom je zavoleo ustajali vazduh, plimu svetlosti kroz prozor bez zavese, odjeke tuđinskog sveta u kome nije bilo uloge i mesta za njega.

Rekao je sebi da danas mora da izađe i nadiše se vazduha, ali nije mogao da sakupi volju za to. Možda kasnije, mnogo kasnije, kada barovi počnu da se prazne od onih koji bi mogli da ga prepoznaju, tada će se izvući iz čaure i otići da pogleda šta je novo. Za sada su tu snovi...

Voda.

Sanjao je vodu; sedeo je pored bazena u Fort Loderdejlu, bazena punog riba. I pljuskanje njihovih skokova se nastavljalo: prelivalo se iz sna. Ili je bilo obrnuto? Jeste; u snu je čuo kako teče voda i njegov usnuli um je načinio ilustraciju zvuka. Sad, kada se probudio, zvuk se još čuo.

Dolazio je iz kupatila, ne više zvuk tekuće vode, nego talasanje. Neko je provalio unutra dok je on spavao, i sada se kupa. Napravio je kratku listu mogućih uljeza: nekolicine koji su znali da je ovde. Tu je bio Pol: uličar početnik koji je prespavao na podu pre dve noći; zatim Čink, prodavač droge; i ona devojka sa sprata niže za koju je

mislio da se zove Mišel. Koga je zavaravao? Niko od ovih ljudi nije mogao da obije bravu i da uđe. Dobro je znao ko je to. Samo se igrao sa sobom, uživajući u procesu eliminacije dok se odgovori nisu sveli na jedan.

Željan suočenja, iskliznuo je iz čaršava. Telo mu se pretvorilo u naježen kip kada ga je obuhvatio hladan vazduh, njegova erekcija, zaostala od sna, krila je glavu. Dok je prelazio sobu da uzme ogrtač okačen na vrata, ugledao je sebe u ogledalu, zaustavljen prizor iz filma o zlostavljanju, duh od čoveka, sav usukan od hladnoće, i osvetljen kišnom svetlošću. Odraz je gotovo treperio, toliko je bio nematerijalan.

Umotavajući se u ogrtač, jedini odevni predmet koji je kupio, otišao je do vrata kupatila. Više se nije čula voda. Gurnuo je vrata.

Odignuti linoleum bio je leden pod nogama; sve što je hteo bilo je da vidi svog poznanika, i vrati se u krevet. Ali je ostacima radoznalosti dugovao više od toga: imao je pitanja.

Svetlost sa prozora od mutnog stakla je brzo oslabila za tri minuta koliko je bio budan: dolazak noći i kišna oluja su produbili pomrčinu. Pred njim je kada bila puna do ivice, voda je bila mirna kao ulje, i tamna. Kao i pre, na površini nije bilo ničega. Ležalo je u dubini, sakriveno.

Koliko je prošlo otkako je prišao jarko zelenoj kadi u jarko zelenom kupatilu, i zagledao se u vodu? Moglo je da bude juče: život mu je otada postao jedna neprekidna noć. Pogledao je u vodu. Stvor je bio tamo, sklupčan, kao onda, i usnuo, potpuno obučen, kao da nije imao vremena da se razodene pre nego što se sakrio. Nekada gola glava dobila je raskošnu kosu, a crte lica su bile dovršene. Ni traga od onog obojenog lica: sada je imalo opipljivu lepotu koja je bila pljunuta njegova, do najmanjeg mladeža. Savršeno oblikovane šake su mu bile prekrštene na grudima.

Noć se produbila. Preostalo mu je samo da ga posmatra kako sniva, i to mu je dosadilo. Pronašao ga je ovde, i malo je verovatno da će mu opet pobeći, znači da može da se vrati u krevet. Napolju je kiša usporila prolaznike na putu kući do puževog hoda, izazvala je i nesreće, neke od njih fatalne; motori su se pregrevavali, srca takođe. Slušao je zvuke trke; san je dolazio i odlazio. Bila je sredina večeri

kada ga je ponovo probudila žeđ: sanjao je vodu, i kao i ranije, čuo se zvuk. Stvor se izvlačio iz vode, otvarao je vrata.

I sada je bio tu. Jedina svetlost u sobi je dolazila odozdo sa ulice; jedva je osvetljavala posetioca.

„Gevin? Jesi li budan?“

„Da“, reče on.

„Hoćeš li mi pomoći?“ upita stvor. U glasu nije bilo pretnje, molio je kao što bi čovek molio brata, pozivajući se na rod.

„Šta ti treba?“

„Vremena da zaraste.“

„Zaraste?“

„Uključi svetlo.“

Gevin uključi lampu pored kreveta i pogleda priliku na vratima. Više nije držao prekrštene ruke na grudima, i Gevin shvati da je taj položaj sakrivao strašnu ranu od sačme. Meso na grudima mu je bilo rastrgano, otkrivajući bezbojne unutrašnje organe. Prirodno, nije bilo krvi: on je neće nikad imati. Niti je, sa te razdaljine, Gevin video unutar rane bilo šta što bi makar podsećalo na ljudsku anatomiju.

„Svemogući Bože“, reče.

„Pritorijus je imao prijatelje“, reče drugi, i prsti mu dodirnuše ivicu rane. Gest prizva sećanje na sliku na zidu u kući Gevinove majke. Hrist u Slavi – Sveto Srce je lebdelo u grudima Spasitelja – dok su mu prsti, pokazujući agoniju koju je propatio, govorili: „Ovo bejaše zbog tebe.“

„Zašto nisi umro?“

„Zato što još nisam živ“, reče onaj.

Još ne: zapamti to, pomisli Gevin. Znači da nije potpuno pošteđen smrtnosti. „Boli li te?“

„Ne“, reče on tužno, kao da žudi za tim iskustvom, „Ne osećam ništa. Svi znaci života su kozmetičke prirode. Ali učim.“ Nasmešio se. „Naučio sam da zevam, i da prdim.“ Ideja je bila istovremeno apsurdna i dirljiva; da je želeo da nauči da prdi, da su mu problemi sa stomahnim gasovima dragocen znak ljudskosti.

„A rana?“

„... već zarasta. Vremenom će potpuno nestati.“

Gevin je ćutao.

„Odvratam sam ti?“ upita onaj drugi, bez promene u glasu.

„Ne.“

Posmatrao je Gevina savršenim očima, njegovim savršenim očima.

„Šta ti je Reynolds rekao?“ upita ga.

Gevin slegnu ramenima. „Vrlo malo.“

„Da sam čudovište? Da ispijam čovekovu dušu?“

„Ne baš tim rečima.“

„Ali tako nešto.“

„Tako nešto“, složi se Gevin.

Drugi klimnu. „U pravu je“, reče. „Na svoj način je u pravu. Potrebna mi je krv: to me čini čudovišnim. U mladosti, pre mesec dana, kupao sam se u njoj. Njen dodir je davao drvetu izgled mesa. Ali više mi nije potrebna: proces je gotovo dovršen. Sve što mi je potrebno...“

Zastao je; ali ne, pomisli Gevin, zato što je nameravao da laže, već zato što nije mogao da pronađe reči da opiše svoje stanje.

„Šta ti je potrebno?“ insistirao je Gevin.

Odmahnuo je glavom, gledajući u tepih. „Znaš, živeo sam nekoliko puta. Ponekad bih ukrao nečiji život i to bi prošlo. Proživeo bih prirodni vek, oslobodio se tog lika i pronašao drugi. Ponekad, kao poslednji put, bi mi se suprotstavili, i izgubio bih...“

„Šta si ti? Neka vrsta mašine?“

„Ne.“

„Šta onda?“

„Ono sam šta jesam. Ne znam za druge poput mene; iako ne znam ni zašto bih bio jedini? Možda postoje drugi, mnogo drugih: jednostavno još ne znam za njih. Samo živim i umirem i živim ponovo, i ne znam ništa...“ reč je bila gorko izgovorena, „... o sebi. Shvataš? Ti znaš šta si zato što vidiš druge kao ti. Da si sam na zemlji, koliko bi znao? Samo ono što ti kaže ogledalo. Ostalo bi bio mit i pretpostavka.“

Izrekao je ovaj rezime bez sentimentalnosti.

„Mogu da legnem?“ upitao je.

Pošao je prema Gevinu, i on sad jasnije ugleda treperenje u njegovom grudnom košu, nemirne, maglovite oblike koji su se nadimali na mestu srca. Uzdišući, utonuo je licem nadole u krevet, u mokroj odeći, i sklopio oči.

„Ozdravićemo“, reče. „Samo nam daj vremena.“

Gevin ode do vrata stana i zaključa ih. Onda tamo odgura sto i zaglavi ga ispod kvake. Niko neće moći da uđe i napadne ga u snu: ostaće ovde zajedno, na sigurnom, on i onaj drugi, on i on. Osiguravši utvrđenje, skuvao je kafu i seo u stolicu na drugom kraju sobe, i posmatrao kako stvor spava.

Kiša je ceo sat besno naletala na prozor, sledeći sat je oslabila. Vetar je donosio mokro lišće na staklo i ostavljao ga da visi, kao radoznali noćni leptiri; s vremena na vreme ih je posmatrao, kada bi mu dosadilo da posmatra sebe, ali uskoro bi ga ponovo privuklo, i iznova bi zurio u opuštenu lepotu svoje ispružene ruke, igru svetlosti na zglobu šake, trepavice. Oko ponoći je zaspao na stolici, dok je na ulici jadikovala sirena ambulantnih kola, i ponovo počinjala kiša.

Nije mu bilo udobno na stolici, i svakih nekoliko minuta bi izronio iz sna, malo otvorivši oči. Stvorenje je ustalo: stajalo je kraj prozora, pa ispred ogledala, pa u kuhinji. Tekla je voda: sanjao je vodu. Stvorenje se svuklo: sanjao je seks. Stajalo je ispred njega, zaceljenih grudi, i on je bio umiren njegovim prisustvom: sanjao je, trajalo je samo trenutak, kako ga podižu sa ulice, kroz vrata Neba. Obuklo je njegovu odeću: promrmlijao je svoj pristanak kroz san. Zviždukalo je: a kroz prozor je zapretio dan, ali je on bio suviše dremljiv da odmah ustane, i savršeno zadovoljan da ovaj mladić u njegovoj odeći, koji zviždi, živi umesto njega.

Konačno se stvorenje nagnulo nad stolicom i poljubilo mu usne, bratskim poljupcem, i otišlo. Čuo je kako zatvara vrata.

Posle toga su došli dani, nije znao koliko, koje je proveo u sobi, ne radeći ništa, samo pijući vodu. Nije nikako mogao da ugasi žeđ. Voda i san, voda i san, meseci blizanci.

Krevet u kome je spavao bio je u početku mokr na mestu gde je spavalo stvorenje, a on nije imao želju da promeni pokrivače. Naprotiv, prijalo mu je vlažno platno, koje je njegovo telo brzo sušilo. Tada bi se sam okupao u vodi gde je ležala ta stvar i vratio se mokr u krevet, kože naježene od zime, i od sveprisutnog mirisa buđi. Kasnije, suviše ravnodušan da se pomeri, puštao je da mu se bešika isprazni u krevetu, i ta voda je vremenom postajala hladna, dok je ne bi osušila njegova telesna toplota, koja je gasnula.

Ali iz nekog razloga, uprkos hladnoći u sobi, nagosti, gladi, nije mogao da umre.

Ustao je usred noći posle šestog ili sedmog dana, i seo na ivicu kreveta da otkrije prepreku svoje rešenosti. Ne našavši odgovor, počeo je da tumara po sobi kao i stvorenje nedelju dana ranije, zastajući ispred ogledala da osmotri svoje tužno izmenjeno telo, posmatrajući kako sneg sipi i topi se na prozoru.

Konačno je, slučajno, naišao na sliku roditelja za koju se setio da je stvorenje gledalo. Ili je to sanjao? Činilo mu se da nije: imao je jasnu ideju da je podiglo baš ovu sliku i posmatralo je.

Ovo je, naravno, katanac za njegovo samoubistvo: ova slika. Mora da se pozdravi sa bližnjima. Kako je mogao da se nada da će umreti pre toga?

Otišao je do groblja kroz vejavicu, obučen samo u pantalone i majicu. Nije slušao primedbe sredovečnih žena i đaka. Koga je briga ako je to što je bosonog sigurna smrt za njega? Kiša je prestajala i opet počinjala, povremeno se pretvarajući u sneg, ali nikad konačno.

U crkvi se održavala služba, ispred je bila parkirana kolona sjajnih automobila. Spustio se u crkveno dvorište. Odatle se pružao lep pogled, danas prilično pokvaren maglovitim zastorom vejavice, ali je ipak mogao da vidi vozove i višespratnice; beskrajne nizove krovova. Krivudao je između nadgrobnih spomenika, siguran gde će naći očev grob. Prošlo je šesnaest godina: taj dan nije bio posebno upečatljiv. Niko nije rekao ništa novo o smrti uopšte, ili o smrti njegovog oca, niti je bilo javnih zgoda da obeleže dan: nijedna tetka nije pustila goluba za trpezom, nijedan rođak ga nije odveo u stranu da se raskopča pred njim.

Pitao se da li je još neko iz porodice dolazio ovamo: da li su uopšte u zemlji. Njegova sestra je uvek pretila da će se iseliti: u Novi Zeland, da počne novi život. Majka je sada verovatno sređivala četvrtog muža, jadnika, mada je u stvari ona bila za žaljenje, sa svojim beskrajnim ćeretanjem koje je jedva skrivalo paniku.

Kamen je bio tu. I gle, bilo je svežeg cveća u mermernoj urni koja se ugnezdila između zelenih mermernih blokova. Stari nije ležao tu i uživao u pogledu neposećen. Očigledno je neko, pretpostavljao je njegova sestra, došao da potraži kod oca malo utehe. Gevin pređe

prstima preko imena, datuma, epitafa. Ništa naročito: baš kako treba, jer u njemu nije ni bilo ničeg naročitog.

Zurio je u kamen, i reči dođoše same, kao da otac sedi na ivici groba, ljuljajući nogama, prevlačeći kosu preko sjajne čele, pretvarajući se, kao što se uvek pretvarao, da ga je briga.

„Šta kažeš, a?“

Otac nije bio impresioniran.

„Nisam baš neki, je l' da?“

Sam si to rek'o, sine.

„Pa, uvek sam bio oprezan, kao što si me savetovao. Nikakve barabe neće doći da me traže.“

Strašno mi je drago.

„A i ne bi imali bog zna šta da nađu, a?“

Otac istrese nos, i obrisa ga tri puta. Prvo sleva nadesno, pa opet sleva nadesno, završavajući zdesna nalevo. Nikad da omaši. Onda je uhvatio maglu.

„Stara kenjaro.“

Voz-igračka ispusti dug pisak u prolazu i Gevin podiže pogled. On je bio tamo – isti on – stajao je potpuno nepokretno nekoliko metara dalje. Nosio je iste stvari koje je obukao pre nedelju dana kada je otišao iz stana. Izgledale su zgužvano i ofucano od stalnog nošenja. Ali njegova koža! O, ta koža bejaše svetlija nego što je njegova ikad bila. Skoro je blistala na mutnoj svetlosti; a suze su dvojnikovo lice učinile samo još delikatnijim.

„Šta ti je?“ reče Gevin.

„Uvek se rasplačem kad dođem ovamo.“ Pošao je preko grobova prema njemu, krckajući na šljunku, bešumno po travi. Tako stvaran.

„Bio si ovde i ranije?“

„O da. Mnogo puta, ovih godina...“

Ovih godina? Šta li mu to znači, ovih godina? Zar je dolazio da žali za ljudima koje je ubio?

I kao da mu odgovara na pitanje:

„... kada sam dolazio da obiđem oca. Dva, možda tri puta godišnje.“

„To nije tvoj otac“, reče Gevin, skoro zabavljen zabludom. „Nego moj.“

„Ne vidim ti suze na licu“, reče onaj drugi.

„Ali osećam...“

„Ništa“, reče mu njegovo lice. „Ne osećaš baš ništa, reci pošteno.“
Bila je istina.

„Dok ja...“ suze su ponovo počele da teku, curio mu je nos, „meni će nedostajati dok budem živ.“

Bez sumnje je glumio, ali ako je bilo tako, otkuda tolika žalost u njegovim očima: i zašto su mu se crte tako ružno iskrivile dok je jecao. Gevin se retko predavao suzama: uvek bi se osećao slab i smešan. Ali ova stvar je bila ponosna na suze, veličala ih je. Bile su njen trijumf.

Čak i tada, posle saznanja da je poražen, Gevin nije uspevao da pronađe u sebi nešto što bi bar nalikovalo na tugu.

„Samo uzmi“, reče on. „Prepuštam ti sline. Izvoli.“

Stvorenje ga je jedva slušalo.

„Zašto je sve to tako bolno?“ reče, posle pauze. „Zašto me tek gubitak čini čovekom?“

Gevin slegnu ramenima. Šta on zna i šta ga briga o delikatnoj umetnosti čovečnosti? Stvorenje obrisa nos rukavom, šmrknu, i pokuša da se nasmeši kroz žalost.

„Oprosti“, reče, „pravim prokletu budalu od sebe. Molim te da mi oprostiš.“

Duboko je udahnuo, pokušavajući da se sredi.

„U redu je“, reče Gevin. Bilo ga je sramota zbog ove predstave, i bilo mu je drago što ide.

„Tvoje cveće?“ upita, okrećući se od groba.

Klimnuo je.

„Mrzeo je cveće.“

Stvor se trgnu.

„A.“

„A opet, šta on zna?“

Više se nije ni osvrnuo na prikazu; samo se okrenuo i pošao stazom pored crkve. Posle nekoliko metara, stvor doviknu za njim:

„Znaš nekog dobrog zubara?“

Gevin se nasmeši, i produži put.

Približavao se saobraćajni špic. Arterijski put koji je išao pored crkve već je bio zakrčen vozilima koja su jurila: možda je bio petak,

kada oni što su poranili sa posla žure kući. Svetla su bleštala, trubile sirene.

Gevin je bez osvrtanja zakoračio usred struje, ne obazirući se na škripu kočnica, i psovke, i pošao između vozila kao da šeta poljanom.

Krilo kola u brzini mu okrznu nogu, drugi automobil zamalo da naleti na njega. Njihova žurba da stignu na neko drugo mesto, mesto gde će ih uskoro zasvrbeti da odu negde drugde, bila je komična. Neka se ljute na njega, neka ga preziru, neka vide njegovo izbrisano lice, i odu kući opsednuti. Da je sve kako treba da bude, možda bi se neko od njih uspaničio, skrenuo i pregazio ga. Svejedno. On će od sada pripadati slučajnosti, i sigurno će biti njen Nosilac Znamenja.

KRAJ

**ANAHRONIC & ABACUS123 & NEUROMANCER &
ŽELEZNI**

www.CroWarez.org

www.BosnaUnited.net

Table of Contents

Clive Barker – Knjiga Krvi 3

SIN CELULOIDA

NAJAVA

GLAVNA PREDSTAVA

CENZURISANE SCENE

KRALJ SIROVA GLAVA

ISPOVEST (PORNOGRAFOVOG) MRTVAČKOG POKROVA

ŽRTVENA JAGNJAD

LJUDSKI OSTACI

KRAJ